



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



Lyngby-Bogen 2022

Lyngby-Bogen 2022

Lyngby-Bogen 2022

*Historisk-topografisk Selskab for
Lyngby-Taarbæk Kommune*

LYNGBY-BOGEN 2022

© Copyright 2022. Forfatterne, Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune og Greens Forlag

Bogen er sat med Times hos Gitte Thorsted, Grafisk Tegnesteue
og trykt hos AKA Print

Forlagsredaktør Søren Barslund

Papir G 115 g

Tryk AKA Print i 1000 eksemplarer. 2022

ISBN 978 87 9258 49 4

ISSN 0107 – 7848

Ekspedition: Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv, Frieboeshvile, Lyngby Hovedgade 2, 2800 Kongens Lyngby.
E-mail: stadsarkivet@ltk.dk, Greens Forlag, Sorgenfri Torv 20, 2830 Virum. Tlf. 4585 2000. E-mail
green@bogpost.dk og Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune. E-mail: kontakt@
lyngbytaarbaekhistorie.dk

Omslagsfoto: Carlshøjvej med butikstorvet også kaldet „Cowboyder torvet“ ind til venstre. Foto Jørgen Reedtz. April 2022

Forlaget/redaktionen har gjort sig store anstrengelser for at overholde regler om ophavsret. Skulle der være en utilsigtet krænkelse af ophavsretten, vil forlaget/redaktion honorere alle retmæssige krav, som tilladelse var blevet indhentet i forvejen.

Redaktion: Niels-Kristian U. Petersen og Jørgen Reedtz. Redaktionen afsluttet 1. sept. 2022

Indhold

<i>Lis Langvad og Inge Schjødt.</i> Lyngby Kunstforening – foreningen for samtidskunst fejrer de første 70 år	7
<i>Johnny Christian Rieck</i> Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune	37
<i>Jørgen Reedtz.</i> Nye vejnavne i Lyngby-Taarbæk siden 1992	81
<i>Stefan Petsch Jensen.</i> „Det lykkelige Virum“ – Om Thorkild Hansens barndom og ungdom i Virum-Holte.	94
<i>Birte Bang, Carl W. Poulsen, Carl Otto Kjeldsen, Lars Puggaard, Aase Jakobsen, Inge og Aage Schjødt. Redigeret af Jørgen Reedtz.</i> Fortunen – spredte minder fra de første årtier efter 1930	116
<i>Henning Andersen.</i> Fortunbyen	166
<i>Jørgen Engelbrekt Petersen.</i> Da Parcelvej var en „handelsgade“ – fra Femkrydset til Virumvej	192

<i>Hans Kristensen.</i>	
Furesøkvarterets Grundejerforening	203
<i>Niels-Kristian Petersen.</i>	
Julie Hamann – bagermesterens datter på Lyngby Hovedgade 7 – en kvindelig kunstmaler	213
<i>Niels-Kristian Petersen.</i>	
Tre pyramidegravsten på tre kirkegårde og flytning af en gravsten	223
<i>Niels-Kristian Petersen og Jørgen Reedtz.</i>	
Navneregister	230

Lis Langvad og Inge Schjødt

Lyngby Kunstforening

– foreningen for samtidskunst fejrer de første 70 år

På 70-året for Lyngby Kunstforenings stiftelse fejres denne kulturs hjørnesteen med en række begivenheder. Blandt dem er nærværende beretning til Lyngby-Bogen. Ved foreningens 50-års jubilæum i 2002 indeholdt Lyngby-Bogen et fyldigt kapitel om Lyngby Kunstforenings første halve århundrede. Tak for muligheden for at fortsætte historien.



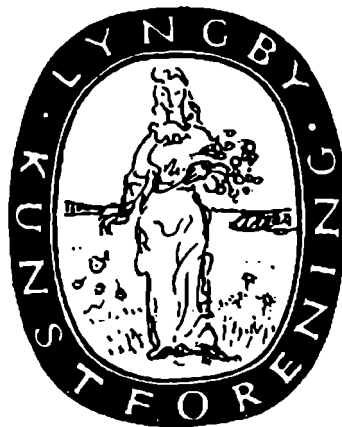
Lyngby Kunstforening har i jubilæumsåret til huse i Portnerboligen ved Sophienholm. Foto Mogens Elgaard.

Gennem de første 70 år har Lyngby Kunstforening opbygget et imponerende CV – udstillingsmæssigt med omkring 25 udstillinger om året. Kunstforeningen haft til huse på ret forskellige lokaliteter, som er blevet stillet til rådighed af Lyngby-Taarbæk Kommune.

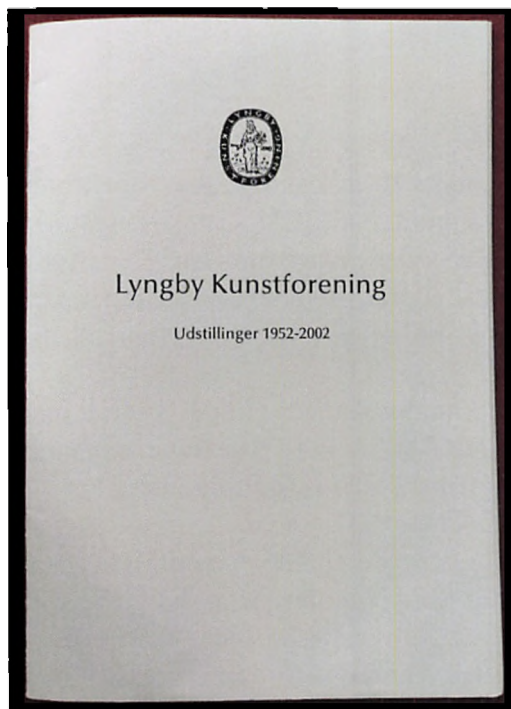
Her byder Lyngby Kunstforening læserne med på en kalejdoskopisk tur rundt til foreningens mange begivenheder og forskellige udstillingssteder.

I jubilæumsåret finder man Lyngby Kunstforenings udstillinger i de små, elegante lokaler i Portnerboligen ved Sophienholm. Men det begyndte noget anderledes, nemlig på Rådhuset i Kgs. Lyngby.

Sammen med en kreds af kunstinteresserede drivkræfter stiftede borgmester Paul Fenneberg Lyngby Kunstforening den 29. april 1952, og den første udstilling fandt sted 8.-16. november 1952 på Lyngby Rådhus. Her var Lyngbys egne kunstnere på tapetet. Men det blev ikke ved det lokale, slet ikke.



Lyngby Kunstforenings logo er tegnet af Knud Møhlhausen



Fortegnelse over udstillinger de første 50 år. Foto Inge Schjødt.

Lyngby Kunstforening kom til verden før Kunstmuseet Louisiana med en mission om at gøre samtidskunsten meget mere tilgængelig, hvilket også indebærer adskillige udstillinger af internationalt tilsnit.

Heldigvis findes en fin oversigt over de første 50 års udstillinger, hvor man kan læse sig imponeret over den meget lange række af medvirkende danske og internationale kunstnere.

Lyngby Kunstforening viser i de første år så forskellige temaer som: Amerika i Tidens Kunst,

Skatte fra Peru, Richard Mortensens Normandie, Tyske tegninger og akvareller, Finsk Form, Grønlandsk Kunst og Husflid, Statens Kunstfonds indkøb, DADA 1916-1966, Moderne Franske Håndknyttede tæpper med motiver af Arp, Bissière, Calder, Max Ernst, Klee, Laurens, Léger, Miró, Picasso, da Silva og Nicholson med mange flere.



Paul Fennebergs buste står på Sophienholm. Foto Inge Schjødt.

Danmarks første udstilling med Picasso

Den mest besøgte og mest markante er Danmarks første udstilling med værker af Pablo Picasso. Den fandt sted i regi af Lyngby Kunstforening i 1954 og tiltrak ikke mindre end 18.000 gæster fra ind- og udland til salene på Lyngby Rådhus.

Udstillingen var kommet i stand efter borgmester Fenneberg personligt rejste til Vallauris i Sydfrankrig og bankede på hos mesteren, som havde overhørt de forudgående breve og telegrammer. Picasso lod sig overtale, og udstillingen blev en international begivenhed.

Lyngby Kunstforenings September- og Vinterudstillinger – et udvalg – 2020-2012:

- 2020 *Den Vågne Drøm*. Gruppen af 12 nulevende kunstnere viser surrealistisk samtidskunst i maleri, apparater og assemblage.
- 2019 *Fuldt flor*. En blandet buket af 20 samtidskunstneres tolkning af blomstermotivet i maleri, tegning, grafik, skulptur, video og installation.
- 2018 *Kunst og Kærlighed*. Udstilling med Carl-Henning Pedersen og Sidsel Ramsons kunst og fotografi. I Cobra-rummet en udstilling med Cobra plakater i anledning af 60-året for gruppens grundlæggelse, udlejet fra Plakatmuseet i Aarhus.
- 2017 *Seeing the Unseen*. Gruppen af 9 kunstnere viser med deres værker en sanselig minimalisme.
- 2016 *tegn*. I samarbejde med Vestjyllands Kunstmuseum, Janus bygningen, udstillede vi 20 markante billedkunstneres ypperlige tegnekunst.
- 2015 *00197 ROMA*. En tværfaglig udstilling om danske billedkunstnere og forfatteres møde med Rom, hvor ophold på Det Danske Institut i Rom har været omdrejningspunktet og givet udstillingens titel.
- 2014 *Vintersol*. I samarbejde med Statens Museum for Kunst og kommunens skoler. Professionelle kunstnere fra Børnenes Værksted på SMK udstillede i Hovedbygningen, og elever arbejder fra huskunstnerprojektet *Elevernes Vintersol* blev vist i Lyngby Kunstforenings daværende lokaler på Jernbaneplassen.
- 2013 *Form Signage*. 13 danske, engelske og tyske billedkunstnere arbejdede med det såkaldt udvidede maleri i forhold til rum, sted og interiør.
- 2012 *50'er kunst – Erik Andreasens Samling*. Et lille udpluk fra den store, værdifulde samling, venligt udlånt fra Glyptoteket i anledning af Lyngby Kunstforenings 60 års jubilæum.

Med Louisianas åbning i 1958 skærpes profilen i kraft af konkurrencen om både publikums gunst, og kunstneres interesse for at udstille på Lyngby Rådhus. Lyngby Kunstforening etablerer i 1961 den årligt tilbagevendende større gruppeudstilling under navnet Septemberudstillingen, som bliver ret eftertragtet af både kunstnere og publikum. Alt i alt vises en lang række skiftende udstillinger på Lyngby Rådhus i kunstforeningens regi.

Lyngby Rådhus danner med enkelte afstikkere rammen for Kunstforeningens aktiviteter frem til 1970, hvor kommunens administration får pladsmangel og inddrager udstillingsarealerne.

Men kun sjældent er det så galt med forandringer, at det ikke er godt for noget:

- Lyngby Kunstforening får nye udfoldelsesmuligheder og antallet af udstillinger vokser.

Samtidigt flytter Septemberudstillingen ind som en fast tradition på Sophienholm, som Lyngby-Taarbæk Kommune har overtaget i 1963, hvor Lyngby Kunstforenings udstilling bliver en årligt tilbagevendende begivenhed gennem de næste 50 år.

Samtidskunsten er Lyngby Kunstforenings kendemærke

Lyngby Kunstforening arrangerer fra 1970-2020 årligt en stor gruppeudstilling på Sophienholm med alt, hvad det indebærer af aftaler, forsikringer, fundraising, annoncering, presseaktivitet, udarbejdelse af katalog, omvisninger med mere.

- Altid er udstillingen tilrettelagt selvstændigt af Lyngby Kunstforening efter aftale med Sophienholms ledelse.



Alexander Kosmala, Nearby 203, akryl på lærred, 2020. PR-foto.

- Altid er det et samarbejde med professionelle kunstnere og kuratorer, som er med til at rejse finansieringen gennem den fondsstøtte, det lykkes for kunstforeningen at bringe til veje.

Billetindtægterne er gået i Sophienholms kasse – og her har været ret gode tilløbsstykker iblandt. Gæster, medlemmer og Lyngbyborgere bliver budt på en professionel og veltilrettelagt udstilling. Nok leveret ved frivillig indsats, men ikke af amatører.

Her er et gensyn med traditionen frem til 2020, hvor kæden brydes, da Sophienholm får ny ledelse, som ikke indtænker Lyngby Kunstforening i det kunstneriske program.

- Lyngby Kunstforening fratages samtidig to



Lyngby Kunstforenings formand Lis Langvad åbner udstilling på Sophienholm. Foto Jonas Buhl Gregersen.

af sine tre ben, udstillingerne i Cobra-rummet og Septemberudstillingen/Vinterudstillingen på Sophienholm.

– Antallet af udstillinger med samtidskunst, arrangeret og leveret på frivillig indsats af Lyngby Kunstforening falder nu fra de årligt omkring 25 til 10 udstillinger.

– Samtidigt ændrer de økonomiske betingelser sig, idet Kunstforeningen ikke mere må få provision for salg af kunstværker i forbindelse med udstillingerne.

Ganske betydelige beskæringer af Kunstforeningens arbejdsbetingelser og råderum.

Flagskibet på Sophienholm 2020-1970

År efter år har kunstforeningens formænd arrangeret og præsenteret September/Vinterudstillingerne

i skrift og tale. Fra 2010-2022 har det været arkitekt Lis Langvad, og her er nogle udpluk af præsentationerne af de store udstillinger på Sophienholm, som nogle af jer, kære læsere, forhåbentlig kan nikke genkendende til?

2020 – Den Vågne Drøm – surrealistisk, metafysisk samtidskunst

14. november-10. januar 2021

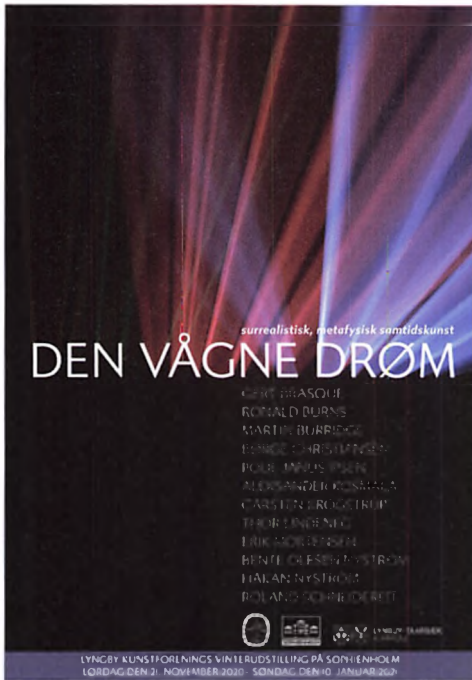
Drømmen refererer til det surreelle, ubevidste, fantasien, til det magisk-mystiske, den indre verden. Vågenheden repræsenterer det rationelle, tankens klarhed og den ydre verden.

Alle 12 kunstnere maler figurativt, forestillende, men med stilistisk forskellige udtryksmåder, og kunstnerisk fokus. En samtidsurrealisme i pagt med tiden og dens forudsætninger.

Tovholder: Håkan Nyström udstiller sammen med Gert Brasque, Martin Burridge, Ronald Burns, Børge Christiansen, Poul Janus Ipsen, Aleksander Kosmala, Carsten Krogstrup, Thor Lindeneg, Erik Mortensen, Bente Olesen Nyström og Roland Schneidercit.

– Der tages forbehold for ændringer i udstillingsplanen, stod der i programmet, og corona-pandemien medførte, at udstillingen kun fik en ganske kort levetid på omkring ti dage, før smitteforebyggende restriktioner lukkede den, og snød et stort publikum for at opleve den surrealistiske, metafysiske samtidskunst på Sophienholm.

Udstillingen fik sidenhen i april-maj 2021 en kort revival udenfor kunstforeningens regi, idet udvalgte værker af alle deltagerne blev vist på *Den*



LYNGBY KUNSTFORENING'S VINTERUDSTILLING PÅ SOPHIENHOLM

Indbydelse til åbning af udstillingen

DEN VÅGNE DRØM

surrealistisk metafysisk samtidskunst

LØRDAG DEN 21. NOVEMBER KLOKKEN 11 - 17

Kunstnere

Gert Brasque, Martin Burridge, Ronald Burns, Børge Christiansen,
Paul Janus Ipsen, Aleksander Kosmala, Carsten Krøgstrup, Thor Lindeneg,
Erik Martensen, Bente Olesen Nystrøm, Mikkan Nystrøm, Roland Schneiderreit

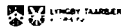
UDSTILLINGSPERIODE 21. NOVEMBER 2020 - 10. JANUAR 2021

SOPHIENHOLM, NYBROVEJ 401, 3800 KGS. LYNGBY

www.sophienholm.dk, www.lyngby-kunstforening.dk

På grund af myndighedernes foreslåede restriktioner vedrørende alle kunstnere og medtaler, indbydte gæster kun kommer til drømmet i et af på én regelbaseret tilføjet ord, således som kan forekomme. **Husk mundbind**

Udstillingen er støttet af
FRIDTIDSGÅRDSFONDEN og DANSKE BANK LYNGBY FOND



Vågne Drøm II, arrangeret af Bredgade Kunsthandel i København. Kunstforeningen fik ikke noget provenu deraf. Formand Lis Langvad var glad for at holde åbningstalen for udstillingen, der var kunstnernes og kuratorens store indsats så velundt.

2019 Fuldt Flor

16. november-12. januar 2020

Lyngby Kunstforenings Vinterudstilling 2019 havde blomsten i centrum. Måske interessant at vise en udstilling om blomster i vintertiden, hvor mange blomster ude i naturen netop ikke blomstrer.

Blomstertemaet i konkret, overført og symbolsk form bandt udstillingen og de 20 kunstnere sammen gennem maleri, tegning, grafik, skulptur, video og installation.

De deltagende kunstnere var: Anette Abrahamsson, Lone Arendal, Milena Bonifacini, Jacob Borges, Gay Christensen, Svend Danielsen, Alba Enstrøm, Maria Finn, Vibeke Glarbo, Lars Høeg, Hjördis Haack, Nina Maria Kleivan, Lis Nogel – Miguel Vega Olivares, Peter Ojstersek, Finn Naur Petersen, Niels Plenge, Anne Marie Ploug, Preben Franck Selvig og Anna Sørensen.

Invitation til Den Vågne Drøm – for- og bagside med forbehold for corona-restriktioner. Design Aleksander Kosmala.



*Anette Abrahamsson,
King Size Tulips. PR-foto*



Kunst og Kærlighed – Sidsel Ramson og Carl-Henning Pedersen udstiller sammen. Foto Finn Rosted

2018 Cobra, Kunst og Kærlighed

10. november-13. januar 2019

Lyngby Kunstforenings Vinterudstilling 2018/2019 var en manifestation af det 32-årige samliv, baseret på kærlighed, udforskende rejser og kunstnerisk inspiration mellem maleren Carl-Henning Pedersen



Carl-Henning Pedersen, Tempelhaven Bali, lånt fra det flotte katalog Kunst og Kærlighed, udgivet af Lindhardt og Ringhof, 2018

Lyngby Kunstforening 70 år



Cobra-gruppens 70-års jubilæum fejres med plakatudstilling i Cobra-rummet. Foto Stuart McIntyre.



Cobra-gruppens 70-års jubilæum fejres med plakatudstilling i Cobra-rummet. Foto Stuart McIntyre.



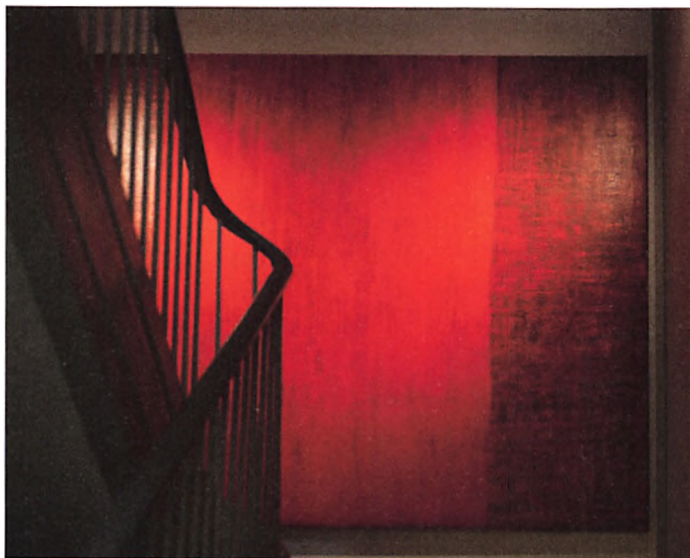
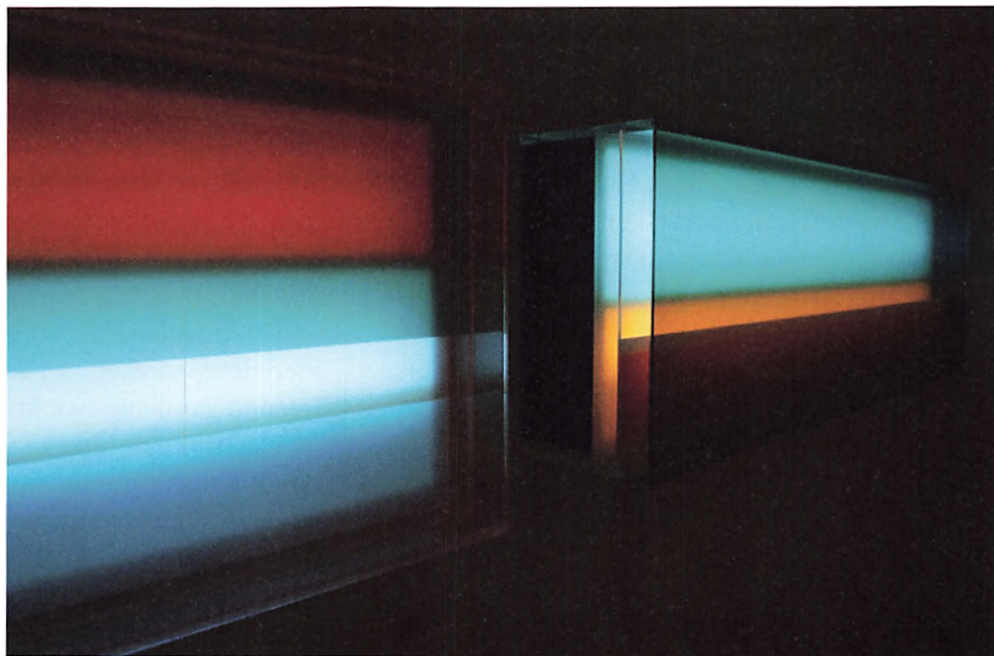
Cobra-gruppens 70-års jubilæum fejres med plakatudstilling i Cobra-rummet. Foto Stuart McIntyre.

og fotografen Sidsel Ramson. Med Carl-Henning Pedersens billeder, hvoraf flere ikke havde været udstillet før, og Sidsel Ramsons fotografier fra deres rejser spandt Ramson historien om deres fælles livsrejse gennem kunst og kærlighed. Udstillingen fandt sted i Sophienholms Hovedbygning. Senere gik den videre til CHPEA – Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum i Herning.

Samtidigt markerede Lyngby Kunstforening Cobra-gruppens opståen i 1948 og dermed 70 års

jubilæum med en særudstilling i Cobra-rummet, en plakatudstilling, udlejet af Plakatumseet i Aarhus. Carl-Henning Pedersen er repræsenteret på Cobra-loftet, som Kunstforeningens daværende formand, Lyngbys borgmester Fenneberg, sikrede sig i 1969 og fik anbragt i Staldbygningen på Sophienholm. I Cobra-rummet har Lyngby Kunstforening gennem næsten 30 år stået for en række udstillinger, specielt for yngre, talentfulde kunstnere.

*Christina Augustesen,
Colour Spaces, PR-foto*



*2017 Seeing the Unseen
4. november-30. december*

Lyngby Kunstforenings Vinterudstilling på Sophienholm er i 2017 en gruppeudstilling med kunstnere som – selvom de har vidt forskellig baggrund, alder og udtryk – har det til fælles, at de brænder for at skabe værker, der bringer os ind i en mere sanselig verden, hvor stofligheden, stilheden, enkelheden, tomheden og fordybelsen beriger os med en anden virkelighed end dagligdagens. Kunsten er her en ordløs affære, som kan sanses med et åbent sind som eneste forud-

Flemming Hoff, Untitled 2017. Foto Inge Schjødt

sætning. Værker, som ikke har andet ærinde end at være tilstede i rummet sammen med os på lige vilkår, med alt, hvad det kan føre til.

De udstillende kunstnere var Anne-Marie Wegener, Carsten Crone Caroc, Christina Augustesen, Flemming Hoff, Hansina Iversen, Kresten Havaard, Kristine Djurhuus, Lotte Maja Bjerre, Signe Heinesen og Trine Bork.



*Plakaten med ordet tegn af Bodil Damgaard.
– Udstillingen tegn blev til i samarbejde mellem Bodil Damgaard fra Lyngby Kunstforening og Vestjyllands Kunstmuseum – Janusbygningen ved Bjarke Regn Svendsen.*

2016 tegn

12. november-8. januar 2017

Lyngby Kunstforenings årlige udstilling på Sophienholm i 2016/2017 handler om tegning – ikke som skitser eller udkast, men som fremstillingsform af endelige værker – tegning i sin egen ret. Udstillingen vægter bredden og forskelligheden i arbejder, hvor tegning er det væsentlige.

De udstillende professionelle kunstnere viser med deres værker en overraskende mangfoldighed i denne gamle og nye krævende disciplin.

Udstillingen blev til i samarbejde med Vestjyllands Kunstmuseum – Janusbygningen, og kureret af Bodil Damgaard og Bjarke Regn Svendsen. Kunstnerne var Anne Skole Overgaard, Astrid Randrup Lomholt, Birgitte Storm, Bodil Damgaard, Emil Westmann Hertz, Fie Norsker, Henrik Jørgensen, Jes Fomsgaard, Johanne Balsgaard, Julie Boserup, Karin Birgitte Lund, Ken Denning, Kirstine Vaaben, Kristian Dahlgaard, Lis Nogel, Nils Erik Gjerdevik, Ole Sporning, Paule Decourtial, Ronald Burns, Silas Inoue og Sys Hindsbo.

2015 00197 ROMA

21. november-10. januar 2016

Ved årsskiftet 2015/2016 viser Lyngby Kunstforenings udstilling på Sophienholm nye og nyere værker af danske kunstnere, der alle har opholdt sig i Rom på Det Danske Institut med postnummeret 00197, som var udstillingens titel.

– Rom har i mere end 200 år påvirket både billedkunstnere og forfattere. Ligesom 1800-tallets guldaldermalere får kunstnere i dag et nyt blik på



*Wolf Pack af Silas Inoue.
PR-foto.*



00197 ROMA

– Kataloget blev et selvstændigt værk indeholdende kritiske essays og studier af byens udvikling. Ved åbningen af udstillingen blev der i Væksthuset opført en lydperformance inspireret af Roms lyde.

deres hjemland ved mødet med 'den evige stad'. Udstillingen viser, hvordan nutidige danske forfattere og billedkunstnere bruger byen som et fikspunkt i deres livsrejser.

Kunstnerne var Eva Koch, Marie Rømer West, Mette Kit Jensen, Peter Brandt, Mikkel Olaf Eskildsen, Siri Kollandsrud, Jane Maria Petersen, Marianne Grønnow, Lise Harlev, Line Kallmayer, Marie Louise Vittrup Andersen, Rikke Benborg og Anita Viola Nielsen.

Kurateret af Anita Viola Nielsen og Hanne Roer.



Anita Viola Nielsen, Tempel, Villa Borghese. PR-foto.

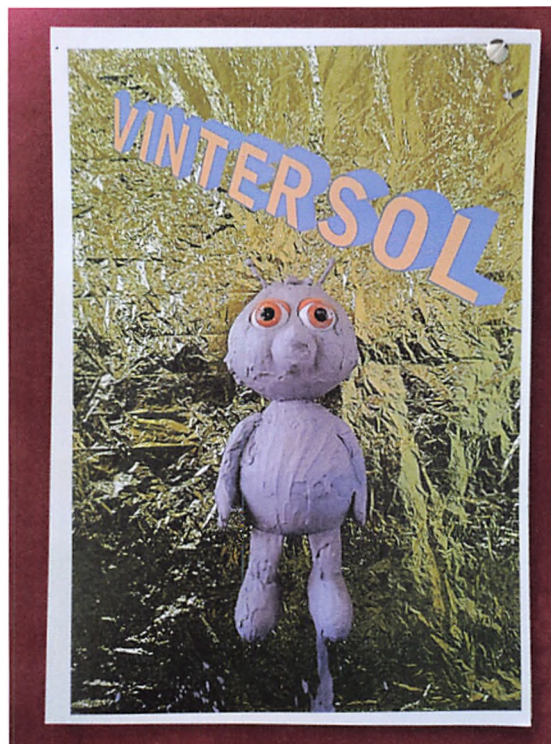


- *VINTERSOL* udstillingen udsprang af et vidtgående samarbejde, der skulle give børn og unge kunstneriske oplevelser, og var støttet af Kulturministeriets og Kulturstyrelsens initiativer for Børn og Ungekultur. Motiv af Peter Callesen. PR-foto.

2014 *Vintersol*

29. november-11. januar 2015

Lyngby Kunstforening ville med udstillingen *Vintersol* vise kunst, der vækker sanserne hos de besøgende, børn som voksne. Udstillingen havde flere kunstneriske udtryksformer i billedkunst, skulpturer, film og performance – og var tilrettelagt for at



Elevernes Vintersol. Motiv ved Malene Hartmann og Mette Vangsgaard. Foto Inge Schjødt.

skærpe børn og unges iagttagelsesevne og oplevelse af kunst, uden at der blev gået på kompromis med udstillingens kunstneriske kvalitet og attraktion for voksne besøgende.

De udstillende professionelle kunstnere var – eller havde været – tilknyttet Børnenes Værksted



*Form Signage 2013, Franziska
Hünig, Honkadori, detalje.
PR-foto.*

på Statens Museum for Kunst, hvor de beskæftigede sig med børn og billedkunst. Ved fremstillingen af deres egne værker til kunstudstillingen under fællestemaet *Vintersol* kunne de trække på deres erfaringer herfra.

Udstillingen bød på aktiviteter for børn, som stimulerer sansning, nysgerrighed og fantasi.

Vintersol udstillingen var kurateret af Tine Hecht-Pedersen, Michael Hansen og Rasmus Christian Hansen, og kunstnerne var: Birgitte Lund, Carina Zunino, Cecilia Westerberg, Christina Hamre, Espen Brandt-Møller, Hanne Ravn Hermansen, Henrik Menné, Karen Land Hansen, Lærke Lauta, Malene Hartmann, Mette Vangsgaard, Michael Boelt Fischer, Michael Hansen, Nanna Starck, Peter Bøttger, Peter Callesen, Rasmus Danø, Signe Dahlerup, Suzette Gemzøe, Tine Hecht-Pedersen og Tine Jakobsen.

Samtidig med *Vintersol* udstillingen på Sophienholm åbnede Lyngby Kunstforening også rummene på Jernbanepladsen for *Elevernes Vintersol*, en udstilling med skoleelevernes værker fra et huskunstnerprojekt, hvor 12 af de udstillende kunstnere havde undervist på Trongårdsskolen, Lundtofteskolen, Fuglsanggårdsskolen, Sorgenfriskolen, Lyngby Friskole og Heldagsskolen.

2013 Septemberudstillingen Form Signage
17. august-15. september

Lyngby Kunstforening viste med udstillingen *Form Signage* samtidskunst af tyske, danske og engelske billedkunstnere i sensommeren 2013.

Med brug af klassiske kunstmateriale, som

oliemaling, lærred og gips på lige fod med byggematerialer såsom tømmer, træplader, metal og tekstil, var der bygget strukturer og værker, der relaterede sig til rummet, væggen, vinduer, møbler og design. Og forskellen mellem hverdag og kunst kom i spil på en anden måde end sofastykket og kunstværket på museet.

Det var værker, som bevarede kvaliteter beskueren er fortrolig med fra hverdagen, men som også har karakter af noget andet, ukendt, ikke umiddelbart genkendeligt, således at værkerne forblev åbne for fortolkning.

Udstillingen var kurateret af Torgny Wilcke, Franziska Hünig, Rebecca Michaelis og Nicola Stäglich.



Lis Langvad og John Wichmann åbner Lyngby Kunstforenings 60 års Jubilæumsudstilling 2012, hvortil Glyptoteket havde udlånt en del af Erik Andreasens store donation til museet. PR-foto.

2012 – 50'er kunst fra Erik Andreasens Samling

25. august-20. september

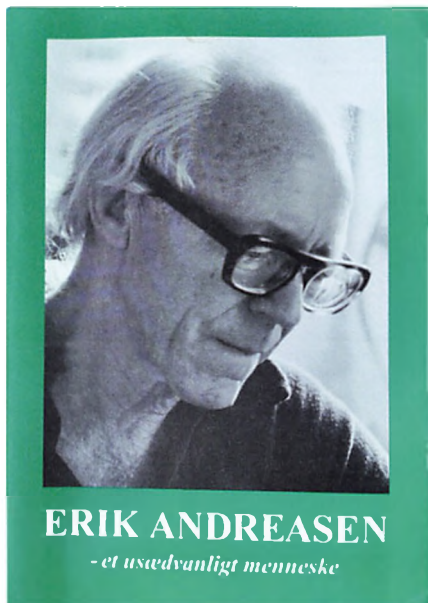
Lyngby Kunstforening fejrer i 2012 60 års jubilæum med en helt unik udstilling, et udsnit af professor dr.med. Erik Andreasens Samling, udlånt fra Glyptoteket. Udstillingen, der var tilrettelagt af tidligere formand John Wichmann og daværende formand, arkitekt Lis Langvad, fandt sted samtidig med kulturfestivalen Golden Days, som havde sat fokus på 50'erne, og lånte en del af sin titel – 50'er kunst – herfra.

Augustinusfonden, Ny Carlsbergfondet, Nordea Fonden, Danske Bank i Lyngbys Fond og Lyngby-Taarbæk Kommune støttede, og gjorde den særlige jubilæumsudstillingen mulig – Hvert år har Kunstforeningen søgt og fået donationer og fondstøtte til udstillingerne på Sophienholm.

Erik Andreasen (1909-1992) samlede fra sin tidlige ungdom på den konkrete og nonfigurative kunst af bl.a. Jean Deyrolle, Serge Poliakoff, Dewasne, Richard Mortensen og Robert Jacobsen, og siden på Cobra-gruppens ekspressionistiske kunst i form af Henry Heerups skulpturer, Carl-Henning Pedersens malerier for blot at nævne ganske få internationale og danske navne fra den særdeles omfattende samling. I 1982 bestemte Erik Andre-



Motiv af Richard Mortensen fra Erik Andreasens Samling, Glyptotekets foto.



– *Et kriterium for god kunst må vel være, at den åbner beskuerens sind for nye sider af tilværelsen, som man enten har overset, glemt eller slet ikke opdaget. Gode kunstværker giver således nye oplevelser og gør tilværelsen rigere. Citat: EA, 1982. Bogforsidefoto med Erik Andreassen.*

Cobra-rummet i Staldbygningen på Sophienholm. Foto Stuart McIntyre.

asen, at den værdifulde kunstsamling ved hans død skulle doneres til Glyptoteket, så den kunne forblive intakt til glæde for publikum.

Helt fra 1952 og frem til sin død var Erik Andreassen et inspirerende medlem af Lyngby Kunstforening, og fra 1982 til 1992 foreningens entusiastiske, visionære og meget vidende formand.

Ham er det, at Lyngby-Taarbæk Kommune kan takke for indretningsforslaget til Cobra-rummet og organiseringen af udstillingsrækken for ungt kunstnerisk talent, der har betydet, at Cobra-loftet har kunnet besøges i forbindelse med de mellem 12 og 20 årlige udstillinger, som Lyngby Kunstforening her har afholdt i årrækken fra 1994-2021.

Cobra-loftet – juvelen på Sophienholm

Lyngby Kunstforenings stifter og første formand, borgmester Paul Fenneberg købte i 1969 Cobra-loftet af egen lomme for 10.000 kr. Det var blevet skabt under en kongres for CoBrA-kunstnere i



Cobra-loftet, publikation af Virtus Schade med fotos af Torben Thim.



Janne Mikkelsen, *Mellem lag og loft, violet*. Foto Inge Schjødt.

Arkitekthytten i Bregnerød i 1949, udlejet til Asger Jorn af Arkitekt-skolens studerende.

Men hverken hytten eller loftet blev efterfølgende tilstrækkeligt vedligeholdt, og måtte til sidst nedtages. Virtus Schade førte en mangeårig kamp for at redde loftet fra fuldstændigt at gå til grunde i Arkitekthytten, der i mellemtiden var blevet solgt til FDF-spejdere. Flere betydelige museer og fonde samt Kulturministeriet afslog at påtage sig ansvaret.

Efter flere års avispolemik og et nødråb i Berlingske Tidende trådte den kunstinteresserede borgmester Fenneberg til, og sørgede for at FalckZonen savede loftet ud af hytten, så dette vidnesbyrd om CoBra gruppens tankegange og udtryksformer kunne overleve. Efter grundig restaurering blev det placeret i Vognporten i Staldbygningen på Sophienholm.

Da borgmester Fenneberg døde i 1982, efterlod han sig en betydelig arv, som tilfaldt, dels hans efterladte hustru og dels – ganske unikt også Lyngby Kunstforening.



Anna Seeberg Braun, Uden Titel 4, 2018 – Bag Fremtiden. Foto Rasmus Wiuff.

Herunder det nu ganske berømte og værdifulde Cobra-loft.

For at få bodelingen til at gå op, overdrog Kunstforeningen sin andel af ejerskabet til kommunen, med hvem der var et udstrakt tillidsfuldt samarbejde. Lyngby-Taarbæk Kommune købte enkens andel af Cobra-loftet, og således sikredes den fortsatte placering af Cobra-loftet på Sophienholm i overensstemmelse med Paul Fennebergs intention.

Kunstforeningen har gennem de mange år dedikeret sine udstillinger til samtidskunst og til udviklingen af kunstnerisk talent. Kunstforeningens 2. formand, kunstsamleren professor Erik Andreasen, som indgik aftalen om afståelse af ejerskabet i Cobra-loftet, så en mulighed for at udbygge denne målsætning. Han foreslog i 1992 en ombygning af Vognporten, så rummet og Cobra-loftets placering kom til at minde om den oprindelige skrå, dagslysbelyste fra Arkitekthyten, hvor loftet blev til, og oprindeligt nød godt af det naturlige lys fra et ret stort vinduesparti.



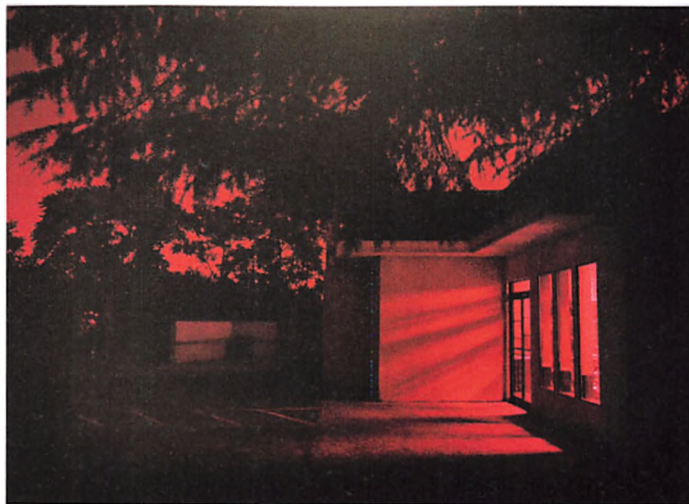
Bierte Hee – Udstiller i Cobra-rummet sommeren 2021. Foto Rasmus Wiuff.

Henriette Dan Bonde, fotoudstilling i Cobra-rummet, april 2021. Foto Rasmus Wiuff.

Forslaget blev tegnet af arkitekt Søren Cock-Clausen, der kendte forholdene i Arkitekthytten.

Lyngby-Taarbæk Kommune gik ind på forslaget og restaurerede rummet med et stort flerrudet vindue ud til gårdspladsen på Sophienholm.

Kunstforeningen aftalte med Lyngby-Taarbæk Kommune at arrangere løbende udstillinger i det rum, som nu fik navnet Cobra-rummet, hvor publikum fremover kunne komme og se Cobra-loftet.





*Christina Maj Lundquist,
akvarel, 11.-25. september
2021. Foto Rasmus Wiuff.*

Talentudvikling i Cobra-rummet 1994-2021

Siden 1994 har der været mellem 12 og 20 årlige udstillinger i Cobra-rummet med *upcoming* kunstnere, som i de to-ugers udstillinger selv har været tilstede, og har kunnet gå i dialog med publikum. For mange kunstnere en unik mulighed, og for publikum et ganske autentisk indblik i de kunstneriske arbejdsprocesser.

*Lis Langvad og John Wichmann foran lokalerne på
Jernbanepladsen. Avisfoto Det grønne Område.*





Maria Nolle, Around the Flower; 2017. PR-foto.

Lyngby Kunstforenings 'egne' udstillingslokaler 1970-2022

Fra Billedsalen på Rådhuset fik Kunstforeningen først til huse i lokalerne på Lyngby Hovedgade 17, som tidligere havde tilhørt Sparekassen for Lyngby og Omegn. Her voksede antallet af udstillinger. Ef-

ter blot syv år måtte Lyngby Kunstforening rykke videre, og fik nu til huse på Lyngby Hovedgade 26A, skråt overfor Lyngby Kirke.

Her blev de tidligere butikslokaler sat i stand, facaden blev udsmykket og glasloftet fundet frem bag de nedsænkede lofter, da foreningen havde ar-



*Bodil Brems, Uden titel 2,
2018. PR-foto.*

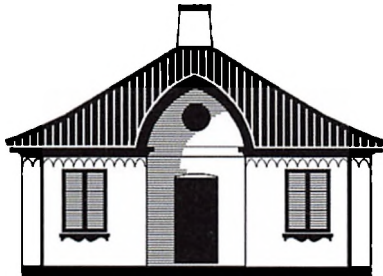
vet midler til renoveringen. Erik Andreasen og Søren Cock-Clausen stod for istandsættelsen i 1985-86.

Fra 1994 til 2002 er Rolf Aagaard-Svendsen foreningens formand, godt sekunderet af Aage Schjødt, der i kortere omskiftelige perioder hav-

de tage formandsstafetten, og i øvrigt varetager en skattet arrangør af kunstrejser og ture for medlemme. John Wichmann overtager formandskabet fra 2002-2010.

Kunstnere fra ind- og udland præsenterer deres livsværk i de månedligt skiftende udstillinger.

LYNGBY KUNSTFORENING



PORTNERBOLIGEN

Portnerboligen, vignet tegnet af Per Frederiksen 2021.

Lyngby Kunstforening er en udstillingsplatform, der sættes på blandt kunstnerne.

Frem til 2005 nyder foreningen godt af faciliteterne i Lyngby Hovedgade 26A, der ud over udstillingslokalerne havde lagerplads til podier, rammer og arkiv, samt plads til bestyrelses- og udvalgs møder. Hele tre udstillingsudvalg håndterede ansøgningerne fra kunstnerne.

Jernbaneplassen 2005-2018

I 2005 sælges ejendommen, og Lyngby Kunstforening får tilbudt lokaler på Jernbaneplassen 22, tæt på stationen og Rådhuset. Det kræver en del ombygning, før lokalerne bliver egnede, dels til udstilling og dels til møder og administration. Bestyrelsesmedlem, arkitekt MAA Flemming Hoff træder til med en prisværdig indsats.

I 2015 er der fra kommunens side igen bud efter de lokaler, Lyngby Kunstforening har til rådighed, da der skal findes plads til en jordmoderklinik. I

første omgang bliver der dog lyttet til argumenter og reelle behov, og Kunstforeningen kan fortsætte udstillingerne på Jernbaneplassen frem til udgangen af 2018, hvor Lyngby-Taarbæk Kommune atter kommer i pladsnød.

Portnerboligen ved Sophienholm

Sophienholms leder indtil oktober 2020, Benedicte Bojesen nævnte for Kunstforeningens formand Lis Langvad, at Portnerboligen ved Sophienholm faktisk stod tom, og her opstår ideen om at Portnerboligen måske kunne være et egnet alternativ til Jernbaneplassen. Lyngby Kunstforening kunne se fordelene i at få samlet aktiviteterne, og udnytte forskellighederne i de fysiske rammer i Cobra-rummet og i Portnerboligen til varierede udstillinger. Det ene velegnet til installationskunst, det andet til mere intime udstillinger, dog kun for én kunstner ad gangen.

Portnerboligen får revideret sin status fra bolig og til officielt udstillingssted. Lyngby Kunstforening flytter ind i januar 2019, fuld af håb og fortrøstning om den synergi, der med foreningens aktiviteter i Cobra-rummet og i Portnerboligen samt den årlige Vinterudstilling kan vokse frem i samarbejdet med Sophienholm, som gennem alle årene har været gensidigt frugtbar.

Udstillingerne ændrer i nogen grad karakter, så de passer ind i de små lyse rum, men der går ikke i øvrigt på kompromis med ambitionsniveauet. Fra starten stiger antallet af besøgende og giver anledning til optimisme. De ca. 15 frivillige kustoder udviser stor fleksibilitet og åbningstiderne udvides



Kataloger og publikationer fra Lyngby Kunstforening. Foto Inge Schjødt.

med weekender og tilpasses mest muligt til åbningstiderne på Sophienholm.

Portnerboligen er fra 1805 og har i sig selv en ganske interessant historie, men den må vi vende tilbage til. Dog skal det nævnes, at huset fra midten af 1990-erne frem til omkring 2011 har været brugt af digteren Benny Andersen. Der står nu en smuk buste af digteren Benny Andersen her, skabt af Raadvad billedhuggeren Stine Ring Hansen for Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune.



*Stine Ring Hansen med busten af Benny Andersen.
Foto Inge Schjødt.*

Uden et betydeligt formidlingsarbejde har Kunstforeningens tilbud og kulturelle bidrag ikke kunnet nå ud til medlemmer og publikum. Gennem årene har bestyrelsen omdelt et utal af programmer, invitationer, medlemsblade. Lyngby Kunstforening har leveret talrige pressemeddelelser, til lokale medier, og tilsvarende fået omtale fra såvel kunstfaglige medier, som dagblade og lokalavisen Det grønne Område, m.fl.

Helt unikt er produktionen af de fornemme kataloger, der årligt har fulgt September- og Vinterudstillingerne, som den dag i dag er værd at dykke ned i, og læse sig klogere på samtidskunsten i.

Kunstforeningen har lejlighedsvis stået for andre publikationer, som fx Virtus Schades reportage om Cobra-loftet fra 1969 og Søren Cock-Clausens indgående beskrivelse af Cobra-loftets tilblivelse



Filmforedrag ved Else Marie Bukdal og Torben Glarbo i Fenneberg Salen 2019. Foto Inge Schjødt.



Mix Madsen i Cobra-rummet. Foto Rasmus Wiuff.

i en publikation om Arkitekthyttten i Bregnerød, der blev udgivet ved åbningen af Cobra-rummet i 1994.

Borgerrettede aktiviteter – Kunstforeningen byder gæster indenfor

Gennem årene har Lyngby Kunstforening været i aktiv dialog med Lyngby-Taarbæk Kommune om kulturpolitikken, borgerrettede tiltag, de fysi-

ske rammer for Kunstforeningens arbejde. Samarbejdet med andre aktører, kulturnetværk og nabokunstforeninger, samt erhvervsliv, private og offentlige fonde m.fl. Lyngby Kunstforening har løftet nye udfordringer og taget politiske fokusområder til sig, og selv givet input til kommunens Kulturstrategi.

Lyngby Kunstforening ser frem til den fortsatte samtale mellem udøvende kunstnere, publikum,



*Eva Toft, The Validity, 2021.
Foto Inge Schjødt.*

samarbejdspartnere nær som fjern, og samarbejdet med myndighederne, der former rammene.

Der er vist ikke ret mange kunstforeninger, som præsterer så højt et aktivitetsniveau med så mange tilbud i form af udstillinger, rejser, foredrag, udflugter – kort sagt sikret det direkte møde – 1:1 –

uformelt, men på et ambitiøst niveau – og uden en underliggende købetvang.

Det er lykkedes, takket være foreningens ildsjæle, som har lagt engagement, hjerteblod og utallige frivillige timer i kunstens viderebringelse. – Og historien fortsætter. Dette var blot de første 70 år.

Johnny Christian Rieck

Biograferne i Lyngby-Taarbæk kommune

Der har været biografer i Lyngby-Taarbæk kommune siden 1908. Biografer og filmteknik, har altid været min store passion og som tidligere „Lyngby borger“ og i en periode tilknyttet én af biograferne, var det oplagt at fortælle om biograferne i kommunen.

I det følgende gennemgås de 6 biografer som i årenes løb har givet oplevelser til en masse biografgængere i kommunen. Biograferne er oplistet i den rækkefølge de åbnede og oplysningerne er baseret på egen research, modtagne oplysninger og endelig på egne erfaringer. Læseren må således bære over med mig, såfremt der skulle mangle eller være oplysninger som ikke er verificeret. I Taarbæk blev der endvidere i årene 1908-12 vist film i et mindre lokale på Taarbæk Strandvej 76, mere information findes ikke.

Frem til 1973 skulle man have en bevilling for at drive en biograf og man kunne kun have bevilling til én biograf ad gangen. Bevillingerne blev typisk givet til filmproduktionselskaber, eller personer som havde gjort en indsats for kulturlivet i Danmark.

Jeg var i en årrække tilknyttet Bio Lyngby, hvorfor hovedvægten af gennemgangen er baseret på netop denne biograf. Jeg er endvidere meget begejstret for 70mm¹ filmformatet og har selv vist film i dette format. Inden jeg blev tilknyttet Bio Lyngby, gik jeg i biografen 1-2 gange om ugen,

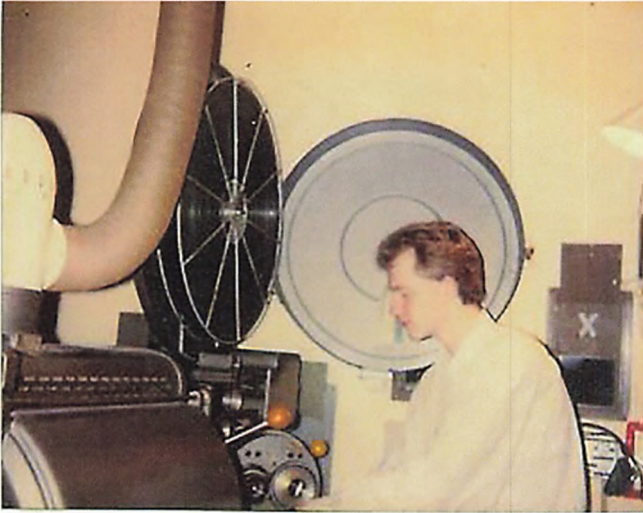
primært i Lyngby, men ind i mellem også i København. Jeg gemte en overgang alle billetterne – det blev en pæn stor samling.

Uden jeg skal blive alt for teknisk, vil jeg kort fortælle om filmformater. Frem til begyndelsen af 1950'erne var der ét format i biograferne kaldet „Academy“ eller normalformat. Det havde ca. forholdet 4:3, hvilket var det samme som et gammeldags TV med billedrør. Det var samme format de berømte Dogme-film blev optaget i gennem 1990'erne – ingen ved vist rigtig hvorfor.

I 1950'erne måtte filmselskaberne opfinde noget nyt som kunne konkurrere med TV. Der kom derfor WideScreen², 3D-film³, Cinerama⁴, Vista-Vision⁵ og CinemaScope⁶ – alle nye formater som kunne være på almindelig 35mm film og som næsten alle gav et væsentligt større billede på biografens lærred. 70mm formatet skilte sig dog markant ud. 70mm film eller Todd-AO som det også hed, er dobbelt så bred som det almindelige 35mm format, hvorfor man kan opnå nogle meget store, flotte og knivskarpe billeder på lærredet samt endvidere 6-kanals stereolyd. Det gav samtidig lidt ekstra arbejde i operatørrummet.

I det omfang det har været muligt beskrives også teknikken mv. i de enkelte biografer.

I dag afvikles stort set alle biografforestillinger digitalt, hvilket nærmest har overflødiggjort



En noget yngre forfatter i Bio Lyngbys operatørrum i 1980'erne. Polaroidfoto Ulrik Rassow.

filmoperatøren og en del af „charmen“ er derfor efter min mening forsvundet.

Lyngby Biografteater (1908-1929)

Om denne biograf er oplysningerne meget sparsomme. På Jernbanevej i Kongens Lyngby lå engang Hotel Rustenborg, der hvor ejerforeningen Rustenborg nu ligger. I 1907 fik filmpioneren Søren Nielsen (1853-1922) lov til at vise korte film i hotellets festsal – han kaldte det et „Biorama-Teater“, Han havde oprettet tilsvarende teatre på Jægersborg Allé og Strandvejen. Denne løsning holdt dog ikke længe. På hotellets grund blev der nord for hovedbygningen og ud til Jernbanevej derfor i 1908 opført en noget primitiv biografbygning. Der var tale om en træbygning, men dog med en tem-

pellignende facade. Bygningen var tegnet af arkitekt W. Olsen og rummede 120 pladser. Biografen moderniseredes og gennemgik en mindre ombygning i 1921.

Efter Søren Niensens død, overtager sønnen Albert Nielsen bevillingen. Han dør dog kort tid herefter, hvorfor enken, Helga Nielsen i 1924 overtager bevillingen.

Biografen skifter navn til Lyngby Biograf i 1925.

I hele dette teaters levetid blev der vist stumfilm, idet talefilmen først kom til landet omkring år 1929. Der var således musikledsagelse i form af en pianist som spillede diverse numre gennem hele forestillingen. Biografen havde en fast pianist – Haagen Sparre som efter sigende var meget omhyggelig med at udvælge musiknumre, så de passede til filmens handling. En søndag var han blevet syg og en afløser blev i hast fremskaffet. Afløseren tog det ikke så nøje med om musikken passede helt til handlingen. Det forlyder, at pianisten således til en begravelsesscene i en Selma Lagerlöf film lystigt spillede „Han er så sød så sød den lille Jensen“ i stedet for noget mere dystert.

Film kunne brænde i 1920'erne og en aften gik der ild i filmen „Sydens Gade“. Den var på 4 spoler og spole 3 og 4 udbændte helt. Forestillingen måtte derfor aflyses og publikum fik pengene tilbage.

Biografen lukkede i 1929, angiveligt i forbindelse med åbningen af Kino Teatret på Lyngby Torv. Bygningen blev efter lukningen af biografen anvendt til beboelse og butik. I begyndelsen af 1930'erne blev hele bygningen nedrevet. På sam-

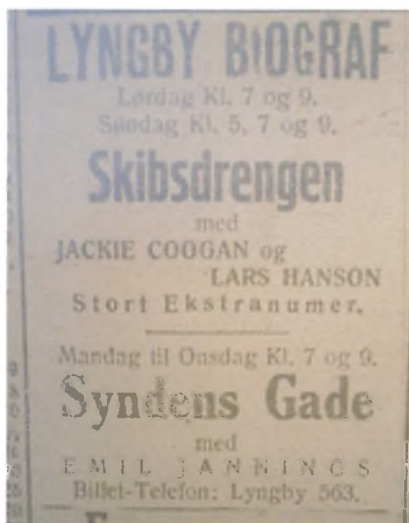


Lyngby Biografteater i 1920'erne – foto fra Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

me adresse opstod i 1938 Bio Lyngby eller Lyngby Bio som den hed i begyndelsen. Denne historie vender jeg tilbage til senere.

Kino Lyngby (1929-1978)

Det var antaget at biografen åbnede i 1934 og lukkede søndag den 1. januar 1978 efter repremieren på „Navarones Kanoner“. I Lyngby-Taarbæk kom-



Lyngby Biograf – annonce fra 1929.

munes byggesagsarkiv har jeg dog fundet „Sofus Andersens erindringer“ som beskriver hvorledes biografen åbnede i 1929, hvilket harmonerer med datoen på en bygningstegning og tillige passer med lukningen af det gamle „Biograftheater“.

Kino Lyngby var en del af randbebyggelsen ved Lyngby Torv, med det nye Rådhus (indviet i 1941). Der var indgang fra Lyngby Torv, hvor billetsalget også var placeret. Foyeren gik gennem bygningen og selve salen lå på bagsiden/gården af bebyggelsen. Den dag i dag kan man stadig ved Lyngby Torv se aftegningen af en port, hvorigennem publikum kom ud efter filmen. Der er en tilsvarende port ud mod Lyngby Hovedgade lige over for Magasin, hvorigennem publikum også kunne komme ud fra



Lyngby Torv før 1939 med Kino Lyngby til højre – foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



Lyngby Torv efter 1941 med det nye rådhus og Kinos biografbygning ca. midt i billedet – foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

gården. Der er i dag parkeringsplads og et grønt område hvor selve salen var placeret.

Det var Helga Nielsen som fik bevillingen. Det var samme fru Nielsen som havde haft bevillingen til det gamle Biograftheater, som således blev flyttet til Lyngby Torv. I begyndelsen var der ikke ta-

lefilm, men derimod et op til 4 mands orkester som var under ledelse af en Villy Grevelund.

Biografen åbnede ultimo maj 1929 med danmarkspremiere på stumfilmen „Vendetta“. Et skuespil i otte akter som det hed. Derudover blev vist en Lyngby film samt en lille Gøg og Gokke film.

I 1931 døde fru Nielsen og børnene søgte bevillingen, men fik den ikke. Det var i stedet familien Seemann som fik bevillingen og de drev biografen helt frem til starten af 1970'erne. Først Henry Seemann (1875-1948) og efter hans død i 1948, enken Agnes Seemann (1882-1973). Begge var uddannede skuespillere. Henry Seemann havde inden da bevillingen til Bagsværd Biograf, som så blev afhændet. Det hedder sig, at kommunen selv havde været interesseret i at få bevillingen, men det blev altså ikke aktuelt.

Der var fra begyndelsen 535 pladser, sidenhen 550 pladser i salen, et tal som blev reduceret til 400 i løbet af levetiden. Salen var kasseformet og 25 meter lang samt 13 meter bred. Der var 2 indgange fra den ikke alt for store foyer samt 2 udgange bagest i salen og 4 i den ene langside. Lærredet var ved åbningen ca. 6 x 4 meter (normalformat).

Operatørrummet var udstyret med 2 tyske kinomaskiner fra Bauer. Den ene kunne betjenes fra højre side og den anden fra venstre. Operatøren kunne på den måde passe begge maskiner fra samme plads. Der kom talefilm til Kino omkring 1931.

Biografen fik WideScreen i december 1954 til Disneys „Den levende Ørken“ og blev ombygget til CinemaScope i 1958 hvor der også kom nye kinomaskiner. Lærredet blev i den forbindelse udvidet til ca. 10 x 4,5 meter. Der kom ikke 70mm installation i familien Seemanns ejertid.

Biografen viste mange amerikanske actionfilm, Disney-film og fra 1960'erne også „007-film“. Nordisk Film var tillige storleverandør til Kino. I marts 1973 var der således premiere på Erik Bal-

lings „Ballade på Christianshavn“ udlejet af netop Nordisk Film. Filmen havde tillige premiere i Park, Nora, Merry, Grøndal og Toftegårds Bio i københavnsområdet. Kino viste filmen i 5 uger.

Den 1. april 1973, efter bevillingssystemet var ophævet, blev biografen overtaget af Danmarks første biografkæde „Rialto Cinema Group“ med Morten Schyberg som daglig leder. Familien Seemann viste i den forbindelse „Mød mig på Cassiopeia“ som „afslutningsfilm“. Agnes Seemann døde umiddelbart efter afståelsen i en alder af 90 år. De første film med nye ejere var blandt andet „Lucky Luke“ med dansk tale kl. 7.10 og „Canterbury fortællingerne“ kl. 9.10.

Der var i 1973 også planer om en totalrenovering og opgradering til 70mm biograf, men det skete dog aldrig, formentlig grundet manglende økonomi. Kun „skallen“ skulle være blevet tilbage. Der skulle monteres nye stole på en stejlere hældning og teknikken skulle fuldstændig fornyes. Foyeren skulle udvides og gå ind under salen bagtil. Biografen skiftede endvidere navn til „Lyngby Kino“ i 1973.

Senere, omkring juli 1977, overtog „Lademann Gruppen“ og biografannoncerne blev forsynet med 5 stjerner over biografens navn (Rialto 2 i Lyngby Storcenter – var også en del af disse „kæder“).

Selvom Bio Lyngby indtil november 1973 var den eneste biograf i Kongens Lyngby som kunne vise 70mm film, fik den ikke 70mm film fra de filmudlejere som leverede film til Kino. Biografen viste derfor blandt andet „Meyerling“, „Oliver“ og „Funny Girl“ i 35mm CinemaScope og med mo-



På billedet ses hvordan Rialto Cinema Group havde tænkt sig biografen skulle se ud efter renoveringen – tegning Rialto Cinema Group.

nolyd, til trods for der var 70mm kopier i omløb i Danmark. Det var som tidligere nævnt også i Kino man så „007“ samt „Olsen-Banden“ (Nordisk Film).

Sidst i 1970'erne var biografbranchen i Danmark meget presset. Der var ikke premiere på mange store film og i København havde næsten alle de store biografer bygget om til multibiografer⁷. Endvidere var ABCinema åbnet på Rådhuspladsen som multibiograf fra starten – Danmarks første af slagsen.

Hele rotationssystemet med filmkopier gik derfor „i stykker“. Før havde biograferne i København premiere på filmene som efter nogle uger blev sendt ud i „brokvartersbiograferne“ og omegnsbiograferne. Med multibiograferne blev filmkopierne i Københavns centrum og kom først meget senere ud til omegnsbiograferne.

Et stort antal biografer lukkede derfor i slutningen af 1970'erne. Det gik heller ikke godt i Lyngby. Kino forsøgte sig med pornofilm til midnatsforestillinger fredage og lørdage som supplement til det „normale“ filmprogram. Der kom heller ikke mange premierefilm til Kino. De film som havde premiere i Lyngby, blev typisk vist i Bio Lyngby eller Rialto 2. Det blev besluttet at lukke Kino med udgangen af 1977. Det blev dog 1. januar 1978 som blev sidste spilledag, da det var en søndag – en dag man normalt skiftede filmprogram.

De sidste film i løbet af december 1977 var; „Slap af Frede“, „I sansernes vold“, „Fuglene“, „Emmanuelle“ og endelig „Navarones Kanoner“.

Dermed var det slut med Lyngbys, på daværende tidspunkt, ældste biograf.

Kinomaskiner og al indmad blev smidt ud, da det var slidt helt op og selve biografsalen blev ned-



Lyngby Torv 5-7 anno 2021 – foto Johnny C. Rieck.



Kino Lyngbys åbningsannoncer i maj 1929.

revet. Indgangspartiet og en del af foyeren blev omdannet til butikker.

Jeg nåede kun at opleve Kino en enkelt gang til en James Bond film, formentlig i 1977 selvom jeg endnu ikke var 12 år på det tidspunkt.

Bio Lyngby (1938-1999)

Biografen blev placeret på Jernbanevej 8 A lige ved siden af det daværende Hotel Rustenborg og hvor det gamle „Biograftheater“ havde ligget.

Biografen åbnede i september 1938 og lukkede 10. maj 1999 efter næsten 61 år i familien Leo Hansens eje. Familien havde indtil 1990'erne hus på Vintappervej og havde fiskeretten til Vintappersøen. Omkring 1960 var det dog slut med fiskeriet idet „Lyngby Omfartsvej“ var blevet bygget og byggeaffaldet fra blandt andet den fine gamle stationsbygning i Kongens Lyngby blev brugt som dæmning. Søen forsvandt nærmest i den forbindelse.

I mange år leverede haven juletræer til biogra-



Et uddrag af Kino Lyngbys biografannoncer:

fen, som hvert år i december pyntede på hver side af prosceniet/lærredet og senere også i de 2 små sale.

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune



Bio Lyngby i 1957 – foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



Vintappervej 16 i 1958 og før omfartsvejen – foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Biografen åbnede med danmarkspremiere på den svenske film „Bag Stockholms Kulisser“. Indvielsen skete blandt andet i overværelse af statsminister Th. Stauning og justitsminister K. K. Steinke. Direktør Leo Hansen var hver aften at finde i foyeren, hvor han „minglede“ med aftenens gæster.

De første år hed biografen „Lyngby Bio“, men skiftede navn 28. maj 1943 til Bio Lyngby, blandt andet for at komme før „Kino Lyngby“ i biografannoncerne.

Biografbygningen.

Biografen var tegnet af Lyngbyarkitekterne Arne Poulsen og Knud Friderichen og der blev brugt lokale håndværkere til at bygge biografen.

Da direktøren så de første tegninger til biografen, skal han tilsyneladende have udtalt – „hvorledes tænker De man skal komme op på 1. sal?“ – arkitekterne havde ikke indtegnet trapperne – om det var en fejl eller hvorledes vides ikke.

Trapper kom der dog – en direktørtrappe og en operatørtrappe. Operatørtrappen gik ude fra og op, idet man skulle tage højde for brandfaren ved de brandbare film den gang. Direktørtrappen derimod, havde opgang fra foyeren i venstre side når man stod med ansigtet vendt mod salen.

På første sal kom man op til en repos med indgang til en lille garderobe, direktørens kontor/stue samt en loge, hvorfra man kunne se film. Der var 4-6 løse stole i logen med samme betræk som stolene i salen. Den del af kongefamilien, som boede på Sorgenfri Slot, benyttede tit logen når de så film i Bio.

I modsatte side kom man ligeledes op til en repos med indgang til operatørrum, teknikrum, lagerrum og inspektørkontoret.

Biografen var udstyret med et „box-office“ under en baldakin i bedste amerikanske stil. På baldakinen var biografens navn anbragt med store bogstaver og med neonlys. Omkring 1985 var der dog ikke meget virksomt neon tilbage. Bogstaverne blev malet røde og forsynet med flere 500W spots i stedet. Hele facaden blev oplyst af 7 x 500W – så der var kun tændt lys når det var højst nødvendigt.

Biografen var i funkis stil og facaden var delvist beklædt med fliser, hvilket i 1980'erne afstedkom en bemærkning fra filmudlejningsselskabet UIP om ikke snart den „Nørreport Stations beklædning“ kunne fjernes. Den var dog en del af biografens identitet og forblev på plads frem til lukningen og nedrivningen af forhuset.

I biografens facade var i hver side en butik, til højre en chokoladeforretning og til venstre en tobaksforretning. Begge havde tillige salgsluger som vendte ind mod biografens foyer, således at man kunne betjene biografpublikummet om aftenen. I 1938 var det stadig tilladt at ryge i en biograf!

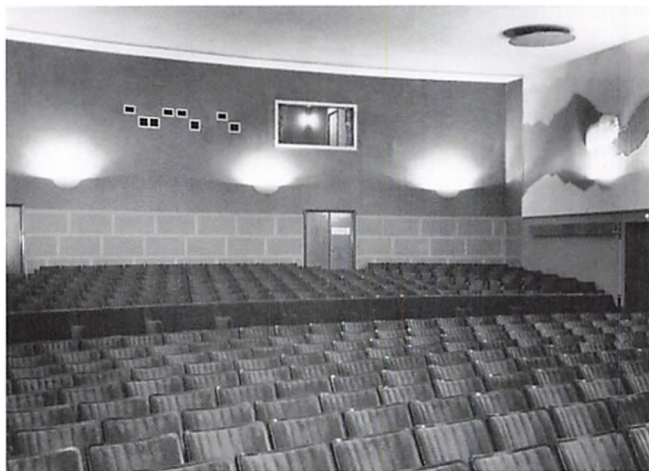
Biografsalen

Da biografen åbnede, havde den én sal med først 533 sidenhen 550 pladser for ikke at have flere end Kino Lyngby. Dog blev dette senere forøget til 598 pladser. Der var 2 indgange til salen fra foyeren og 25 rækker efter tilføjelse af de sidste 48 pladser. Der var sofarække på 16. række med 22 bløde sofapladser. I 1978 blev biografen ombygget til 3

sale (X-Y-Z). Dette vender jeg tilbage til senere.

Fra indgangsdørene gik man skråt ud mod sidevæggene indtil man kom til sofarækken. Herefter var der en sidegang i hver side af salen ned mod lærredet og 1. række. Salen var ca. 30 meter lang, 23 meter bred bagtil og 15 meter ved lærredet. Der var 5 udgangsdøre i venstre side af biografen. Hvorfor der ikke var anbragt døre i højre side, er uvist, idet der også her var rigeligt med flugtvej-areal. Først efter ombygningen i 1978 kom der en enkelt dør i højre side som var udgang fra den mindste af de nye sale.

Stolene blev leveret af firmaet C. B. Hansen og var specialdesignet til biografen. De var i grøn velour og 58 cm brede, hvilket var luksus efter datidens standard. Da Nørreport Bio på et senere tids-



Bio Lyngby før ombygningen i 1978 – bemærk logen på bagvæggen til højre – foto Bio Lyngby/Ib Augustinus Jensen.

punkt fik tilsvarende stole kørte der en retssag om ophavsretten til stolene. Kunstneren mente, at der var tale om et enkelt værk, som ikke måtte kopieres. Nørreport Bio fik dog sine stole til sidst.

Selve salen var udsmykket med motiver fra det arktiske; en kajak, sneharer, isbjørne mv. af kunstner, skulptør og billedhugger Anker Hoffmann (1904-1985) – som også var ophavsmand til granitbrønden med to store kvindefigurer der sidder med ryggen mod hinanden. Den blev opstillet i 1960 foran Frederiksberg Rådhus. I biografens foyer var et stort maleri på 7 × 2 meter som forestillede direktør Leo Hansen og Knud Rasmussen som betragtede solopgangen i Grønland, malet af den kendte teatermaler Svend Johansen (1890-1970). På bagvæggen i salen havde han tillige malet et „futuristisk“ maleri hvori åbningerne til operatørrummet forsvandt. Dette blev senere malet over. Svend Johansen malede i øvrigt tidligere i 1938 det store lak/guldmaleri som prydede foyeren i den nye Palladium biograf på Vesterbrogade i København. På gulvet i foyeren var der lagt grønlandsk marmor.

Leo Hansen (1888-1962) startede sin karriere i 1905 som piccolo mv. i Vimmelskaftets Biograf. Han begyndte dog snart at filme både reportage- og kortfilm. Højdepunktet i karrieren som filmfotograf var nok arbejdet med at filme 5. Thule ekspedition (1921-1923) med Knud Rasmussen. Det krævede en stor indsats under meget vanskelige forhold. Det var Leo Hansens bedrifter som filmfotograf, som gav ham bevillingen til Bio Lyngby.

Leo Hansen leverede i øvrigt i mange år uge-
revyer/nyheder til biografen, som han selv hav-



Biografsalens vægge var udsmykket med motiver fra det arktiske på en bølget, riflet trefarvet væg, som sneharer, isbjørn, inuit kvinde m.fl. af den lokale billedhugger Anker Hoffmann (1904-1985). Foto Johnny C. Rieck.

de optaget. Andre biografer, herunder også Kino Lyngby, viste typisk ugerevyer fra Politiken. Leo Hansen filmede også flere spillefilm og tillige „Med Leo Hansen paa Østgrønland“ (1936), som i øvrigt blev absolut sidste film som blev vist i Bio Lyngby i 1999. Familien Leo Hansen donerede efterfølgende filmen til Det Danske Filminstitut.

Ved prosceniet/lærredet var der indirekte belysning fra et antal skærme på begge sider af lærredet. I åbningspjecen stod det således beskrevet: „Siderne omkring Scenen, lyser som Sølvemor i Maaneskin“.

Biografen fik ved åbningen megen ros for sin indretning og fremragende akustik.

Jeg kan huske, jeg nåede at besøge biografen en enkelt gang inden ombygningen – det var til

„Tintin i soltemplet“. Umiddelbart efter ombygningen i april 1979 så jeg „Grease“ i den store sal. Der var lidt udfordringer med akustikken lige efter ombygningen, idet „operatørskakten“ slog lyden tilbage. Dette blev ordnet med sortmalede æggebakker på skaktens bagvæg – ganske lavpraktisk, men effektivt.

Personalet og arbejdsopgaver

Det var en meget hierarkisk personaleorganisation som var i biografen fra starten i 1938. Foruden direktøren var der ansat en inspektør, overkontrollør, kontrollører, piccoler, overbilletdame, billetdamer, chefoperatør og operatører. I starten var der altid 2 operatører på arbejde af gangen. Biografen fortsatte med at have direktør og inspektør frem til

lukningen, hvorimod de andre personalegrupper blev lidt mere flydende.

Efter Leo Hansens død i 1962 fortsatte hustruen Madeleine Leo-Hansen som direktør. Fra 1980'erne og frem til lukningen i 1999, blev hun tillige sekunderet af sønnen Peder Leo-Hansen. Han havde megen teknisk snilde og arbejdede hele tiden for at forbedre teknikken i biografen.

Madeleine Leo-Hansen var tit at finde i minibaren i tilknytning til foyeren, som var blevet indrettet i den gamle chokoladeforretning og inddraget i foyeren. Her ekspederede hun publikum og fik samtidig en hyggesnak. På den måde var hun altid i omgangshøjde med kunderne.

Da jeg i 1982 begyndte i biografen, blev Madeleine Leo-Hansen stadig omtalt som „fruen“. Det stod sågar på det interne telefonsystem i huset. Når man ringede til direktørkontoret, trykkede man på knappen benævnt „fruen“. Overbilledamen Gerda Jacobsen og direktøren var i mange år „De's“ – det blev dog ændret til en julefrokost midt i 1980'erne og de var således „dus“ indtil Gerda Jacobsen gik på pension. Hun boede i øvrigt på Blomstervænget i Kongens Lyngby – lige ved siden af Lille Pers „hus“.

I alle de år jeg var tilknyttet biografen, var jeg i Madeleines øjne „lille Johnny“. Det var kærligt ment og havde ikke noget med min højde at gøre, idet jeg var ca. 30 cm højere end hende, men derimod det faktum at jeg var så mange år yngre end hende.

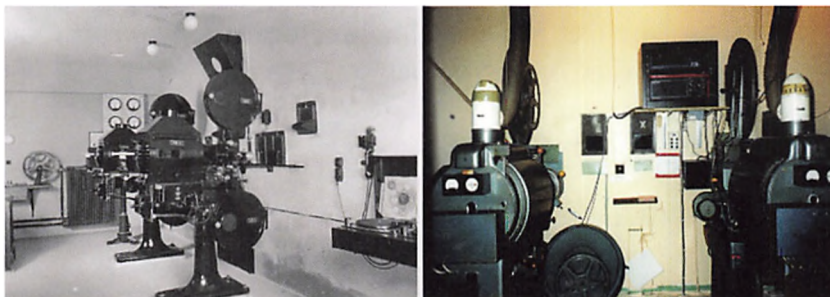
Direktøren var ind i mellem også lidt „mor“ for piccoloerne. Jeg erindrer en episode, hvor en pic-

colo skulle støvsuge minibaren. Det gik så stærkt frem og tilbage med støvsugerens mundstykke, at hun tørt bemærkede „synes du ikke vi skal give støvet en chance for at blive suget med op“ – efter den episode blev der altid støvsuget meget grundigt!

Den første operatør hed Poul Bardino og var tillige med i byggefasen. Han var ansat i 34 år og i øvrigt uddannet i Kino Lyngby. Biografens første inspektør hed Finn Patik. Han kom senere til Johan Ankerstjerne og blev afløst af Heinrich Christensen som var inspektør i 25 år. Han fik derefter i 1964 bevillingen til at drive Virum Bio videre efter direktør Gudmund Høyers død. Den 3. og sidste inspektør på fuld tid var Niels Rassow, som desværre døde i 1983. Rassow havde været direktør i Skovshoved Bio indtil 1964, hvor taget på biografen kollapsede og biografen måtte lukke. De sidste år af Bio Lyngbys levetid, var det undertegnede, som på deltid fungerede som inspektør.

I de første mange år blev piccoloernes negle tjekket før dagens første forestilling og uniformerne børstet af – så alt var i orden til publikum. Uniformerne røg med tiden, men fra omkring 1983 og frem til lukningen, havde personalet altid enten en t-shirt, skjorte eller sweatshirt med biografens logo på.

I operatørrummet var der utrolig meget plads og et ekstra rum bag kinomaskinerne, men i starten måtte operatørerne ikke lave mad eller te/kaffe. Dette blev dog ændret i 1960'erne, da Madeleine Leo-Hansen blev direktør, hvor det så blev muligt. Som nævnt var der 2 operatører på job samtidig. Dette



Bio Lyngbys operatørrum i 1938 og 1996.

blandt andet af hensyn til brandfaren, idet film tidligere var meget brandbare. Gik der ild i en filmspole kunne den nogle gange genantænde selvom den havde været nedsænket i vand. Af samme årsag var operatørrummet en brandcelle for sig selv.

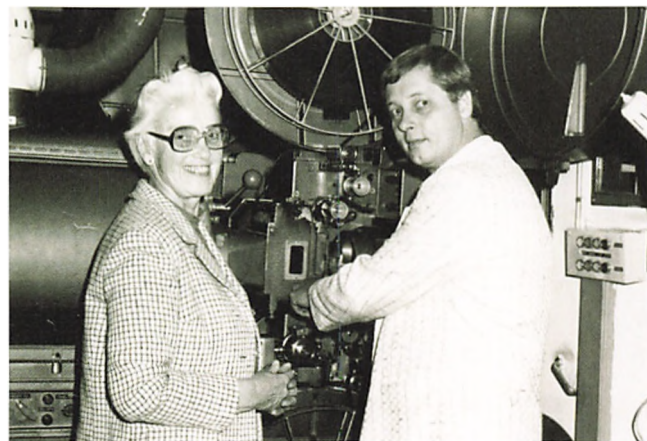
Film ankom til biografen i akter af ca. 20 min varighed og derfor skulle man benytte 2 kinomaskiner til at vise film på. Man „blændede“ over fra den ene maskine til den anden ved hjælp af små markeringer i billedets øverste højre hjørne. Med tiden kom der spoler med 1 times film og man kunne splejse disse sammen til én lang filmstrimmel som kunne afvikles på kun 1 kinomaskine med et såkaldt „spoletår“. De 2 små sale (fra 1979) havde hver kun 1 kinomaskine og i 1990'erne fik den store sal (X) tillige „spoletår“.

Ved 70mm kørsel foregik alt manuelt med spoleskift hvert 20. minut. Efter reklamer og trailere skulle den ene kinomaskine endvidere omstilles fra 35mm til 70mm kørsel. Man havde maksimalt 20 minutter til denne øvelse samt til at få lagt filmen korrekt i.

Biografens teknik

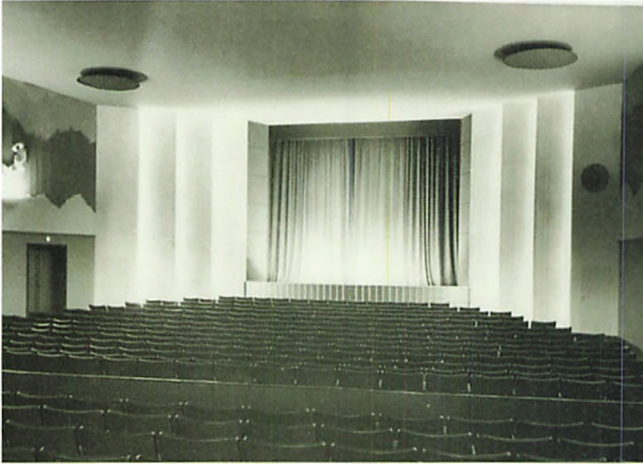
Operatørrummet var fra starten udstyret med 2 stk. 35mm kinomaskiner og 1 stk. 16mm kinomaskine, alle fra AEG-klangfilm. Der kunne således vises film i „Normalformat“ (35mm) samt 16mm film.

Det har ikke været muligt at finde oplysning om det nøjagtige mål på lærredet fra 1938 og frem til 1955. Det antages at lærredet var ca. 5,5 x 4 meter



Madeleine og Peder Leo-Hansen i biografens operatørrum ved den ene Victoria 8 kinomaskine. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

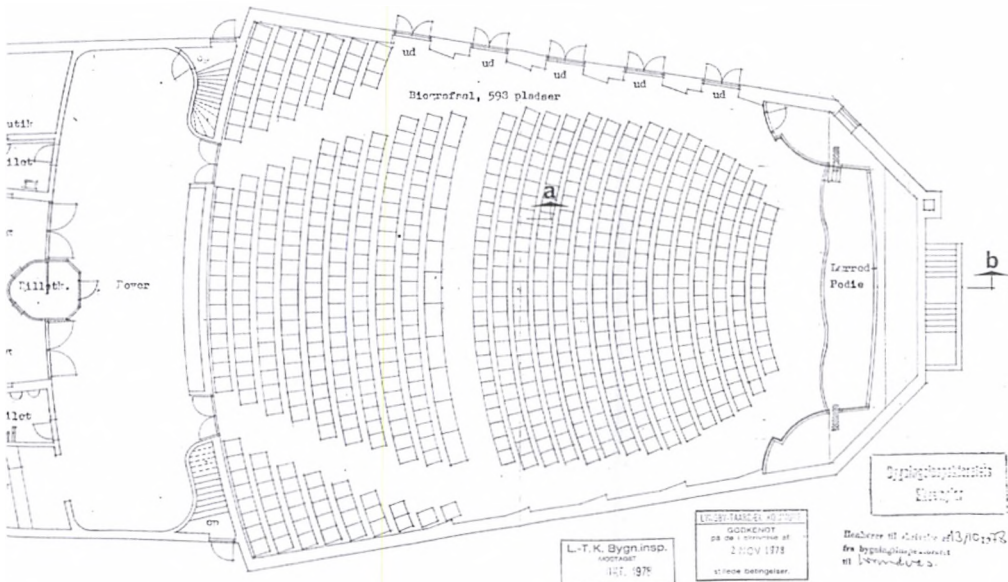
Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune



Bio Lyngby med det oprindelige lærred – fotograf ukendt.

hvilket passede til normalformatet. Fortæppet var svagt rødtligt og belyst. Det vides heller ikke om det var muligt at vise WideScreen inden der kom CinemaScope.

I 1950'erne blev der kortvarigt vist 3D-film. Bio Lyngby havde Storkøbenhavns premiere på „Voks-kabinetet“ den 14. september 1953. Kopien kom direkte fra Carlton biografen i København, hvor den havde været vist i 16 uger. Det var den første rigtige 3D spillefilm. Bio viste filmen i 2 uger, hvorefter kopien røg videre til Merry biografen på Amager. Udover Bio Lyngby, Carlton og Merry –



BIO LYNGBY

Bygn. nr. 37 af Kongens-Lyngby, Jernbanovej 5A
 Ophavsret af Biografteatret. Masterplaner
 Ark. A. A. O. Thyllin-Petersen & Poul Jacobsen

Sag nr. 752
 Tegn. nr. 3
 Mål 1:100
 Dato 12.10.1978

Bio Lyngby – salsplan inden ombygningen i 1978 og efter installation af CinemaScope/70mm.

viste Atlantic, Rialto og Kinopalæet også 3D film i Københavnsområdet.

Bio Lyngbys arkitekter havde været så forudseende, at biografen var bygget, så det ikke var noget problem at udvide lærredet. Der var således masser af plads i siderne og i højden til et større og bredere lærred.

I juli 1955 blev biografen forsynet med CinemaScope – og med Doris Day filmen „Syv-Nitretten“ som første film – mandag den 18. juli. Alt hvad der var på markedet i Danmark af CinemaScope film blev herefter vist. Der blev i den forbindelse installeret nye kinomaskiner fra Bauer. Det nye lærred var 12 meter bredt og lettere buet.

Omkring 1960/61 tog direktør Leo Hansen og hustruen Madeleine til Paris for blandt andet at se 70mm biografer. De havde begge været imponeret af 3 Falke Bio på Frederiksberg og ville benytte lejligheden til at se andre biografer. Da de kom hjem til Danmark, var der ingen tvivl – Bio Lyngby skulle også have Todd-AO/70mm.

Leo Hansen døde dog i 1962 inden 70mm anlægget blev bestilt og grundet den daværende bevillingslov, gik der et stykke tid før Madeleine Leo-Hansen fik bevilling til at drive Bio Lyngby videre. I al den tid kunne der ikke tages stilling til 70mm. Der var mange andre, som ansøgte om bevilling til at drive biografen videre, så populært var det at drive en biograf den gang.

I 1965 blev der endelig installeret Todd-AO. Biografen lukkede 15. april i 3 dage for ombygning efter at have vist „Den sidste Mohikaner“. Første film i 70mm var „Romerrigetets Fald“, 2. påskedag.

Dette gav et ca. 11 meter bredt billede og gengivelse af 6-kanals magnetisk stereolyd (lærredet var som nævnt 12 meter bredt), men der er generel enighed om at 70mm formatet gav et billede på 11 meter idet lærredhøjden på cirka 5 meter ikke gav mulighed for et bredere billede

Kinomaskinerne fra 1955 blev udskiftet med 2 nye italienske Victoria 8 til 35/70mm film.

Biografen kørte herefter stort set alt hvad der kom til Danmark i 70mm og man kunne få fingre i. Der var rift om de 1-2 kopier af 70mm film som var i omløb i Danmark. Atlantic Bio og Bellevue Teatret „vandt“ tit det kapløb foran Bio Lyngby. Det er egentlig imponerende, at der ikke kom flere kopier af hver film til Danmark, når man tænker på hvor mange penge biograferne havde ofret på 70mm anlæg. Selvfølgelig var kopierne også ret dyre, så det er jo nok en del af forklaringen.

Bio Lyngby var „først“ med „My Fair Lady“ og „Panserslaget ved Ardennerne“ som kom til Lyngby direkte efter 3 Falke henholdsvis Kinopalæet i 1966. „Kanonbåden San Pablo“ kom til Bio den 5. maj 1967 direkte efter Imperial Bio. „Sound of Music“ havde Storkøbenhavns premiere den 14. august 1967 i Bio Lyngby og Husum Bio, efter den kun havde været vist i Imperial og 3 Falke. Husum Bio fik kopien fra København og Bio fik provinskopien som kom fra Svendborg. Filmen spillede begge steder i 3 uger for fulde huse. Derefter fortsatte Københavnerkopien til Atlantic Bio på Christianshavn og provinskopien røg retur.

I 1973 viste biografen 10 forskellige 70mm film, formentlig for at gøre ekstra opmærksom på

sin eksistens, idet Rialto 2 i Lyngby Storcenter åbnede i november samme år. 2. juledag havde Bio Lyngby sågar enepremiere på en russisk 70mm filmproduktion – „Tjaikovskij's liv og musik“. Det var dog „kun“ en 35mm filmkopi som Danmark blev begavet med. Filmen var et overflødheds-horn af flotte billeder og fantastisk musik, men floppede totalt og blev taget af programmet efter kun 1 uges spilletid.

Rørforstærkeren fra 1965 var blevet lidt „træt“ i starten af 1980'erne og i 1982 var det kun center- og effektkanalen som virkede optimalt. De øvrige kanaler blev ikke benyttet så meget, så der var en svag brummen i højtalerne når man „tændte“ for disse forstærkere.

I sommeren 1983 blev hele lydanlægget i den store sal (X) derfor gennemgået og justeret til visning af 70mm film. Der blev testet med en lettere slidt kopi af „Ørneborgen“, men det var en fantastisk oplevelse, som dog kun ganske få fik lov at se og høre, idet der var tale om lukkede testforestillinger. Det var min første „hands-on“ 70mm oplevelse, hvor jeg lærte at vise 70mm film.

Bio Lyngby spillede de sidste nye 70mm film umiddelbart efter Imperial. Således blev „Brainstorm“ (1984) og „2010 – den anden rumrejse“ (1985) vist i Lyngby i 70mm kun få uger efter premieren. „Mit Afrika“ (1986) kom desværre aldrig til Bio Lyngby i en 70mm-udgave. Til stor ærgrelse for både biografen, men også en del biografgæster, viste Bio således filmen i en 35mm udgave. „Mit Afrika“ kom aldrig senere til Lyngby i 70mm, hverken i Bio eller Lyngby Teatret.

Den sidste officielle 70mm film var „My Fair Lady“ som blev vist i 2 omgange i sidste halvdel af 1980'erne (1985 og 1988).

„Borte med blæsten“ var booket til 70mm kørsel i december 1989, men kopien var i meget dårlig stand, så derfor blev der vist en forholdsvis ny 35mm kopi i stedet med pæne farver, uden ridser og med 4 kanals stereolyd.

I alt blev det til 56 gange der blev vist 70mm film i perioden 1965-1988 og derudover et antal film i 35mm 4-sporet magnetlyd.

I 1983 blev der etableret såkaldt „interlock“ mellem de 2 små sale, hvilket betød at man med én filmkopi kunne vise den samme film i begge sale, med 43 sekunders forskydning. Første film som blev vist på denne måde var „Never Say Never Again“ med Sean Connery som James Bond. Man kunne således få 178 pladser til samme film, fordelt i de 2 små sale. Denne løsning blev anvendt meget de følgende år.

I 1979 blev DOLBY stereo introduceret i de danske Biografer. Frem til ca. 1985 var det dog kun de helt store biografer som installererede systemet. Bio Lyngby spillede flere film i 1980'erne i sal X med stereofonisk magnetlyd (ca. 10 styk), men resten af programmet blev afviklet i mono. Det blev således mere og mere tydeligt, at lyden måtte opgraderes, således at der også kunne afspilles film med optisk stereolyd (DOLBY).

I juli 1989 blev rørforstærkeren fra 1965 „pensioneret“ og frem til juni 1994, blev lyden i sal X leveret af et 4-kanals Pioner anlæg i stedet. Anlægget kunne håndtere både optisk og magnetisk lyd.

Sal Z fik stereolyd uden surroundhøjtalere og sal Y fortsatte med monolyd frem til 1994.

I forbindelse med installation af DOLBY stereo i juli 1994 valgte man at opgradere både sal X og Y og man undlod at investere i nye magnetiske forforstærkere til sal X, idet filmselskaberne stort set ikke hjemtog 70mm film til Danmark.

Sal X får som tidligere nævnt, samtidig spole-tårn, således at hele filmen kunne være på én stor spole, ligesom de 2 små biografer. På den måde kunne filmene flyttes hurtigere rundt mellem de 3 sale. Dog blev reklamer og forfilm stadig afviklet på den anden kinomaskine hvis ikke filmen i sal X skulle flyttes rundt og der blev holdt „tæppepause“ inden hovedfilmen.

I 1996 blev der installeret 6-kanals DTS⁹-digital lyd (DATASAT) i sal X, som den kun anden biograf i Københavns omegn (Bio-City i Høje-Taastrup havde tidligere fået installeret DTS), hvilket gav en formidabel lyd. Biografen fik herefter igen mulighed for at køre 70mm film, dog med DTS-lyd og ikke magnetlyd. Denne mulighed blev dog aldrig brugt, idet „Titanic“ indtil lukningen var eneste film i Danmark i DTS 70mm. DTS-processoren kunne flyttes over til sal Y såfremt det blev nødvendigt og på den måde kunne der afspilles film med digital lyd i 2 sale, dog ikke samtidigt.

Biografens repertoire

Biografen viste fra starten mange danske film. Der blev vist så mange „Far-til-fire“ film i 1950'erne, at Leo Hansen også gik under navnet „Far til fire“. Biografen havde i 60'erne og 70'erne

danmarkspremiere på mange danske film, blandt andet alle „Familien Gyldenkal“, „Vinterbørn“ og „Slægten“. Udover de danske film, viste Bio Lyngby en blanding af svenske, amerikanske og franske film. Fra 1965 kom en del 70mm storfilm til, mange af dem var helaftefilm. Efter lukningen af Kino Lyngby i 1978 begyndte Bio tillige at vise „James Bond“ film.

Den danske film „Vinterbørn“ (1978) var den sidste premiere i Bio Lyngby som enkeltstals biograf og kørte i 11 uger, heraf flere uger for fulde huse (600 pladser)!


Bio Lyngby, Merry, Nora, Park, Toftegård og Vanløse Bio viste tit det samme program og fik premierefilmene direkte efter de københavnske premierebiografer. Da Saga Bio for eksempel den 24.11.1967 slap „Min Søsters Børn på Bryllupsrejse“ fortsatte den i ovennævnte biografer.

Biografen var frem til 1980 meget konservativ hvad angik spilletider. De skulle helst være så faste som muligt og der var kun eftermiddagsforestillinger lørdag og søndag. Til premieren på „Familien Gyldenkal vinder valget“ i oktober 1977 (efterårsferien) – spillede Bio således kun kl. 19 og 21 – hvorimod samtlige omkringliggende biografer tillige havde eftermiddagsforestillinger i den uge. Dette blev ændret i starten af 1980'erne, hvor der kom eftermiddagsforestillinger i skoleferierne. Først omkring 1992 kom der faste eftermiddagsforestillinger hele ugen.

Med danmarkspremieren på „007-Octopussy“ i august 1983 viste Bio Lyngby, at der stadig var potentiale til indtjening. Til trods for hedebløge, var

BIO LYNGBY X-Y-Z
 Jordbævej 8 - 02 - 87 26 00 1. 18.00

1 uges forsalg
DANMARKSPREMIERE
 Kl. 19 - 21.25
 lør. - søn. også kl. 14 - 16.25
 ingen gør det bedre
 - nu for 13. gang -
Roger Moore er
JAMES BOND 007
OCTOPUSSY
 T o 12



Kl. 20: 10-00 også kl. 18
SOPHIE'S VALG
 10. succesuge
 - - - -
 Kl. 19.10 - 21.10
 lør. sønd. kl. 14.10 - 16.10
DIT HJERTE ER I FARE
 Hendes problem er mænd!!!
 Hun er ugift, røpkøbt og
 ukuelig

*Premiereannonce for
 „007-Octopussy“ i
 august 1983.*

BIO LYNGBY X-Y-Z
 Jordbævej 8 02 87 26 00 1. 18.00

Re-premiere kl. 20.30
 i 70 mm, Todd-AO, stereo
 og kæmpetårred
 den største og bedste musical i
 filmens historie
MY
Fair
LADY
AUDREY
HEPBURN
REX HARRISON



*Bio Lyngby – re-premie-
 re på „My Fair Lady“ i
 70mm – oktober 1985.*

der flere udsolgte forestillinger den første spilleuge (330 pladser). Personalet havde fået udleveret t-shirts med „Octopussy“-motiv. Hvis man trykkede på „blæksprutten“, gav det en sjov lyd. Det kom der megen morskab ud af den sommer. I forbindelse med premieren på „Octopussy“ blev der indkøbt 2 nye guldoobjektiver til CinemaScope formatet, således at filmen kunne stå knivskarp. Objektiverne holdt resten af biografens levetid.

Successen med „Octopussy“ banede vejen for flere danmarkspremierer og især distributionselskabet UIP blev storleverandør til biografen i årene 1983-1998. I 1984 havde Bio blandt andet stor succes med film som: „Never Say Never Again“, „Indiana Jones og templets forbandelse“, „Min farmors hus“ og „Tro, håb og kærlighed“. I 1985 var det blandt andet „007-A view to a kill“, „Hodja fra Pjort“. Også film som „Tilbage til fremtiden“, „Top Gun“, „Valhalla“, „Barndommens Gade“, „Flamberede hjerter“, „Rain Man“ og „007-The Living Daylights“ var store succeser.

Fra 1988 og 10 år frem stod premiererne nærmest i kø.

„My Fair Lady“ var en film som kom tilbage til Bio af mange omgange. Da 3 Falke Bio „slap“ filmen den 30. august 1966, efter at have vist den siden 2. juledag 1964, kom den kopi til Husum Bio og den anden 70mm kopi (provinskopien) til Bio Lyngby, med lokal premiere begge steder onsdag den 31. august 1966. Begge bioografer havde en meget lang annonce i avisen den dag (formentlig en 70mm annoncekliche!) Filmen spillede 4 uger for fulde huse i begge bioografer. Derefter fik Belle-

vue „3 Falke kopien“ og „provinskopien“ røg tilbage til Jylland. „My Fair Lady“ kom retur 11. december 1970 hvor den spillede i 2 uger og igen 17. marts 1972 hvor den spillede i 1 uge. 28. april 1980 var den igen tilbage. I oktober 1985 havde Bio repremiere på filmen som spillede i 3 uger. Den sidste gang filmen spillede var 1 uge i december 1988 til nedsatte priser, grundet kopiens tilstand. Det fremgik ikke helt tydeligt af avisannoncerne, at det var en 70mm kopi, tirsdag-torsdag var følgende dog nævnt «sidste chance, licensen udløber. 6 sporet stereolyd». 70mm kopien blev skrottet umiddelbart herefter og filmen har ikke siden været vist i danske biografer. Bio viste ikke filmen i en 35mm mono version på noget tidspunkt. Der kom underligt nok aldrig 35mm kopier med 4-sporet magnetlyd til denne film.

Til 50-års jubilæet i september 1988 blev der vist „gamle film“ om eftermiddagen, hvorimod aftenprogrammet bestod af danmarkspremiere på „Coming to America“ samt 2 tidligere danmarkspremierer som stadig spillede, „Rambo III“ og „Crocodile Dundee II“.

Af store succeser i 90'erne kan blandt andet nævnes: „Danser med

50 års JUBILÆUM i BIO LYNGBY X-Y-Z

1938-1988 50 ÅRS JUBILÆUM TIL 1938
 FYRRE OM EFTERMIDDAGEN KL 16
 FRE 2 IS - LØR D 17 - SØN D 18 50P

SAL X dansk film
BOLLETTS BRUDEFERD
 MED LEO HANSEN og ESTERGRØNLAND
 PRIS BØRN U 17 KR 1-3 KR KR 035
 VOKSE 4 IS - 105
 11 14 - 145
 TILS VEKSE 15 KR - 175

SAL Y amerikansk film
TANTE MARGRITER
 MED LEO HANSEN og ESTERGRØNLAND
 PRIS BØRN U 17 KR 1-3 KR KR 035
 VOKSE 2-7 KR 11 105

SAL Z dansk kulturfilm
MED LEO HANSEN og ESTERGRØNLAND
 PRIS BØRN U 17 KR 1-3 KR KR 035
 VOKSE 2-7 KR 11 105

DANMARKSPREMIERE
 KL 19 - 21.15

EDDIE MURPHY
 I John Landis nye
 kæmpelystreke

COMING TO AMERICA

KL 19 - 21.15
 KL 19 - 21.15

RAMBO III
 I John Wood nye kæmpelystreke

DUNDEE II
 I Peter Jackson nye kæmpelystreke

50-års jubilæumsprogrammet i september 1988.

BIO LYNGBY X-Y-Z
 Jernbanevej 8 - 45 87 26 00

60 ÅRS JUBILÆUMSPROGRAM

KL 15 00 GRATIS ADGANG (begyretet antal pladser)

Med hundeshrede gennem Alaska
 Nyværetvets stumfilm, optaget af Leo Hansen
 med Knud Rasmussen

Reception mellem kl. 16.00-18.00

I øvrigt spiller vi
 KL 20 00
I WONDER WHO'S KISSING YOU NOW
 KL 20 00
6 DAGE 7 NÆTTER
 KL 20 30
ARMAGEDDON

BIO LYNGBY X-Y-Z
 Jernbanevej 8 - 45 87 26 00

60 ÅRS JUBILÆUMSPROGRAM

FORPREMIERE KL 16 00

JOHN GOODMAN
 I M. BRODENT
I ÅRERNE
 HAR TIDENS FOREVINDTE
 18 DET OM DER ER FA SPIL!

Priser som i 1938
 0,50 kr. 1,25 kr. 1,50 kr.

FORPREMIERE KL 20 00

HESTE-HVISKEREN

Helaftensfilm
 Kr. 40,00

KL 18 00 - 21 15
I WONDER WHO'S KISSING YOU NOW
 KL 16 00 - 19 00 - 21 15
6 DAGE 7 NÆTTER

60-års jubilæumsprogrammet i september 1998.

Ulve“ (1991), „Den store badedag“ (1991), „The Bodyguard“ (1993), „Jurassic Park“ (1993), „Jungledyret 1 + 2“ (1993/1996), „Fire bryllupper og 1 begravelse“ (1994), „Forrest Gump“ (1994), „Babe den kække gris“ (1995), „007-Goldeneye“ (1996), „Mission Impossible“ (1996), „Hannibal & Jerry“ (1997), „The Lost World“ (1997), „Min bedstevens bryllup“ (1997), „007-Tomorrow Never Dies“ (1997), „Saving Private Ryan“ (1998) og „Prinsen af Ægypten“ (1998).

Til 60-års jubilæet 15. september 1998 blev den nyrestaurerede stumfilm fra 1927 „Med hundeslæde gennem Alaska“ vist. Den var med Knud Rasmussen og optaget af Leo Hansen. Biografen fik i den forbindelse ændret den ene kinomaskine i sal X således, at der kunne afspilles stumfilm med den rigtige hastighed (16 billeder pr. sekund i stedet for 24) og en pianist i salen sørgede for musikledsagelsen filmen igennem.

Den 16. september 1998 var der forpremiere på „Lånerne“ til 1938 priser samt „Hestehviskeren“ ligeledes som en del af jubilæet.

Ombygningen

Som tidligere nævnt blev biografen bygget om til 3 sale i 1978/79, som så mange andre danske biografer på den tid. Sidste film på 600 pladser var „Mission Capricorn 1“ med sidste spilledag 20. november 1978. Efter min mening var det ikke en ubetinget god ombygning, men nok mere en nødvendighed. Biografen fik 21 års levetid efter ombygningen, hvor alternativet kunne have været en lukning allerede i slutningen af 1970'erne.



Bio Lyngby sal X, foto Johnny C. Rieck.

Biografen bestod herefter af sal X med 330 pladser fordelt på 15 rækker samt lærredet fra før (dog helt nyt), sal Y med 101 pladser fordelt på 7 rækker samt sal Z med 77 pladser og ligeledes med 7 rækker. De små sale havde lærreder på max. 5,5-6m i bredden. Salene fik forskellige farver. I den store sal bevarede man udsmykningen fra den gamle sal, med sneharer og isbjørne mv.

Man havde beholdt 2/3 af den oprindelige sal (sal X) og satte en væg op bag sofarækken (daværende 16. række). Der blev etableret en mellemgang fra foyeren og ind til de 3 sale. Gangen var forskudt for midten af bygningen, således at de 2 små sale fik forskellige bredde/størrelse. Oven på mellemgangen blev etableret en skakt hvorigennem billedet til sal X blev projekteret. De små sale fik hver en italiensk Victoria 5 kinomaskine med spoletårn, således at hele forestillingen kunne være på én filmspole. De små sale havde monolyd i star-

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune

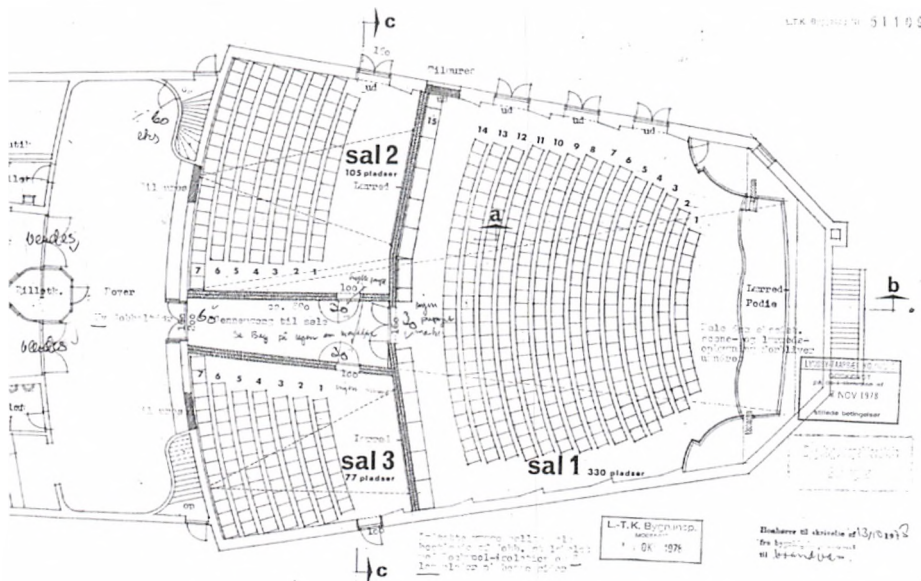


Sal Y med 7 rækker og 101 pladser; foto Johnny C. Rieck.

ten, dette blev ændret til stereolyd i 1989 henholdsvis 1994.

Sal Y blev grøn med PH-lamper på væggene og sal Z blev rød ligeledes med PH-lamper på væggene. Da man i 1988 ombetrak alle stole i de 3 sale, fik disse tillige farver efter salene. Stolene i sal X blev i den forbindelse blå i stedet for grønne som var den oprindelige farve.

Bio Lyngby genåbnede af 2 omgange efter ombygningen. I december 1978 kunne der igen køres film i den store sal (sal X) og man åbnede med en 007-kavalkade og 2. juledag havde den danske film „Slægten“ danmarkspremiere. Den 9. februar 1979 var de 2 små sale klar til åbning og



BIO LYNGBY

nr. 59 af 1978
L.T.K. Bygnings- og
arkitektfirmaet
DK 1978

54- nr. 732
Tegn. nr. 3A
1/1 1/100

Bio Lyngby – salsplan efter ombygningen i 1978/1979.



Bio Lyngby, foyeren i 1950'erne med det store maleri – foto Bio Lyngby.

der blev spillet følgende film i de 3 sale: „Himlen må vente“, „Den mand er farlig“ og „Saturday Night Fever“.

Den sidste ombygning skete i 1998 kort før 60-års jubilæet. Man fjernede simpelthen række 12 i sal X og flyttede 13. række lidt frem og 11. række lidt tilbage. På den måde kom der 75 „nye“ pladser med en rigtig god afstand til rækken foran.

Havde biografen fortsat, ville hele sal X nok været blevet ombygget. Der var planer om at ændre salens hældning, med trappeopsatser på de bagerste rækker. Efter ombygningen skulle der være 14 rækker, men kun omkring 275-295 plad-

ser. Familien Leo-Hansen ville ikke iværksætte en ombygning, før kommunalbestyrelsen havde taget en beslutning, i forhold til et eventuelt kulturhus. Man ville ikke ofre de mange penge, hvis biografen alligevel ikke kunne fortsætte.

Løst og fast om Bio Lyngby

Da Danmark blev besat den 9. april 1940, spillede Lyngby Bio „Luftens Amazoner/Tail Spin“ kl. 19.10 og 21.10, men i løbet af krigen blev 2 aftenforestillinger umuliggjort. I september 1943 valgte Bio og Kino at spille kl. 17.30 og 19.10. I november 1943 blev der kun afviklet én tidlig aftenfore-



Bio Lyngby, foyeren med café i 1994 – foto Johnny C. Rieck.

stilling, idet forestillingen skulle være slut inden kl. 21 grundet udgangsforbud.

Under krigen havde modstandsbevægelsen våbendepot på loftet af biografen. I billetkontoret var en ringeklokke monteret, så hvis tyskerne kom forbi, kunne man advare om „besøget“.

Da Danmark blev befriet i maj 1945, spillede Bio

„Den hellige Kris“ og kun kl. 19.10. 2. juledag 1945 var der stadig ingen forestilling kl. 21.10 – men man spillede „Dig skal det være/Sun Valley serenade“ kl. 16-18.15-20.15. Først primo 1946 returnerede de sædvanlige spilletider kl. 19.10 og 21.10.

Fra åbningen i 1938 og frem til 1988, var indretningen af biografens foyer meget stringent. Der var

ikke mange siddepladser i foyeren. Kun mellem de 2 indgangsdøre under det store maleri var der en lang „sofa“. Omvendt var der tit 600 mennesker i foyeren blandt andet i pausen ved en helaftensfilm, det krævede en del plads. Foyeren var 20 meter lang og 6 meter bred.

I 1973 blev der lagt tæppe på det meste af foyeren og anskaffet „ungt møblement“ som det hed. Der blev tillige opstillet en automat til kolde drikke.

I 1988 blev der indkøbt cafeborde og -stole samt en sofagrube i forbindelse med opfriskning og maling af foyeren. Tæppet blev samtidigt fjernet. Der blev etableret en egentlig cafe i 1992/93, hvor den ene ende af foyeren blev ombygget med kombineret bar/billetsalg. Inden da blev den „gamle“ slikbutik som nævnt benyttet som „Minibar“ mv. I 1990'erne indgik Bio et samarbejde med Deep Pan pizzariet lige over for biografen. Man kunne således i cafeen bestille et antal udvalgte pizzaer som så blev leveret små 15 minutter efter.

Indtil cafeens etablering blev der billetteret ved den ene indgangsdør til foyeren og mellem forestillingerne var der ikke adgang udefra til foyeren. Dette blev ændret således, at billetteringen blev flyttet til døren ind til de 3 sale med indgang ca. 10 minutter før forestillingens start. Der var således adgang til biografen fra ½ time før første forestilling og indtil ½ time efter sidste forestilling. Nogle weekends var cafeen åben også efter sidste forestilling.

I 1993 fik biografen EDB-billetsalg. Der blev opstillet en computer i caféen. Den kunne dog ikke

følge med efterspørgslen, så derfor blev der etableret et IT-netværk med to arbejdsstationer i baren/caféen, en i det gamle billetsalg samt en på 1. sal, så man der kunne tage imod billetbestillinger når det var nødvendigt.

Biografen havde gennem alle årene særforestillinger – blandt andet var „Lyngby Ældre Klub“ fast kunde med foredrag og forestilling hver tirsdag formiddag gennem rigtig mange år. Der blev ligeledes afviklet mange skoleforestillinger og i mange år lagde Bio lokaler til „Skole-Bio“. Der blev som tidligere nævnt indført faste eftermiddagsforestillinger i 1992 i forbindelse med etablering af „Cafe Plakaten“ i foyeren. Dog lå biografen „øde hen“ i mange formiddage. Det blev derfor forsøgt gennem 90'erne at supplere med kurser og konferencer i dagtimerne. Der var i 1996 planer om at ombygge noget af 1. salen samt de 2 små butikker i stueplan til reelle mødelokaler, for at øge mulighederne for konferencevirksomhed. Sal X fik tillige i 1990'erne udvidet scenen i forbindelse med afvikling af koncerter og samtidig isoleret udgangsdørene af hensyn til naboerne i ejerforeningen „Rustenburg“. 1. række kunne endvidere fjernes i forbindelse med koncerterne så der blev „dansegulv“ foran scenen.

Filmproducenten Regner Grasten var en stor fan af biografens stil og udseende og benyttede Bio Lyngby som kulisse flere gange i sine produktioner. I „Brødrene Mortensens jul“ optræder biografen således i flere afsnit. Der blev optaget i sommeren 1998 og det var lidt pudsigt at se Jernbanevej og biografen julepyntet og med kunstige snedriver.

Senere i 1998 blev „Bio Lyngbys udødeligheds-

scene“ som indgår i filmen „Kærlighed ved første hik“ optaget, hvor hovedpersonerne Anja og Viktor skal i biografen – i Bio Lyngby. Denne scene er endvidere overført til den senere musicalopsætning, hvori Bio Lyngby altså også „medvirker“.

Til trods for begejstringen for biografen var „Kærlighed ved første hik“ dog ikke premieresat i Bio, men derimod i Lyngby Teatret. Inden premieren på filmen i oktober 1999 var Bio Lyngby dog også lukket.

I december 2021 kunne man gense både julekalender samt film på TV2 henholdsvis DR.

Afslutningen

Da kommunalbestyrelsen i Lyngby-Taarbæk kommune primo 1999 stemmer ja til at få opført „Lyngby Kulturhus“, med blandt andet 11 nye biografer, beslutter familien Leo-Hansen at stoppe, mens legen stadig var god og der endnu var likviditet. Biografen går i betalingsstandsning 10. maj 1999 og Kongens Lyngby manglede fra den ene dag til den anden 3 sale at sætte premierefilm op i. Det gavne- de til gengæld biograferne i Gentofte og Gladsaxe, idet der var grænser for hvor mange premierefilm der kunne vises samtidig i Lyngby Teatrets 2 sale.

Lyngby Teatret lukkede i øvrigt i forbindelse med åbningen af „Kinopalæet“ i 2001, men det er en helt anden historie, som vi kommer til senere.

De sidste film i maj 1999 var: „Mifunes sidste sang“, „Pay Back“, „Fucking Åmål“, „Urband Legend – historier der dræber“ samt „Pizza King“ som var biografens sidste danmarkspremiere 7. maj 1999.

Biografen viste herefter i oktober 1999 to forestillinger. Den ene var en lukket visning og forpremiere den 5. oktober kl. 16 på „Kærlighed ved første hik“, hvori Bio Lyngby som nævnt er blevet „udødeliggjort“. Den anden, den officielle afskedsforestilling „Med Leo Hansen på Østgrønland“, som blandt andet Prinsesse Elisabeth, grevinde Anne Dorte af Rosenborg og Henning Sprogø overværede. Kun et af de 21 medlemmer af kommunalbestyrelsen i Lyngby-Taarbæk overværede forestillingen, de øvrige ønskede formentlig ikke at se familien Leo-Hansen i øjnene.

Til begge forestillinger holdt Madeleine Leo-Hansen en meget følelsesladet tale om hvor svært det havde været at sige farvel til familiens livsværk. Man var oppe imod meget store kræfter og det kunne familien ikke hamle op med.

Biografens plan om den nævnte ombygning af sal X samt en ny sal 4 bygget til ved siden af den oprindelige biografbygning, blev således aldrig realiseret. Dette blev beskrevet i en retrospektiv udstilling i biografens mellemgang benævnt „Bio Lyngby – før, nu og aldrig“. Udstillingsmaterialet er desværre gået tabt, bortset fra en planche med de forskellige billettyper.

Der blev i løbet af 1999 ellers ført forskellige forhandlinger om alternativ anvendelse af biografbygningen. Der var en ide om at ombygge til bowling med restaurant, men bygningen blev for smal ned mod lærredet til der kunne være nok baner for en rentabel drift.

Et andet alternativ var at ombygge til en form for kultur- og conferencehus, hvor man gik tilbage

Følgende billetter anvendes

I DETTE TEATER

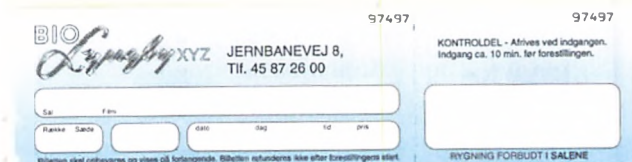


videre. Den økonomiske del af planen hang dog ikke sammen og denne løsning blev heller ikke til noget.

Biografbygningen var af kommunen blevet erklæret bevaringsværdig. Arkitektens familie havde endvidere foreslået kommunen en plan til bevarelse af forhuset. Det til trods, gav kommunen alligevel lov til man nedrev forhuset.

Sidst i 1999 hentede kommunens ungdomsskole 150 biografstole samt lærredet fra sal X fra biografen, idet Bio Lyngby i 1988 fik et lån af kommunen på 389.000 kr. Kommunen havde „pant“ i stolene som sikkerhed for lånet. Pengene fra lånet blev brugt til en tiltrængt renovering/ompolstring af de 508 stole/sofaer i salene. Der kom helt nye toiletter og foyeren blev malet. Det var således en ganske ny opfrisket biograf som kunne holde 50-års jubilæum i september 1988.

Herefter var det slut, ejendommen, maskiner og lydanlæg blev solgt og hele forhuset (foyer, kontorer og operatørrum) blev som nævnt revet ned for at give plads til et møbelhus. Det hed sig, at det kun var selve bygningen med biografens sal, som var bevaringsværdig! Det store maleri fra foyeren blev skænket til Jakobshavn/Ilulissat nye kulturhus. Biografen havde ellers tilbudt kommunen at overtage både maleri samt udsmykningen fra den store sal til ophængning i „kulturhuset“ for på den måde at bevare lidt af historien. Det var kommunen dog ikke interesseret i.



Ved afgiftspligtige forestillinger er kun sådanne billetter gyldigt adgangsbevis.

Bio Lyngby – oversigt over billettyper gennem årene.

til én stor sal med multianvendelse – konference, koncert, biograf mv. Heller ikke denne plan lykkedes.

Endelig overvejede personalet en kort overgang at „leje“ sig ind i bygningen som familien Leo-Hansen selv ejede, for at drive biografdelen

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune



Bio Lyngby den 10. maj 1999 inden filmplakaterne blev nedtaget – foto Johnny C. Rieck.



Bio Lyngby, diverse biografannoncer fra 1938-1998.



Jernbanevej 8A anno 2021 med det nye forhus – foto Johnny C. Rieck.

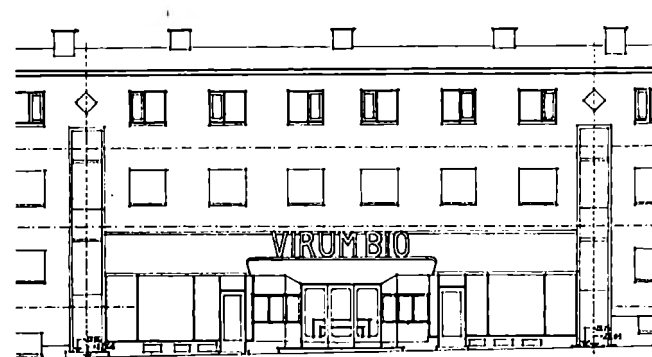


1943 med filmen „Vi kunde ha’ det så rart“ – kun fire dage efter tyskerne havde erklæret undtagelsestilstand i Danmark. Der var derfor kun 1 aftenforestilling – kl. 17.15 og i weekenden tillige en eftermiddagsforestilling kl. 15.15. Åbningsfesten blev tillige aflyst. Spilletiderne blev løbende ændret i krigens sidste år grundet udgangsforbud mv. 2. juledag 1943 spillede biografen „Landevejskroen“ et svensk lystspil – kl. 2 – 4 – 6.30 og 8.15. I annonceringen stod „Direktionen forbeholder sig Ret til Ændring af Spilletider. Se opslag eller ring til Fr.dal 7290“. Fra 29. december spillede biografen „Ballade i Nyhavn“ kl. 5.15. De 3 biografdirektører i kommunen (Kino Lyngby, Bio Lyngby og Virum Bio) forsøgte at aftale nogenlunde samme spilletider i krigens sidste år.

Direktøren hed Gudmund Høyer, som i en årække tillige var redaktør af Biograf-Bladet, som var brancheblad for biograferne. Han døde imidlertid i 1964 og det var herefter Heinrich Christensen som fik bevillingen. Han var, som nævnt, tidli-

Virum Bio (1943-1973)

Biografen lå på Virum Torv og blev opført nogenlunde samtidig med udbygningen af Virum og S-toget til Holte, idet der i den forbindelse blev etableret en ny station i Virum. Før den tid kørte Nordbanen blot igennem. Udover biografen opførtes tillige posthus, apotek og forretninger. Virum Torv var tiltænkt som centrum for en ny bydel med plads til 30.000 indbyggere og blev bebygget fra den bare mark. Selvfølgelig lå et stykke derfra.



Virum Bio – den oprindelige facadetegning.

Biografen åbnede midt under besættelsen trods materialmangel. Første spilledag var 1. september



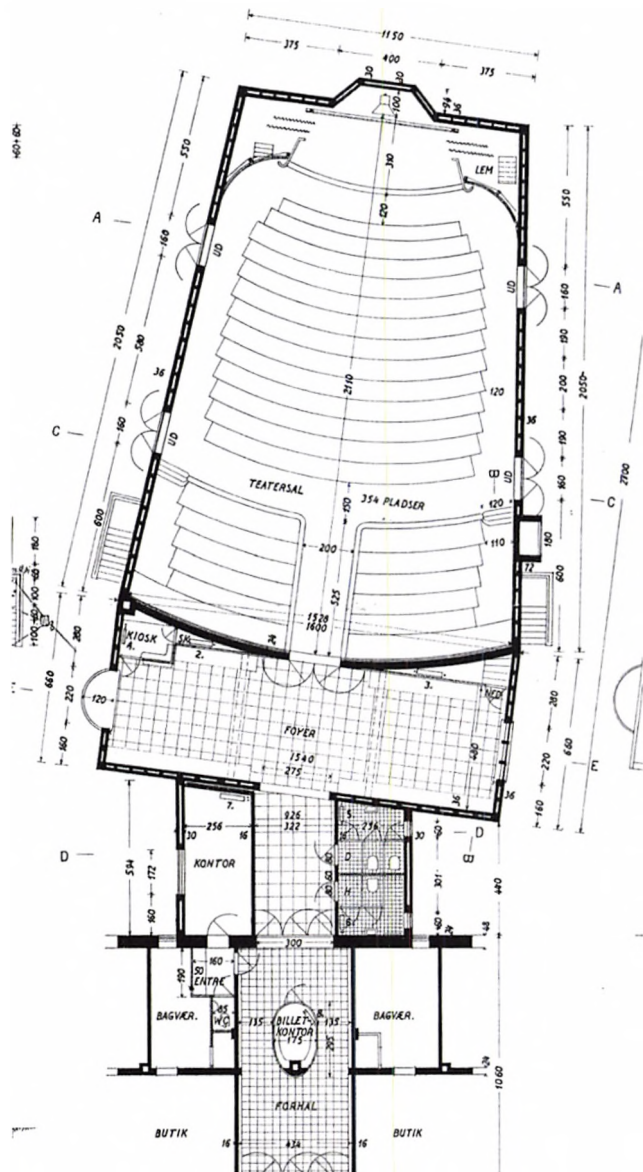
Virum Torv med biografen i 1962. Foto: Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

gere inspektør i Bio Lyngby. Heinrich Christensen havde stort gå-på-mod og ledede biografen meget succesfuldt frem til sin død i 1970. Derefter overtog Aage W. Petersen, som tidligere havde været direktør hos både Fox Film og Nordisk Film.

Det var en elegant biograf med 360 pladser fordelt på gulv og terrasse. Salen var 21 meter lang, 11,5 meter bred ved prosceniet og 16 meter ved bagvæggen. Lærredet var ved åbningen 5 meter bredt og 3,75 meter højt. Der var én indgang til salen i midten af bagvæggen og fire udgange, to i hver side af salen. Væggene i salen var beklædt med mahognibehandlede bøgetræspaneler i højde

med udgangsdørene. Resten af væggene var i lys bronchefarve. Loftshøjden var 6 meter. Fortæppet var kongeblåt og stolene var leveret af Odense stole- og møbelfabrik og var af bøgetræ med rustrødt stof. Inden man kom ind i salen, var der en bred foyer og helt yderst ud mod indgangen ved Virum Torv – en vestibule med billetsalget.

Biografen blev i 1957 udstyret med CinemaScope og samtidig udvidet til 450 pladser, man forlængede simpelthen bygningen og byggede samtidig et nyt proscenium. Det var den kendte biografarkitekt Holger Pind som stod for tegningerne. Man fik i den forbindelse tilskødet en lille



Virum Bio, situationsplan med biografens sal, foyer og vestibule.

bid af nabogrunden, idet biografforlængelsen med flugtveje ellers ville gå ind over skel.

Efter ombygningen kunne der vises film i normalformat (5 × 3,75 meter), WideScreen (7 × 3,75 meter) samt CinemaScope (8,9 × 3,75 meter) på det svagt buede lærred. Biografen fik umiddelbart ikke 4-kanals stereolyd i den forbindelse og fortsatte med monolyd frem til lukningen.

Biografen blev i 1964 – i forbindelse med direktørskiftet – moderniseret med nye kinomaskiner og forstærkeranlæg fra BOFA (B&O).

Biografen viste en blanding af danske og amerikanske film. Det har ikke været muligt at få yderligere oplysninger om repertoiret, idet der ikke blev annonceret særlig tit i de landsdækkende aviser. Virum Bio blev ikke udstyret med 70mm anlæg. Det forhindrede dog ikke biografen i at vise alle de store 70mm film som for eksempel „Ørneborgeren“ og „My Fair Lady“ – blot i 35mm versionerne og uden stereolyd.

Biografen lå lidt længere væk fra København end Kgs. Lyngby og derfor måtte den pænt vente på, at Bio og Kino i Lyngby havde vist filmene. Først derefter kom de til Virum. „My Fair Lady“ kom for eksempel til Virum i november 1966. Bio Lyngby havde dog vist den (i 70mm) allerede i september samme år. Den danske film „Mig og min lillebror og Bølle“ kom til Virum i januar 1970 kun 6 uger efter premieren i december 1969. Den havde haft danmarkspremiere i blandt andet Bio Lyngby hvor den blev vist i 5 uger. Sådan fungerede rotationssystemet med filmkopier den gang. Det blev slået i stykker da København fik „multi-

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune



Virum Torv anno 2021 – med Fakta i biografen – foto Johnny C. Rieck.

biografer“ og dermed beholdt filmene i månedsvis. På det tidspunkt var Virum Bio dog lukket.

Biografen blev urentabel fra omkring 1970 og lukkede 1. april 1973. Der kom derefter en Irma i bygningen, hvilket blev muligt efter Lyngby-Taarbæk kommune ophævede en servitut, som krævede der altid skulle være biograf i bygningen. Irma rykkede en del rundt på torvet, men endte altså i biografbygningen. I dag er der et Fakta supermarked.



Virum Bio – selve biografbygningen, anno 2021 – foto Johnny C. Rieck.

VIRUM BIO Kl. 17,15
Frederiksdal 7290
Åbningsforestilling i Dag
Vi kunde ha' det saa rart
Udleverede Billetter kan for Kl. 16⁰⁰
ombyttes til andre Dage
Torsdag og Fredag Kl. 17¹⁵
Lørdag og Søndag Kl. 15¹⁵ og 17¹⁵
Billetter fra Kl. 14

VIRUM 84 72 90 fra kl. 8
Odel Kl. 4 - 7 - 9.10
90 filmers fribeholdte litteratur med
min søsters børn
af AXEL STRØBYE
Ligeså af ANNELENE PEDERSEN



VIRUM 84 72 90 fra kl. 6
Kl. 7 og 9.
BIRCH PASTER - LONE HERIZ
i den festlige danske
lystspilparce i farver
NØGLEN TIL PARADIS
KONGEPARRET I AFRIKA



Diverse avisannoncer for Virum Bio.

Rialto2/Lyngby Teatret (1973-2001)

Rialto 2 åbnede i november 1973 i forbindelse med bygningen af Lyngby Storcenter. Biografen åbnede med filmen „Dobbeltspil“ i sampremiere med Rialto 1 på Frederiksberg. De 2 biografer kørte par-løb indtil Rialto 1 lukkede. Begge biografer var en del af Rialto Cinema Group.



Facaden på Rialto 2 – tegning fra Rialto Cinema Group.

Det var Lyngbys 3. biograf, idet der som tidligere omtalt, i forvejen var 2 andre biografer – Kino Lyngby fra 1929 med 400 pladser og Bio Lyngby fra 1938 med 600 pladser. Kongens Lyngby var således rigeligt forsynet med biografer.

Rialto 1 Tænk på den fuldstændte forbudelse
...og gå ud at skridt videre!
Smallegade 2,
Frederiksberg

**DANMARKS-
PREMIERE**
i dag
kl. 18.45 og 21.25

Rialto 2
– den nye biograf
i Lyngby Storcenter

**ÅBNINGS-
PREMIERE**
i morgen
kl. 18.00 og 20.45

LAURENCE OLIVIER MICHAEL CAINE
DOBBELTSPIL
af JOSEPH L. MANKIEWICZ
Ligeså af KATHY SAKETTS skuespil "JOHN 18 18UM"

LAURENCE OLIVIER MICHAEL CAINE
"DOBBELTSPIL"

Fors. (01) 86 71 00 fra 10-17
Fors. FA 7800 fra 18-18

FRI PARKERING under CENTRUM



Rialto 2 – åbningsannonce i 1973.

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune

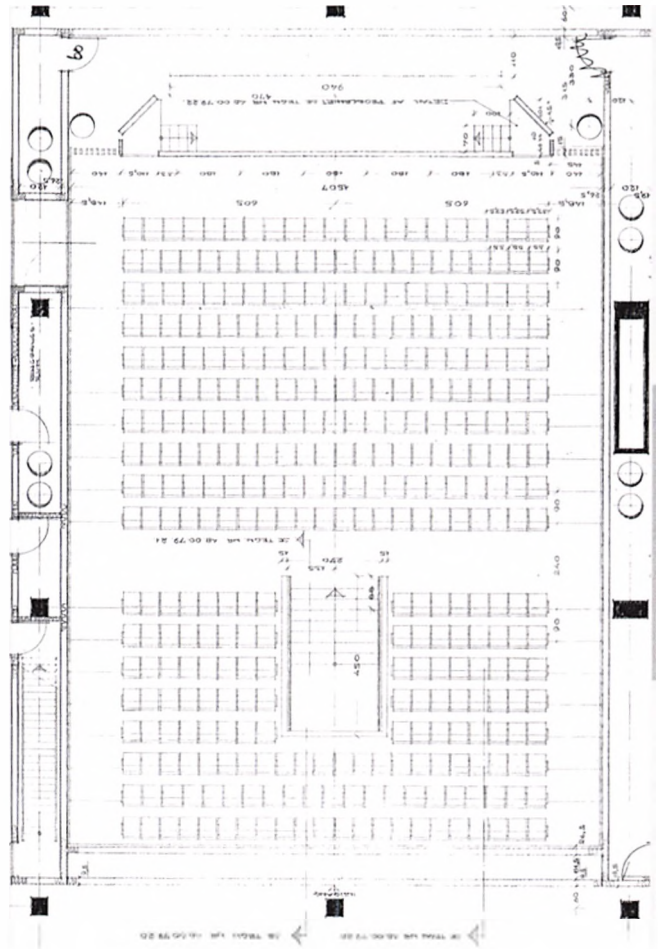
Biografen lå på 1. sal af Lyngby Storcenter – også kaldet „teateretagen“. Kommunen havde lejet hele etagen og benyttede den til møder og konferencer mv. Rialto 2 lejede således biografdelen af kommunen. Kommunen havde en sal af tilsvarende størrelse som biografen, men med fladt gulv.

Det var en flot biografsal med 350 pladser fordelt på 18 rækker, med 11. række som en „sofarække“. Salen var 25 meter lang og 15 meter bred. Der var kun 1 indgang til salen midt på 11. række. Der var off-white fortæppe og bordeauxfarvet proscenium. Stole og vægge bar i det orange farvevalg præg af, at biografen åbnede i 1970'erne. De orange stole levede lige så længe som selve biografen.

Biografen havde endvidere mulighed for at vise 70mm film. En mulighed som ikke blev brugt så meget, men nogle film blev det da til, f.eks. „Operation Crossbow“, „Alle tiders Race“, „Ben-Hur“ og „Nærkontakt af 3. grad“. Sidstnævnte kom i øvrigt til Rialto 2 forholdsvis kort tid efter den havde



Tegning af Rialto 2 – fra Rialto Cinema Group.



Rialto 2 salsplan inden ombygning til teater.

været vist i 3 Falke Bio. I forhold til 70mm åbnede biografen nok for sent, idet der fra 1970 kun sjældent kom nye 70mm film til Danmark.

Biografen havde både flytbare side- og top/bundmasker¹⁰. Ved 70mm kørsel blev billedet således højere. De flytbare top/bundmasker blev i øv-

rigt flittigt benyttet når der blev kørt Disney film, idet disse var i WideScreen 1,75:1 og man derfor kunne gøre billedet højere med samme sidemaskning så det passede til formatet. Lærredet var ca. 4 meter højt og ca. 9,5 meter bredt. Billedet blev ca. 30 centimeter højere ved 70mm film. Salen havde DP75 kinomaskiner fra Philips og „non-rewind“ tallerkensystem, således at man ikke behøvede at spole filmene tilbage.

Biografen skiftede navn til Lyngby Teatret, efter Rialto 1 på Frederiksberg lukkede i starten af 1980'erne. I samme forbindelse blev salen bygget om til også at kunne bruges til teater, idet Lyngby-Taarbæk teaterforening manglede et sted for afvikling af teater.

Efter ombygningen blev pladsantallet reduceret fra 350 til 292, idet scenen optog nogle af de første rækker.

Salen mistede, efter min mening, lidt af elegance i den forbindelse og det var ikke helt optimalt for lyden, at lærredet og højttalere var anbragt bag på scenen.

Fra 1977 til 1978 varetog Lademann/Sandberg Gruppen driften og annoncerne blev i juli 1977 forsynet med 5 stjerner som Lademanns øvrige biografer. Det var ikke let at drive biograf i slutningen af 1970'erne – heller ikke Rialto 2 gik ram forbi. Ultimo 1978 måtte Sandberg-koncernen/Dana Film opgive at drive biografen videre. Det var stadig Lyngby-Taarbæk kommune som havde lejemaal og kommunen ansatte den tidligere daglige leder Morten Schyberg til at drive biografen. Kommunen var slet ikke interesseret i biografdrift og

forsøgte at bortforpakte biografen og eventuelt opdele salen i to mindre sale. Morten Schyberg drev dog biografen så godt, at han i 1982 selv kunne overtage det økonomiske ansvar af biografdriften. Han indgik en aftale med kommunen om, at denne betalte huslejen og fik del i et eventuelt overskud.

Denne aftale var senere genstand for et tjek hos konkurrencemyndighederne, idet Bio Lyngby mente kommunen drev konkurrenceforvridende virksomhed ved at støtte Lyngby Teatret og ikke kommunens anden biograf. I 1996 „kostede“ den aftale borgerne i kommunen 279.485 kr. jævnfør regnskaberne. Myndighederne mente dog, at idet kommunen kunne disponere over biografens antal dage om året, stod dette mål med det tilskud som man ydede til biografen. Som et plaster på såret fik Bio Lyngby i 1988 et lån af kommunen i forbindelse med 50-års jubilæet.

De første mange år var der et stort billetsalg når man kom op ad den ene trappe til teateretagen. Jeg erindrer en ældre billetdame, vi altid syntes virkede lidt striks. I 1981 skulle jeg med nogle klassekammerater se „Den blå lagune“ og der fik vi forkerte billetter. Vi havde købt almindelige billetter, men fik udleveret til sofarækken – det sagde vi ikke til nogen, men nød at sidde på de bedste pladser. Billetsalget blev senere flyttet hen til indgangen til salen i en reduceret udgave og uden førnævnte billetdame.

I marts 1985 bygges en ekstra sal på et ledigt areal på kommunens 1. sal i Lyngby Storcenter. Kommunen brugte ca. 1.5 mio kr. på den nye biograf. Der var 99 pladser i salen og operatørrummet

blev udstyret med hele 2 kinomaskiner – lidt en luksus efter datidens biografstandard, hvor de fleste andre biografer efterhånden kun blev udstyret med 1 kinomaskine. Salen havde i begyndelsen monolyd. Lærredet var ca 5,5 meter i maksimal bredde og der kunne jævnfør bygningstegningen vises 2 formater – WideScreen 1,85:1 og CinemaScope. I samme forbindelse blev der bygget et ekstra billetsalg ved indgangen til den lille sal. På den måde var der billetsalg lige ved indgangen til sal 2, når kun denne sal blev benyttet.

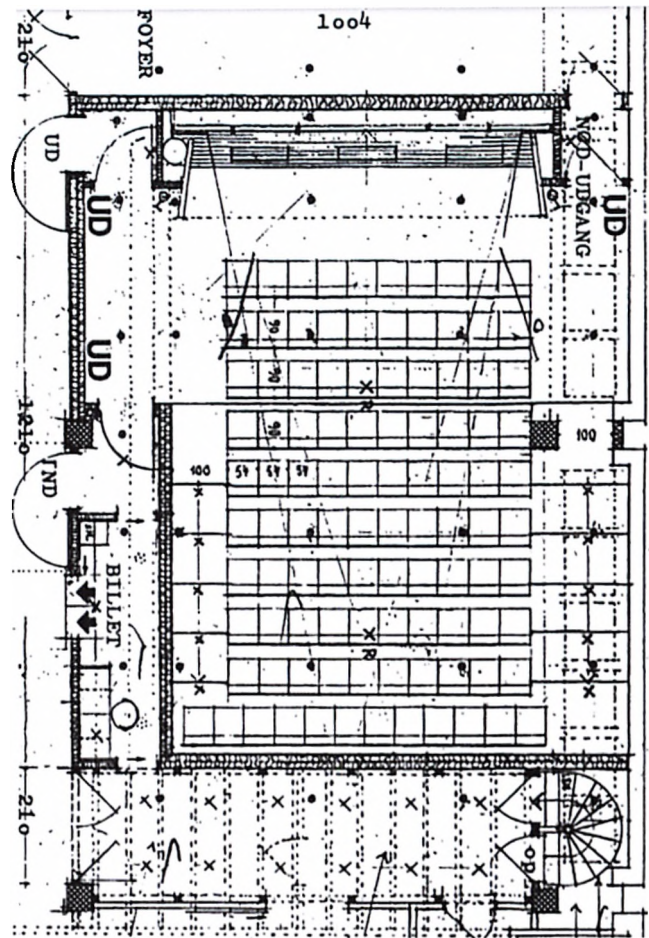
Salen blev indviet af daværende borgmester Ole Harkjær og med Frits Langs restaurerede „Metropolis“ som åbningsfilm. Det var i starten meningen, at salen skulle være „art cinema“¹¹ og aflastningssal for den store sal, når der var teater i denne. Det blev dog hurtigt ændret, således at film fra sal 1 røg i sal 2, når de var udspillet. Fra omkring midt 90'erne blev salen også benyttet som premieresal.

I 1991 får sal 1 4-kanals optisk stereolyd, formentlig det danskproducerede „Sparkær og Hamre“, som var et billigt og populært alternativ til DOLBY¹² stereo.

Denne lyd holdt ikke i længden og lyden blev udskiftet til DOLBY stereo et par år senere. „Sparkær“ anlægget blev flyttet til sal 2. I 1997 fik sal 1 DTS digital lyd i forbindelse med (re)premieren på „Star Wars – special edition“.

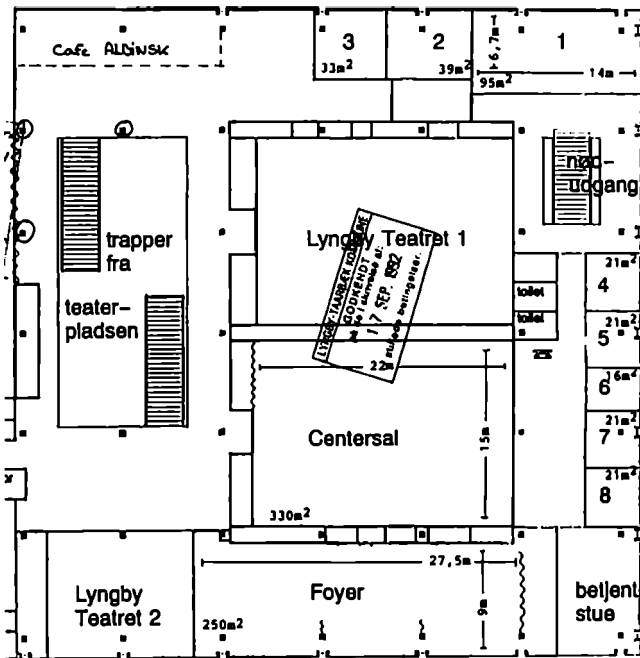
Morten Schyberg havde i 1990/91 endvidere planer om at få etableret 2 ekstra sale, det blev dog ikke aktuelt.

En overgang arbejdede en Svend Aage Bech (1942-2007) som operatør. Han havde tidligere



Rialto 2/Lyngby Teatret – tegning af den nye sal 2.

været i 3 Falke Bio, indtil denne lukkede i 1982. En aften hvor jeg så „Ben-Hur“ i en lidt slidt 35mm udgave, knækkede filmen. Svend Aage kom ind i salen og beklagede den gamle kopi og foreslog om ikke han skulle springe pausen over – det var jo en



Plan af teateretagen i Lyngby Storcenter – tegning fra Lyngby-Taarbæk kommunes byggesagsarkiv.

lang film og så kom vi alle tidligere hjem. Det var der stemning for.

Biografen havde også Jane Kristensen ansat i en årrække. Hun kom fra Amager Bio og Amager Center Bio, som hendes far A. W. Andersen drev frem til begge biografer lukkede i 1986 henholdsvis 1990 og efterlod Amagerbro biograføl.

I 1992 fik biografen EDB-billetsalg med nummererede pladser til alle forestillinger. Samme år åbnede „Cafe Albinski“ i „foyer-området“ hvor tidligere billetsalget til biografen havde været. I 2001 fik ejeren af cafeen tilbudt at „flytte med

over“ i Kulturhuset med en ny café i stueetagen, men takkede dog nej. I stedet blev „Café Woody“ åbnet, som havde stor succes i rigtig mange år.

Biografen havde fra begyndelsen og en del år frem en rød tråd i filmprogrammet og der var typisk forestillinger fra kl. 11-23. Der var altid børnefilm – f.eks. Disney – om eftermiddagen – en premierefilm kl. 19 og 21 og en „midnatsfilm“ – typisk en actionfilm – kl. 23.

Biografen havde stor succes med Disney film og havde nærmest „eksklusivret“ på alle Disney’s tegnefilm, men også „Åndernes hus“, „Kun en pige“ samt „Titanic“ var meget store succeser. Foruden Disney var Columbia/Fox storleverandører til biografen. Det blev også til en del film fra Warner Brothers. Efter lukningen af Kino Lyngby blev Nordisk Film tillige leverandør, dog ikke eksklusivt, idet Bio Lyngby også fik enkelte film fra Nordisk Film.

I 1997 udarbejdede Lyngby Teatret en liste over de mest sete film til og med oktober samme år. De første 5 på listen var; „Åndernes Hus“ som blev set af 32.554 publikummer, „Løvernes konge“, „Aladdin“, „Kun en pige“ og „Klokkeren fra Notre Dame“ med 20.027 betalende gæster.

Lyngby Teatret og Bio Lyngby „byttede“ film ind i mellem.

Lyngby Teatret viste f. eks. „Danser med ulve“, „Den engelske patient“ og Disneys „Flubber“ efter Bio Lyngby. „Titanic“, „Anastasia“ og „HOOK“ blev til gengæld vist i Bio Lyngby efter Lyngby Teatret.

Morten Schyberg ønskede igen at udvide antallet af sale og søgte efter sigende kommunen om lov

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune

til at etablere flere biografsale i kommunens areal på „teater-etagen“ i Lyngby Storcenter. Kommunen havde dog brug for en stor sal til konferencer og et antal mødelokaler, hvorfor det aldrig blev tilfældet.

I 1998 fik kommunen præsenteret et forslag til „Lyngby Kulturhus“. Projektet indeholdt blandt andet en biograf med 11 sale samt mødelokaler og teatersale til kommunen.

Kommunen kunne så opsigte sine efterhånden

Rialto 2 LYNGBY STORCENTER

Kl. 11-13-15-17. Enk. priser uden taxa.
Kl. 19 og 21-22. Kl. 21-22 fra 12.30

PREMIERE

En rigtig eventyrfilm i bedste Jule- og Værns tradition.

WALT DISNEY PRODUCTIONS

LANDET VED VERDENS ENDE



Kl. 23. Fra 18.00 med Henry Fonda, James Stewart og 5 DISPERATE

★★★★★

Rialto 2

Lyngby Storcenter, Tlf. (45) 887100 kl. 10.30

Kl. 11 - 13 - 15 - 17: Uden taxa.
Kl. 19 og 21: Fra kl. 12.30

WALT DISNEY PRODUCTIONS præsenterer:

HERBIE & MONTE CARLO



Kl. 23: F.J.B. — DØDENS KLØR — en utrospirende spændingsfilm

LYNGBY TEATRET

Lyngby Storcenter, 02 88 71 00

Kl. 12 - 13.15 - 14.30 18 kr.
60 ÅR MED ANDERS AND

Kl. 14 - 15.30 - 17 - 18.45
HISTORIEN OM DEN HVIDE HVAL



★★★★★ BY ★★★★★ ED

Kl. 19.00 - 19.30 - 21.10 16.12

GHOSTBUSTERS

Kl. 20 kr. 20

WALT DISNEY PRODUCTIONS

TRON

LYNGBY TEATRET

STORCENTRET TLF. 45 88 71 00

Billetbestilling hele døgnet

Premiere - Helaftefilm
kl. 12 - 16 - 20
Pensionister kr. 35,- om eftermiddagen



LEONARDO DICAPRIO KATE WINSLET

TITANIC

Kun kl. 12.15 Kort tid!

PIPPI LANGSTRØMPE
Kl. 14 - Kort tid! Fra 7

DEN SKÆVE SKYGGE
Kl. 16 - 19 Kort tid

DET' BARE MÆND
Kun kl. 21 To.15

DJÆVELENS ADVOKAT

Lyngby Teatret

Billetbestilling hele døgnet på:
www.lyngbyteatret.dk
eller tlf. 45 88 71 00 fra kl. 11.30

Kl. 12 - 14 - 15.30 T.f.a

Walt Disney PRODUCTIONS

Hjertelycks JUBILÆUM



Kl. 11.45 - 13.30 - 15.15 - 17.15 Fra.7

STELLA, SVIP OG PLUM'S FISKETASKE EVENTYR



PREMIERE kl. 17 - 19 - 21.30 To.11

DYKKERNE



PREMIERE kl. 19 - 21 To.15

HARRISON FORD MICHELLE YEOH

BAG FACADEN

es ikke på et åbent hus es for uden problemer...



Biograferne i Kongens Lyngby

Diverse biografannoncer fra Rialto 2/Lyngby Teatret.

lidt utidssvarende lokaler i Lyngby Storcenter, herunder også biograferne. Bølgerne gik højt i kommunalbestyrelsen og flertallet skiftede flere gange for og imod projektet. Primo 1999 blev projektet dog vedtaget i kommunalbestyrelsen.

Biograferne i Lyngby Storcenter lukkede i august 2001 kort før åbningen af de nye biografer i „Kulturhuset“. De sidste film var „Tomb Raider“, „Dr. Doolittle 2“, „Send mere slik“ og „Pearl Harbor“.

Dermed var der sat et punktum for den sidste af de „gamle“ biografer i Lyngby-Taarbæk kommune.

Kinopalæet/NFB Lyngby (2001-)

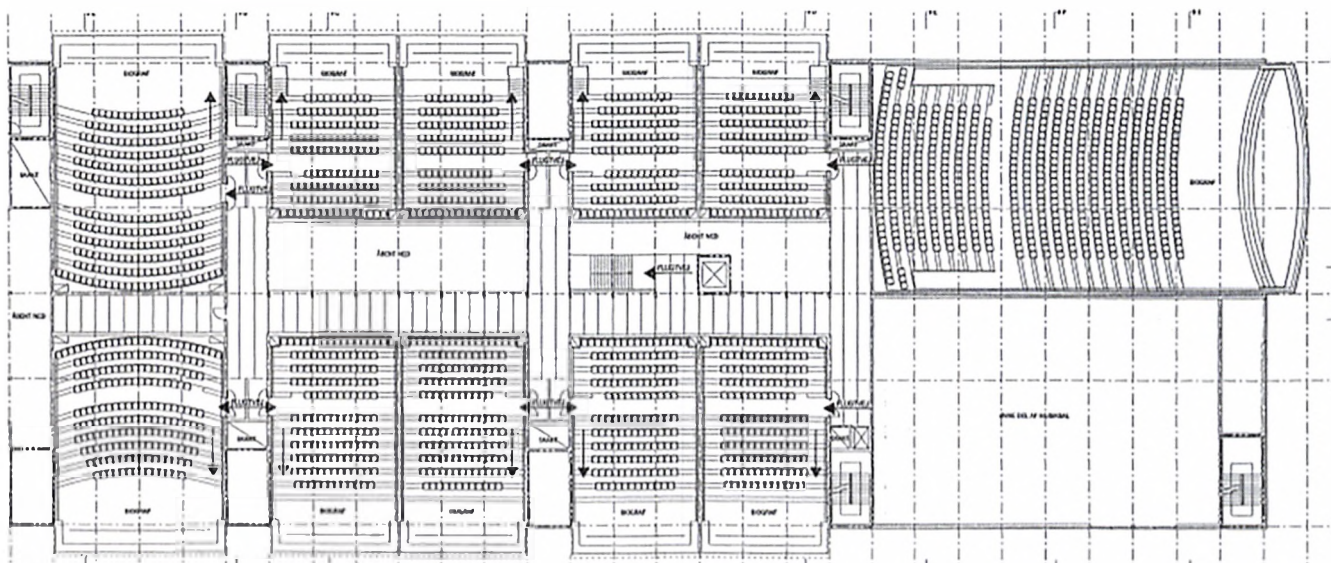
På Klampenborgvej, over for Lyngby Storcenter, var der en gang en parkeringsplads med platantræer og samtidig en nedkørselsrampe til p-kælderen under storcentret.

Omkring 1998 fik kommunalbestyrelsen i Lyngby-Taarbæk som tidligere nævnt forelagt en plan om et „kulturhus“ med biografer, teatersale og mødelokaler til kommunen samt restauranter og lidt detail. Kulturhuset skulle afløse parkeringspladsen og ville få parkeringskælder som kompensation for



Indgangen til Kulturhuset og dermed også biograferne, set fra Johannes Fogs Plads – foto Johnny C. Rieck.

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune



Kinopalæet Lyngby, salsplan ved åbningen – fra Lyngby-Taarbæk kommunes byggesagsarkiv.

de manglende parkeringspladser. Der skulle etableres en helt ny nedkørsel til kælderen direkte fra Klampenborgvej med en underjordisk rundkørsel. Man kunne således både køre ind under kulturhuset og ind under storcentret.

Bølgerne gik, som omtalt under gennemgangen af Rialto 2, højt på Rådhuset da projektet blev behandlet i kommunalbestyrelsen. En overgang så det ud til, at projektet ikke blev til noget, men i 11. time lykkedes det borgmesteren at få flertal.

Biograferne åbnede i august 2001 samtidig med kulturhuset og blev indviet af daværende borgmester Kai-Aage Ørnskov samt greve Christian af Rosenborg. Sidstnævnte havde i 1999 i øvrigt været med til at forsøge, at få Bio Lyngby til at køre videre i én eller anden form, som bekendt dog uden held.

Det var Sandrew-Metronome, hvor Bent Fabricius-Bjerre var direktør som skulle drive biografen. De havde i forvejen Dagmar Teatret i København og havde netop lukket Scala Biograferne. Bent Fabricius-Bjerre havde i 1978 været involveret i driften af Kinopalæet på Frederiksberg, hvilket muligvis gav inspiration til navnet på biografen i Kgs. Lyngby. Morten Schyberg fra Lyngby Teatret blev daglig leder/konsulent det første år. Det må ikke have været en let opgave, at gå fra at være enebestemmende i Lyngby Teatret, til at være en del af en koncern, hvor ledelsen sad i København. Biografen er siden 2006 drevet af Nordisk Film og har fået det meget lidt mundrette navn „Nordisk Film Biografer Lyngby“ eller blot „NFB Lyngby“.

Biografen åbnede blandt andet med filmen „At



Kinopalæet Lyngby, sal 1 før ombygning – foto Johnny C. Rieck.

klappe med én hånd“ med Jens Okking i hovedrollen.

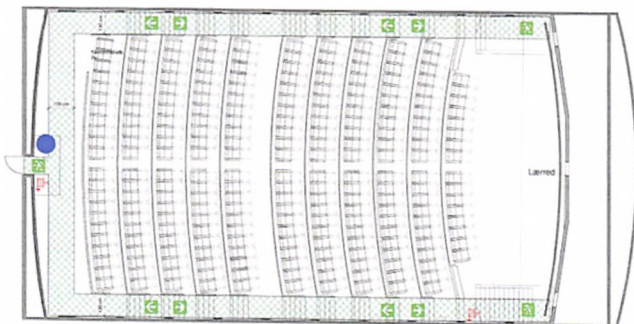
Ved åbningen havde biografen 11 sale med i alt 1.865 pladser. Den største sal havde 498 pladser, sal 2, 4, 6, 8 hver 126 pladser og de 4 mindste, sal 3, 5, 7, 9 hver 116 pladser.

Der er ingen tvivl om det er et stort biografkompleks – og navnet man valgte i 2001, gør jo at der er noget at leve op til. Der har dog efter min mening, altid manglet hygge og atmosfære i foyer og café. I januar 2009 byttede man derfor rundt på café og

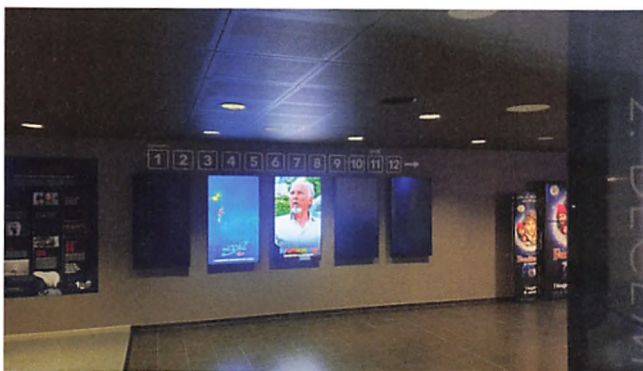
slikbutik. Der blev etableret „loungestemning“ i caféen som til gengæld nu var uden vinduer, idet den blev flyttet ind i bygningen. Der blev igen bygget om i 2017 og billetsalget blev flyttet væk fra grundplan og op i en ny kombineret kiosk-/café-/billetalsgsindretning. Derudover blev sal 1 ombygget og sal 12 kom til.

Biografen er meget kørestolsvenlig. Det forlyder, at biografen købte den ene 70mm kinomaskine fra Lyngby Teatret da denne biograf lukkede. Tænk en gang hvis sal 1 fik mulighed for også at

Biograferne i Lyngby-Taarbæk Kommune



NFB Lyngby, salsplan sal 1 efter ombygning.



NFB Lyngby, opgang til biografen samt foyeren i 2021, foto Johnny C. Rieck.

vise disse pragtfulde film i deres rigtige format, især nu hvor der nu igen er begyndt at komme nye 70mm film!

Jeg har altid været glad for de 3 største sale, hvor især sal 1 har været min favorit.

Sal 1 havde 496 pladser + 2 kørestol fordelt på 22 rækker. Salen havde et meget kunstfærdigt fortæppe udarbejdet af Marco Evaristti (ham med guldfiskene i blenderen) – og et lærred som i CinemaScope var 16,8 m bredt. Der kunne derudover vises film i WideScreen 1,66 og 1,85 samt normalformat. Stolene var oprindeligt franske og ekstra brede og med kopholder ved hvert sæde. De blev udskiftet i 2008 med „Imperialsædet“ (vipperyg). 13. samt bageste række (22.) var forsynet med dobbeltsæder.

Der var ved åbningen sorte vægge med neonrør med blå og hvidt lys som udsmykning. Ved lærredet var i begge sider udgange, som ledte direkte ud til Kanalvej. Derudover var der 2 udgange bagtil i salen samt en enkelt indgang midt for bageste række.

Sal 1 blev i 2017 ombygget til NF Bios nye koncept „SUPREME“ – med justerbare lædersæder og et endnu større lærred. Der er nu 245 pladser + 2 kørestol, lærred max 17 x 9 meter. Lyden er blevet opgraderet til DOLBY Atmos – multikanalslyd. Man har beholdt de to udgange ved lærredet, men sløjft de to øvrige bagtil, idet brandmyndighederne ikke krævede flere end 3 døre til salen grundet et reduceret pladsantal.

Sal 10 er den næststørste sal og var udstyret med 225 pladser. Der er nu 120 luksussæder fordelt på

7 rækker. Salen er desværre uden fortæppe hvilket ville have pyntet. Det er en flot og veldisponeret sal, dog uden den store pynt eller andet. Lærredet er 10,7 m bredt i CinemaScope (hvilket ca. svarede til de største lærreder i Bio Lyngby og Lyngby Teatret).

Sal 11 var 3. størst og havde 168 pladser. Også en flot og veldisponeret sal i lidt mindre udgave. Lærredet er 10,2 m bredt i CinemaScope. Salen blev i 2017 ombygget til 4DX digital 3D sal – med 112 pladser og samme lærredstørrelse som tidligere. Kort fortalt betyder 4DX blandt andet, at stole- ne også bevæger sig.

Lyngby-Taarbæk kommunes stort anlagte kulturdal med 3 sale til teater, koncerter mv. samt diverse mødelokaler er efterfølgende blevet nedlagt. I stedet er der i stueetagen nu en Power elektronik-butik og biografdelen har fået en ekstra sal.

Historien om Kinopalæet kan i sagens natur ikke blive så lang, men alt tyder på, at biografen i mange år fortsat vil underholde biografgæsterne i kommunen.

Jeg håber med denne gennemgang at have bidraget lidt til historien om de 6 biografer, som har været og til dels stadig er en del af Lyngby-Taarbæk kommunes kulturhistorie.

**Vi klapper højt
Med begge Hænder
og byder
KINO
PALÆET
velkommen**

**At Klippe
Med en Hånd**
88 Film af Gert Fredholm

Premiere i dag i Kinopalæet, Lyngby
samt til andre biografer over hele landet

*Kinopalæet/NFB
Lyngby, diverse
biografannoncer:*

KINOPALÆET
Billetbestilling på tlf. 45 88 71 00 • Kulturhuset, Klampenborgvej, Mgs. Lyngby • www.sandrewmetronome.dk

PREMIERE kl. 12.00 - 14.20 - 16.40 - 19.00 - 21.30

JODIE FOSTER
FLIGHTPLAN
"Hvordan regner jeg ud, hvad de laver for...
Hvor langt vil de nå på tur på 10 den
uhvagt?"
Kl. 12.00 - 14.20 - 16.40 - 19.00 - 21.30

OWEN WILSON
WEDDING CRASHERS
LAR BOBS TRICKENE
Kl. 12.00 - 14.20 - 16.40 - 19.00 - 21.30

BILL HURKAL
BROKEN FLOWERS
"Den bedste film om kærlighed"
Kl. 12.00 - 14.20 - 16.40 - 19.00 - 21.30

MICHAEL FASSBENDER
MØRKE
"En fantastisk film om mørke"
Kl. 12.00 - 14.20 - 16.40 - 19.00 - 21.30

EFTERÅRSFERIEN I KINOPALÆET
Far til Fire Menu 39 kr.
1 Børnepopcorn og
1 Børnesodavand - 1 plakat
(Lange Lager Haves)
Til forestillinger til og med
kl. 11.30 udleveres
1 kop kaffe eller 1 kakaobrik

PREMIERE kl. 11.30 - 13.30 - 14.45 - 16.45 - 18.15 - 20.15 - 21.30

HARRY POTTER
OG FLAMMELINDET
Kl. 11.30 - 13.30 - 14.45 - 16.45 - 18.15 - 20.15 - 21.30

ON-LINE BILLETBESTILLING: www.sandrewmetronome.dk

KL. 14.00 - 16.30 - 19.00 - 21.30
THE DUKES OF HAZZARD
"Kærlighed"
Kl. 21.15
THE BROTHERS GRIMM
"Tungsten"
Kl. 18.45 - 21.30
**CHARLIE & THE CHOCOLATE
FACTORY**
"Original version in danske sprog"
Kl. 18.30 - 21.30
THE 40 YEAR OLD VIRGIN
"Kærlighed"
Kl. 18.45 - 21.30
THE CONSTANT GARDENER
"Historien om en kvinde i kamp"
Kl. 12.00 - 14.20 - 16.40 - 19.00 - 21.30
DRABET
"Kærlighed med Adam Sandler"
Kl. 21.30
THE LONGEST YARD
"Kærlighed med Adam Sandler"
Kl. 11.30 - 14.20
SKY HIGH
"Kærlighed om superhelte Shogun"
Kl. 11.30 - 14.20

PREMIERE kl. 10.00 - 11.00 ikke fre. - 12.00 - 13.00 - 14.15 - 15.00 - 16.30 - 17.00 - 19.00

FAR til FIRE
- gi'r aldrig op!
Lørdag den 15/10 kl. 17.00
med børnene fra Far til Fire

PREMIERE kl. 11.00 ikke fre. - 13.30 - 16.00 - 18.30

HAYAO MIYAZAKI
LIVET I HAVEN
DET LEBENDE SLOT

KL. 11.15 ikke fre. - 13.45 - 16.15
**Charlie
CHOKOLADE-
FABRIKKEN**
Kl. 10.30 ikke fre.
ADRIENNE
"Den bedste film om kærlighed"
Kl. 10.30 - 13.00 - 14.30 - 16.30

KL. 10.15 ikke fre.
HERBIE - FOR FULD UDBLESNING
"Den bedste film om kærlighed, Med dansk tale"
Kl. 10.30 ikke fre.
STRINGS
"Den bedste film om kærlighed"
Kl. 10.30 ikke fre.
**BOLLE BOB OG SMUKKE
SALLY**
"Den bedste film om kærlighed, Med dansk tale"

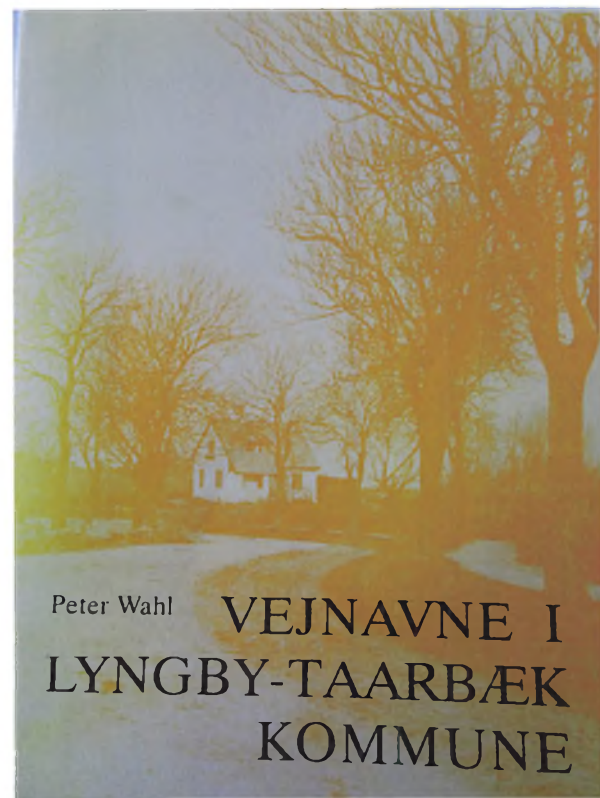
Slutnoter

- 1 70mm/Todd-AO: Systemet blev lanceret i 1955. Første film var „Oklahoma“, som blev vist i Rivoli biografen i New York, september 1955. Systemet adskilte sig fra almindelige formater ved at være 70mm bred film (mod det normale 35mm). Derudover bestod lydsiden af 6-kanals magnetisk stereolyd – 5 frontkanaler og 1 surroundkanal. Selve filmen blev optaget på 65mm bredt negativ, men for at få plads til de 6 lydspor var biografkopierne 5 mm bredere.
- 2 WideScreen er et bredformat på 35mm film, der ligger midt mellem det næsten kvadratiske Academy (normalformat) og det meget brede CinemaScope. Formatet findes i tre udgaver 1,66:1, 1,76:1 og endelig 1,85:1 som er den bredeste variant. Moderne fladskærme har forholdet 16:9, hvilket næsten passer med 1,76:1 WideScreen formatet.
- 3 En 3D-film eller 3-D-film eller S3D-film er en film, som fremhæver illusionen af dybdeopfattelsen. 3D-film er afledt af stereoskopisk fotografi, to almindelige filmkamera systemer anvendes til at optage med.
- 4 Cinerama er en widescreen-proces, der oprindeligt projicerede billeder samtidigt fra tre synkroniserede 35 mm-projektorer på en kæmpe, dybt 146° buet skærm.
- 5 Vista-Vision er et 35mm filmsystem udviklet af Paramount Pictures i 1954 som gav brede billeder i forholdet 1,66:1 eller 1,85:1. Filmene lå ned i kameraet og billedet havde 8 perforationshuller mod normalt 4.
- 6 CinemaScope: Systemet blev lanceret i 1953 af FOX Film. Første film var „The Robe“. Systemet var baseret på almindelig 35mm film, men billedet var presset sammen på filmkopien og blev ved forevisning bredt ud igen i størrelsesforholdet 2.39:1. Derudover bestod lydsiden oprindeligt af 4-kanals magnetisk stereolyd.
- 7 Biograf med flere sale, med mulighed for at vise flere film samtidig og dermed nå et bredere publikum.
- 8 Box-office er en amerikansk betegnelse for billetkontor
- 9 DTS står for Digital Theater System og er et 6-8-kanals digitallydssystem. Systemet blev introduceret i forbindelse med premieren på „Jurassic Park“ i 1993. Systemet kunne afspille lyd på både 35 og 70mm film. Systemet er nu omdøbt til Datasat og benyttes i biografssammenhæng kun til nye 70mm film, som for eksempel „Døden på Nilen“.
- 10 For at give billedet en pæn kant er siderne af lærredet i en biograf afmasket med sort stof. Disse masker kan bevæges sidelæns ved formatskift og i nogle biografteatre også både op og ned, således at lærredshøjden tillige kan øges/mindskes.
- 11 En art cinema er en biograf, der overvejende viser kunstneriske eller eksperimenterende film for et begrænset publikum.
- 12 Dolby A og SR er optisk stereo i enten 4 eller 5 kanaler alt afhængig om biografen har subwoofere. Ideen var at transformere de 2 kanaler i det optiske lydspor til 4 kanaler i biografen med 3 frontkanaler og 1 effektkanal/surround (L-C-R-S). Dette foregik ved hjælp af en matrix-kodning. Dolby Digital er et digitallydssystem med 6, 7 eller 8 kanaler, 3 front, 2-4 surroundkanaler og en subwoofer. Dolbys seneste skud på stammen kaldes Atmos og kan håndtere op til 64 kanaler.

Jørgen Reedtz

Nye vejnavne i Lyngby-Taarbæk siden 1992

En kommune som Lyngby-Taarbæk er under konstant forandring og udbygning. I 1992 udgaven af Lyngby-Bogen omtales på det tidspunkt 466 eksisterende vejnavne i kommunen. Der er siden da forsvundet 2 vejnavne og kommet 42 nye til.



Denne artikel skal ses som et supplement til Lyngby-Bogen 1992¹.

Forsvundne vejnavne siden 1992:

Langs Banen

(1958 – Virum ejerlav) Ændrede i 2010 navn til Fuglsanggårds Allé.

Jægervænget

(1938 – Lyngby ejerlav) Jægervænget der var anlagt i 1936 blev nedlagt i 2015, da den efter vejen i 1961 ved anlæggelse af Omfartsvejen var blevet reduceret til en 20 meter lang vej der blot adskilte 2 ejendomme og endte blindt ved Omfartsvejen.

Nye vejnavne siden 1992:

Biologiens Vej

(2019 – Lyngby ejerlav) Vejen er en ny anlagt vej, der giver adgang til det ny anlagte Novozymes på området øst for Helsingørmotorvejen ved Rævehøjvej.

Man anvender her en systematik som anvendes ved mange af vejene på DTU, en signalering af hvad vejen „fører til“.

¹ Lyngby-Bogen 1992 kan stadig købes ved henvendelse til Historisk-topografisk Selskab.



Foto Jørgen Reedtz september 2021.

Bjørn Wiinblads Vej

(2018 – Lyngby ejerlav) Opstået ved ændring af en del af Højskolevejs navn, da Bjørn Wiinblads værksted lå på Højskolevej 5.

Den anerkendte multikunstner Bjørn Wiinblad, der levede fra 1918-2006 ville i 2018 være fyldt hundrede år og blev på den måde æret nu, ved at en vej blev opkaldt efter ham. Det var på denne



En lidt pudsig vejføring, den ene blinde vej ligger i forlængelse af den anden. Foto Jørgen Reedtz september 2021.

vej Bjørn Wiinblad havde sit kunstnerhjem, Det Blå Hus, der i dag fungerer som værksted og butik åbent for offentligheden.

Vejen deles i to, så vejstykket Højskolevej 15-19 bevarer navnet Højskolevej, mens vejstykket Højskolevej 1-13B og 2 – 12 ændrer navn til Bjørn Wiinblads Vej.

Dronningens Vænge

(2020 – Lyngby ejerlav) Området var indtil 1920 en del af Sorgenfri Slots jorder. Herefter blev det benyttet af Statens Plantepatologiske Forsøg, som forlod det i 1997. Et par år senere blev det over-

taget af FSP (Finanssektorens Pensionskasse) og bebygget med lejligheder.

Fuglsanggårds Allé

(2010 – Virum ejerlav). Skiftede i 2010 navn fra Langs Banen, da grundejerforeningen argumenterede for, at Langs Banen signalerede noget mindre positivt, og foreslog at vejen blev opkaldt efter gården Fuglsanggård, den nuværende Heldagsskole.

Frederiksdals Vænge

(2016 – Virum ejerlav) En stikvej der tidligere var en del af Frederiksdalsvej med numrene 221-237.

Beboerne på stikvejen blev i 2016 enige om at søge om godkendelse til nyt vejnavn. Årsagen var, at mange, også lokale, havde meget svært ved at finde deres boliger, og ofte måtte forklare at husnumrene lå nede ad stikvejen, som let kunne overses.



Et navneskifte der ikke har slået helt igennem. Foto Jørgen Reedtz marts 2022.

Beboerne lavede en navneforslagsliste og stemte indbyrdes, og der var stor stemning for Frederiksdals Vænge, da navnet stadig havde tilknytningen til Frederiksdal, og at det med vænge antydes en lille stikvej. 30. august 2016 godkendte Teknik- og miljøudvalget vejnavnet Frederiksdals Vænge. Vejnavnskiftet blev effektueret officielt omkring marts 2017 i forbindelse med at kommunen ændrede design på deres vejskilte til den nye mørkeblå type.



Fuglsanggård. Foto Privat samling.

Furesøhøj

(1995 – Virum ejerlav) Vejen er anlagt i 1994/95 da man udstykkede ejendommen „Søhøj“ i 7 parcelhusgrunde. Frem til 1994 var alle 7 villagrunde der i dag udgør stikvejen Furesøhøj én samlet matrikel på 10.000 kvm, med adressen Furesøvej 155. Midt i den store parklignende have lå en stor rødstensvilla der var opført omkring 1905. Indkørslen fra Furesøvej løb langs skellet ind til Kaningårdens æbleplantage, og ude ved vejen stod en imponerende rødstensportal med store smedejernslåger.

Den sidste ejer af Søhøj var Alfred Mikkelsen, der var manufakturhandler fra Jylland. Han kom til København og i bedste Mads Skjern-stil startede han tøjkæden „Regent“.

Gyvelholm

(1998 – Virum ejerlav) Vejen er en ny sidevej til Furesøvej. Har tilknytning til og opkaldt efter gårdsnavnet „Gyvelholm“ der tidligere lå på Furesøvej 61. Gyvelholm blev tidligere benyttet af Københavns Kommune som rekreativshjem. I 1998 blev gården udstykket til ejerlejligheder og der blev bygget flere ejendomme på grunden.

Irismarken

(2007 – Virum ejerlav) Stikvej fra Sennepsmarken for at etablere adgang til ny afdeling C på Plejecenter Virumgård.

Hjortehøjsvej

(2009 – Lyngby ejerlav) Efter ansøgning fra Lyngby Gymnasium & Lyngby Handelsgymnasium om



Foto Jørgen Reedtz september 2021.

vejnavnet Hjortehøjsvej til den private stikvej, som er en sidevej til Hjortekærvej. Gymnasiet skiftede på denne måde adresse fra Trongårdsvej 40 til Hjortehøjsvej 1, og fik ny hovedindgang.

Lyngvang

(2006 – Lyngby ejerlav) Ny vej etableret i forbindelse med bygningen af Seniorboligselskabet Lyngvang bestående af 20 boliger.

Seniorbofællesskabet er både for enlige og ægtepar. Indflytningskravet er, at man skal være 50+ og ikke have hjemmeboende børn.

Niels Post Jensens Vej

(2020 – Taarbæk ejerlav) Opkaldt efter Niels Post Jensen (død 2016) mangeårigt og markant medlem af Taarbæk Idrætsforening og beboer i Taarbæk.



Foto Jørgen Reedt 2022.

Rørdams Have

(1995 – Lyngby ejerlav) Et område opført hvor Lungehospitalet på Jægersborgvej tidligere lå. Lungehospitalet blev opført i 1891 og nedlagt i 1985. Først 10 år senere blev bygningerne nedrevet og bebyggelsen Rørdams Have opført.

Bebyggelsen er opkaldt efter Peter Rørdam (1806-1883) der var sognepræst i Lyngby fra 1856 til sin død i 1883.

Københavns Amtssygehus i Lyngby, Lungehospitalet – 1945. Foto Stadsarkivet.



Bebyggelse på området omkring det socialpædagogiske seminarium Skovtofte.

Skovtofte var oprindeligt et kristeligt hjem bygget i 1896 for unge kvinder der var på vej ind i prostitution. Fra 1965-2004 Socialpædagogisk Seminarium. Nu et parkområde med rækkehuse, der er pænt indpasset i forhold til de smukke gamle bygninger Ebenezer, Pella og Salem.

Hele området ligger på nordsiden af Åmosen op mod Hummeltoftevej.

Klokkelyng

(2015 – Virum ejerlav)

Den østligste vej, pga. en sjælden plante som findes i Åmosen. Klokkelyng er en smuk lyngart.

Kærmysse

(2015 – Virum ejerlav)

Den midterste vej, pga. en sjælden plante som findes i Åmosen. Kærmysse er en smuk stor hvid blomst som står i vand mange steder langs stikanterne.

Skovtoftevænget

(2015 – Virum ejerlav) Den vestlige vej som fører ned til Ebenezer, Zoar og Pella, pga. det historiske ved navnet Skovtofte Seminarium mv.

Trongårdens byområde

En udstykning på området syd for Trongårdsskolen, mellem Trongårdsparken og Helsingørmotorvejen. Her besluttede man at opkalde de nye veje efter lokale politikere.



Ebenezer; hovedbygning. Foto Niels-Kristian Petersen.

Karen Schacks Vej

(2020 – Lyngby ejerlav) Den konservative Karen Schack sad i kommunalbestyrelsen i 1946 – 1966. Hun var datter af kvindesagsforkæmperen Gyrithe Lemche. I 1958 blev Karen Schack viceborgmester og formand for børneværnet og de to nye kommunale opgaver i vækst – husmor afløsning og hjemmesygepleje. I 1962 blev Karen Schack socialudvalgsformand, og dermed den første kvindelige udvalgsformand i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Paul Fennebergs Allé

(2020 – Lyngby ejerlav) Paul Fenneberg (1907 – 1982) blev konservativt medlem af Lyngby-Taarbæk Sogneråd i 1937 og blev 1950 sognerådsformand. Da sognerådet i 1952 blev omdannet til en kommunalbestyrelse blev han borgmester, hvilket han var frem til 1972.

Ingvar Nørgaards Vej

(2020 – Lyngby ejerlav) Socialdemokraten Ingvar Nørgaard (1882 -1982) var sognerådsformand i Lyngby-Taarbæk i perioden 1928-1950.



Trongårdens byområde med Klampenborgvej øverst og Helsingørmotorvejen i højre side af billedet. I nederste højre hjørne ses H.C. Ørstedgymnasiet. Foto Frank Hollinger februar 2022.

Vej- og stednavne på DTU¹

Da Danmarks Tekniske Højskole (nu DTU) i Lundtofte blev indviet i 1974 var det kun de store veje med direkte forbindelse til omverdenen via busser eller anden trafik, som havde navne. De øvrige veje behøvede man ikke navngive, fordi ansat-

te og studerende sagtens kunne finde rundt. Men efter at Falck to gange havde kørt forvildet rundt uden at kunne finde ulykkessted på det store område, besluttede man at give alle veje navne. En lang proces blev igangsat med at finde egnede navne. Man forsøgte så vidt muligt at undgå for mange personnavne for at undgå diskussioner og i stedet rette fokus mod institutternes karakteristika. 15. september 1999 blev de nye vejnavne indviet ved en reception.

¹ Store dele af teksten er skrevet af Anette Buhl Sørensen, DTU, og hentet fra: <https://historie.dtu.dk/historie/beligenheder/vej--og-stednavne-paa-dtu>.

I maj måned 2021 får flere veje og steder på DTU's campus i Lyngby får nye navne, der afspejler kvinders indsats.

Nils Koppels Allé, der skiller 3. og 4. kvadrant på DTU Lyngby Campus, er opkaldt efter arkitekten bag de bygninger, Danmarks Tekniske Højskole flyttede ud til i 1974. Men arkitekturen var ikke hans fortjeneste alene. Tegningerne skabte han sammen med sin kone, Eva Koppel. Flere havde derfor opfordret til, at man ændrede vejnavnet, det nye navn er slet og ret Koppels Allé.

Samtidig blev Ole Nørgaards Have ændret til det enklere Nørgaards Have, ligeledes i erkendelse af, at Ole Nørgaards kone, Edit Nørgaard, i høj grad bidrog til at forme det landskabelige areal uden om bygningerne.

Anker Engelunds Vej¹

(1963 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Anker Engelund, 1889-1961, bygningsingeniør, professor i bygningsstatik og rektor for DTH fra 1941-59. Engelund startede sin karriere ved DSB med ansvar for projektering og bygning af broer over hele Danmark. Det er således ikke uden grund at Engelund blev kendt som Nordens store brobygger, med henvisning både til det store antal broer han stod bag, kvaliteten af arbejdet og de originale løsninger han fandt på konstruktionsproblemerne. Sideløbende med det praktiske arbejde underviste Engelund i bygningsstatik og jernkonstruktioner,

og som rektor udbyggede han området kraftigt. Det er ikke uden grund at han ved sin fratrædelse fik DTH's æresdoktorgrad, som „anerkendelse for betydningsfuld indsats indenfor området bærende konstruktioner.“ Men Engelund skal også huskes for at være inspirator til oprettelse af Danmarks Ingeniør Akademi og for sin rolle som primus motor i erhvervelsen af Lundtoftesletten i Lyngby, hvor DTH flyttede til i 1962-1972.

Akustikvej

(1999 – Lyngby ejerlav)

Asmussens Allé

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter R.W. Asmussen, 1903-1984, magister i kemi, indehaver af doktorgraden på afhandlingen „Magnetokemiske Undersøgelser over uorganiske Kompleksforbindelser“ og professor. Asmussen var den første kemiker i Danmark der systematisk tog magnetokemiske undersøgelsesmetoder i brug til undersøgelse af uorganiske kompleksers opbygning. Han var professor på DTH i 30 år samt bestyrer af kemisk laboratorium B, og hans organisatoriske og administrative evner gjorde ham også til prorektor og formand for Lundtofteudvalgets centraludvalg, hvor han huskes for et stort arbejde, der satte sit præg på byggeriet af Lundtofte campus.

Brovej

(1999 – Lyngby ejerlav)

¹ Vejen omtales også i Lyngby-Bogen 1992, medtages her igen for at give en samlet oversigt over veje mm. på DTU.

Bygningstorvet

(1999 – Lyngby ejerlav)

Centrifugevej

(1999 – Lyngby ejerlav) Ved indvielsen af de nye vejnavne i 1999, kunne man i ugeavisen Sletten læse følgende om navnet Centrifugevej:

„I bygning 373 findes den eneste geotekniske centrifuge i Skandinavien. Centrifugen er placeret i en 2 meter dyb maskingrav under et kontrolrum og laboratorium. Den har vandretliggende rotorarm, som bærer hhv. modelkurv og modvægt. Den maksimale modelmasse er 1250 kg og radius til modellen er ca. 2,3 m. Ved det maksimale omdrejningstal på 175 omdrejninger pr. min. er centrifugalaccelerationen 80 g. I centrifugen udføres primært modelforsøg med konstruktioner i jord fx rørledninger, pæle, vejdamninger. Ideen er, at modellen påføres spændinger og tøjninger svarende til prototypen, idet modellen bygges i målforholdet 1:n og centrifugalaccelerationen vælges til n gange tyngdeaccelerationen. Centrifugen er i 1999 opgraderet med nyt dataopsamlings- og videoanalyseudstyr.“

Diplomvej

(1999 – Lyngby ejerlav)

Energivej

(1999 – Lyngby ejerlav)

Henrik Dams Allé

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Henrik Dam, 1895-1976, kemiingeniør, professor i bioteknisk kemi og nobelprismodtager. Dams interesse lå indenfor den tids nye videnskab, biokemi. Han målrettede bl.a. sin forskning mod sterolmetabolismen, især den sterol kaldet kolesterol, og forsvarede i 1934 doktorafhandlingen: „Nogle Undersøgelser over Sterinernes Biologiske Betydning“. Afhandlingen var et resultat af forskningen i kyllingers ernæring, og af Dams observation, at foder uden fedt fremkalder blødninger hos kyllinger. Henrik Dam kaldte senere det fedtstof han undersøgte, og som var nødvendigt for blodets evne til at koagulere, for vitamin K. Dam fik i 1943, som den hidtil eneste forsker fra DTU, Nobelprisen i medicin og fysiologi for opdagelsen af dette K-vitamin.

I 1941 blev han udnævnt til professor ved



Mindeplade for Lundtofte Flyveplads, der i perioden 1917 – 59 lå netop hvor en del af DTU nu er placeret. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Polyteknisk Lærestalt, det nuværende Danmarks Tekniske Universitet.

På Henrik Dams Allé sidder i dag en mindeplade på muren mellem bygning 204 og 205, tæt på det sted hvor den oprindelige flyveskolebygning og to hangarer havde stået.

„Landingsbanerne“ er i dag navnet på de to 100 meter lange og 15 meter brede vandrehaller i bygning 101, men egentlig knytter der sig en historie om rigtige landingsbaner til stedet, da det fra 1917-59 var hjemsted for Lundtofte Flyveplads.

Flyvepladsen blev startet af premierløjtnant Jeff H.A. Hammelev, fordi den skulle afløse Hærens flyveskole på Kløvermarken på Amager. Efter en tragisk start, hvor Hammelev blev dræbt i flyulykke på overdragelsesdagen, fik flyvepladsen en ret omtumlet og spændende historie. Her blot nogle enkelte udpluk. Efter planen, blev den i starten brugt som led i øvelser der udgik fra Kløvermar-

ken, men allerede 2 år efter indvielsen blev den lejet ud til private. Der blev nu arrangeret flyveopvisninger og akrobatiske øvelser på flyvepladsen efter amerikansk forbillede, og udlejet fly til nedkastning af reklamer, og aviser i provinsen. Men da flyvepladsen blev indviklet i en smugleraffære, hvor sølvmonter var blevet fløjet til Sverige fra Lundtofte, blev stedet erklæret konkurs. Militæret vendte tilbage til flyvepladsen og brugte det til at uddanne nye flyvere og militærpoliti, og firmaet Cub-Aircraft Co. Ltd. startede en samlefabrik af amerikanske Taylor Cub-sportsmaskiner på stedet. Motorflyvningen stoppede endeligt på flyvepladsen i 1949, og gennem 50'erne blev pladsen benyttet til model- og svæveflyvning. Den sidste svæveflyvning foregik d. 13. september 1959, kort før jordarbejdet til opførelsen af DTH, blev påbegyndt. I en periode under 2. verdenskrig benyttede den tyske besættelsesmagt flyvepladsen.



På dette Google Maps-foto er Julie Arenholts Vej vist med orange farve. Den grønne er Akademivej.

Julie Ahrenholts Vej

(2021 – Lyngby ejerlav) anlagt i den sydlige ende af campusområdet, en ny vej, som giver adgang til bygningerne 450 og 451.

Julie Arenholts var en af de første kvindelige ingeniører i Danmark. I 1896 tog hun for egen regning adgangseksamen til Polyteknisk Læreanstalt, og i 1901 afsluttede hun sit studium som Danmarks første kvindelige fabriksingeniør og den tredje kvindelige cand.polyt.

Efter eksamen arbejdede hun nogle år som laboratorieassistent, men fra 1910 og frem til sin pension i 1939 var hun fabriksinspektør i Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet, hvor hun førte tilsyn med arbejdsforhold og hygiejne i bagerier og konditorier i København og på Frederiksberg.

Udnævnelsen skete på trods af modstand fra den daværende direktør Haldor Topsøe, ligesom det vakte en del opsigt i pressen, at en kvinde skulle føre tilsyn med virksomheder, der næsten udelukkende beskæftigede mænd.

Julie Arenholts var politisk aktiv hele sit voksne liv. Hun var blandt hovedinitiativtagerne til dannelsen af Landsforbundet for Kvinders Valgret, og i perioden 1918-1921 var hun formand for Dansk Kvindesamfund og sad desuden i forskellige tekniske udvalg.

I 1909 – efter at kvinder havde fået valgret til de kommunale råd – blev hun valgt til Borgerrepræsentationen i København for Det Radikale Venstre.

Hun markerede sig også internationalt og var en markant skikkelse ved den internationale kvinde-

bevægelses kongresser, og i perioden 1923-29 sad hun i hovedbestyrelsen for International Woman Suffrage Alliance.

I 1930 var hun medstifter af den danske afdeling af Open Door, en international organisation stiftet 1929 med kvinders økonomiske frigørelse som formål.

Kemikalievej

(1999 – Lyngby ejerlav)

Kemitorvet

(1999 – Lyngby ejerlav)

Knuth-Wintherfeldts Allé

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Eggert Knuth-Wintherfeldt, 1912-1978, mag.scient. i kemi fra KU, professor i metallære ved DTH, dr. techn på afhandlingen: „Korttidsmetoder til metallografisk elektropolering ved stuetemperatur“ og rektor for DTH og Danmarks Ingeniørakademi fra 1959-75. Hans rektortid var præget af flere reformer, bl.a. modulstudieplanen, som gav valgfrihed for den enkelte studerende, og styrkelsen af forskningen, ud fra en grundholdning om, at undervisning og forskning skulle være ligestillede aktiviteter. Hele udflytningen til Lundtofte blev også gennemført under hans ledelse. Knuth-Wintherfeldt var desuden en central person i opbygningen af DIA, fra et mindre projekt til en stor anerkendt læreanstalt med flere afdelinger. DIA blev 1. januar 1995 fusioneret med DTU.

Kolonnevej

(1999 – Lyngby ejerlav)

Matematiktorvet

(1999 – Lyngby ejerlav)

Miljøvej

(1999 – Lyngby ejerlav)

Koppels Allé – tidligere Nils Koppels Allé

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Nils Koppel (1914-2009), arkitekt og kgl. bygningsinspektør. Koppel blev anset for at være én af Danmarks betydeligste arkitekter fra 1950 og frem. Så da man besluttede at bygge DTH i Lundtofte, var han udpeget som arkitekt. Koppel havde efter arkitektskolen videreuddannet sig i Finland hos den verdensberømte arkitekt Alvar Aalto og herefter startet selvstændig arkitektfirma sammen med sin hustru, arkitekt Eva Koppel (1916-2009). Firmaet udviklede sig til at blive en af landets største tegnestuer, som tegnede et imponerende antal bygninger bl.a. Gladsaxe Teater, Gladsaxe Gymnasium, Langelinie Pavillonen, Panum, H.C. Ørsted instituttet, og en lang række boliger. DTH skulle være den lave arkitektur, som trådte i baggrunden for landskabet, og blev et udtryk for 60'ernes optimisme med tillid til den rationelle fornuft og funktionalitet.

Nørgaards Have – tidligere Ole Nørgaards Have

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Ole Nørgaard, (1925-1978), arkitekt, landskabsarkitekt og skaber af DTH's udenoms areal. Opgaver var lidt

få i Nørgaards nyetablerede arkitektfirma, og derfor fik han den gode idé at brede feltet ud til også at indeholde landskabsarkitektur. Han indgik et kompagniskab med havearkitekten, professor C. Th. Sørensen, hvorefter hans sans for store landskabelige linjer og byplanmæssige ideer kom til deres ret. Han blev fx tilknyttet udvidelsen af motorvejsanlæg i 60'erne, hvor han bl.a. formede tilløbet med Lyngbyvejen, han formede også skulpturhaven ved Louisiana og det nye Albertslund. Ideen bag DTH Campus var at man skulle betragte hele Campus som en lysning i en skov. Midt i denne skov blev den centrale, gennemgående akse planlagt som en bred avenue, der var tænkt som både adgangsvej og parkeringsareal. „Skoven“ og „avenuen“ står også i dag karakterfulde og landskabelige, og medvirker til at opleve helheden.

Produktionstorvet

(1999 – Lyngby ejerlav).

Richard Petersens Plads

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Richard Petersen, „lille p.“, 1894-1968, cand. mag, dr. phil. og professor i anvendt matematik. Richard Petersen huskes især for sin aktive indsats i arbejdet med at udbrede elektroniske regnemaskiner, og han får æren for indførelsen af edb i Danmark. Han sad som formand for det udvalg under Akademiet for de tekniske videnskaber (ATV) der fulgte udviklingen af de moderne regnemaskiner. Da det i 1955, gennem forsvarrets forskningsråd, lykkedes at skaffe midler til bygning af en elektronregne-

maskine baseret på svensk know-how, og da Regnecentralen, til maskinens bygning og drift, blev oprettet, kom han i bestyrelsen. På DTH var han blandt mange årgange af polyteknikere kendt som en utrolig engageret underviser. Han udgav sammen med A.F. Andersen og Harald Bohr „Lærebog i Matematisk Analyse I-IV“, som var i brug længe efter hans pensionering. Han var meget interesseret i matematikkens anvendelser og var initiativtager til tre institutter indenfor anvendt matematik på DTH.

Studentertorvet

(1999 – Lyngby ejerlav)

Søltofts Plads

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Per Søltoft, 1912-2003, kemiingeniør, dr. techn. på afhandlingen: „On the Consistency of Mixtures of Hardened Fats“, professor i teknisk kemi og bestyrer af Institut for Kemiteknik. Søltoft deltog aktivt i DTU's ledelse og planlægningen af udflytningen til Lundtofte, men det er, som skaber af en moderne kemiuddannelse, han særligt huskes. Han arbejdede i 1950'erne målbevidst hen imod at hæve niveauet til international standard og var særligt inspireret af begrebet Chemical Engineering, kendt fra England og USA, dvs. kemiingeniører der ikke blot var kemikere, men som også på et matematisk og fysisk grundlag kunne beskrive og studere de industrielle kemiske processer og dimensionere apparaturet. Fra midten af 1960'erne var uddannelsen helt på

højde med den man fandt på de bedste amerikanske universiteter.

Vagn Aa. Jeppesens Vej

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter Vagn Aage Jeppesen, 1919-1975, maskiningeniør og professor i mekanisk teknologi. Jeppesen huskes for at have styrket samarbejdet mellem DTU og industrien betragteligt. Han var initiativtager til stiftelsen af det selvejende Institut for produktudvikling (IPU) i 1956, som stadig arbejder for at oversætte DTU-forskning til produkter, der kan styrke dansk industris udvikling og konkurrenceevne. Jeppesen var også hovedarkitekten bag skabelsen af Afdelingen for mekanisk teknologi, i dag DTU Mekanik, og gennemførte en reformering af maskiningeniør-uddannelsen. Han udviklede en konstruktionsundervisning der omfattede en metodelære integreret med løsning af konstruktionsopgaver. Han huskes også som opfinder af en automatisk formemaskine, som revolutionerede støberi-industrien, og i samarbejde med Rigshospitalet at have udviklet en kunstig nyre (dialyseapparat) der i perioder kan overtage nyrenes funktion og således rense blodet for giftstoffer.

Ørsteds Plads

(1999 – Lyngby ejerlav) Opkaldt efter H. C. Ørsted, 1777-1851, farmaceut og professor i fysik. Inspiratør til oprettelsen af Den polytekniske Læreanstalt og dens første direktør (rektor). Hans Christian Ørsted er kendt som en af vores største danske naturvidenskabsmænd, bl.a. for opdagelsen

af elektromagnetismen i 1820. Gennem det meste af sit liv var Ørsted optaget af sammenhængene mellem naturlovene, moral, sandhed og æstetik i filosofiske og teologiske perspektiver. Dette førte til en tro på naturvidenskabernes folkeopdragende betydning og oprettelsen af Selskabet for Naturlærens Udbredelse, hvorigennem Ørsted og andre udbredte naturlæren til den almene befolkning. Ørsted var også interesseret i sprog og stod bag indførelsen af mange naturvidenskabelige danske termer som eksempelvis brint, ilt, gnidning og rumfang. Han udførte en række større eksperimentelle undersøgelser vedrørende klangfigurer, vands sammentrykkelighed, termoelektricitet og diamagnetisme.

Stefan Petsch Jensen

„Det lykkelige Virum“

- Om Thorkild Hansens barndom og ungdom i Virum og Holte

Forfatteren Thorkild Hansen, der blev landskendt med klassikere som „Det lykkelige Arabien“, „Jens Munk“ og „Slavernes kyst“, voksede op i et hus ved Virum Gadekær. Hans udgivne dagbøger rummer mange perspektiver på parcelhuslivet i Virum i 1940-1950'erne, og er en bred kilde til at fornemme, hvordan det var for en ung mand at vokse op i Virum for 70-80 år siden, ikke mindst under besættelsen 1940-45.

I selvbiografien „Søforhør“ leverer Thorkild Hansen en spiddende ironisk beskrivelse af sine ungdomsår i Virum, -skrevet fra en midaldrende mands retrospektive synsvinkel: „Det var knap 9

år, fra oktober 1939 til august 1947, nøjagtigt 8 år og 10 måneder, svarende til den normale fængselsstraf for vold med døden til følge.“ – En beskudlevering der vist harmonerer med den stereotype opfattelse af Virum, som en kedsommelig udørk bestående af homogene parcelhuse beboet af pæne mennesker med pæne jobs. Kort sagt et trygt, men fantasiforladt sted at vokse op for en ung vordende forfatter med mod på at erobre livet. Som han selv skrev et par sætninger længere fremme i samme bog: „Virum kunne kun defineres som noget man måtte forlade, hvis man ønskede at overleve“.

Går vi et skridt bagom, til hans ungdoms dagbø-



Der høstes med selvbinder på Kærgårdens marker inden udstykningsen til E/F Grønneparken i 1948. Det antages at børnene i venstre side af billedet er Thorkild Hansen og lillesøsteren Vibeke. Foto Niels-Kristian Petersen.

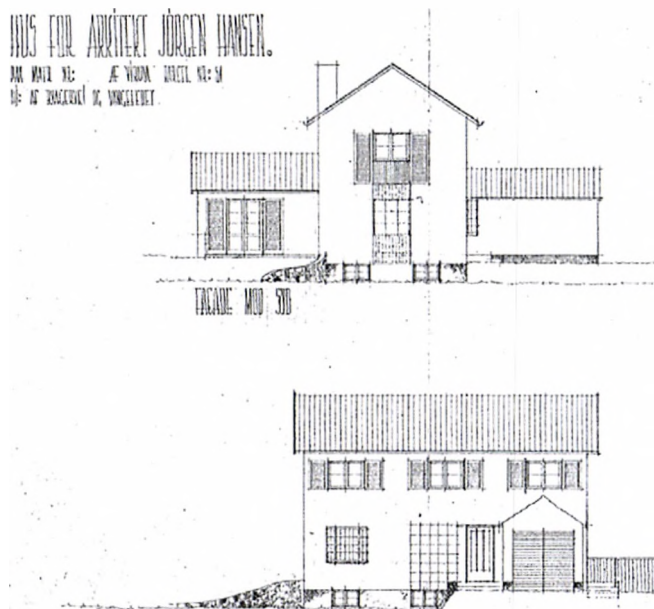
ger 1943-47, finder vi dog et mere nuanceret billede af ungdomslivet i Virum og Holte skrevet i nuet, og set gennem et videbegærligt, iagttagende, og tvivlende ungt menneskes øjne. Den ambivalente holdning til Virum skimtes ikke mellem linjerne, tværtimod mærker man begejstringen for den unge mands store glæder i livet; naturen, bøgerne, kærligheden, og musikken. Smukkeste formuleret finder vi det i dagbogen den 27. november 1944; „*Atter en gåtur alene ned i skoven ved Frederiksdal. Træerne uden blade. Furesøen som blev helt violet, da solen var gået ned. Her ville jeg gerne bo. Lykken er uden forudsætninger. Det bedste er naturen*

og bøgerne. Så er der kærligheden. Men med den ved man aldrig. Naturen og bøgerne afhænger i det mindste kun af én selv.“

Det er alment kendt at dagbogen, der i 1974 udkom på Gyldendals Forlag med titlen „De søde piger“, i al væsentlighed var omskrevet i 1973-74, ud fra dagbogsnotaterne, der i den forbindelse blev redigeret med „*erfaringsens pen og glemslens rettelak*“. I virkeligheden er der tale om et erindringsværk i dagbogsform, som er velskrevet, poetisk, og spækket med ungdomslivets sødmefulde tildragelser, overvejelser, glæder og skuffelser. Samtidig har den en ungdommelig nysgerrighed for at lære verden at kende og ikke mindst at erobre den.

Familien flyttede i 1939 til Byagervej i Virum, fra en lejlighed på Ahlmanns Allé 13 i Hellerup. Faderen Jørgen Hansen var arkitekt og ansat i Standard Oil, der senere tog navneforandring til ESSO. Her projekterede han bygningsanlæg, og servicestationer igennem 40 år. En lidt trivial beskæftigelse set fra sønnens øjne, men ikke desto mindre en beskæftigelse der gjorde ham i stand til at eneforsørge familien i Virum med tre børn, og et sommerhus ved Jersie Strand. Faderen kom fra et landbrug ved Ringe, og havde arbejdet sig op, først som tømrer og derefter arkitekt. Moderen Thyra Hansen kom fra København og var hjemmegående husmor efter tidens norm.

Familien købte en byggegrund på hjørnet af den nyanlagte Byagervej og Vangededet, lige bag Kærgården og parkanlægget ved Virum Gadekær. Her tegnede arkitekten selv familiens hus, der stod



Arkitekt Jørgen Hansens tegninger af huset på Byagervej.

færdigt i oktober 1939. Krigen ulmede i Europa, nazisterne var måneden forinden marcheret ind i Polen, men i Virum var alt stadig fred og idyl, og Familien Hansen flyttede til deres nybyggede hus der alt iberegnet havde kostet 27.750,- kr.

Husets arkitektur bærer stærkt præg af 30'ernes funktionalisme, en gulstensvilla i to fulde etager med røde tegl og hvide skodder. Inspirationen fra tidens strømninger, og de toneangivende arkitekter og formgivere, Arne Jacobsen, og Poul Henningsen er ikke til at tage fejl af.

Flytningen voldte problemer i skolen for Thorkild Hansen, og her er muligvis første tildragelse, der lagde kimen til den senere så ambivalente holdning til Virum. For den 13-årige Thorkild Hansen var skoleskiftet ganske enkelt et chok. Fra det trygge miljø i Maglegårds Filialscole i Hellerup til langt mere usikre vilkår i Kongevejens skole. Eleverne på Kongevejens skole kom hovedsageligt fra arbejderfamilierne i Brede, hvor klædefabrikken endnu spandt, og skolen var stor, gold og nybygget. Der blev gjort kort proces overfor den nyankomne lille



Kongevejens skole, en relativt stor kommuneskole, bygget i 1938. Postkort

lyshårede Hellerup-dreng, der hverken kunne spille fodbold eller spytte langt. Hans Hellerup-accent hjalp heller ikke, og hans madpakker med lækkert varieret pålæg var anderledes end kammeraternes sammenlagte fedtemadder med sukker. Den lille Thorkild Hansen tryglede sin mor for at få hende til at give ham det samme med. Kort sagt; han var anderledes og han tiltrak sig ustandseligt øretæver. Starten på Kongevejens skole blev ikke en lykkelig tid for ham, men det blev gradvist bedre. Fra sin mor havde han arvet en vis sans for poesi og litteratur, og tidens digtere og forfattere gav ham, om ikke en flugt, så i hvert fald en kær adspredelse. Han var et menneske, som ordene talte stærk til, både dem i skolegården, og dem i Johannes Jør-

gensens digte. Undertiden kunne hans opslugende litteraturinteresse næsten blive desperat, således skriver han den 9. november 1944 i dagbogen; „I går fik Johannes V. Jensen Nobelprisen. Jeg har endnu ikke læst en eneste bog af ham. Når jeg tænker på alt det, jeg endnu ikke har læst! For mig er Johannes V. Jensen kun et navn. Ligesom Goethe. Ligesom Shakespeare, Hamsun, Dostojevskij og hundrede andre. Undertiden ved jeg ikke om jeg skal glæde mig ved tanken om alt det, jeg har til gode, eller førtvivle over min uvidenhed. Sæt nu man ikke fik det hele med!“

Anderledes trivedes han langt bedre, da han i august 1943 startede på Holte Gymnasium på Rønnebærvej. Rent socialt passede han nok bedre sam-



Alsang ved Holte Gymnasium, 1940.
Foto Rudersdal Museer.

men med klassekammeraterne, der overvejende kom fra akademikerhjem i Holte, Virum, og Søllerød, og dels var omgangstonen på gymnasiet en helt anden end grundskolen.

Holte Gymnasium var dengang et privat gymnasium, drevet som aktieselskab af visionære personligheder, der ikke gik af vejen for at inspirere og motivere eleverne, blandt andet via undervisning i kreative fag, længe inden den slags kom på mode. Flere af underviserne var lokale kulturpersonligheder, æstetikere og litterater, der følte det som deres kald at berige de unge mennesker med en sund sans for æstetik, litteratur- og kulturhistorie.

Men for Thorkild Hansen var vejen allerede brolagt; forældrenes retoriske anbefaling var en matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen, dette til trods for hans glødende interesse for litteratur og sprog.

Hans standpunktskarakterer og engagement blev derefter. De naturvidenskabelige fag fangede ham ikke, men derimod trivedes han med de sproglige fag, således bevarede han senere i livet et venskab med sin dansklærer, Adjunkt Niels Nielsen, som han i gymnasietiden lånte private bøger af. Han lånte Nielsens eksemplar af Jacob Paludans „Jørgen Stein“ – Datidens ungdomsepos. En bog der gjorde stort indtryk på den unge Thorkild Hansen, der som så mange andre unge, kunne spejle sig i Jørgen Stein. Flere år efter, imod slutningen af 1950'erne svandt Lektor Nielsens synsevne ind, grundet en øjensygdom. Han engagerede derfor sin tidligere elev Thorkild Hansen til at rette kommaer og retstavning i elevernes stile, og læse dem højt for ham. I det hele taget har Nielsen været en vigtig inspirator og igangsætter for den unge videbegærlige elevs litteraturinteresser, ja vel den første, der



Jægerhuset i Holte, 1935. Foto Rudersdal Museer.

rigtigt forstod og kunne spejle hans interesse for litteratur. Hjemme på Byagervej var der ikke den store litteraturinteresse, og i det hele taget havde han et ambivalent forhold til hjemmet. Som han skrev i dagbogen „Et Atelier i Paris“ den 19. december 1948; *„Seeberg til søndagsfrokost. En smule anstrengt, som den slags altid var det også i gamle dage. „Familien er en fabrik, der kører dag og nat året rundt uden at producere andet end problemer, tårer, og resignation“ sagde jeg, da vi bagefter gik op til Torben og Eiler.“* Hans forældre mente, at han hang over bøgerne „tidlig og silde“ og forstod nok ikke helt, hvor meget det betød for ham at kunne fordybe sig i litteraturen og være lidt alene.

Ungdomsdagbogen „De søde piger“, der skildrer det glade gymnasieliv i Virum og Holte, starter i Januar 1943. Thorkild Hansen er da 16 år, og 1. års elev på Holte Gymnasium. Allerede på første side ser vi en reference til lokalområdet, idet han den 31. januar 1943 noterer: *„Søndag. Gåtur med Else. Ad stien langs kanalen (mellem Furesø og Vejlesø, red.) og Store Kalv til „Jægerhuset“ Gav en kop kaffe med kager: 3,25 kr. Hun spurgte mig om, jeg hadede mine forældre. Jeg svarede at det gjorde jeg ikke. Hun hader sine, sagde hun.“* Den omtalte Else var den første af mange pigebekendtskaber igennem dagbogen. I det hele taget giver kærligheden ham problemer og glæder i samme målestok, og den er et gennemgående tema igennem hele dagbogen. På et tidspunkt skriver han i dagbogen, at han *„aldrig mere vil være den lille i kærlighed“*. Litteraturhistorikeren Poul Behrendt

har sidenhen brugt denne sætning, som afsæt til en teori om at Thorkild Hansen med denne sætning indgik en pagt med sig selv og med djævelen. Behrendts teori udmøntede sig i tobindsværket „Djævlepagten“ i 1995. Ud fra dette værk, mente han at det kunne tolkes som om, Thorkild Hansen indædt beslutter sig for at blive til noget stort. Aldrig mere den lille. Hverken i kærligheden eller i litteraturen.

Besættelsen i Virum og sjælekvaler på Byagervej 1943-45

Dagbogen beretter også om andre aspekter af besættelsestidens problemer. Der er vareknaphed på stort set alt hvad der er importeret, herunder brændstof, kaffe, tobak, og gummi til f.eks. cykeldæk. Det sidste gør, at han i længere tid må gå til fods til og fra Gymnasiet, idet hans cykeldæk er slidt ned. Han tjener også en skilling ved at grave tørv i Trørød Mose, et slidsomt fritidsarbejde, som mange unge drenge beskæftigede sig med under besættelsen. Enkelte tørvegrave havde maskiner til at transportere den våde tørv, mens de mindre private tørvegrave ofte måtte forlade sig på ren håndkraft. Søerne i Vejlemeden er således udgravet som kommunalt tørvegravsprojekt under besættelsen.

Manglen på kul og koks og tre usædvanligt kolde vintre, gjorde sit til at mange havde svært ved at opvarme deres boliger. Tørven havde en ringe virkningsgrad, og priserne og forsyningssituationen svingede lige så meget som kvaliteten af den tørv, man kunne få leveret. Af og til fik man leveret fine tørvebriketter i frostvejret, men når man bar

dem ned i den lune fyrkælder og ventede en times tid, åbenbarede de sig som våde og umulige at fyre med. Således havde familien Hansen også en række pivkolde vintre og Thorkild Hansen måtte sidde oppe om aftenen og læse med et stearinlys som eneste varmekilde.

En anden dualisme der går igennem dagbogens besættelsesår er samvittighedskvalerne omkring modstandsbevægelsen. Han følte, at han burde deltage og engagere sig aktivt i modstandskampen. Som han selv formulerede det årtier senere: *„Jeg flettede fingre med pigerne mens mine jævnaldrende, der gik i modstandsbevægelsen fik fingrene*

knust i torturapparaterne“ Han følte, som så mange andre unge et kald -at han burde deltage – men han gjorde det ikke. Hans dagbøger er til gengæld fulde af beretninger om de lokale modstandskæmperes aktioner, hvor de er nedskrevet i forbindelse med dagbogens udgivelse i 1974. Senere skrev gymnasiekammeraten Eiler Worsøe sin personlige beretning om sin deltagelse i lokale aktioner i Søllerødbogen 1995. Heriblandt en dramatisk skudepisode ved Virum Torv, da gruppen forsøgte at likvidere en stikker. En episode som Thorkild Hansen kun oplevede akustisk fra sengens bekvemme leje på Byagervej, mens hans skolekammerater



Virum Torv under besættelsen. Trafikken var til at overskue, for alle privatbiler var oplodset på grund af benzinrationering. Bag den enlige bil ses Virum Bio, som Thorkild Hansen ofte frekventerede. Biografen lukkede i 1973, hvorefter Irma indrettede biografalen til supermarked. I dag ligger Fakta her. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv



Matematisk linje, Holte Gymnasium, 1943. Thorkild Hansen ses bagerst nr. 3 fra højre. Bag ham ses lektor Sven Møller. Foto Rudersdal Museer.

var i livsfare på Virum Torv. Således skrev han i dagbogen den 20. marts 1945; „Jeg var lige gået i seng og havde slukket lyset, da skuddene begyndte. De kom i lange smældene salver, en snes stykker ad gangen. Maskinpistoler. Undertiden var der korte pauser, men så tog de fat igen, værre end før, flere våben affyredes samtidig, serieskud kalder de det, de blev ved og blev ved, et raseri uden ende. Jeg tænkte på dem, der befandt sig i denne slagregn af stål, mens jeg lå her i sikkerhed i min seng, uden for fare, uden for risiko, udenfor. Måske var det min elendighed over intet at kunne gøre, måske har jeg alligevel læst for meget Johannes Jørgensen, i hvert fald kunne jeg ikke holde det ud længere, og så gjorde jeg noget, jeg ikke har gjort siden jeg

var barn: Stod op, lagde mig på knæ foran sengen, foldede hænderne og gav mig til at bede. Jeg blev ved, lige til skuddene holdt op, og jeg kunne kravle i seng igen.“

Thorkild Hansens sjælekvaler hjemme på Byagervej, stod i skærende kontrast til det nervepirrende og livsfarlige sceneri på Virum Torv, hvor hans klassekammerater forsøgte at likvidere den kendte stikker Frode Jensen, der var cykelhandler på torvet. Han var kendt for at infiltrere modstandsgrupper og derefter angive dem, hvilket kostede adskillige unge mennesker livet. Flere år senere, da Thorkild Hansen forberedte dagbogen til udgivelse, rekonstruerede han begivenhederne på Virum Torv i anonymiseret form på baggrund af research



Besættelsestidens benzinmangel bød på alternative drivkræfter når der skulle køres studenterkørsel. Her fra juni 1941. Glædesrusen var dog ikke til at tage fejl af. I befrielsesåret 1945 da Thorkild Hansen blev student var det dobbelt lykke. Gymnasiet var overstået, freden var vundet, og verden lå åben. Foto Rudersdal Museer.

i datidens dagblade, og samtaler med Eiler Worsøe. Thorkild Hansens egen aktion mod cykelhandleren bestod i at smide et cykelstativ gennem hans rude. En handling som Worsøe senere beskrev som „primitiv“.

Eiler Worsøes beretning om skudepisoden i Søllerødbogen 1995:

„Allerede fra tidligt i krigen generede unge mennesker Nazist-cykelsmeden på Virum Torv. Engang fik han et cykelstativ ind gennem spejlglassruden. Det virkede ret primitivt på mig, men folks følelser skulle åbenbart have luft. Det var sivet ud at cykelsmeden havde stukket flere grupper i Jylland. Der gik så en jagt ind på ham. Det plejede at være Holger Danske tror jeg, men i første omgang fik vi jobbet, nogle stykker fra 2. og 4. gruppe. Nogle

gange skulle jeg følge efter ham, når jeg så ham i toget, for at se hvor han skulle hen. Hver gang man kunne følge ham, kunne man se, at han gik ind på Shellhuset, Gestapos hovedkvarter i København. Jeg tog jo på den tid de fleste dage ind på Landbohøjskolen, hvor jeg læste. Jeg snakkede også hyggeligt med cykelsmeden, en venlig piberygende lille mand med blød hat. På et tidspunkt skulle vi sidde kagespisende i konditoriet på Virum Torv og se uskyldige ud. Når han så gik forbi, skulle vi skyde ham, hvilket ikke burde være vanskeligt. Trods mange, mange dage på lur skete det aldrig at han kom forbi, selv om han boede på anden og øverste etage oven over konditoriet, blot adskilt af en fødeklinik på første sal. Så en dag fik vi ordre til at holde pause i vagten, for cykelsmeden var rejst til Jylland, hed det. Da jeg ved middagstid trådte ud fra Holte Station ud på Vejlesøvej, kom han imidlertid cyklende. Men jeg havde ingen pistol. (...) Hos Scheibel blev vi bevæbnet med forhåndenværende våben, og så drog vi til Virum Torv. Man havde noteret sig at når der lød skud ved torvet, så kom cykelsmeden altid ud på altanen for at undersøge årsagen. Planen var nu at placere to af vore folk på taget ovenover. De skulle så skyde ham på to meters afstand, når han kom ud. Stig Carstens og Gert Weichel kom op på taget. Lassen affyrede skud, men cykelsmeden kom ikke ud. Vi vidste at der gik 19 minutter fra alarm til Gestapos ankomst til torvet, hvilket satte grænsen for aktionens mulige varighed. For en sikkerheds skyld var Torben Andersen og Jarl Bentzen sat i dækning i en nybyg-

ning lidt øst for banebroen. De to hårdt bevæbnede folk ville ingen gestapobil slippe blot nogenlunde hel forbi. Da tiden var ved at være ude, blev angrebet afblæst. På det tidspunkt stod der fire af vores folk under broen for at dække cykelsmedens vinduer og altan. Gert og Stig var kaldt ned fra taget og var måske også nået ned til broen. Men ved døren til trappeopgangen stod CE og jeg hver med en elendig pistol, den ene med funktionsfejl. Meningen var at vi skulle storme cykelsmedens lejlighed ad hovedtrappen, når han var skudt. Da han nu altså stadig var intakt, fik vi ordre på at løbe ned mod banebroen. Men i det samme brød helvede løs. Cykelsmeden skød fra altanen mod broen, hvorfra vore folk skød mod altanen. Det mindede næsten om Stalingrad. Det så også uhyggeligt ud i den månelyse, letskyede nat. Vi turde ikke løbe ned til broen midt i al den ild. Derfor trodsede vi ordren og løb under altanen. Derfra skulle vi krydse den ene fjerding af det runde torv. Men vi regnede med at cykelsmeden var optaget af at beskyde vore folk ved broen. Det var han ikke, eller også havde han en hjælper. Jeg tror at vi skulle løbe i det højeste 50 meter. Hele tiden trak projektilerne hvide striber i vejbelægningen. CE løb forrest, og på et tidspunkt råbte han at han var ramt i benet. Jeg råbte „løb for helvede“, og han løb, og jeg løb. Og telefonboksens glas røg til alle sider. Og Privatbanken på hjørnet af Grønnevej fik splintret sine spejlglassruder i 1000 stumper. Det hele lød stygt og søltes langvarigt. Det kan nu kun have været ganske kort.“



Ungarske soldater afpatruljerer jernbanestrækningen nord for Holte Station. Foto Rudersdal Museer.

Hvis man vil have en smagsprøve på Thorkild Hansens skrivestil og fortællemåde så kan man i „De søde piger“, side 52 sammenligne Worsøes førstehåndsberetning med Thorkild Hansens dokumentariske andenhåndsberetning om de samme 20 minutter. Her får man beretningen serveret dramatiseret, tilspidset, og væsentligt bedre forklaret.

Besættelsesmagten havde i foråret 1945 udstationeret ungarske soldater langs jernbanestrækningen mellem Virum og Birkerød. De skulle bevogte jernbanen efter at modstandsbevægelsen i efteråret 1944 havde sprængt en bombe under et tog på strækningen gennem Frederikslund Skov i Holte. Bombeaktionen fik et tragisk forløb efterfølgende,

idet to holteborgere, der ikke var impliceret i aktionen, mistede livet ved det efterfølgende skyderi. Den ene var på skovtur med familien, den anden var intetanende på vej hjem fra fisketur på Furesøen. Begge blev ramt af kugler fra besættelsesmagten under den efterfølgende jagt på jernbansabotørerne. Herefter blev jernbanestrækningen skarpt bevogtet af ungarske soldater resten af besættelsestiden.

Ved Virum station faldt Thorkild Hansen i snak med en af dem, den 5. april 1945; „Snakkede med en af de ungarske soldater, der for tiden er sat til at bevogte jernbanelinjen, en lille rund fyr med glinsende kinder og et muntert blink i øjenkrogen.

„*Snakkede*“ er et stort ord, ingen af os forstod en lyd af den andens sprog, og jeg kunne dårligt nok komme igennem med tysk. Men jeg fandt da ud af at Szamuely (?) var 21, ugift, murer, sendt hertil fra østfronten og nu (med en halv snes listige blink i øjenkrogen) morderlig interesseret i at sælge sin revolver for cigaretter. Jeg fik gjort ham begribeligt, at jeg ville lade beskeden gå videre og forlod ham i opløftet stemning.“ Allerede dagen efter kunne Hansen notere i dagbogen; „*De fik skyderen med ammunition for 100 cigaretter, en kurs der kunne tyde på at krigen snart er forbi. Kompagnichefen skaffede cigaretterne, og der blev arrangeret et lille „væbnet overfald“ Ungarerne skal kunne sige til tyskerne, at de blev afvæbnet under et hold-up.*“

I Frederikslund Skov ridsede soldaterne i træernes bark og man kan den dag i dag se deres inskriptioner i barken på „De ungarske bøge“ på den østlige side af jernbanen. Her er et lille skilt, der også viser ovenstående uddrag af Thorkild Hansens dagbog. Træerne er lettest at finde, hvis man går ad stien fra Rønnebærvej, og ned mod jernbanen. Herfra er der skilte der viser vej til træerne.

Fred i Europa – problemer på hjemmefronten 1945-47

Da freden er vundet og besættelsestidens problemstillinger kommet på afstand, fortsætter dagbogen med studielivet på universitetet, den komplicerede kærlighed, glæden ved naturen og glæden ved sejl-



6. maj 1945. Sympatisører og stikkere arresteres af modstandsbevægelsen. Her på Grønnevej, syd for Virum Torv. Læg mærke til de strikkede RAF huer som drengene til venstre bærer. De blev strikket flittigt imod slutningen af besættelsen, og blev båret af mange børn og unge i dagene efter befrielsen. Foto Rudersdal Museer.

sporten på Furesøen. Han har siden han var 15 år, haft en jolle liggende i sejlklubben ved Jægerhuset i Holte. En af sejlkammeraterne var Aage Birch, der senere blev professionel sejlsportsmand, der deltog i adskillige gange ved OL og vandt sølvmedaljen ved OL i Mexico i 1968. Gymnasieårene går således også med sejlads på Furesøen sammen med skolekammeraterne. Den 3. oktober 1943 noteres i dagbogen; „Vindstyrke 8. Tre omgange om bommen og søen rundt med Bibber. Det havde hun aldrig turdet for en måned siden.“ Senere igen, den 18. oktober, tager vinden til; „Efterårsferie. Gik alene ud i jollen og sejlede til Fiskebæk. Østlig vind, styrke 6-7. forsøgte i to timer at krydse fri af Vigen for at komme tilbage, men søen var kraftig, jeg sejlede for meget vand ind, endte med at opgive og halede jollen op på kysten under Nørreskoven. Til fods ind til Fiskebæk for at ringe hjem. Derefter den samme vej tilbage og videre i mørket ad stien langs søen gennem hele Nørreskoven til Frederiksdal og hjem. 4 timers gåtur uden en tør trevl på kroppen og uden at tænke på andet end hende.“ (Else, som han et par dage forinden havde haft med ude på sejltur)

Furesøen, sejljollen, bøgerne, og naturen i lokalområdet bliver hans refugium. Hans glæde over naturen og hans veludviklede naturbesjæling fremgår af disse uddrag af dagbogen:

6. november 1944; „Lang gåtur alene i det herlige efterårsvejr ned til skoven ved Frederiksdal. Ingen både på Furesøen, selv bøjerne har vi fået hjem. På hjemvejen købte jeg Nationaltidende fordi der var en kronik af Jacob Paludan. En skildring

af en gåtur i efterårsskoven. Jo tak. Alt er oplevet. Alt er sagt. Meget bedre. Af andre.“

En klar martsdag i 1945 låner han sin lillebror Povls cykel og kører ned til Frederiksdal; „*Susede ned ad skovstierne, stående i pedalerne med raslende kæde og skærme. Mærkede lugten af blade og jord. Fra skoven fortsatte jeg ned til Hjortholm og satte mig på træbroen, der fører over kanalen, hvor den munder ud i Furesøen. Isen var væk, søen lå med det sidste dagskær i sig og lyste videre i skumringen, træernes sorte kroner stod frem i dissen som tegnet på gråt indpakkingspap, elletræerne som altid let kendelige blandt asketræerne på de mange små kvaster i grenene, sorte klatter i filigranet. (...) Jeg følte mig pludselig alene og fri. Det var gået i stykker med hende, jeg kendte; til gengæld kunne jeg atter tænke på dem jeg ikke kendte! Fugle var begyndt at synge igen, det sikre forårstegn, solsorten og sangdroslen, der ville være lige så lette at forveksle som asken og elletræet, hvis ikke droslen havde noget glidende og henførende i melodien, som den mere sobre solsort forsmår Men ellers kan det jo komme ud på ét.“*

Den 8. maj 1945 tager hans forældre og søskende ind til byen for at fejre befrielsen på Rådhuspladsen. Men Thorkild foretrækker at blive hjemme. Han går en lang tur i Geels Skov og skriver; „*Til aften en tur i skoven mellem jernbanen og Kongevejen, hvor jeg forleden fandt en skovsø, jeg ikke kendte før. Det er ikke meget andet end et vandhul, alligevel er det smukt, som alt hvad naturen laver; når man giver den en stille aften, nogle træer, lidt fuglesang, og en blank vandoverflade.*

Skønt søen er fyldt med geléagtige tudse æg spejler de omkringstående træer sig i den, så de næsten træder tydeligere frem, når man ser dem her end når man betragter dem selv: de mørke graner, de lysere bøge og ind imellem de nyudsprungne birkes lyseste pointillisme, og alle står de på hovedet, rager meget dybere ned, end det arme vandhul er dybt, strækker sig ned mod en lysende himmel allerede dybest nede, som om der her var et hul i jorden, og man kunne se ud til den anden side.

Jeg bliver siddende, mens mørket falder på. Jeg ser, hvorledes himmelskæret ligesom besvimer nede i vandet og giver plads for det sorte mørke, den første stjerne. Jeg hører fuglene holde op med at synge. Jeg mærker myggene, køligheden, lugten af skovbund. Så rejser jeg mig og går hjem og sætter mig til at nedskrive dette. Jeg kan ikke få mig selv til at gå i seng. Jeg sidder foran det åbne vindue ligesom i går. Jeg siger til mig selv, at dette er den anden nat, der var ikke kun én. Dette er frendens anden stille, hellige nat.“

Den 1. februar 1947: „Vinteren strenges. Det tager det meste af en dag for færgerne at komme over bæltet. Furesøen har længe været islagt. I dag var Seeberg og jeg på skitur i Nørreskoven og lagde hjemvejen over isen. Vi snakkede om Montaigne.“

20. maj 1945: „Til aften alene ned i Frederiksdal Skov. Med ét så jeg to rådyr komme flyvende over småkrattet, de forsvandt og vendte tilbage igen og igen, hele oplevelsen varede næsten et kvarter. Synet fyldte mig med en lykke ud over al forstand, syngende af fuld hals vandrede jeg hjem ad landevejen. Hvis nogen havde hørt mig, ville de

have troet, jeg var tosset. Sådan opfører man sig ikke fordi man har set et glimt af et par rådyr. Nej, men jeg følte det, som om jeg havde set et glimt af meningen med tilværelsen“

Omvendt kunne naturen også skuffe, når den en kold decemberdag ikke levede op til de længselsfulde forventninger, han havde haft under Pariseropholdet. Da han efter halvandet års ophold i byernes by, rejser hjem til julen 1948, skriver han: „Om eftermiddagen gåtur med Eiler gennem Vaserne ned til Furesøen, der fik mig sådan til at længes hjem, da jeg sad i Paris! De tusinder af troldænder og blishøns, der ligger spredt ud over vandet på denne årstid, kunne ikke opveje det triste syn af de mørke skovkyster under den lave grå himmel. Vi gik op over markerne til Bistrup og hjem ad Vasevej for at trøste os på konditoriet, men det var lukket.“

Sommerferien i befrielsesåret var for Thorkild Hansen og gymnasiekammeraterne langt mere aktiv end nutidens ferieform, ganske enkelt på grund af benzinrationeringen. Ville man ud i landet, ja så måtte man cykle! Thorkild Hansens far havde skaffet to nye cykeldæk og fem dage senere er den nybagte student taget afsted på cykelferie. Første etape går fra Virum til bedsteforældrene i Lombjerger ved Ringe, ca. 150 km på én dag! Dagen efter fra Ringe til Svendborg, og senere retur til Virum via Køge og Jersie Strand. Dagen efter, går turen til Nekselø sammen med to gymnasievenner. Han beslutter sig for at tage af sted før solen står op. Den 16. juli 1945 skriver han: „Op på cyklen og



Hjortholmbroen i 1940'erne. Pig-trådsafspærringerne var kortvarigt opsat for at forhindre unge mennesker i at springe ud fra broen på dette lavvandede sted når de badede. Andre unge sprang ned på taget af Baadfarten når den sejlede ud under broen, og derfra i vandet inden skipper nåede at få fat i dem. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

lykkelig ud ad de morgen-øde veje nord om Furesøen. Mens jeg kørte gennem Vaserne stod solen op, fugle sang inde i ellekrattet og jeg nåede næsten til Slangerup før jeg så en bil. Videre gennem Frederikssund ned over Hornsherred til Holbæk og ud ad Kalundborgvejen til Snertinge, hvor jeg drejede af til Havnsø.“

Den 19. juni 1946 sælger han sin sejljolle og skriver i den anledning en længere hymne til den båd, der gav ham mange dejlige stunder på Furesøen; „I dag har jeg solgt jollen. Den var slet ikke i vandet i fjor, den ville næppe heller ikke komme

det i år; og jeg måtte have penge. Jeg fandt den i foråret 1942 i Skovshoved Havn på en annonce. Den kostede 350 kr. og far sagde, at jeg kunne vælge mellem den eller at blive konfirmeret, så der var ikke noget at ræfle om. Den var på 14 fod og platgattet, klinkbygget eg på eg, dels på spant og dels på svøb, hvad der gjorde den på én gang stærk og smidig omend tung at hale i land. Den havde latinersejl og var stærkt overrigget (ca. 6-7 kvadratmeter!). Med vinden agterind kunne den løbe lige så hurtigt som en juniorbåd. Men den var langkølet og krydsede selvfølgelig ikke godt. Den



Thorkild Hansen med sin dansklærer på Holte Gymnasium, Adjunkt (Senere Lektor) Niels Nielsen. Han har om nogen været med til at præge og stimulere den unge Thorkild Hansens interesse for litteraturen. Han udlånte gerne sine private bøger til den videbegærlige elev og engagerede ham senere i livet til at rette sine elevers stile og læse dem højt for ham. Sammen tog de til litteraturforelæsninger i København, blandt andet til Vilhelm Andersens 80-års festforelæsning på Universitetet den 20. oktober 1944. Foto Rudersdal Museer.

fik aldrig noget navn. Jeg fik den det forår, jeg var bud på Frederiksberg. Jeg havde besluttet at skrabbe den blank for den gamle lak. Hver aften, når jeg kom hjem fra budtjenesten, cyklede jeg de 3-4 km

ned til klubben (Yachtklubben Furesøen, ved Jægerhuset) og stod i et helvede af myg og arbejdede med en væske, som fabrikanten havde kaldt „Destructor“. Den levede bedre op til sit navn på mine ømme fingre end på den gamle lak. Resultatet var, at jollen ikke kom i vandet før på den anden side af Skt. Hans. (...) Jeg forlangte 500 kr. og måtte gå ned til 450 kr. kontant. Med det jeg skylder væk, bliver det desværre kun lidt over 200 kr. tilbage. Det var nogle folk fra Sundby. Da de var kørt med sagerne, gik jeg ud og satte mig på broen. Det har øset ned det meste af denne måned, men her til aften var vejret klarer op. Jeg så blichønsene ligge på det blanke vandovre ved Stavnsholt kysten, ja, det var så stille at man endog kunne høre nattergalene derovre. Ligesom de aftener, vi måtte bruge „Træsejl“ og ro hjem fra Gabet, fordi vinden havde lagt sig efter solnedgang. Jeg tænkte på det uden vemod. Furesøen er et afsluttet kapitel i mit liv. Til aften Haydns g-mol symfoni fra Stockholm. (I radioen)“

Efter studentereksamen og en vellykket sommerferie starter Thorkild Hansen forventningsfuld på Københavns Universitet, for at studere litteratur. Han bliver boende hos familien i Virum og tager toget til byen hver dag. Glæden ved at færdes i byen og være en del af studielivet i Københavns latinerkvarter gennemsyrrer dagbogens anden halvdel. Studenterfesterne, nattelivet, antikvarierne, professorene og forelæsningerne, ja alt hvad en sulten litteraturstuderende hungre efter, finder han i byen.



Studerterkammeraterne hviler ud i haven efter vel overstået studentereksamen. Både modstandskampene i lokalområdet og eksamensforberedelserne tog meget af deres nattesøvn. Det var en befrielse i dobbelt forstand. De tilhørte den lille procentdel af deres årgang, der blev studenter og de kunne nærmest frit vælge hvad de ville gå videre med. Torben Andersen (t.v.) blev zoolog og fik derigennem kendskab til Carsten Niebuhrs videnskabelige ekspedition til Arabien. Der ved fik han lidt tilfældigt leveret startskuddet til Thorkild Hansens dokumentarisk-biografiske forfatterskab. Foto Rudersdal Museer.

Professor Ejnar Thomsen opmuntrer Thorkild Hansen til at omskrive en universitetsopgave om naturopfattelsen i Jacob Paludans forfatterskab til en bog og få den udgivet. Han slider en del med at få bogen skrevet i efteråret 1946 og derefter med at få den udgivet. Den får titlen „Minder svøbt i vejrs“ og udkommer i 1947, mens han er i Paris.

På universitetet mødte han Peter Seeberg, der var startet på Litteraturstudiet et år tidligere. De to ånds-

fæller fandt sammen i et berigende interessefællesskab. Begge beundrede de Nietzsche og begge holdt de af at diskutere og analysere litteraturens store værker. De fandt sammen i et livslangt venskab og havde gensidig respekt for hinandens synspunkter. De brugte flittigt hinanden som kritikere.

Seeberg boede i øvrigt i en lejlighed på Frederiksdalsvej 103A i Virum, i årene 1955-1960. Han skrev blandt andet romanen „Fugls føde“ i Virum. I en portrætuksendelse fortæller Seeberg hvordan boligen i Virum blev udgangspunktet for mange inspirerende vandreture i naturen, Frederiksdal Skov, Lyngby Åmose og Furesøen. Ofte sammen med Thorkild Hansen, der i samme periode boede i Stavnsholt på Furesøens nordkyst.

Et atelier i Paris – En kvistlejlighed i København 1947-54

Den 6. maj 1947 noterer han forventnings- og frydefuldt; „Gik en tur alene ned omkring Kollemosen. Vandet lå blankt mellem de nyudsprungne birke og elletræer; solsorten og nattergalen sang, græsset duftede. Jeg bestemte mig til ikke at sige noget til nogen før i morgen. Jeg vil have det for mig selv hele aftenen og hele natten, når jeg sover ind, og når jeg vågner op. Ingen nyhed i mit liv har så udelukkende angået mig selv. Farvel til alle jer, jeg har kendt siden min barndom. Farvel min birk og farvel min søde solsort. Jeg har fået Frankrigs-legatet.“

I 1947 fik Thorkild Hansen et stipendium til 6 måneders studieophold i Paris. Det gik dog hverken værre eller bedre end at han endte med at tilbringe 5 pragtfulde år i byernes by, endda med flere rejser



Juni 1945. Danmark er atter frit og huen er i hus. Her sammen med klassekammeraten Jørn Wermer, foran Knudsens konditori på Kongevejen 62 i Holte. Bemærk flaget med kongens monogram på indgangsdøren.
Foto: Rudersdal Museer.

rundt i Europa. Han vendte først hjem til Danmark i maj 1952, som nygift med Birte Lund, en dansk au-pair som han mødte i Paris. Parret havde et barn i vente, hvilket var den egentlige årsag til, at de valgte at bosætte sig i Danmark. Han havde under pariseropholdet sendt kronikker og teater anmeldelser til Ekstra Bladet, og med hjem havde han et færdigt manuskript til en ny bog „Resten er stilhed“. Bogen blev antaget af Gyldendal og Hakon Stangerup, der i øvrigt boede på I.H. Mundts Vej i Sorgenfri, gav bogen en fin anmeldelse. Bogen

der havde undertitlen „Variationer over et tema af Shakespeare“ beskæftigede sig med problematikken „At være eller ikke at være“ som tema i litteraturen.

De nybakte forældre bosatte sig i en lille kvistlejlighed i Bergthoragade ved Islands Brygge, men lokalområdet lurede ham tilbage.

Journalist og Prosaist 1954-62

Efter de 5 år i Paris og et par nøjsomme år som nygifte i københavnske kvistlejligheder, købte de et lille hvidkalket sommerhus på Løvfaldsvej i Stavnsholt i 1954. Huset lå i skovbrynet med grund ned til Furesøens nordkyst. Her var ro til at skrive og inspiration fra naturen. Med hans egne ord var her „Vand lige i nærheden og solopgang og solnedgang og stjerner om natten og en krog med læ for nordenvinden“. Hvis man i dag står på Hjortholmbroen ved Frederiksdal Fribad, engang scenen for hans sjælekvaler og ser mod nord, vil man om vinteren kunne skimte en lille hvid gavl på den modsatte bred, med kun ét vindue mod søen. Det var Thorkild Hansens arbejdsværelse og her skrev han „Det lykkelige Arabien“ den bog, der for alvor satte ham på litteraturens stjernehimmel, samt efterfølgerne „Jens Munk“ og slavetrigologien. Men inden det kom dertil, måtte han kæmpe en hård kamp for sit gennembrud. Årene i 50'erne var arbejdsomme, familien skulle forsørges, regningerne skulle betales og et job som litteraturanmelder på dagbladet Information var ikke just fyrsteligt betalt.

Med købet af sommerhuset og flytningen til

Stavnsholt, fik han mulighed for at genoptage teenageårenes sejlsport på Furesøen. Dog i mindre konkurrencepræget form, ja faktisk kunne han bekvemt kombinere arbejde og fornøjelse, når han på lune sommerdage satte ud på søen med en roman, der skulle anmeldes, kastede anker i sivene ved Næsset og lagde sig i bunden af båden og læste romanen. Sommetider fik han også skrevet anmeldelsen ude på søen. Når han ved aftenstide vendte hjem, og hans døtre stod ved badebroen og råbte „Skynd dig hjem far, vi skal spise“ – „ja så er det resten af livet, ganske enkelt, lykken.“ Således formulerede han det i selvbiografien „Søforhør“ i erkendelse af at man ofte ikke evner at føle lykken i nuet, men først indser det retrospektivt. Den ene af familiens sejlbåde hed aldrig andet end „Mukkebikke Jørgens båd“ Det skyldes, at han købte den i Frederiksdal af en virumborger der gik under navnet „Mukkebikke Jørgen“ (Jørgen E. Petersen) Hans far var den navnkundige cykelhandler „Mukkebikken“, der havde forretning på hjørnet af Parcelvej og Virumvej. Det er ikke utænkeligt, at det var hér Jørgen Hansen i 1945 købte de to nye cykeldæk, der gjorde det muligt for Thorkild Hansen at cykle til Ringe og Nekselø i sommeren 1945.

De mange sejlture på Furesøen gav ham impulsen til at skrive en række korte stemningsmættede prosastykker om naturoplevelser, fremfinde koncentrerede rejsebeskrivelser fra dagbøgerne og få dem samlet i en bog. Skrivestilen var ikke helt ulig Peter Seebergs fortættede noveller.

Disse brudstykker blev udgivet i 1959, som Thorkild Hansens tredje bog, under titlen „Pause-

signaler“. Bogen havde nok en smal læserkreds, men en efterfølgende deltagelse i en af Professor P.V. Globbs ekspeditioner gav ham stoffet til at kunne skrive en rejsedagbog, der både var prosaisk, journalistisk, og dækkede spændende begivenheder. Hans egentlige genre, „Dokumentarismen“ begyndte at tage form. Stilen blev hans varemærke og i dag anses han for dokumentarismens fader.

Stjerneforfatter ved Furesøen 1962-70

„Kender du ikke rejsen til det lykkelige Arabien ...?“

Det var gymnasiekammeraten Torben Andersen der uforvarende leverede startskuddet til Thorkild Hansens gennembrud. Thorkild Hansen havde netop været med P.V. Glob på arkæologisk ekspedition på Failaka, en kuwaitisk ø i den persiske golf, hvor Glob arbejdede med udgravninger. Spørgsmålet faldt på terrassen foran Hansens hus „Pilar“ ved Furesøens nordbred på en lun forårsdag i 1960. Ude på søen skræppede ænderne, og ingen af dem anede vel, hvad dét spørgsmål uforvarende fik sat i gang! Thorkild Hansen lånte herefter C. F. Wandels bog om Carsten Niebuhr fra 1929 på biblioteket, men den var en lidt rodet og overfladisk affære, der ikke inspirerede ham synderligt. Kort tid senere modtog han et katalog fra et københavnsk antikvariat, hvori originaludgaven af Niebuhrs dagbøger i to bind var til salg for 250,- kr. Dem købte han og regnede med at der, om ikke andet, kunne blive en kronik ud af det. Det gjorde der også, den kom i Information i oktober 1961 og historien kunne meget vel være endt her.

Men efterhånden som han læste sig igennem Niebuhrs dagbøger opdagede han, hvor meget kød der var på denne historie. De frønnede sider fra 1700-tallet talte til ham. De mange kobberstik og bogens videnskabelige tilgang inspirerede ham. Denne historie måtte efterforskes på Rigsarkivet og formidles til nutiden, som den brede episke skæbnefortælling som den jo vitterligt var! Her var en næsten glemte beretning, der fortjente at komme frem i lyset. Og det gjorde den så i en sådan grad, at alle i dag ved, hvem Carsten Niebuhr var.

En henkastet bemærkning fra skolekammeraten Torben Andersen ændrede altså med et trylleslag kursen i Thorkild Hansens forfatterskab. Den skabte hans længe søgte gennembrud som forfatter. Nødden blev knækket, og porten blev åbnet! Nu kom hans journalistiske erfaring ham til gode, for han kunne researche i Rigsarkivet og tjekke fakta og samtidshistorie i et hæsblæsende tempo uden at fortabe sig i detaljen. Han var jo vant til at skulle skrive tekster kort, præcist og under tidspres.

Ole Wivel på Gyldendal kunne hurtigt se manuskriptets litterære og langtidsholdbare kvalitet, så han besluttede sig for en kalkuleret satsning. Den bog skulle udgives som en flot indbundet og smukt illustreret gavebog. Det blev den i 1962, med mange af Niebuhr-ekspeditionens originale kobberstik som illustrationer og en overdådig (og dyr) forlagsindbinding, der gjorde den selvskreven som konfirmationsgave mange år frem.

Samtidig blev bogen sendt til anmeldelse hos Tom Kristensen (der i øvrigt boede i en lejlighed på Virum Torv) og Jens Kruise. To af datidens tun-

ge litteraturanmeldere, hvis afgørelse betød knald eller fald for bogen. Heldigvis anmeldte de begge bogen yderst positivt. Tom Kristensen skrev blandt andet; „*Her har et storslået og spændende stof fundet sin rette mand, eller en storslået og spændende mand fundet sit rette stof*“. Det var flotte ord fra en anmelder, der ellers var mand for sin hat.

Thorkild Hansen havde fundet sin niche som dokumentarisk historiefortæller. Han kunne nu sige sit job op som anmelder på Information, og dermed levede han op til den bevingede sætning; „*Journalistikken kan føre til hvad som helst, – blot man forlader den i tide!*“

Bogen indbragte ham Søren Gyldendal prisen i 1963, og han stiftede nu venskab med Palle Lauring, der i øvrigt boede på Søndervej i Virum. De to forfattere var pludseligt i samme genre og holdt meget af at mødes hos hinanden og diskutere verdenshistoriske begivenheder og personer. De samtaler har bestemt ikke været kedelige.

I januar 1963 lå Thorkild Hansen i sengen med influenza og hørte et radioforedrag om Jens Munk. Da de nåede til at oplæse hans testamente fra Hudson Bay, gik det pludseligt op for Thorkild Hansen, at her begyndte en ny bog.

Det skulle vise sig at være en vanskelig bog at skrive. I modsætning til „Det lykkelige Arabien“, der nærmest skrev sig selv, var der meget lidt kildemateriale tilgængeligt om selve Jens Munks liv. Et større research-arbejde forelå, som måtte suppleres med beskrivelser af samtidens København, sejlberetninger m.v. Her kom Thorkild Hansens hyppige sejlture ham til hjælp. En hjælpende hånd

kom også fra Canadas Nationalmuseum, der havde erfaret at Thorkild Hansen var i gang med en bog om Jens Munk, hvor han havde endevendt diverse arkiver for at komme til bunds i sagen. De inviterede ham til arktisk Canada på deres regning, hvis han kunne hjælpe dem med at lokalisere Jens Munks Vinterhavn ved Churchill River. Man kendte hidtil ikke stedet, hvor 62 danske søfolk omkom i vinteren 1619-20, i Jens Munks forsøg på at finde Nordvestpassagen. Det canadiske nationalmuseum var selvsagt interesseret i at få belyst denne tidlige opdagelsesfærd og få fundet stedet, hvor Jens Munks ekspeditionsskibe overvintrede i den fatale vinter.

Thorkild Hansen rejste afsted med Peter Seeborg, der i mellemtiden var blevet museumsinspektør ved Viborg Stiftsmuseum, og det lykkedes dem at finde stedet og enkelte rester af Fregatten „Enhjørningen“, som blev efterladt på stedet, da den var ødelagt af isskruninger. Det lykkedes dem at finde stedet ud fra beskrivelsen i Jens Munks logbog fra 1619, præcis som det nogenlunde samtidig lykkedes nordmanden Helge Ingstad at lokalisere Vinland ud fra landskabsbeskrivelserne i de Islandske sagaer fra 1200-tallet. Efter et par ugers ophold og udgravninger ved Churchill sejlede Thorkild Hansen hjem med en fragtbåd, der stort set fulgte Jens Munks rute. Med den vellykkede ekspedition i rygsækken gik det fremad med at få bogen skrevet og presseomtalen af ekspeditionen gavnede bestemt også salget af bogen om Jens Munk. Flere år senere udgav han sin dagbog fra ekspeditionen under titlen „Vinterhavn“

Da „Jens Munk“ kom på markedet, var Thorkild Hansen og Birte Lund rejst til Ghana. Han for at researche til en ny bog om den danske slavehandel, hun for at illustrere den. Det næste bogprojekt „Slavernes Kyst“ var således allerede i gang. Projektet endte med at blive en trilogi. Bind to hed „Slavernes skibe“ og bind tre, der handlede om Dansk Vestindien og Peter von Scholten i særdeleshed, hed „Slavernes øer“ Også her bedrev Thorkild Hansen banebrydende efterforskning og formidling af skæbnesvangre begivenheder, der havde ligget gemt og glemt i arkiver i årevis.

Mange år senere kunne nordmanden Leif Svalesen lokalisere vraget af Slaveskibet Fredensborg, der sank ud for Tromøya ved Grimstad, på pejlingen fra „Slavernes Skibe“. Og Filmen „Peter Von Scholten“, der fyldte mange danske biografer i 1988, var for en stor del baseret på „Slavernes øer“. Thorkild Hansen havde endnu engang trukket glemt begivenheder ind i rampelyset og ind i den kollektive historiebevidsthed. Bøgerne fik en blændende modtagelse, og udløste Nordisk Råds Litteraturpris, men emnet var samtidig en blotlægning af vores kollektive dårlige samvittighed.

Efter „Slavernes Øer“, den sidste bog i slavetriologien var udkommet i 1970, blev Thorkild Hansen og Birte Lund skilt. Hun blev boende i det hvidkalkede hus ved Furesøen, mens han flyttede til Nordby Bakker på Samsø, hvor han påbegyndte et helt andet kapitel af sit liv. Hans tilknytning til lokalområdet ophørte ved forældrenes død sidst i 70'erne, og i 1982 flyttede han med sin nye hustru

til Sydfrankrig, om vinteren og Samsø om sommeren.

Man kan ærgre sig over, at han ikke fortsatte i samme biografiske genre som han udstak med fortællingerne om Det lykkelige Arabien, Jens Munk, eller Slave-trilogien. Hvad havde han dog ikke kunnet få ud af skæbner som f.eks. Vitus Bering, Cort Adeler, F.L. Norden, eller Jørgen Jürgensen.

Hans bøger tryllebandt en generation, og finder fortsat nye generationer af læsere. Hans mest produktive periode i forfatterskabet var, mens han boede ved Furesøen og færdedes i Virum.

Og for lige at vende tilbage til indledningen, om definitionen på Virum som „*noget man måtte forlade, hvis man ønskede at overleve*“; Gennem teksten fremgår det jo at en del samtidige forfattere har boet og skrevet i Virum; Tom Kristensen, Flemming B. Muus, Knud Sønderby, Peter Seeborg, Palle Lauring samt Hakon, Helle og Henrik Stangerup. Det kunne altså godt lade sig gøre at overleve litterært i Virum i 50'erne.

Litteratur:

Bramsen, Mikael: En skole forud for sin tid, Erin-dringer fra Holte Gymnasium i 1950'erne, Søllerødbogen 2007.

Carlé Erik: I begyndelsen var ordet – , Søllerødbogen 2002.

Hansen, Thorkild: Pausesignaler, Gyldendal, 1959.

Hansen, Thorkild: De søde Piger, Dagbog 1943-47, Gyldendal, 1974.

Hansen, Thorkild: Kurs mod solnedgangen, Gyldendal, 1982.

Hansen, Thorkild: Søforhør, Lindhardt & Ringhof, 1982.

Hansen, Thorkild: Et Atelier i Paris, Dagbog 1947-52, Gyldendal, 1991.

Hansen, Thorkild: Mellem Brøndkjær og Nørholm, Dagbog 1975-78, Gyldendal, 1996.

Petersen, Niels-Kristian: På cykeltur med Stilladsraaden, Greens Forlag, 2022.

Schiff, Palle: Holte Gymnasium in Memoriam, Søllerødbogen 1999.

Worsøe, Eiler: Vi blev nødt til det, Søllerødbogen 1995.

Riisager, Anette: Amor Fati – et portræt af Peter Seeberg (film).

Birte Bang, Carl W, Poulsen, Carl Otto Kjeldsen, Lars Puggaard, Aase Jakobsen, Inge og Aage Schjødt. Redigeret af Jørgen Reedtz

Fortunen

– *spredte minder fra de første årtier efter 1930*

Denne artikel er dele af en udgivelse fra 2005, hvor „Grundejerforeningen for Fortunen og Nærmeste Omegn“ udgav en samling artikler redigeret af Birte Bang, der alle var erindringer fra de første år på Fortunen. Grundejerforeningen har givet Historisk-topografisk Selskab lov til at bringe artiklerne i Lyngby-Bogen 2022.

Det er ikke hele artikelsamlingen der gengives, og der er foretaget enkelte små redaktionelle ændringer og tilføjet billeder samt en artikel, der ikke var med i den oprindelige artikelsamling.

I forordet til artikelsamlingen skriver Birte Bang:

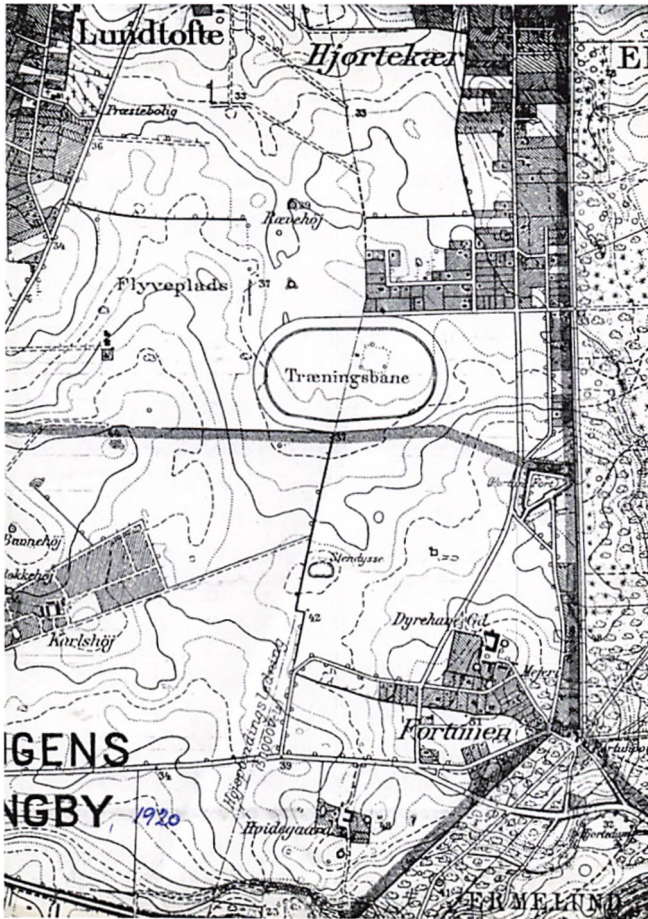
Den der funderer over, hvor navnet Fortunen stammer fra, vil nok hurtigt tænke, at det da må have noget at gøre med Fortuna, der var gudinden for lykke og held. Hvilken lykke? Jagtlykken, naturligvis – jagten i Dyrehaven.

Medlemmer af „Grundejerforeningen af Fortunen og Nærmeste Omegn“ tænkte nok ikke på jagtlykken, men blot på det store held – den lykke – det er at bo i dette dejlige område.

Grundejerforeningen opfordrede efter generalforsamlingen maj 2005 „alle medlemmer til at støve gemmerne af og kontakte Birte Bang med fotos, gamle kort eller andet materiale om vort områdes historie.“



Fortunens vejskilte. Foto Anette Hartung.



Målebordsblad fra 1920. Den begyndende udstykning på Fortunen. Trongårdsvej bebygget, enkelte udstykninger på Ved Fortunen, bl.a. nr. 1 „Lotterihuset“, der var udloddet som gevinst i Landbrugslotteriet. Gustav Adolphs Vej endnu ikke anlagt, sker først i 1932.

Den ældre historie er så udmærket beskrevet i 1922 af Palle Rosenkrantz: „Fortunen, et skilderi fra Fortid og Nutid“, og den nyere ligeså år 2000 af Arne Ipsen: „Fortunens eventyrverden“.

Nærværende „Opus 3“ består af nulevende ældre personers egne oplevelser som barn eller ung i vores område. Det drejer sig derfor om de første årtier efter 1930.

Forhåbentlig vil andre ældre „fortunere“ kunne genkende dette og hint, og formodentlig vil yngre og nye beboere glædes eller undres ved at tænke: „Var det virkelig sådan, det var?“

Carl W. Poulsen
Ved Fortunen 29

Mit første bekendtskab med Fortunen fandt sted, da jeg var ca. 11 år gammel. På det tidspunkt købte og bebyggede min far parcellen Trongårdsvej 1 (Ved Fortunen 29).

Da en håndværksmester uden varsel forlod det påbegyndte byggeri og hovedentreprisen, måtte familien, min far, mor, søster og jeg samt en hundehvalp, i et par måneder bo i øverste etage, medens underetagen blev færdigbygget.

Huset var tegnet af min onkel, viceoldemand, murermester Wilhelm Poulsen, der også førte tilsyn med byggeriet.

Mejeriet kom vist ret hurtigt efter, at vi var flyttet ind i huset, og indehaveren fru Ludvig blev en højt skattet genbo. Vi havde ingen telefon (hvem kan forestille sig det i dag?), men fru Ludvig stil-



Ved Fortunen 29 „Fortuna“. Foto Jørgen Reedtz maj 2022.

lede altid sin telefon i butikken til rådighed, og når nogle ville have forbindelse med os, kom hun løbende over vejen. Fru Ludvig havde for mig og min søster endnu en stor tiltrækning, idet hun var i besiddelse af en stor skatkiste med gamle bøger, som hun lånte ud til os med gavmild hånd.

De eneste fortrædeligheder mellem genboerne var hundene, idet begge familier havde en ruhåret foxterrier, hvoraf fru Ludvigs havde dårligt bagben. Dette forhindrede dog ikke, at de to hunde kom i slagsmål, når de kunne se deres snit til det. Men de kunne også arbejde sammen, hvilket skete, når en muremester, der boede i det sidste røde hus i den anden ende af „Ved Fortunen“ kom kørende på cykel med Fortunens skræk – en kæmpestor, bidsk boxer – i snor, så sluttede de to foxterriere sig sammen, og jog efter boxeren – en på hver side. Et

par gange medførte det, at muremesteren styrtede på cyklen og boxeren kom fri, så var det boxeren, der løb efter de to små hunde, som den til alt held aldrig fik fat i.

Det var ikke morsomt at møde denne bidske hund, når man legede i Ermelunden, for når muremesterens søn – Børge, tror jeg han hed – gik tur med den, slap han den løs ofte. Så var det om hurtigst muligt at komme op i et træ, før det brølede uhyre nåede frem.

Ermelunden, Fortunens Indelukke i Dyrehaven og alle markerne, hvor der i dag er parcelhuse; kunne en dreng ønske sig en bedre tumleplads. Hvidegaard med dens store halmlade og mosehul hørte også til vor verden, ligesom skråningerne bag gården var herlige skibakker, som tiltrak publikum fra Lyngby og omegn. Her på skibakkerne mødte jeg min første kærlighed, Bente som det viste sig, også gik på Lyngby Statsskole.

Jeg tror, den gamle Clauson-Kaas endnu ejede Hvidegaard, og sønnen, den berømte flyver, boede der af og til. I al fald har jeg leget med sønnen, men mest med forvalterens søn, Poul, som var en af mine gode venner og som senere blev medlem af min patrulje i Det Danske Spejderkorps.

Kunne man tænke sig en bedre verden at vokse op i? Har I prøvet at stå på ski en måneklar nat i Dyrehaven? Og vi var begunstiget med tre hårde isvintre, så der blev løbet meget på ski.

Der skete også verdensbegivenheder. Den store Verdensjamboree i 1924 foregik på Ermelundssletten, og inspirerede mig til at blive spejder. Et år var



VM – ruten på Fortunen. Privat samling.

der Verdensmesterskab i Landevejscykling, hvor ruten gik lige forbi vores hus.

Jeg gik i mellemskolen i Taarbæk, hvor vi allerede i maj måned skulle bade fra en badeanstalt lige udenfor havnen. En gang imellem var det en blandedt fornøjelse, da kloakkerne havde udløb ganske

tæt på kysten. Lyngby-Taarbæk kommune sørgede for bustransport til Taarbæk for de elever, der kom fra Fortunen. Skolebusser er altså ikke nogen ny-modens foreteelse.

Om sommeren var det dog mere morsomt at lade cyklen køre i frigear gennem Dyrehaven til Klampenborg, selv om det gik op ad bakke på hjemturen. Da jeg kom på Lyngby Statsskole, var der ingen gratis busbefordring, og jeg måtte i al slags vejr cykle ud og hjem.

Vores nabohuse var begge sommerhuse. I det, der lå langs Trongårdsvej, boede en dengang meget kendt journalist, Jørgen Bast, og hans hustru, der var en kendt kvindelæge.

Det andet sommerhus lå langs „Ved Fortunen“. Beboerne i dette stiftede jeg bekendtskab med, da jeg en dag overraskede en dreng på min alder i ved hjælp af en lang kæp at rage hasselnødder til sig fra den lange række af hasselbuske, der i vor have stod langs skellet. Det endte med et årelangt venskab med Helge Odel både i barndommen og ungdommen. Det førte også til et nabovenskab med livlig trafik gennem et snart bredt hul i hækken fra den ene familie til den anden. Næsten hver eneste dag sommeren igennem blev der afholdt te sammenkomst i et af husene, hvor mødrene, min søster og jeg og Helge og hans to søstre deltog. Fædrene var jo for det meste på arbejde, men de var med til aftenselskaber og cykelture i omegnen.

Nøddetyven Helge blev senere i tilværelsen departementschef i Indenrigsministeriet og endte sin løbebane som agtværdig amtmand for Frederiksborg amt.

Min far Aage Holger Poulsen var i øvrigt i mange år kasserer for grundejerforeningen. Det havde jeg nogen glæde af, idet jeg løb rundt med opkrævningerne for kontingentet og som vederlag herfor fik, hvad der svarede til de sparede frimærker. Nogle gange kunne det være lidt pinligt, især hvis grundejeren ikke kunne betale det forholdsvis lille beløb. Jeg tror også, min far senere blev formand for grundejerforeningen. I al fald kan jeg huske, at han var meget stolt af, at han efter årelang kamp med sporvejene til sidst fik udvirket, at trolleybussernes rute blev forlænget til Jægersborg, der så blev endestation. Det var jo også et betydeligt gode for beboerne på en tid, hvor hvermand ikke var bil-ejer, men måtte cykle eller gå til Gentofte Station eller til sporvognen et stykke fra Posemandens hus.

I dagene før befrielsen i 1945 boede min hustru og jeg nogle dage hos mine forældre. Fru Ludvig

blev da årsag til, at jeg modtog meddelelse om tyskernes forventede kapitulation et døgn før den skete. Som i min barndom kom fru Ludvig løbende over vejen og sagde, at der var telefon til mig. Noget forbavset – jeg boede jo ikke længere i huset – tog jeg telefonen og fik besked om med det samme at møde med min gruppe, der for det meste bestod af min gamle spejderpatrolje, og som var tilknyttet Afsnit 5 i modstandsbevægelsen, ved en lade udenfor Lyngby. Men det er en anden historie.

*Birte Bang efter interview med Hertha Nielsen
Ved Fortunen 22*

Et villakvarter med ismejeri

Det område vores grundejerforening dækker, er et villakvarter, hvor der nu – „år 2006“ – næppe er



Hotel Fortunen. Foto Niels-Kristian Petersen. April 2022.

én eneste byggegrund tilbage. De ændringer, der sker, er altså ikke nybyggeri, men forbedringer og tilbygninger til ældre eller gamle villaer.

Går vi tilbage til 1940'erne var der foruden mange tomme grunde en hel del sommerhuse. De er nu alle blevet til helårsbeboelser.

Området omfatter dog også 3 virksomheder: Hotel Fortunen, Fortunens Ponyudlejning og Rideskole og Dyrehavegård. Alle tre er glimrende beskrevet af Arne Ipsen i bogen „Fortunens eventyrverden“, forlaget Attika 2000.

I årene 1943-1980 fandtes desuden én forretning: Et ismejeri. Det var uhyre populært og savnes stadig meget af alle dem, der har kendt det, og som stadig bor her.

Ismejeriet og dets historie

På hjørnet tættest ved skoven boede familien Ludvig på Ved Fortunen 22. Fru Ludvig fik under krigen den lyse idé at sælge brød og mælk til sommerhusfolket.

Hun cyklede så til Lyngby Mejeri og købte mælk og til Lyngbybageren efter en stor kurvfuld brød.

Det var en succes, også for de fastboende, alt gik netop „som varmt brød“, så der blev hurtigt behov for at få bygget en lille butik, hvorfra disse varer kunne sælges.

I 1947 blev fru Ludvig syg, og det lille mejeri blev nu købt af ægteparret Hertha og William Nielsen. De to havde mødt hinanden på Dyrehavegård, hvor hun arbejdede i køkkenet, han i marken. Forpagter Preisz, der havde stor tiltro til parret, støtte-

de med et lån. (I parentes bemærket var det sådan, at Dyrehavegårds køer gav mælk, der var godkendt som Børnemælk, en særlig sund mælk, som kun kunne sælges til børnefamilier og kun 1 liter pr. barn om dagen. Det kostede 49 øre, så der skulle altid være et lager af 1-ører til returpenge).

Det var trange kår for hr. og fru Nielsen og deres lille datter. Bag butikken var der en ganske lille stue, køkken og baglokale – i alt 44 m². Toilet fandtes i villaens kælder. I 1950 flyttede familien op på villaens 1. sal, hvorved der blev mere lagerplads.

Hårde tider; slid og slæb

De første 7 år havde William også arbejde på Dyrehavens savskæreri. Når han kom hjem, cyklede han ud med varer. Det var 3. ombæring, for Hertha cyklede hver morgen ud med mælk kl. 6, og så igen med bestilte varer midt på dagen. Senere blev der råd til et bud – de fleste af området børn har haft job der, i deres grønne ungdom – ja, og senere igen råd til en stor, dejlig varebil, som William kørte.

Efter første udbringning, dvs. ca. kl. 6.30-7.00 var butikken åben hver dag ugen igennem. Lukketid var alle årene kl. 17.30, også lørdage og søndage, dog lukket kl. 11 om mandagen. Man skal også lige huske, at der i mange år efter krigsophøret maj 1945 var streng rationering af alle varer, et ismejeri handlede med. Det betød en forfærdelig masse ekstra arbejde med mange rationeringsmærker. At indkradse dem, at tælle dem, at sende dem til leverandørene.

Som nævnt var mælk også rationeret, men ikke på mærker, så det var op til hr. og fru Nielsen at



Ismejeriet Ved Fortunen 22. Arkivfoto.

fordele så retfærdigt som muligt. En husstand uden børn fik kun 1 liter, en halv liter ekstra hvis der var ét barn. Fru Nielsen husker en kunde, der var vred, fordi hun kun kunne få én liter til ris a l'amande til jul.

Øl og sodavand var også problematisk. For forretningen kunne i begyndelsen kun få tildelt 25 øl og 50 sodavand pr. uge! Piskefløde fandtes ikke. Men den såkaldte Fløde 3 kunne med en maskine og et pulver piskes til skum, der så solgtes i portioner på 100 g. i en lille papæske. (Plastik var jo ikke opfundet i 1940'erne).

Fremgang

Der kom rigtig fremgang for ismejeriet omkring 1960, da hele Fortuneparken, Trongårdsparken og Hvidegårdsparken blev bygget. De mange håndværkere skulle have mælk eller øl til deres frokost. Og så kom Trongårdsskolen og Jonstrup Semina-

rium. Der var værelser til 60 lærerstuderende, der som regel ville have mælk hver dag.

De store nye villakvarterer gav i de kommende år en god indtægt, men også megen travlhed. Måske for meget?

En kunde fortæller

Nærmeste genbo til ismejeriet siden oktober 1965 Birte Bang fortæller:

„Vi var utrolig glade for at kunne købe mange daglige fornødenheder så tæt på. Foruden al slags mælk, ost og brød, øl og vand og en hel del kolonialvarer kunne man få spegepølser, leverpostej, toiletpapir og – nylonstrømper.

Og så var det „på bog“. Vi betalte bare en gang om måneden, og vores børn havde lov til at købe, hvis der manglede et eller andet, når de kom fra skole, før mor kom fra arbejde. En særlig ting var, at man kunne bestille rigtige lækre flødeskumskager til lørdag eftermiddag. Det var f.eks. verdens bedste Napoleonskager. Og så slik, søde sager og is. Fortunens ismejeri var nærmeste slikbod til Trongårdsskolen, hvor de ældste børn havde lov til at smutte over i spiseafdelingen.

Det kunne være svært at vælge ud fra den lange række glasåser med diverse bolsjer. Når man endelig havde besluttet sig for 5 piratos og 7 flødekarameller, så skulle de lige byttes til det modsatte – eller til noget helt tredje – og det blev de. For fru Niensens tålmodighed og service, over for netop børnene var mageløs. Eventuelle voksne i køen måtte pænt vente på tur.

Én gang om året var der en særlig begivenhed

for Ismejeriet: Eremitageløbet. Så blev der opstillet en lang række salgsboder udendørs, og kvartets unge var medhjælpere. Det var virkelig festligt og fornøjeligt.“

Ophør

Slid og service i 33 år. Det gik ud over helbredet. For koldt var der sandelig i den lille butik. Meget koldt. Sundhedsmyndighederne kom jævnligt på besøg. De godkendte forholdene så længe hr. og fru Nielsen holdt ud, men ikke en dag mere.

Den 1. april 1980 drejede de nøglen om. Der var masser af blomster og stor, stor tak fra kundekredsen, der også indsamlede et gavebeløb. Tre måneder efter rejste parret for denne gave en tur til

Harzen. Nu skulle de til at nyde deres frihed, deres otium. Velfortjent er et svagt ord. På en spadseretur i bjergene faldt William død om. Og Hertha måtte rejse hjem alene.

Fru Nielsen blev boende på 1. salen i villaen, hvor fru Ludvigs svigersøn beboede stuen. Da han blev gammel og svagelig og måtte flytte på plejehjem, flyttede fru Nielsen lillejuleaften 1996 op til sin datter og svigersøn i Fredensborg.

Mejeriet stod altså tomt i næsten 17 år. Ved ejerskiftet besluttede den nye ejer at indrette sit kontor i det gamle ismejeri. Han restaurerede og moderniserede, så det blev som nyt. Men de gode dagligvarer må man selv hente længere væk.



Hr. og Fru Nielsen ved ismejeriets lukning april 1980. Arkivfoto.



*Det moderniserede „Ismejeri“
Ved Fortunen 22. Foto Jørgen
Reedtz maj 2022.*

*Carl Otto Kjeldsen
Trongårdsvej 11*

Sommerhusgrund MATR NR 15 N Kgs. Lyngby.
Sogn: Kgs. Lyngby.
Herred: Sokkelund
Amt: Københavns 1390 M2

Mine forældre købte ovennævnte sommerhusgrund i juli måned 1943 af Fru Ella Behrens. Grunden

var på 3500 kvadratalen (svarende til 1.390 m²). Længden af grunden var 92 m og facaden til vej 14,59 m. Altså en meget lang og smal grund. Årsagen til denne besynderlige udstykning har jeg ladet mig fortælle skyldtes, at udstykningen skete medio 1800 tallet, hvor jord var meget billig, hvorimod veje var forholdsvis dyre.

Tidspunktet for udstykningen vides ikke med nøjagtighed, men på mit skøde foreligger der følgende udskrift af tingbogsattesten pr. 13/11-58:

1/5-1867 DOK ang. Bestemmelser om en vej.

7/5-1884 DEKL ang. hegn imod Dyrehaven, Anlæg og vedligeholdelse af veje og stier, jords afståelse hertil og en låge i Dyrehavehegnet.

1/4-1885 DOK ang. Udstykning, bebyggelse, benyttelse, vedligeholdelse af vej og hegn samt porte og låger.

Disse ret restriktive byrder har dog ikke forstyrret min nattesøvn – ligesom vedligeholdelse af veje og stier ikke har belastet mig fysisk. Det er ej heller lykkedes mig at opspore lågen i Dyrehavehegnet.

Til fordel for mine forældre blev købsprisen nedsat til 6.000 kr., idet grunden henlå total tilgroet som et vildnis. Til gengæld var der udgravet kælder til et planlagt hus. Til bagdel for mine to brødre og mig blev vi forhyrede til at klargøre grunden til „Nyttehave“, idet man må betænke, at vi var i 2. verdenskrigs sidste halvdel med mangler på alt.

I grundens sydlige ende var opført et primitivt træhus, som min Far gjorde beboeligt ved indkøb af brædder fra en nedrivning i Ordrup (pris 150 kr.). Varme og madlavning foregik på et gammelt komfur indkøbt på Hvidegård. Kvas kunne sankes i skoven, derfor blev huset ramme om herlige somre, idet vores sæson gik fra 1. april til 1. september.



Trongårdsvej 11. Foto Jørgen Reedt maj 2022.

Mine forældre havde hård hud på nervesystemet, idet de grundigt negligerede påbuddet fra kommunen, der påbød at „Lysthuset må ikke benyttes til beboelse, herunder som merbeboelse eller natophold af nogen art“.

Uagtet at sommerhuset havde en høj alder, holdt det sig oprejst, indtil Grethe og jeg holdt „Housewarming“ i det, hvorunder gulvet brasede sammen pga. vild og uhæmmet dans.

Trongårdsvej var på overtagelsestidspunktet en simpel grusvej med et fortov ligeledes grusbelagt men med en græsabat mod vejen. Vi var derfor tæt ved kvælning til døde af støv, når Dyrehavegårds mange hestetrukne arbejdsvogne passerede grunden.

Ved en kendelse afsagt af kommunens tekniske forvaltnings vejafdeling, dateret 21. marts 1951 pålagdes det grundejerne at foretage istandsættelse af Trongårdsvej med asfalt og flisefortove. Udgifterne hertil fordeltes med halvdelen af facade længden mod vejen, og med halvdelen i forhold til deres areal, således vedtaget på sognerådets møde den 19. marts 1951.

Som naboer havde vi til venstre (Trongårdsvej nr. 9) daglejer- eller fodermesterfamilier ansat og indkvarteret af Dyrehavegård. Der boede altid to familier i huset, hver familie udrustet med en stor børneflokk. Da ansættelsesforholdet var halvårligt, fik vi ikke noget tæt forhold til disse familier.

Til højre for os (Trongårdsvej nr. 13) boede vognmand Sofus Kofoed. Sofus var et meget hyggeligt menneske. Meget tolerant og hjælpsom. Han havde sine turistbusser opstaldet i garagen – af stor

dimension opført af cementpudsede tagplader, aldrig vedligeholdt og derfor meget lidt køn – eller på vejen langs den lille fredsskov. Sofus var i forbindelse med modstandsorganisationen Holger Danske.

Hans bus parkeret i garagen var derfor et fortrinligt skjulested for våben – hvorimod modstandsbevægelsens depot af stålhelme fandt skjul i vores udhus.

Jeg bør også nævne en pudsig ting. Der var under 2. verdenskrig som sagt mangel på alt – også brænde. Pludselig en dag henvendte to arbejdsløse sig til min Far og bad om tilladelse til at optage de 7 store stød af bøgetræ, vi havde stående til stor gene på grunden. De fik sved på panden, men drog tilfredse af sted med stødbrændet, der sikkert har givet dem et godt supplement til arbejdsløshedsunderstøttelsen.

Huset

I november 1958 købte jeg grunden af mine forældre. Jeg var i den heldige situation, at jeg havde kunnet lægge et større beløb til side tjent i Grønland og Det Mellemste Østen. Mine forældre var kørt trætte af at holde den store nyttehave, derfor var det naturligt at „Admiralen gik fra borde“.

Jeg gik nu i gang med planer om at opføre et hus på grunden. Det viste sig imidlertid, at det hus jeg havde valgt, var 40 cm for bredt i begge sider mod skel. Den påbudte afstand til skel skulle være 2,55 m, en afstand Lyngby-Taarbæk Kommune ikke på det tidspunkt ville fravige.

Hele halløjet kostede mig desværre et halvt års

forsinkelse, før jeg kunne indvie mit nuværende hus den 22. juli 1960.

I 1973 lod jeg mig overtale til at udstykke min grund. Jeg afgav 515 m² i samarbejde med ejerne af Trongårdsvej 13A og 15. Denne udstykning har jeg fortrudt mange gange, idet ingen af os implicerede havde drømt om at kommunen godkendte, at der kunne opføres et dobbelthus med høj kælder og udnyttet tagetage på den koteletgrund, vi havde etableret i fællesskab.

Udover en 6 års periode, hvor vi var udstationeret i Jylland, og hvor huset var udlejet, har det været rammen om et godt familieliv (3 børn) – og er i størrelsen i dag ideelt for et pensionistægtepar.

Dyrehavegård

At der lå en bondegård på vores vej var guf for os Københavnerdrengene. Gården blev den naturlige tumleplads for os.



Udstykning på koteletgrund. Foto Jørgen Reedtz juni 2022.

Vi var derudover heldige, at det vrimlede med børn på gården, hvor en stor part var os jævnaldrende.

Gården var en rigtig gård. Der var masser af dyr. Jeg mener at kunne huske, at der var arbejdsheste til 10 vogne, noget over 100 køer og kalve, et stort antal svin og mange høns. Til driften var der ansat mange karle og piger, som vi selvfølgelig var på fornavn med.

Den daglige leder var forvalteren. En ung, frisk fyr i ridebukser og altid blank pudsede brune ridestøvler. Han afholdt mønstring om morgenen, ved frokosttids begyndelse, ved dens afslutning efter den obligatoriske middagsøvn, samt til fyraften.

Alle mønstringerne blev annonceret ved ringning med den store malmklokke (eksisterer endnu), og alle karlene havde påbud om at stille sig på række efter bedste militære stil og i ro afvente besked om, hvad de skulle foretage sig.

Alle dukkede sig, når der skulle udtages en karl til pasning af den store have. Det blev som regel William (senere bestyrer af det lille Ismejeri ved Fortunen). William var den stærkeste af alle karlene, og han udvalgte sig altid det bredeste luger eller skuffejern. I høsten havde William altid to neg på forken, hvor de øvrige karle kun havde et.

Den øverste myndighed på Dyrehavegård havde forpagter Preisz, en bister herre, som vi havde stor respekt for. Han udførte alle sine inspektioner af markarbejdet på en speciel cykel. Meget lav og af kraftig konstruktion. På styret hang hans tykke stok. Han gad dårligt hilse igen, når vi ærbødigst bukkede hovederne for ham.



Dyrehavegård med Trongårdsvej i venstre side af billedet. Luftfoto Rolf Aagaard-Svendsen, 29. maj 2018.

Pigerne på Dyrehavegård stod for madlavningen, hvor der altid blev spist varm mad til middag.

Vi sultne drenge kiggede ofte misundelig på den herlige mad, der blev serveret i folkestuen.

Vi var derfor forundrede en dag over, at karlene nægtede at spise oksesuppe og oksesteg. Det var en af de varme sommerdage, hvor det ikke er så popu-

lært at spise vintermad. I dag forstår jeg dem godt, men vi almindelige borgere havde kun de sparsomme rationer af kød at ty til, hvorimod det var let på en gård at slagte sig til herlighederne.

Angående rationering af kød husker jeg, at tirsdag var kødløs dag. På den dag fik vi stedet 2 retter: vandgrød og vandgrødsklatkager.

Om aftenen legede alle med hinanden også karlene og pigerne. Vi spillede Pind (jeg har glemt reglerne), men den mest populære leg var skjul. Nok fordi høet var godt at gemme sig i for de to køn.

Høsten var den bedste tid på året. Alle måtte af gårde for at høste, når vejret var til det. Der blev endvidere antaget høstarbejdere, og min storebror supplerede sine små lommepege med gode daglønne. Til gengæld kunne han fremvise tonstykke arme hævet af tidslernes torne. Jeg kan derfor ikke i dag gå ind for økologi, idet jeg husker datidens kommarker som halvt korn og halvt tidsler.

Først da vi modtog amerikansk mel blev vores franskbrød hvidt. Væk var det grå gennemklistrede brød, som var vores hovednæringsmiddel.

Fortunfortet

Fortunfortet var i min drengetid et absolut lukket område. Høje hegn og forbudsskilte holdt os ude. Jeg har ladet mig fortælle, at en af lejerne af en del af Fortet benyttede Fortet til modning af oste. Under folkestrejken under 2. verdenskrig skulle ejeren beredvilligt have solgt ud af sine beholdninger. Min familie kom ikke i betragtning. Jeg var i stedet sendt af sted på cykel til Nærum for at købe rugbrød. Uheldigvis punkterede jeg i Hjortekær, så der kom ikke rugbrød på bordet på Trongårdsvej nr. 11.

Fortunfortet blev på befrielsesdagen den 5. maj 1945 ramme om en tragisk ulykke.

En af Fortets lejere benyttede Fortet som fyrværkerilager. Karlene på Dyrehavegård besluttede,

at det kunne være helt fint, hvis man kunne fyre nogle raketter af og lave nogle gode brag med sejlgnarbombes for at fejre glæden over friheden. De brød derfor ind på Fortet og forsynede sig.

De bortfjernede effekter var imidlertid hurtigt opbrugte, hvorfor de udførte endnu et indbrud. Denne gang blev de begærlige og hev kasserne med fyrværkeri ned fra hylderne. De forsynede sig, men lod det tilovers blivende fyrværkeri blive liggende til over trampning. Der flød derfor med krudt i Fortets gange. Forkarlen Herluf blev smøgforslegen. Tændte en tændstik, og alt sprang i luften. Han nåede ikke ud og omkom.



Fortunfortet. Foto Anette Hartung.

En umådelig tragisk ulykke som vi ikke engang kunne højtideliggøre ved at sætte flaget på halv stang, idet samtlige flagstænger flagede på hel for at fejre, at vi havde fået fred. Herluf var endvidere forlovet med én af familien Halls døtre. Familien Hall var bosat på Dyrehavegård.

Hvidegård

I vores naboskab lå også en dejlig bondegård, Hvidegård. Vi var så heldige at kende bestyrerparret Else og Johannes Reedtz Christiansen. De havde 3 børn, Poul, Grethe og Ole, som blev vores dejlige legekammerater. Gården ejedes af den legendariske Ritmester Clauson-Kaas. Han gjorde sig især bemærket ved at være skaberen af Klampenborg Væddeløbsbane beliggende i Ordrup Mose.

Det var derfor naturligt, at der skete opdræt af „Ædel Hesteavl“ i samtlige stalde. Gården havde tillige kun et begrænset landbrug centreret om det, der i dag benævnes Trongårdsparken. Resten af jorderne var udlagt til folde i lighed med, hvad der findes i dag, nemlig fra den fredede gravhøj og ned mod Ermelunden og „Spejderbakken“. Spejderbakken fik navnet under den første Jamboree afholdt i Danmark i 1924, og hvor teltene var opslået på Ermelundsletten. På Spejderbakken var opbygget en talerstol, hvor der kunne afholdes gudstjenester.

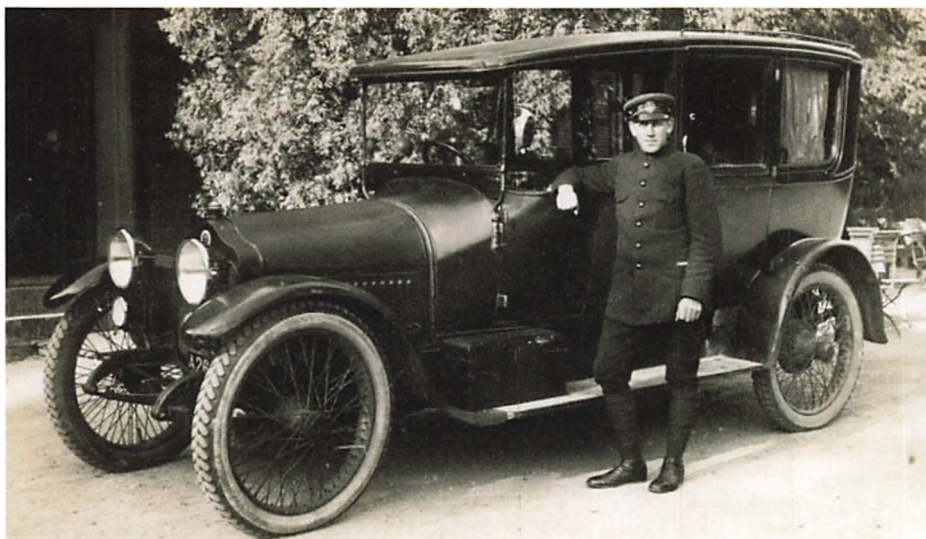
Ved siden af spejderbakken havde Den kongelige Livgarde en mindre skydebane, hvor skuddene endte i en høj skrænt. Livgarden var garnisoneret på Jægersborg Kaserne. Efter skydningernes ophør

„Hvidegaard“ ved Fortunen.



Gevinst i Landbrugslotteriet.

Ritmester G.A. Clauson-Kaas var bestyrelsesmedlem og kommitteret i Landsbrugslotteriet, der i lotteriet udlodder matriklen Ved Fortunen I, som gevinst i Landbrugslotteriet. Det var altså ikke Hvidegården der var gevinsten! Postkort. Privat samling.



Johannes Reedtz Christensen med Mercedes Benz, privatchauffør for Ritmester G.A. Clauson-Kaas fra 1923 senere bestyre på Hvidegården. Billedet er formodentlig fra slutningen af 1920-erne. Privat samling.

Byste af G.A. Ritmester Clauson-Kaas, opstillet på Klampenborg Galopbane. Foto Jørgen Reedtz oktober 2021.

havde vi drenge en god forretning ved at grave projektilerne ud, således at vi kunne smelte blyet fra med en god fortjeneste.

Skrænten blev under 2. verdenskrig anvendt som beskyttelse, når tyskerne afholdt øvelser med anvendelse af „Pansemæven“, beregnet til at bekæmpe panservogne. Når Pansemæven blev fyret af, lød der så voldsomt et brag, at vores vinduer klirrede.

Hvidegård var under 2. verdenskrig et meget aktivt sted for modstandsbevægelsen. Poul var medlem, og aktiviteterne var især rettet mod fremstilling af våben, der var på gården et fortrinligt værksted i dobbeltgaragen. Hønsehuset var endvidere lager for benzin til modstandsbevægelsens køretøjer.





Alfred Svenson, karl på Hvidegården. Her høstes med hestetrukken selvbinder i 1936, Rishøj i baggrunden. Foto privat samling.

Jeg var endvidere heldig at være på Hvidegård på befrielsesaftenen, den 4. maj 1945, hvor modstandsbevægelsen trådte i funktion.

Hvidegård havde en gartner, som var en ældre ungkarl, der var på kost hos Fru Christiansen. Han passede den store have, var meget fāmælt og passede sig selv. Vi havde stor respekt for ham, for han havde været soldat på de Dansk Vestindiske Øer.

Fra Klampenborgvej og ind til Hvidegård gik en markvej tværs igennem et stort gartneri, hvor især roser havde en udbredt opvækst.

Clauson-Kaas har den store ære at have en vej opkaldt efter sig her i kvarteret – Gustav Adolphs Vej. Gustav Adolphs Vej var i min ungdom en grusvej, hvor et nedlagt gartneri var dominerende. Hvidegården var et fristed. Bestyrerparret var meget tolerante, alt var tilladt. Dejlige huler blev bygget i

høet opbevaret i „Hjelmen“, og dristige spring fra hanebåndene blev foretaget ned i høet.

Et smedejerns lysthus hjembragt fra Tyskland af Clauson-Kaas i 1930'erne lagde sig ned tynget af slyngroser. Min fader fik det foræret, og det står i dag stadig i vores have med minder fra en dejlig tid.

Dyrehaven og nærområdet

Uagtet at den skønne Dyrehave var vores dominerende nabo, var den ikke inspirerede den ikke nok for os drenge. Der var for meget opsyn og kontrol, der hæmmede vores fantasifulde lege. Men selvfølgelig tiltrak det os meget, at vi kunne deltage i forlystelserne på Dyrehavsbakken, der utrolig nok var i drift under hele 2. Verdenskrig.

Hotel Fortunen var et besøgt sted, der i mange år annoncerede deres frokosttilbud som „Det store usandsynlige“. Egnens karle og piger svang sig i dansen til harmonikamusik i Pavillonen, der lå ved hotellets rejsestald – den nuværende ponyudlejning. Pavillonen udbrændte desværre umiddelbart efter krigen.

Eremitagesletten blev meget interessant i sommeren 1945. Det viste sig, at sletten var udpeget af de allierede styrker for landsætning af luftlandetropper fra England. Ved en opvisning i sommeren 1945 foretoges nedkastning af containere og faldskærmsjægere, deriblandt skuespilleren Mogens Wieth. Gudskelov slap vi for, at det blev virkelighed. Vi havde måske oplevet et Arnhem om igen i omegnen af Dyrehaven. Og vi som troede os sikre på ikke at blive involveret i kamphandlinger, når tyskerne havde tabt krigen.

Fortunen



Fortunen 1853



Hotel Fortunen, da det var placeret på den anden side af porten, der hvor ponyudlejningen nu ligger. Postkort. Privat samling.

Cykelløb var meget populært herude. De var delt op i konkurrencer på verdensmesterskabsruten og ruten for De unges Cykelløb. Verdensmesterskabsruten står svagt i mine erindringer, men jeg mener at kunne erindre, at feltet var temmelig længe om at gennemføre en omgang på rundstrækningen, men et slag på tasken kunne være trekvart time. Løbene mener jeg fandt sted i 1946/47.

De unges cykelløb havde dagbladet Politiken som sponsor. Starten gik fra Posemandens Hus op ad bakken til Hjortekærvej. En hård start, som sie-de de svage fra.

Lars Puggaard
Trongårdsvej 15

„Grundejerforeningen for Fortunen og nærmeste omegn af 1921“ har opfordret ældre beboere i området til at beskrive forholdene gennem den tid de har tilbragt her. Birte Bang har været drivkraften bag projektet, til tider irriterende aktiv.

Men hvad skal jeg skrive? Hvor skal jeg begynde? Hvor skal jeg slutte? Hvad skal jeg medtage? Og hvad skal ikke? Hvem har overhovedet interesse i at læse sådan noget?

Ubeskedent vil jeg præsentere mig: Lars Puggaard, født den 4. september 1936 på Sankt Josef Hospital (et katolsk hospital med nonner som sygeplejersker, det lå i Korsgade på Nørrebro). Flyttede fra fødeklinikken direkte til Trongårdsvej 15, hvor jeg har boet siden bortset fra nogle få år. Na-

Uddrag af købekontrakt

*Undertegnede Skomagermester M. Johnsen sælger og overdrager herved til Hr. Hovedbogholder Chr. Puggaard den mig tilhørende Villa „Skovly“, **Rolandsvej**, Fortunen pr. Klampenborg Matr. No.15 p af Lyngby Sogn på følgende vilkår:*

Ejendom med grund, der udgør ca. 5000 kvadratalen og derpaa staaende nagelfaste Apertinenter, derunder Kakkelovne og Komfurer, og elektriske Ledninger og alt øvrigt Tilbehør...

I Købet medfølger Flagstang og Flag, Havemøbler og Redskaber, som nærmere påvist Køberen...

Købesummen er fastsat til 18.000 Kroner... Overtagelsen finder Sted April Flyttedag 1918 Køberen har allerede nu Adgang til Haven og kan saavidt det sker uden Géne for mig Johnsen og med min tilladelse allerede nu foretage sådanne Beplantninger og Omfor- andringer af Haven som han finder for godt...

København, den 15 Maj 1917

For Køber For Sælger

Chr. Puggaard M. Johnsen

turligvis sammen med mine forældre, men også med mine bedsteforældre (farmor og farfar).

Hvorfor netop den adresse? Den historie skal med, for så er jeg begyndt, og begyndelsen er svær og som min farmor sagde: En god begyndelse er halv fuldendt!

I 1916 havde mine bedsteforældre set hen til at leje en sommerbolig her på vejen. Det var Villa Bøgely, Trongårdsvej 13. Ikke det hus der ligger der nu, men et lille romantisk bindingsværkshus med røde tegl på taget og brønd med hejseværk lige uden for. Det var dengang ikke usædvanligt, at de faste beboere i attraktive dele af Københavns omegn i sommerperioden udlejede deres bolig til mere velbjegete Københavnerne, for selv at tage ophold i et uselt baghus eller egnet hønsehus. Bindingsværkshuset findes ikke længere. Den sommer var huset desværre allerede udlejet, så i stedet for lejede mine forældre et hus i Hjortekær. Men de var betaget af området, og under deres spadsere-ture under opholdet i Hjortekær kom de ofte ud af Trongårdsvej. Under en af disse ture fandt de, at Villa Skovly var til salg.

1. april 1918 var flyttedag og familien flyttede ind. Farmor, farfar og min far, som var 16 år, jeg tror hans 2 søskende var flyttet hjemmefra.

Købekontrakten viser, at huset var med elektricitet, der var ikke indlagt vand. Vandet skulle hentes fra en pumpe i husets gård (på nordsiden). Toilet fandtes samme sted, det var retirader (gammel-dags WC med en spand under et bræt med et hul i). Opvarmningen var 4 kakkellovne til koks, og madlavningen foregik på brændefyrede komfurer.



Trongårdsvej 15, foto Annete Hartung.

Farfar

Han er vel en ganske væsentlig årsag til, at jeg har boet her næsten hele mit liv fra 1936 til nu 2006, selvfølgelig må farmor også nævnes, men om hende senere. Hans fulde navn var oprindeligt Christen Frandsen Pedersen, født 4. marts 1863 i Farup sogn nær Ribe, idet han efter datidens skik fik faderens fornavn til efternavn. (Faderen hed Peder til fornavn og det blev så til efternavnet Pedersen). Han brugte megen tid for at beskrive slægtsforholdet til den berømte del af Puggaard-slægten og modtog ved kongelig forordning af 5. august 1886 bevilling til at føre familienavnet Puggaard.

Jeg husker ham mest som en noget gnaven person, der røg meget pipe. Det var såvel shagpipe som langpipe. Langpibetobakken var noget som lignede tørret tang, som var indpakket i store papirposer. Men det var ikke nok med piber, det var også cigarer i mange tilfælde nogen han selv rullede. Det var ikke sådan som jeg i dag ruller en

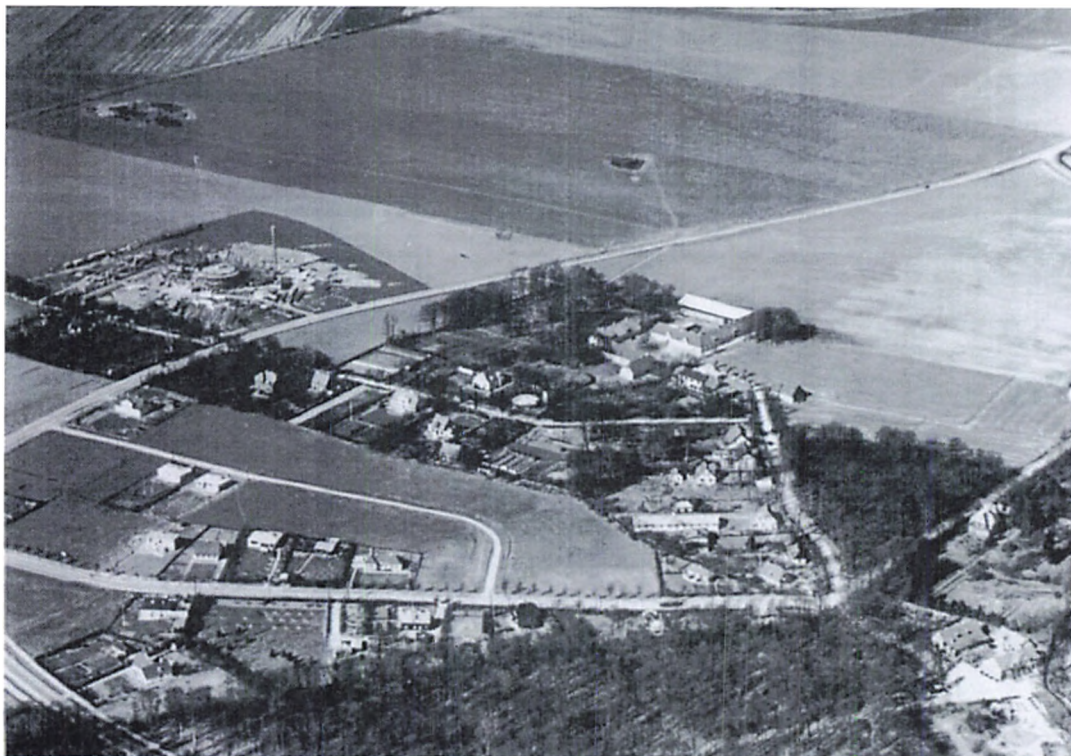
cigaret, næh det var en større proces med indlæg, omblad og dæksblad. De var våde når de lige var rullet og blev tørret gennem måneder oppe på vores loft

Dertil kom skrå, ikke de lakridslignende skrå vi kender i dag. Nej det var noget som lignede groft sejlgam, helt tørt og viklet op som man bruger at vikle sejlgam op omkring hånden. Så tog han en bid af dette „tobakssejlgam“ og gik og suttede på. Det medførte selvfølgelig et stort behov for at spytte, derfor var der på toilettet opstillet en emaljeret skål – en spytbakke – så kunne han gå og spytte.

Han skråede hele livet, det blev fortalt at han allerede i skolen fik skriftlig besked med hjem om, ikke et forbud mod at skrå i skolen, næh et forbud mod at spytte på væggen i skolestuen.

Farfar var, som det allerede er nævnt i købekontrakten, hovedbogholder i Københavns Frihavns Aktieselskab. Min far, som selv på et tidspunkt blev ansat i samme selskab, fortalte om farfars arbejdsdag:

Far (min farfar) gik gennem Dyrehaven til Klampenborg Station. Klampenborgvej mellem Fortunen og Klampenborg var ikke anlagt, S-toget



Luftfoto ca. 1936. Få grunde på Ved Fortunen og Gustav Adolfs Vej er bebygget. Vandtårnene er under opførelse. Arkivfoto.

var ikke opfundet, der kørte ikke busser og at tage Nordbanen fra Lyngby var mere besværligt. Derfor Kystbanen ind til Østerport. Ankomsten til Frihavnen var sent på formiddagen, så han fik kun mulighed for kik ind på kontoret for at se om alt stod vel til. Så gik han på badeanstalt indtil middagspausen, og da den var holdt, stak han igen hovedet ind på kontoret, for at se om alt stadig stod vel til. Nu var klokken blevet 14.00 så måtte han påbegynde hjemrejsen.

Det er muligt, at min far overdriver noget i sin beskrivelse, men hans opfattelse af min farfars faktiske arbejdsindsats, den var helt som beskrevet. Derimod var der ingen tvivl om min fars opfattelse af hans rent faglige kvalifikationer:

„Far (min farfar) har skabt bogholderisystemet allerede ved Frihavnens start i 1894, og det er et fremragende bogholderi, jeg kan med det system langt hurtigere løse de opgaver end det forbandede nye bogholderi de er ved at indføre.“

Det udtalte far i forbindelse med, at Frihavnen indførte et maskinbogholderi med hulkort til erstatning for farfars manuelle system

Lønnen var efter datidens opfattelse stor. I 1921 modtog farfar i tantieme 18.000 kr. (tantieme er en form for overskudsdeling, som formentlig er fastsat i ansættelseskontrakten) ud over sin løn. Til sammenligning købte han huset 3 år tidligere for 18.000 kr. og huset vurdering er I dag mere end 4.000.000 kr. (2007 red)

Farmor

Fornarino var bagerdatter og Rafael elskede hende. Farmor var også bagerdatter og jeg formoder at farfar elskede hende. Signe Puggaard var enke efter Rudolph Christoffer Puggaard, som var søn af Hans Puggaard. Signe var således svigerdatter af Hans Puggaard, den Puggaard, som vel er årsagen til, at min farfar så gerne ville have Puggaard til familienavn.

Hellebæk 11 Sep

Herr Christian Puggaard

Da jeg har erfaret at De har sat Bo vil jeg gjerne ønske Dem til Lykke, og tillige skjænke et lille Bidrag til Forskjønnelse af Deres Hjem; nemlig en Copi efter Rafael, hans Elskede (Fornarino) kaldet, hendes Fader var nemlig Bager – Min Mand har selv kjøbt det i Rom og han satte megen Pris på det.

Det hænger i Hotel Skandinavien hvor jeg boede forrige Vinter, og jeg må bede Dem selv have den Uleilighed at afhænte det. Når De henvender Dem til Værten ved han Besked.

Venskabeligst Signe Puggaard

Kortet er skrevet i 1891. Maleriet hænger i samme stue, hvor det har hængt siden 1918. Farmor var ikke et specielt godt menneske. Hun var en myndig

person med en udstråling og så var hun smuk, selv i sin alderdom Jeg syntes hun var vidunderlig.

Noget af det tidligste jeg kan huske fra min barndom, er helt sikkert, når hun gjorde toilette. Det var foran et toiletmøbel, sådan en mahognikommode med opsats og et stort spejl, som kunne vippes. Her sad hun, syntes jeg i timevis, børstede sit hår, satte sit hår, pudsede og polerede sine negle osv. Jeg sad på en lille stol eller en puf ved hendes side og lyttede til hendes historier fra den gang hun var barn, det var helt eventyrligt. For hvad der skete i og omkring det bageri på Frederiksberg, mens hun var barn, det var helt utroligt.

Huset, hvor bageriet lå, er Allégade 7, Café Grock. I en anden stue hænger et maleri som viser bageriet, som det så ud dengang.

Farfar døde 1950 og farmor 1954. Mine forældre arvede huset og siden, da de døde, mor 1969 og far 1975, overtog min kone Birthe og jeg huset.

Besættelsestiden

Det var i mit fjerde år at besættelsen kom. Jeg kan tydeligt huske den enorme larm af lavtflyvende tyske maskiner, som himlen var næsten dækket af, selvfølgelig kan jeg ikke det – det er indbildning. Noget min far har berettet. Men jeg kan huske, at min far kom noget chokeret hjem fra arbejde den dag. Han arbejdede i Københavns Frihavns Aktieselskab og cyklede på arbejde uanset årstid og vejr. Den dag – den 9. april – havde han på vej til arbejde måtte krybe i skjul ved en af broerne ved Nordre Frihavsgade, fordi der blev fyret nogle

kanoner af fra havnen. Havnen var fyldt med tyske soldater, som i nattens løb var ankommet med skib til Frihavnen.

På Fortunen gik dagligdagen videre som intet var hændt. Selvfølgelig var der mange tyske soldater, hvad de lavede her i området ved jeg ikke, men det var et fremmedelement, som gjorde en lille drengs hverdag mere spændende. Soldaterne var meget venlige og jeg kan ikke huske jeg har set nogle af dem bære våben. De var indkvarteret på Hotel Fortunen, hvor der efter min fars udsagn var oprettet en telegrafstation i den ende af hotellet længst fra Dyrehaven, endvidere hos naboen – Villa Edith Trongårdsvej 17 – og hos galoptræner Thieme – Trongårdsvej 7. Tyskerne havde rideheste opstaldet i stalden ved hotellet, den samme stald som nu er ponystald. En gang så jeg værne­magtens øverstbefalende general von Hanneken til hest ved hotellet.

Maden

Naturligvis var der en mængde ting vi ikke kunne købe og en del vi kun kunne købe, hvis vi samtidig afleverede rationeringsmærker. Jeg led ingen afsavn, jeg fik al den mad jeg kunne spise, den var god og den var vel tilberedt. Men far derimod klagede en del over at skulle spare på smør og sukker, at tobakken og kaffen smagte forfærdeligt, men det var også surrogat eller tobak dyrket i Danmark.

Mor kunne fremstille den dejligste marcipan af havregryn – jeg kendte jo ikke den rigtige vare – og rosiner af rabarber, som dog ikke smagte godt.

Mælken

Den kræver sit eget lille afsnit, dels fordi jeg altid har sat meget høj pris på mælk og i øvrigt på alle produkter fra koen, og dels fik vi den lokale mælk helt ny malket.

Mælken købte vi på Dyrehavegårds lille mejeri, medbringende en blå- og hvidemaljeret blikspand. Mælken var enestående, den var frisk, ny malket og afkølet, men ellers ganske ubehandlet. Den var hverken homogeniseret, pasteuriseret eller fedt-standardiseret, til gengæld var den hånd malket, det var råmælk.

Gårdens besætning var under særlig kontrol af de veterinære myndigheder. Produktionen blev aftaget af Jægersborg Alles Mejeri og solgt som Børnemælk. En fordel ved mælken var, at det var muligt at skumme fløde, og det lykkedes også far at kærne mælken – jeg tror ved at ryste den – og dermed frembringe enkelte mindre smørklumper, som han indtog med stort velbehag.

En ulempe var, at mælken til tider kunne smage af det koen havde fået at spise. Det værste var, når de havde fået ensilage af runkelroemblade, så smagte mælken afskyeligt.

Kvægbesætningen var på nær ved 80 malkekøer, 2 tyre og dertil en del ungmåtter. Malkekøerne stod i 2 rækker med hovedet mod hinanden adskilt af en fodergang.

Staldbygningen var den lange længe, som går fra gårdspladsen mod Fortunvænget. Allerede i 1940 var fodergangen indrettet med en loftsskinne til en fodervogn, som kunne køre hele vejen gennem fodergangen, men jeg tror aldrig systemet har

været anvendt. De 2 tyre stod i samme stald nærmest ved indgangen til stalden oppe ved gårdspladsen.

Brændselssituationen

Det var dengang, det var rigtig dejligt koldt. Det brændsel vi normalt brugte til opvarmning af huset, var koks, som blev målt i hektoliter. Det var ikke unormalt at vi købte 50 hl. af gangen hos et Kul & Koks Kompagni, det var en almindelig anvendt betegnelse for en forretning som handlede med brændsel. Olie var endnu ikke kendt som fyrringsmiddel.

Det var et prægtigt syn når koksen blev leveret i en efter datidens opfattelse gigantisk lastbil. Førerhuset var åbent som på en åben sportsvogn. Den var bemannet med en chauffør og flere kul- og koksafbærere, der var en ekstra sæderække bag førersædet. Afbærerne var meget sorte, men bar ikke meget tøj på overkroppen uden en sort jutesæk, som var opskåret, således at et hjørne af sækken dannede en hætte over hovedet, og resten af sækken dannede et beskyttende dækket over overkrop og skuldre. Koksen blev skovlet op i store kurve af en person som stod på bilens lad, og afbærerne slæbte de fyldte kurve ind i koksrummet i vor garage.

Senere blev det vanskeligt at skaffe koks, så der måtte tages alternative brændselstyper i brug. Tørv og formbrændsel. Tørven var sjældent ordentlig gennemtør, og formbrændslet kunne godt se ud som om det indeholdt en del jord eller grus.

Familien rykkede nødvendigvis sammen i et



Dyrehavegård, set fra Dyrehavegårdsvej. Foto Kristian Koktvedgaard.

enkelt rum, som vi kunne opvarme. Det dårlige brændsel og den ringe grad af opvarmning medførte dannelse af løbesod i skorstenen. Det var sådan noget rigtig ulækkert noget, som sivede ned gennem loft og vægge og farvede det hvide loft med store brune skjolder og så lugtede det tilmed ikke godt. Det var vanskeligt at komme til livs, dengang fandtes ikke ISO Kern. I stedet blev den del af skorstenen, som passerede gennem loftetagen, isoleret på ydersiden. Men loft og vægge så stadig frygteligt ud og det hjalp ikke at kalke, for løbesoden slog igennem kalken. Pudslaget måtte fornys, men løbesoden slog stadig igennem. Nej – det var en er-

fare murer der skulle til. Han vidste, at den eneste måde at komme det til livs var at blande mørtelen med en passende mængde ko gødning (kolort). Det var dejligt nemt og helt gratis at skaffe her, hvor vi bor, og det virkede.

Skolegang

Jeg startede 1. april 1943 altså ½ år før min 7 års fødselsdag i Taarbæk Skole. Hvorfor det skulle være der, ved jeg ikke. Der var ikke langt til Linddegårdsskolen, som var ny og dengang den eneste bygning mellem Hjortekærvej og Lyngby Bondeby. Klampenborgvej mellem Sorgenfrigårdsvej og

Lyngby var ikke anlagt og skulle man til Lyngby Hovedgade var den eneste mulighed ad Toftebæksvej.

Besættelsen havde ingen betydning for skolegangen bortset fra transporten. Den foregik med bussen, hvis rute var Søborg – Lyngby – Klampenborg – Taarbæk – Springforbi. Bussen var rød af mærket Bedford, det mest almindelige lastbil- og busfabrikat. Motoren var til benzin og det var der ikke noget af. Derfor blev busserne forsynet med en gasgenerator, en stor cylindrisk sort beholder, hvori der blev puttet brænde, som blev opvarmet så meget, at det afgav brændbare gasser, men ikke så meget at der gik åben ild i brændet. Gasgeneratoren sad bag på bussen. Generatorgas fra træ består af 20 % brint og 25 % kulilte, resten er kvælstof. Det store indhold af kulilte gjorde den meget farligt at indånde. Ulempen ved generatoren var selvfølgelig, at chaufføren med jævne mellemrum skulle påfylde træ, men nok så væsentligt var det, at motorens ydeevne med gas var meget mindre end med benzin. Det kneb mange gange når bussen skulle køre op ad bakken fra Posemandens Hus mod Fortunen, enkelte gange har vi måtte stå ud af bussen og skubbe på.

At det blev Taarbæk skole har jeg dog aldrig siden fortrudt. En skøn skole med en helt enestående beliggenhed. Vi flyttede klasseværelse hvert år og tænk hvor skønt det var at sidde hele dagen og se ud på Sundet og alt det som skete derude. Desværre var det vel kun halvdelen af klasseværelserne, der vendte mod vandet.

Fyrværkerifremstilling

Poul-Erik, gartnerens søn og min legekammerat, skulle altid lave noget i stor målestok, også lunter til vores hjemmelavede fyrværkeri. Opskriften var en vandopløsning af natriumklorat, hvori man dypede nogle aviser og derefter tørrede.

Poul-Erik tog en vaskebalje, fyldte den med nævnte opløsning og lagde en større stabel aviser ned i baljen. Efter aviserne havde opsuget væsken lagde han stablen af aviser til tørre ovenpå gartneriets centralfyrr.

En aften, hvor Poul-Eriks forældre havde været borte og kom sent hjem, kontrollerede hans far, om der var fyr på kedlen. Fyret var desværre gået ud, så han måtte se at få tændt op. „Åh det var dejligt“, tænkte han, da han fik øje på en stabel aviser, som lå lige oven på fyret. Han fik sig noget af en forskrækkelse, da han satte en tændstik til optændingsmaterialet. Heldigvis kom han ikke til skade, men Poul-Erik fik nok en rimelig hård afstraffelse.

Vi gjorde også forsøg med en cykelpumpe. Det projekt deltog jeg aktivt i. En cykelpumpe blev påfyldt noget hjemmelavet krudt. En lunte blev sat i det hul luften normalt kommer ud af. Pumpestellet blev trykket så langt ned, som krudtladningen tillod. Og så skulle den skydes af. Vi var meget spændte på at se hvor langt den kunne skyde „stempel med stang og håndtag“ projektilet. Jeg havde villigt stillet mig til rådighed med at affyre kanonen. I sidste øjeblik blev vi lidt i tvivl om forsvarligheden af det her projekt. Så vi tændte luntten og lod pumpen ligge i rendestenen i stedet for at holde den i hånden. Kanonen gik af med et brag.



Fortunfortet. Foto Annette Hartung.

Stemplet sad stadig i pumpen, men hele pumperøret var flækket på den lange led.

Fortunfortet

Fortet var lukket land. Hegn og aflåste porte forhindrede adgangen. Enkelte gange kravlede vi over og tog det ukendte i besiddelse. Ovenpå fortet stod

et tårn meget lig det som stadig er ved Landmåler-skolen. Selvfølgelig var vi oppe i det – vi kaldte det landmåler-tårnet – derfra kunne vi se vidt omkring.

Nu er tårnet væk, kun resterne af tårnets fundament er tilbage. Ind i fortet kom vi ikke før den første dag efter befrielsen. Vi vidste at der var et fyrværkerilager. Nogen havde fået det brudt op den

5. maj 1945. Sådan noget rygtes og da vi kom hjem fra skolen den samme dag, begav vi os målbevidst derned og bemægtigede os så meget vi kunne slæbe. Det var ikke meget jeg fik med hjem, men jeg var meget stolt over mit udbytte. Mor havde ingen kommentarer, men det havde far. Da jeg med stolthed viste ham byttet blev han aldeles rasende og råbte op om, at det var tyveri og jeg ved ikke hvad. Jeg forsøgte i starten lidt overbærende at forklare ham, at der ikke kunne være tale om tyveri, fordi det var tyskernes fyrværkeri. Så blev han endnu mere rasende og belærte mig om, at uanset hvem fyrværkeriet tilhørte, så var det tyveri og krævede, at jeg omgående afleverede fyrværkeriet, hvor jeg havde taget det. Det var for meget ydmygelse, så jeg nægtede.

For første gang og eneste gang blev jeg beordret i seng, jeg tror uden at få mad. Nu har jeg aldrig været ked af at ligge i sengen, så den straf var til at komme sig over. Den blev aldrig siden taget i brug. Far gik selv til fortet og afleverede det stjalne. Fars reaktion forstod jeg ikke, fordi jeg vidste at flere af mine kammeraters fædre om aftenen besøgte fortet og tog fyrværkeri i mængder, som vi børn slet ikke var i stand til at organisere. Blandt andet min klassekammerat Peter Anker, hans far tog en masse, nærmest i kassevis har Peter fortalt. Peters far var civilingeniør og jeg opfattede mennesker med en højere uddannelse til bedre at kunne vurdere mellem rigtigt og forkert. Den opfattelse har jeg revideret. Min far havde ret!

Dagen efter vort besøg på fortet var nogle unge mennesker blandt andet flere af gårdens karle i

fortet for at organisere noget fyrværkeri. Antageligt har de manglet lommelygter eller måske fik en trang til at ryge. Det endte med et brag. Al fyrværkeriet røg i luften og mindst en blev dræbt og flere forbrændt. Jeg kendte ham der blev dræbt, det var en karl fra gården.

Nytårsaften

Det var en aften alle vi børn så hen til. Den aften skulle vi slå os løs med alle mulige løjer, som regel blev det ikke til det store. De voksne havde nemlig i god tid fjernet det som kunne inspirere til nytårsløjer. Havelåger og porte var enten gemt væk eller sikret, så de ikke kunne fjernes. Juletræer var brændt eller gemt. Flagliner bundet op så de ikke kunne nås. De voksne havde på alle måder søgt at gøre nytårsaften kedelig for os.

Adgangen til fyrværkeri var begrænset, men der var nogen, som havde lagre af fyrværkeri fra tyveriet på Fortunefortet. Familien Anker havde en kasse. Under affyring af en raket endte den i kassen med fyrværkeri, og så røg resten i luften med et brag. Forinden var det lykkedes sønnen Peter, (han har aldrig indrømmet, men jeg er sikker på at det var ham) at smide et kanonslag i vor brevsprække, så postkassen, som sad fastskruet på hoveddørens inderside, blev flået af og slynget mod entreens modsatte væg. Det var jeg godt nok forarget over.

Mit hjemmelavede blev en stor fiasko. Kanonslagene fes rundt på græsplænen som raketter uden styrepind og raketterne blev stående på affyringsrampen og bare fusede.

Det blev aldrig til de store succeser. Det lykke-

des nogen at lukke luften ud af de store bagdæk på gårdens traktor, men det gav frygtelig ballade med forpagteren, som ikke kunne se det morsomme. En enkelt gang gned vi med vinpropper på ydersiden af vinduerne, det gav en pibende lyd indenfor, men de blev frygtelig rasende og ville klage til vore familier.

Aase Jakobsen Trongårdsvej 13

Jeg, Aase Jakobsen, er født Kofoed den 11. februar 1929 på Trongårdsvej 13, en dag med snestorm. Da jeg på et kursus mødte Birte Bang, blev jeg opfordret til at skrive om mine erindringer fra min barndom på Fortunen. Det vil jeg meget gerne, da det var et pragtfuldt sted for børn at vokse op. Vi havde alle muligheder med skoven, Dyrehavegård, Ermelunden med søen og senere også Bellevue.

Oplevelser fra vore lege

Vi, min bror Knud og jeg, legede meget med Niels, der boede i nr. 17. En dag, vi legede „Heste og kusk“, lå der en blommegren på jorden. „Hesten“ så den og hoppede over, mens jeg faldt og fik grenen ind i benet. Min bror kom og holdt mig bagfra. „Du må ikke se ned“ sagde han. Det var selvfølgelig, hvad jeg gjorde og så stak jeg i et hyl. Der var et stort hul i højre ben lige over knæet. *Lægen kom og syede det sammen og gav mig skinner af to grydeskeer på.*



Trongårdsvej 13 A. Foto Annette Hartung.

Niels' moster, frk. Olsen, bar mig hjem. Hun var flink. Hos hende kunne vi være heldige at få en puddersukkermad. Hjemme hos „Per“, vores unge pige, måtte vi få en tyk skive rugbrød med fedt og groft salt. Det var nu heller ikke værst.

Vi legede meget med Niels. Nogle gange var Bent Rasmussen også med. Når drengene ville slås for sjov, skulle jeg slås med Bent. Det var nok ikke særlig sjovt at slås med en pige. Vi gik enkelte gange på „nol“ i haverne på den anden del af Trongårdsvej. Det var mest for spændingens skyld. Vi havde al den frugt i haverne, som vi kunne spise.

I vores baghave var der to store kirsebærtræer. De var gode at klatre i, og bærrerne smagte virkelig godt. Navnlig hvis vi kunne vente, til de var modne, og vi kunne jage stærene væk. En stære-



Fredskoven i kilen mellem Trongårdsvej og Dyrehavegårdsvej. Foto Jørgen Reedtz juni 2022.

flok kunne rasere et træ på en nat. Så når de kom, løb alle ud og larmede ved at slå grydelåg sammen.

Skoven var også fin til at lege skjul i. Et år havde min mor syet en lysegrøn kjole med hvide prikker til mig. Den var god kamuflage i den forårsgrønne skov med anemoner. Vi fandt en gang på at lege tagfat på cyklerne inde under træerne. Jeg havde den mindste cykel og kunne derfor køre ind under de lavere grene. De større drenge syntes nok ikke det var sjovt, at jeg kunne snyde dem, så det blev ved den ene gang.

Når vi nu er ved cyklerne, kunne Karl, Niels' storebror, imponere os alle med sine kunster på cyklen. Køre uden hænder kunne vi alle, men han kunne stå på bagagebæreren og styre med en hånd, mens han viftede vildt med den anden. Han kunne springe på og af i fart og meget mere.

Niels havde en anden bror, Poul. Han må have hørt godt efter i historie og været ferm i sløjde. Han havde lavet en blide, og en aften, hvor Knud og jeg gik på gården efter mælk, skulle den prøves med det resultat, at Knud fik et hul i panden.

Vi legede ellers ikke så meget med de større børn. Det var kun om sommeraftenerne, når vi legede røvere og soldater på Dyrehavegård, at vi var både små og store. Vi kunne være en masse børn sådan en aften. Vi kunne også spille bold, for på gården boede nogle piger. Hvis karlene ikke snakkede ordentligt, stoppede især en af dem de andre. De skulle vare deres mund, når vi børn var i nærheden. Det var en meget flink karl, Herluf, det var desværre ham, der brændte inde på Fortunfortet den 4. maj 1945.

Grete, den ene af Halls piger, og jeg morede os engang med at hoppe fra hanebjælken og ned i en smule hø, der var tilbage inden den ny høst. Det var svimlende at suse ned med kjolen oppe om ørerne. Det gik godt, indtil Grete bed spidsen af sin tunge. Heldigvis var hendes mor, der var sygeplejerske, hjemme.

Det var en god leg at lege tagfat på hanebjælkerne. Det gjorde vi, når der var meget hø. Vi vidste godt, at det var farligt, hvis vi faldt ned i revnerne mellem høballeme. Derfor passede min bror godt på mig. Jeg måtte ikke løbe på spærene. Jeg skulle sidde over skrævs, og så var det ikke sjovt.

På gården havde vi også huler på høloftet. Vi havde flere og legede far og mor, så hver familie havde sin hule i al uskyldighed. Der skete intet forkert. Der var et sted på gården, hvor vi ikke kom.

Det var kornloftet. Vi var blevet fortalt, at det var farligt, fordi kornet kunne skride sammen og dække os. Vi vidste også, at kornet skulle være rent.

Vi lavede også gange i kornet på marken og havde huler der. Jeg fulgte lige i hælene på min bror, for jeg var lille, og kornet så højt, at jeg ikke kunne se over det.

I kostalden morede vi os med at føre hånden hurtigt op ad stolperne. Vi skulle så tælle bagefter, hvem der havde fået flest fluer samlet. De sad så tæt, at stolperne var sorte. Det var ellers en fin sygdomsfri besætning, der gav Børnemælk til Københavns kommune. Den havde vi gavn af, når vi hentede mælk ved stalddøren efter aften malkningen. Og det var fuldfed mælk uden fløden skummet fra. Så med lidt kærne mælk i kunne vi sætte den i skåle i køkkenvinduet og få dejlig tykmælk. Fløden, der lagde sig øverst, var virkelig lækker. I dag ville det være 38 % cremefraiche.

Der var hyggeligt i kostalden om vinteren, når kærne var inde. De varmede og gumlede hyggeligt på deres hø. Lugten var også rar. Det var den ikke i hestestalden og slet ikke i svinestien.

Hestene var nogle store krabater. Men vi fik en gang imellem lov til at ride dem ud på marken efter arbejdstid. Det var meget, at de havde tillid til, at vi kunne klare det. De fandt altid den skikkeligste til mig, og alligevel endte det altid med, at jeg hang om halsen på den.

En stor begivenhed på gården var slagtingen. Vi børn måtte ikke se, når grisen blev stukket. Men det var spændende at se den hænge og indvoldene blive taget ud. Blodet var i en stor spand. Der kom

havregryn i, og jeg var engang den, der blev sat til at røre i det, så det ikke størknede.

Der var to gravhøje på gården. Der ene var blevet gravet noget af, da kostalden skulle bygges. Der var store træer på højen, og rødderne strittede ud, så der var huler ind under dem. Vi mente, at det var rævegrave, og det meget farligt, når vi alligevel turde grave i sandet og prøve at kravle op ad den stejle side. Vi fandt aldrig skatten, men vi var sikre på, at den var der.

Den anden høj var større med flere træer og en sti nærmest i spiral rundt om. Den var god at gemme sig på, når vi legede skjul eller tagfat. Den lå bag ved fløjen med mejeriet og karlekamrene, og mellem haverne til hovedbygningen og Halls have.

Foran Halls have var der en dam neden for vandtårnet. Den var stor nok til, at vi løb på skøjter der, da vi var små. Om foråret kom en masse frøer op fra dammen. Dem morede vi os også med. Alise Hall, Gretes store søster, fortalte, at der boede en heks i vandtårnet. Hun tryllede små piger om til frøer. Derfor turde jeg næsten ikke gå forbi tårnet, når jeg skulle over til gartner Hultbjerg efter agurker eller tomater. Han havde også nogle dejlige meloner. Når vi fik dem, skulle han have kærnene tilbage, så han kunne så igen. Et år gik Grete og jeg inde i drivhusene og hjalp ham med at knibe tomater. Vi må have været små, for vi gik ugenerte i vores underbukser.

Når vi ikke legede på gården, kunne vi nede på vejen løbe med trillebånd. Det var kasserede cykelfølge, som vi tog egerne af. Så kunne vi få dem



Gravhøj på Dyrehavegård. Foto Annette Hartung.

til at rulle ved at slå til dem eller ved at sætte en kæp ind i hulningen i hjulet og på den måde skubbe dem frem. Vi havde konkurrencer med, hvor langt vi kunne løbe med hjulet, før det væltede, eller hvor længe vi kunne løbe med det. Så gjaldt det om at kunne dreje, for så lang var vejen heller ikke.

Vi spillede også „pind“, rundbold eller lang-

bold. Det kunne vi fint, for der kom nærmest ingen biler hverken før eller under krigen.

Oppe på loftet over vores baghus havde Knud, Niels og jeg en hule. Der var hyggeligt med tæpper og puder, og vi havde bøger og gamle blade at læse i. Hvis vi blev trætte af at sidde der, kunne vi finde på at tage nogle tagsten af og kravle op på taget og ligge der og sole os. For at komme op i hulen skulle vi i gården kravle op i hyldebærtræet, over taget på brændeskuret og ind gennem lemme i gavlen. Det gjaldt altid om at komme gennem hyldebærtræet uden at blive set fra køkkenvinduet. Men da min mor ofte havde travlt på kontoret, havde vi megen tid uden direkte opsyn. Vi måtte ikke være der, for loftet var ikke stærkt nok til at gå på, men vi havde lagt nogle brædder og udbyggede hele tiden, så vi fik mere plads, der kunne bære os. Da far opdagede hulen, kom han på inspektion, og vi fik lov at beholde den. Tagstenene talte vi ikke om.

Rigtig sommer, som jeg mindes det i dag, var at ligge helt alene på græsplænen, se de store bøgetræer lyse i solen og høre en ko brøle i det fjerne. Ellers var der helt stille. Måske kunne jeg høre en svag summen af en flyver, der startede fra lufthavnen i Lundtofte. Bare ligge og se en enkelt lille sky på himlen og lade tiden gå. Det var rigtig doven sommer.

Men for det meste var der fart på. Når vi cyklede til Bellevue for at bade, var det ned ad bakke hele vejen derved, og det gik i susende fart ind og ud mellem træerne på den smalle sti. Når vi skulle hjem derimod, asede vi op ad bakke og kom hjem mere varme, end da vi tog af sted.



Dyrehavegård. Foto Kristian Koktvedgaard.

På den lange bakke kunne vi i tøbruddet, når sneen var blevet til is, kælke helt ned til „Posemandens Hus“. Det var en tur på fem minutter, og det tog os et kvarter at gå op igen. Hele skoven var hegnet ind med vildthejn lavet af lange smidige stænger. Dem tog vi ud og brugte til styrestænger, når vi kælkede. Vi kælkede mest på den lange bakke bag Hotel Fortunen. Den gik ned til Klampenborgvej. Så det var med at se, om der kom en bil, men vi drejede for det meste ind på fortovet. Der var konkurrence om, hvem der kunne komme længst. Vi havde 3 kælke. En stor skovmandskælk og en mellemstor, der var knapt så tung. Men vores lille kælk kunne køre længst, når vi satte os op på den alle tre, Knud, Lise og jeg. Det hændte dog, at den bageste faldt af i et sving. Når vi var på Spejderbakken ovre ved Hvidegården med kælk, kørte

vores lille kælk også længst. Men der var bump, så der var det sværere at sidde fast alle tre.

Enkelte gange var vi så heldige, at en af karlene fra gården var ude med en sparkstøtting og godt ville give os en tur på ski bagefter. Vi prøvede også at komme på træk hjem fra Månedalen i Dyrehaven, og nogle gange lod kuskene, der kørte med kanerne, os hænge på. Ellers slog de lige et slag bagud med pisken for at jage os væk. Vi kunne gå på ski helt ind til hoveddøren, hvor vi også havde spændt skiene på.

Det var i Månedalen, jeg brækkede min ene ski, og netop på min fødselsdag. Havde det bare været et par dage før, kunne min far have nået at lave ny til mig til fødselsdagen. Alle tanter og onkler stod neden for bakken og så på vores løben. Niels var



Ermelundssøen, postkort. Privat samling.

lige kommet ned og sagde: „*Se nu kommer Aase*“. Og det gjorde jeg, tog første bump i fin stil, men stak spidsen i det sidste og trimlede ned med $\frac{1}{2}$ ski på det ene ben. Øv, øv, og atter øv.

Selv min mor kom enkelte gange med på ski. Men jeg har ikke set hende på skøjter. Der kunne min far bedre være med, og en af de kolde vintre fartede vi Lyngby Sø rundt. Ellers løb vi mest på Ermelundssøen, og børnene fra Ordrupsiden skulle ikke vove at bruge vores hockeybane, hvis vi havde fejlet den ren for sne.

Polle fra Hvidegården kunne et flot mønster, som han kaldte „Den norske Kæde“. Vi prøvede alle at lære den. Det lykkedes vist ikke helt.

En vinter lå sneen så højt, at den dækkede heg- nene på markerne. Da solen fik mere magt, smelte- de den overfladen, der frøs til om natten, så der var

en hård skorpe. Vi satte os med sejl på kælkene og strøg hen over markerne i blæsten.

Sneen var aldrig en hindring i at gøre, hvad vi ville. Hvis busserne ikke kunne køre, var vi i hvert fald dem, der kom i skole. Vi syntes bare, at det var sjovt at få skiene på og komme af sted gennem Dy- rehaven. Vi kunne godt være lidt trætte, når vi kom hjem. Der var 6 km til Taarbæk, og hjemad var det mest op ad bakke.

Engang vi skulle til fastelavnsbal på dansesko- len, kørte busserne ikke. Heldigvis gik børnene fra gården også til dans hos fru Geide, så en af karlene kørte os derned i kane med hest for. Driverne lå så højt, at det var, som om vi skulle op og ned ad stor bølger. Jeg var flere gange bange for at vi skulle vælte, men vi kom frem og tilbage i god behold.

Vi var ikke altid helt lovlydige. Da Hotel Fortunen blev bygget, løb og kravlede vi rundt i skunkene. Vandtårnet ved Hjortekærvej blev også bygget, mens vi var i lege alderen. Fundamentet er som lagkagestykker med store mellemrum. Det var rigtig spændende at hoppe fra det ene til det andet. Jo farligere det var des mere spændende. Jeg legede jo mest med drengene.

Der var dog engang, hvor vi ikke var så kry. Vi legede ved Behrendts hus, da det var ved at blive bygget. Der var gravet ud til kælder, og min bror faldt derned. Niels og jeg kunne ikke få ham op ad de stejle sider. Vi var bange for Behrendt, han var en stor og mørk mand, og han var udsמידer nede på Bakken. Og vi vidste alt om, at vi intet havde at gøre på hans grund. Vi fik dog fat på en stige, så Knud kunne komme op.

Behrendts hus var det, hvor der senere boede husmænd oppe fra gården. Preisz havde dem med nede fra Svinø, og de talte så sjovt sjællandsk. Mellem Behrendts grund og vores var der skov, indtil Kjeldsen købte grunden. Far kørte op gennem den og ind på vores gårdsplads, da han havde en almindelig bil. Da han fik busserne, og vejen blev asfalteret, fik han lavet parkeringspladser til to busser ovre ved skoven overfor vores have. Den tredje turistbus var i garagen, der var blevet forlænget.

Sådan gik vores ubekymrede barndom, indtil krigen kom.

Krigen

Krigen var egentlig en hyggelig tid for os børn. Nu skulle far og mor ikke køre Europa rundt med

turistbilerne. De var hjemme, og vi havde god tid sammen. Det var ganske vist et chok, at se mor græde om morgenen den 9. april. Jeg overraskede hende på badeværelset. Men det er den eneste gang, jeg har set mor græde. Selv om de voksne havde mange bekymringer, beholdt de dem for sig selv.

Livet gik videre for os, som det plejede, med skolegang og leg. Allerede i september 1939 var der blevet stoppet for benzin til busserne. Det var jo luksuskørsel. Så vi var ved at vænne os til, at far ikke havde arbejde.

Det første jeg mærkede til krigen, var luftalarmerne. Så blev vi vækket, tog tøj på og gik ned i den ene bus. Her havde far sat sæderne op foran vinduerne, så vi ikke skulle få glasskår på os hvis der skete noget. Mor havde også altid dåsesmåkager med hvis vi skulle blive sultne, når vi blev vækket om natten.

Så begyndte de tyske officerer at ride i Dyrehaven, og de havde deres heste opstaldet på Fortunen. Der var en østrigsk oppasser til hestene, og ham talte min søster med. Min bror og jeg var forargede. Hun kunne virkelig ikke tale med en tysker. Min mor sagde: „*Det gør ikke noget. Han er østriger og er blevet tvunget til at være soldat. Måske har han en lille pige på Lises alder, som han længes efter*“.

I de strenge vintre havde vi ikke brændsel nok, så der blev kun fyret et sted. Den første vinter fyrede vi i komfuret, så mor kunne lave mad. Køkkenet var stort. Vi kunne sagtens være der rundt om bordet. Men døren gik lige ud til gården, så det trak, hver gang vi skulle ud, og det skulle vi, for



*Ponyudlejningen.
Foto Annette
Hartung.*

vi havde stadig „das“ på den anden side af gården inde i den gamle garage. Næste vinter fyrede vi derfor i dagligstuen. Der kunne være en kedel eller gryde på ildstedet i kakkellovnen, så der prøvede mor at lave mad, men ofte måtte hun ud i det kolde køkken og have gang i primussen. Det var hyggeligere i dagligstuen med lænestolene og sofaen. Far satte forsatsvinduer op, og det trak ikke så meget. Men vinduerne frøs til i lange perioder, så der blev mørkt i stuen.

De vintre læste vi Dickens romaner og alle fire bind af „De tre Musketerer“. Min mor havde ind i mellem noget kontorarbejde med rationeringskortene, så far var alene hjemme, mens vi var i skole. Han snød, han læste foran.

Far skulle også prøve at lave mad, til mor kom hjem. Vi fik ofte klatkager, når der var havregrød til overs fra morgenmaden. Far kunne altid få dem til at smage forskelligt, så vi lavede sjov med, at han tømte hele krydderiskabet deri.

Til at hjælpe på mad- og økonomisituationen blev køkkenhaven udvidet. Vi havde haft et stort stykke med jordbær, men det var luksus nu. Så der blev sået majroer, spinat og sølvbeder. Puh-ha, det var ikke rare ting at spise. Sølvbederne kunne gå an, men kun stænglen. Bladene mindede for meget om spinat. En anden rædsel var pralbønner. De voksede op ad køkken muren i gården og havde pæne blomster, men hvor var de grove at spise. Der blev selvfølgelig også dyrket gulerødder og kartof-

ler, selv om vores lerjord ikke egnede sig særlig godt til det. Derimod trivedes rabarberne godt. Spanden fra „dasset“ blev gravet ned i en rende langs dem.

Om efteråret fik vi tit hyldebærsuppe. Det var dejligt, hvis bare der ikke var æbler i. Vi havde så mange gamle æbletræer i haven, at det var svært at spise æblerne op, så de blev brugt til alt muligt. Alt, hvad vi havde sukker til, syltede vi. Mor kom tyttebær i pærerne, så behøvede de ikke så meget sukker for at holde sig. Der kom peberrod i rødberderne, så holdt de sig bedre. Men i løbet af et par år, kæmpede vi for ikke at få peberrod i hele haven.

Sommeren var altså ikke det store problem, der var et godt tilskud til husholdningen i haven. Så meget, at min mor blev kaldt ned til skattevæsenet. Folkene der, som tjente penge, kunne ikke forstå, at vi kunne klare os for så lidt. Mor forklarede så: „Når jeg køber et pund fars, får jeg 19 frikadeller. Vi er fem, så det rækker til 3 middage og noget til pålæg“. Om vinteren fik vi megen mælkemad. Det var noget, vi kunne lide.

Jeg tror egentlig, at vi spiste meget sundt dengang. Mor skrællede aldrig kartoflerne. De blev kogt med skræl på for at bevare vitaminerne. Vi fik nu også vitaminpiller. Levertranspiller! Vi passede meget på, at der ikke gik hul på dem.

Om efteråret kunne min mor sige: „*Skal vi se, hvem der har den bedste næse for svampe?*“ Så gik vi tur i Dyrehaven, og flere gange havde vi Karen, Gudrun og fru Larsen, der boede inde hos Puggaard med. Karl Johan svampe smagte godt, støvboldene var fine, når de var nye, og fandt vi bare

to tågede tragthatte, så var middagen reddet. Efter krigen spiste jeg ikke svampe i mange år.

Det var trods alle anstrengelser ikke nemt at klare flere år uden at tjene penge. Så min mor gik til Stauning på turistvognmændenes vegne for at bede om henstand med skatterne. Han sagde bare: „*Kan vognmændene ikke leve, så må de dø*“. Og han fortsatte: „*Hvad gør deres kolleger?*“ Min mor bare så på ham, vendte om på hælen og gik. Der var en del vognmænd, der var begyndt at køre for tyskerne. Det ville mine forældre ikke. Men i 1943 kom der besked fra vognmandslauget, at tyskerne ville tage vognene, hvis vi ikke frivilligt ville lade dem køre arbejdere til deres anlægsarbejder. Så der var ikke noget at gøre. Uden bilerne kunne vi ikke komme i gang igen efter krigen.

Tyskerne ville have den største. Den havde en lang bagende, så den kunne ikke bære en generator. Min far fik den ordning, at den skulle skiftes ud med den mindre, når der skulle generator på.

Far og mor ville ikke tjene på tyskerne, så de satte en chauffør på. „*Så er der to danske familier, der lever af det*“, sagde min mor. Men min far skulle til Hamburg for at afløse, når chaufføren skulle have ferie. Engang far pakkede, så jeg, at han havde en lang skarp kniv. „*Far skal skære spegepølse*“, sagde de. Så stor en kniv brugte vi ikke til at skære med, så det var snarere, fordi det var farligt at være demede.

I sommeren 1944 var min bror på spejderlejr ved Sorø. Mine forældre syntes, at der skulle ske noget for min søster og mig, så vi tog på cykeltur og ville

besøge Knud på lejren. Min søster og jeg havde sat hvidt lagenlærred ind i røde nederdele for at få mere vidde. Så der var sus i skørterne, da vi cyklede ud ad Roskildevej.

På hovedet havde vi Royal Air Force huer i rødt hvidt og blå. Der blev vinket en del til os. Vi var heldige med tidspunktet. Generalstrejken brød ud, så snart vi var ude af København. Den bredte sig ud over landet, men hele tiden i hælene på os. Vi kunne få både vand og rugbrød på hele turen.

Moster Rigmor var med i modstandsgruppen „Holger Danske“. Hun ledede deres lazaret, som de flyttede rundt med for ikke at blive opdaget. Frihedskæmperne fik våben nedkastet på Eremitagesletten og vist nok også på Ermelundsletten. Det gjaldt for dem om at komme af med dem i en fart. De fik derfor lov af min far til at lægge dem ind i vores garage. De ringede altid og sagde, at de ville komme, eller at de havde været der. Min far gemte dem så et bedre sted.

Min mor og jeg var ved at sortere vasketøj da tyskerne brasede ind ad døren og pegede på os med maskingeværer. „*Hov, hov*“, sagde min mor. „*Hvad vil De her!*“ De råbte op på tysk og forlangte at tale med min far. Ham tog de med ud i garagen, og under sæderne i bussen var der våben. De ville have far til at hjælpe med at læsse våbnene på deres bil og gav ham en håndgranat. Far kunne mærke, at det var en attrap, og lod som om han var bange for den. De skulle ikke vide, at han havde forstand på den slags.

Mor sendte mig gennem baghaven over til vores næste nabo og gik selv ud til far. Fra naboens

vindue kunne vi se soldaterne og hippoerne ude på vejen. Jeg kunne mærke på fru Olsen, at hun var nervøs ved at have mig hos sig, så jeg gik bagud af hendes have og over marken til Ved Fortunen. Da jeg kom op på hjørnet, var de kørt med far.

Mor ringede til „Olga“, som var min mosters dæknavn. Hun mente ikke, at de havde fået våben den nat, så vi var nok blevet stukket. Hun sagde, at vi højst havde en halv time, så ville de komme tilbage og sprænge huset i luften, som de plejede, der hvor de fandt våben.

Mor og jeg samlede det mest nødvendige tøj, sengelinned og et par dyner og gik op på gården. Her vidste de, hvad der var sket, og tog vel imod os. Vi havde været rolige og gjort, hvad vi skulle, så længe vi var i huset. Men da vi kom op til hr. og fru Preisz, der omfavnede os og havde ondt af os, græd vi.

Vi fik ringet til gymnasiet, at min bror ikke måtte køre hjem, og min mor hentede min søster ved bussen og gik en omvej op til gården, så de ikke skulle forbi huset.

Da de skulle køre med min far, ville han give min mor sin tegnebog. Han havde 50 kr. „*Nej behold den. Så kan du gå omkring slagteren på vej hjem*“, skyndte min mor sig at sige. Det var for at vise dem, at dette her var forkert. Hun mente bestemt, at han ville komme hjem inden aftensmaden. Det var vel også, for at far havde penge på sig, hvis det skulle lykkes ham at flygte.

Min far kom hjem til os igen. Han var vant til at tale tysk, så han behøvede ingen tolk, men kunne være alene med forhørsdommeren. Da han blev

spurgt om sine børn, sagde han: „*De har set min datter på 15 år, så har jeg en datter på 11 og en søn*“. Som om han var yngre. Han skulle ikke fortælle om en dreng i gymnasiet. Mange af dem var i modstandsbevægelsen på den tid.

Han blev sendt hjem med besked om at afhøre børnene og ringe inden 3 dage. Selvfølgelig talte han ikke med os om noget, men da han ville ringe til „Dagmarhus“, tyskernes hovedkvarter, kunne han ikke komme igennem. Telefondamerne saboterede ledningerne. Til sidst måtte han desperat sige, at det gjaldt liv og død. Så kom han igennem til forhørsdommeren.

Vi boede rundt omkring hos familien. En tid boede vi også på Hotel Fortunen. Det var meget, at han turde have os, når de tyske officerer kom der. Men vi kom ikke nedenunder. Vi fik serveret maden på gangen uden for værelset, bag de tre vinduer i midten på første sal. Da der var gået ½ år, og de ikke havde sprængt huset i luften, flyttede vi hjem igen.

Det var dejligt at komme hjem til vore ting. Men jeg turde ikke gå forbi entredøren, hvor tyskerne var kommet ind. Når jeg skulle ovenpå, måtte min bror eller søster følge mig. Jeg kunne ikke komme forbi døren, der havde glasruder. Der stod helt bestemt nogen udenfor, der ville skyde mig. Jeg vænede mig ikke til det i de 6 år, jeg endnu boede hjemme.

Krigen fik en kedelig afslutning for os. Min far og mor havde været i Lyngby til farbror Christians fødselsdag, men var taget tidligt hjem for at hejse flaget, da de hørte, at krigen var slut. Jeg var til møde med unglotterne og kom hjem og så projek-

tører lyse på flaget og træerne. Alle var opstemte, glade og meget lettede. Alt lys blev tændt.

Næste dag kom en sørgelig besked. Karlene fra gården ville rigtig feste, så de var krøbet ind i Fortunefortet for at hente fyrværkeri. Tivoli havde lager der. Den ene fik noget fyrværkeri til at futte af derinde, og kun to af dem nåede at komme ud. Den tredje brændte, så man ikke kunne kende ham. Det var Herluf. Den flinkeste af karlene på gården. Han havde tidligere være med til at spille rundbold med os.

Ellers blev der festet. Det var et mylder, da vi var i København for at se Montgomery køre gennem gaderne. Næsten lige så meget som på Christiaan den X's fødselsdage. Folk stillede op i den ene ende af ruten, og når han havde passeret, styrtede de ad gaderne bagud til et andet sted på ruten for at få endnu et glimt af helten. Der blev lavet asfaltbatter rundt omkring, hvor vi kunne mødes og danse for 10 øre. Ved disse sammenrend, sang vi ofte Frihedssangen.

Skt. Hans aften blev den helt store festaften. Nu kunne vi endelig tænde bål efter mørkets frembrud. Tidligere skulle de slukkes, inden mørklægningen startede kl. 9. Vi var nede ved Lyngby Sø og så bålene hele vejen rundt. Der var også et på en flåde ude på søen. Alle var der. Unglotterne, frihedskæmperne, skolekammeraterne og familien. Vi dansede kædedanse rundt om bålene og sang alle de gode danske sange. Det var fuldtonet, når vi sang en af de sange, der smædede tyskerne. Dem kunne vi en del af.

Fortunen

Men vi skulle tilbage til hverdagen. Far havde hørt, at vores bil skulle have kørt oppe ved Thisted i den sidste tid. Han tog derop og fandt et vrag, der ikke kunne bruges til noget mere. Fordi han havde fun-

det den, fik vi ingen krigsskadeserstatning. Senere skulle far og mor derimod betale som værnemagere, fordi de havde tjent penge på tyskerne. Chaufføren, der havde tjent mere end os, skulle ikke betale, for



Udsigt fra Fortunen. Vue syd ind over mod de Københavnske tårne og spir, som ses i horisonten. Midt i tegningen ses Bernstorff Slot og i højre side Gentoft Kirke. F.C. Kierschou (1805-1891) print. Udgivet af Em. Bærentzen & C's. Lith. Forlag. 1856.

det var jo far, der havde betalt ham. Det var så bittert for far og mor, så det er noget, der ikke blev talt om. Jeg har først lang tid senere fundet ud af det.

Vi havde dog den ene bus, der var for lang i bagenden til generator. Far kunne derfor starte med at køre amerikanske soldater herop på ferie fra Tyskland, det kunne der fås benzin til. Nogle gange havde han fået noget af soldaternes rationer, så vi smagte Nescafé og chokolade. Der kunne også være suppe eller kød på dåse. Det var ting, vi ikke havde smagt før eller ikke i meget lang tid.

Jeg var unglotte, og vi skulle servere for frihedskæmperne, når de kom tilbage fra vagter. Jeg var på Hotel Lyngby, og der kom både Lau Lauritzen og Poul Reichhardt. Vi piger sværmede godt om de berømte skuespillere. Jeg dog lidt på afstand. Jeg var for genert til at klistre op ad dem.

Som afslutning på det hele inviterede Poul Reichhardt os alle, lotter, unglotterne og frihedskæmpere til „Styrmand Karlsens Flamme“ på Nørrebros Teater. En gruppe frihedskæmpere inviterede til bal i en stor villa ned til Furesøen. Det var en kolossal villa med mange værelser og en vinterhave, hvor vi kunne danse rundt om et bed med planter, der gik op i første sals højde. Jeg dansede meget med en, der hed Otto. Han kyssede mine fingre og mit hår. Det var meget romantisk. Men det var Polle fra Hvidegården, der tog mig med hjem til Fortunen bag på sin cykel.

Et flot punktum på krigen blev sat med et fyrværkeri på Christian d. X's 75 års fødselsdag den 26. september. Jeg og nogle kammerater var taget over til Bellahøj, hvor det skulle være på Dyrskue-

pladsen. Det var virkelig flot og med kongens monogram i lysende streger. Vi var meget betagede. Det var jo fem år siden, vi havde set fyrværkeri. Stemningen var høj, for den gamle konge var meget populær. Han havde under hele krigen fortsat med sine daglige rideture rundt i København. Jeg har som lille trykket hans hånd. Vi gik tur i Dyrehaven med min mormor, og der kom han på sin høje hest. Han bøjede sig ned og gav hånd til min bror og mig. Da fyrværkeriet var forbi, og vi skulle hjem, begyndte folk at gå, og vi fulgte med. Det var desværre i en forkert retning, så vi endte ved et højt hegn. Folk bagfra masede på, så vi var ved at vælte hegnet. Jeg var ikke af de høje, så jeg var virkelig bange for at blive kvalt i mængden. Ingen kunne hjælpe andre, så tæt var vi pakket sammen. Hvordan det endte, kan jeg ikke huske.

PS. Under krigen lavede grundejerforeningen et varslingsystem, da politiet blev taget. Vi fik alle fløjter, så vi kunne fløjte efter hjælp. Vi lærte også alle nødhjælp. Fru Bast, der var læge, instruerede os. Min far skulle demonstrere kunstigt åndedræt på hende. Hun var ikke helt ung mere, så far brækkede et ribben på hende.

Inge og Aage Schjødt
Beretning fra Trongårdsvej 31 A

Da vi nu er de ældste her på Trongårdsvej, kunne det måske være interessant at læse om vore første år her på Fortunen.



Trongårdsvej 31 A. Foto Jørgen Reedt maj 2022.

I længere tid havde vi ledt efter en byggegrund, og så i 1958 fandt vi ønskegrunden på Trongårdsvej. Men den var jo for dyr (40.000 kr!), syntes nok alle, så man fandt på at sammenlægge baghaverne fra nr. 31 og 33 til en ny koteletgrund, og så sælge den resterende del af nr. 31 for 30.000 kr. Vi skrev slutseddél på den grund, der nu hed nr. 31 A; der var dog det forbehold, at koteletgrunden skulle være solgt inden en bestemt dato. Det var en ejendomshandler, der hed fru Olsen, der stod for salget. Det viste sig, at der var komplikationer, for fru Olsen svarede på adskillige forespørgsler, at koteletgrunden ikke var solgt. Så fik jeg en ven til at ringe og spørge på grunden, og han fik nu at vide, at den var solgt. Fru Olsen fastholdt overfor os, at den ikke var solgt, hvorefter vi satte en annonce i lokalavisen. Straks henvendte Gert Jensen fra Fortunbyen sig, han ville gerne købe grunden, og Fru

Olsen blev så nødt til at sælge den, og vi fik forbeholdet slettet. Vi hørte, at ejendomshandleren havde en køber, der ville give mere for grunden, end vi skulle betale, og at fru Olsen ofte solgte grunde til den køber, der bød næsthøjest, for derefter at få en ny handel, så hun kunne få dobbelt honorar. Den gode fru Olsen tillod sig endda at ringe til mig og spørge, om jeg ville sælge den ny erhvervede grund til en overpris – ak ja! Det skal præciseres, at fru Olsen kun var ejendomshandler og ikke statsautoriseret ejendomsmægler. En ejendomsmægler ville næppe have forsøgt sig med den slags numre.

Da købet var gået i orden, fik vi arkitekt maa Gerner Elgaard til at tegne et hus, der blev så bredt som grunden tillod, således at der var de lovbestemte 2,5 m til skel på hver side. Det er i øvrigt også Elgaard, der har bygget Trongårdsvej 23A og 23B. Vi flyttede ind i det nye hus i oktober 59. Den



Villa Bona, Trongårdsvej 29 (nu 29a). Foto Jørgen Reedt, juni 2022.

tidligere ejer, hr. Gerved, havde ikke haft grunden særlig længe, men havde anlagt den med en stor græsplæne og randbeplantning med frugttræer og buske samt en masse tulipaner i alverdens farver spredt rundt i alle bedene.

Før Gerved havde grunden som de andre på syd-siden af vejen været gartneri. Gartner Huldbjerg boede i gartnerboligen nr. 25, der stadig eksisterer. Hr. Martensen der boede i det store hvide hus nr. 22, fortalte mig, at han også havde ejet grunden og dyrket kartofler på den. Det har jeg ikke kunnet verificere, men han gik også altid rundt og på sit brede sjællandske fortalte han mange underlige skrøner. Hvis han havde været af hunkøn, ville jeg nok have kaldt ham en sladrekælling.

I nr. 33 boede et ældre ægtepar, tjener Rasmus-

sen og hans kone. Tjener Rasmussen arbejdede i Klampenborg og kørte på cykel frem og tilbage både sommer og vinter gennem Dyrehaven, også når det var mørkt. Gamle fru Rasmussen havde en meget humoristisk sans. En dag spurgte hun mig, om hun måtte få et par af de store hvide tulipaner i vores have, til gengæld skulle jeg så have en fin grøn plante. Hun fik tulipanerne og kom så med en urtepotte med en frisk grøn plante. Jeg lagde mærke til hendes skælske udtryk, og pludselig stak hun op i et vældigt grin. Den fine grønne plante var skvalderkål! Ak ja, vi kom fra en lejlighed og kendte ikke noget til ukrudtsplanter.

I Villa Bona Trongårdsvej 29 boede lektor C.A. Birch Olsen og frue med datter. Han underviste i historie og oldtidskundskab på Gammel Hellerup



Trongårdsskolen med store dele af Fortunen øverst i billedet. Luftfoto Rolf Aagaard-Svendsen, 27. juni 2018.

Gymnasium, og jeg havde ham som lærer både i det der dengang hed mellemskolen og i gymnasiet. Han var en sympatisk og god lærer, meget vellidt.

Han var en af de lærere vi skulle sige du til, hvilket var absolut enestående dengang. Det var der enkelte forældre, der var utilfredse med, da de mente, at det kunne gå ud over respekten.

Da jeg skulle lave en indkørsel øst for huset, fældede jeg en gammel tjørnehæk, der stod 40 cm inde på vores grund. Nu blev min gamle elskelige lærer pludselig til en vred og uforsonlig nabo. Der gik mange år før den nabostrid blev afsluttet.

Kort tid efter vi var flyttet ind, kom formanden for grundejerforeningen, hr. Folkerman fra nr.

27 gående med sin stok og bød os velkommen på Trongårdsvej. Ved samme lejlighed blev vi meldt ind i grundejerforeningen. Vi deltog i årets generalforsamling, der som altid blev afholdt på Hotel Fortunen. Det var meget hyggeligt, og de fremmødte blev budt på spisning. Det viste sig, at traktementet blev betalt af kontingentet, og det vigtigste punkt på dagsordenen var om man skulle have en eller to cognac til kaffen. Apropos stokke kunne det næsten tyde på en form mode, da foruden Folkerman gik også både gamle Preisz og Martinsen med stok.

Vi nød meget at være kommet til at bo i dette dejlige næsten landlige område lige ved siden af Dyrehaven og Dyrehavegård. Friske æg købte vi i køkkenet hos gamle fru Preisz, og gårdens røde køer gik ofte og græssede på marken på hjørnet af Trongårdsvej og Hjortekærvej, der hvor nu de islandske heste bliver trænet.

Mogens Preisz overtog forpagtningen af gården efter sin far. Kirsti og Mogens havde vi et godt forhold til. Vores to børn gik sammen med deres to ældste drenge på den nye Trongårdsskole.

Mogens fejede vederlagsfrit vores vej for sne *„når jeg skal ud og feje sne for kommunen, kan jeg jo lige så godt rydde jeres vej, når jeg alligevel kører forbi.“*

En vinter var der dannet en lille sø på marken, og da den var tilfrosset, benyttede børnene den til at stå på skøjter på. Efter et kraftigt snevejr lå der så meget sne på søen, at den ikke kunne benyttes til skøjteløb. Så kom flinke Mogens med sin traktor for at feje søen, men ak – traktoren gik gennem isen,

og det var med stort besvær, at den blev trukket op. Det har man for sin godhed. En Sct. Hans aften inviterede Mogens og Kirsti til sammenskudsgilde i deres have, det var en herlig lun sommeraften, og alle hyggede sig meget. Kirsti, der kom fra Vågå ved Jotunheimen, taler stadig med sin charmerende norske accent. Ved enkelte festlige lejligheder kunne det lykkes os at få hende til at pifte i fingrene som en anden gadedreng.

Alle de personer jeg her har omtalt, og alle de der boede på vores del af Trongårdsvej, er her ikke mere. Nye folk er kommet til og en del nye huse er blevet bygget. I 1960 udstykkede kommunen de marker, der lå nord for Dyrehavegård, og et helt villakvarter opstod, det der nu hedder Fortunparken og Fortunvænget. Samtidigt var også hele Trongårdsparken blevet udstykket. For tiden har kommunen planer om at bygge langs med Helsingørsmotorvejen, der vil så atter forsvinde endnu et stort stykke af gårdens marker.

Områdets historie

Alle vi der er så heldige at bo her på Fortunen, kan vist ikke undgå at mærke historiens vingesus. Vi ved med sikkerhed, at der har boet mennesker i vort område i 4.000 år og muligvis endnu længe. Ganske nær ved Fortunporten inde i Dyrehaven ligger der en langdysse og ved Tordals Mose, hvor man har udgravet en boplads fra stenalderen. De to ting er bevis på, at stenalderfolket har færdedes i vort område. Det kan være, at en heldig jæger har nedlagt et vildsvin på det åbne land, hvor Trongårdsvej nu ligger.



Hvidegårdsfundet. Bronzealder fra 1700-500 f.Kr. Beskrevet i Lyngby-Bogen 1948. Fundet først publiceret i Annaler for Nordisk Oldkyndighed i 1848 af C.F. Herbst og Magnus Petersen i 1848.

For 3.000 år siden i bronzealderen var vor egn nok et af landets tættest beboede områder, hvilket de mange gravhøje er bevis på. Ved Hvidegården har der ligget 10 bronzealderhøje, hvoraf kun de to er tilbage, resten er forsvundet, sandsynligvis nedpløjet, eller på anden måde forsvundet. På gamle

kort er der angivet et markstykke der hedder Tronhøjene.

Mogens Preisz har fortalt mig, at han ikke så sjældent fandt oldsager, når han forårsplojede, og disse har måske været fra de nu forsvundne høje. Bønderne har i mange generationer fjernet marksten og kørt dem over til den lille fredskov, her ligger de i hundredvis, og det er ikke usandsynligt, at de største af dem er fra de nu forsvundne gravhøje. Ved Trongårdsskolens sportsplads er der en stærkt ødelagt høj, og da Helsingørmotorvejen blev anlagt, forsvandt der også to gravhøje. Ved Dyrehavegård ligger de to „Månehøje“ og inde i Jægersborg Dyrehave fortæller arkæologerne, at der ligger eller har ligget 80 bronzealderhøje.

Det var karakteristisk, at højene blev anlagt på markante steder i landskabet og langs med eller tæt på samfærdselsveje. Alt tyder på, at der har ligget en oldtidsvej fra Hvidegårdshøjene via Månehøjene ned gennem Dyrehaven til Øresund. Det var vel ikke usandsynligt, at den gik netop gennem vores have.

I 1843 blev den store høj, Rishøj ved Hvidegården udgravet. Fundene var enestående og fortalte meget om den gravlagte.

Han må have været en stormand eller høvding, dels fordi hans gravhøj er den største i området, og dels fordi man fandt et stort bronzesværd i træskede, sværdet var i bronzealderen et værdighedsymbol mere end det var et krigsvåben. I graven lå der de brændte knogler af en mand, indsvøbt i et klæde og lagt på en kohud. Der var også en lædertaske med to dolke i skeder, en ragekniv og



Arkæologiforeningen graver i haven. Foto Aage Schjødt.

en bronzepincet, og desuden fandt man noget interessant og enestående: en pung med en sindrig låseanordning. Pungen indeholdt en egern kæbe, en lille flintedolk i en skede lavet af hugormeskind, en fugleklo, et ravstykke, en ildslagningssten af flint, en konkylie og en træterning. Pungens indhold tyder på, at han har været shaman, en person som menes i besiddelse af særlige kræfter, hvorved han kan bringe sig i kontakt med guder eller særlige ånder. Han må også have været en der ledede de hedenske offerfester.

Hvidegårdsmanden har ikke været den eneste høvding i området, for den gravlagte i den største af højene ved Dyrehavegård, har formodentlig været lige så betydelig, som ham jeg lige har beskrevet, men der har ikke været tilsvarende gravfund – jeg ved ikke, om den har været udgravet. De to stormænd har næppe været samtidige, men den ene har nok afløst den anden.

Alt tyder på at vores grundejerforenings område har været et magtcenter i bronzealderen.

Det er vel naturligt, at jeg altid har været på ud-kik efter oldtidsfund, når jeg har arbejdet i haven. I 1986 fik jeg et kirsebærtræ i fødselsdagsgave, og da jeg skulle grave det ned, stødte jeg på noget, der så ud som en stensætning. Jeg ringede til Johs. Boager, der dengang var formand for den stedlige arkæologiforening „Flækken“, fortalte om fundet og spurgte, om jeg skulle grave videre? „*Endelig ikke, vi kommer med det samme!*“ – Der kom fire mand og begyndte at grave et stykke af vores baghave op.

Det de fandt, var en stensat grube fra jernalderen. Ved omhyggelig udgravning og sigtning af jorden fandt de en del flinteredskaber og rigtig mange potteskår. De mest interessante ting findes nu på „Frieboeshvile“ (ligger nu i depot på Lindegården, red.), og resten har jeg liggende; det er en hvæssesten, et fintebor, en flinteskraber, en flintepil, flinteafslag og en masse potteskår. Nu ved vi med sikkerhed, at jernalderfolket har boet i vores have for 2.000 år siden, altså ved vor tidsregnings begyndelse. Det synes jeg er virkelig fascinerende.

Trongården

Når vi nu bor på en vej, der hedder Trongårdsvej, har jeg været nysgerrig og gerne villet finde ud af, hvor Trongården egentlig har ligget.

I 1781 kom bestemmelsen, der tillod bønderne i landsbyerne, at opgive fællesdriften, og flytte ud på markerne. I begyndelsen af 1800-tallet flyttede som de første Trongården, Fortungården og Hvidegården ud fra Bondebyen i Lyngby. Det er interessant, at Hvidegården hed Viegården, da den lå i

Lyngby. Ordet „vi“ betyder på oldnordisk et helligt sted, og det passer godt, fordi gården lå ganske tæt på den gamle kirke, der i 1100-tallet blev bygget netop der, hvor der formodentlig har været et helligt vi.

Kort fra 1811 viser alle tre udflyttede gårde, men kortets nøjagtighed er af tvivlsom karakter.

I begyndelsen af 1820 besluttede Kong Frederik den 6, at der skulle udarbejdes et kort over evt. forsvarsanlæg i Lyngby og omegn, måske som følge af de engelske soldaters landgang ved Vedbæk i 1801. Jeg er kommet i besiddelse af dette kort, der er udført med militær præcision.

I kanten af kortet står følgende tekst:

Kort over Positioner henholdende Udarbejdet af det Thema som Hans Majestæt Kongen har opgivet Hans Durchlauthed General Major, Prins af Hessen Philifstrax i Aaret 1823. (Tegnet af scekond liutinant Benzen).

De planlagte forsvarsanlæg blev aldrig til noget.

Et udsnit af kortet, der viser vort område med alle tre gårde, har jeg forsøgt at fotografere, selvom kvaliteten ikke er alt for god, kan man tydeligt se, hvor Trongården lå. Ved triangulering og målinger er jeg kommet til det resultat, at Trongården har ligget nogle få meter nordvest for den store grund, hvorpå Gentofte Kommunes store vandtårne ligger.

Fortunen

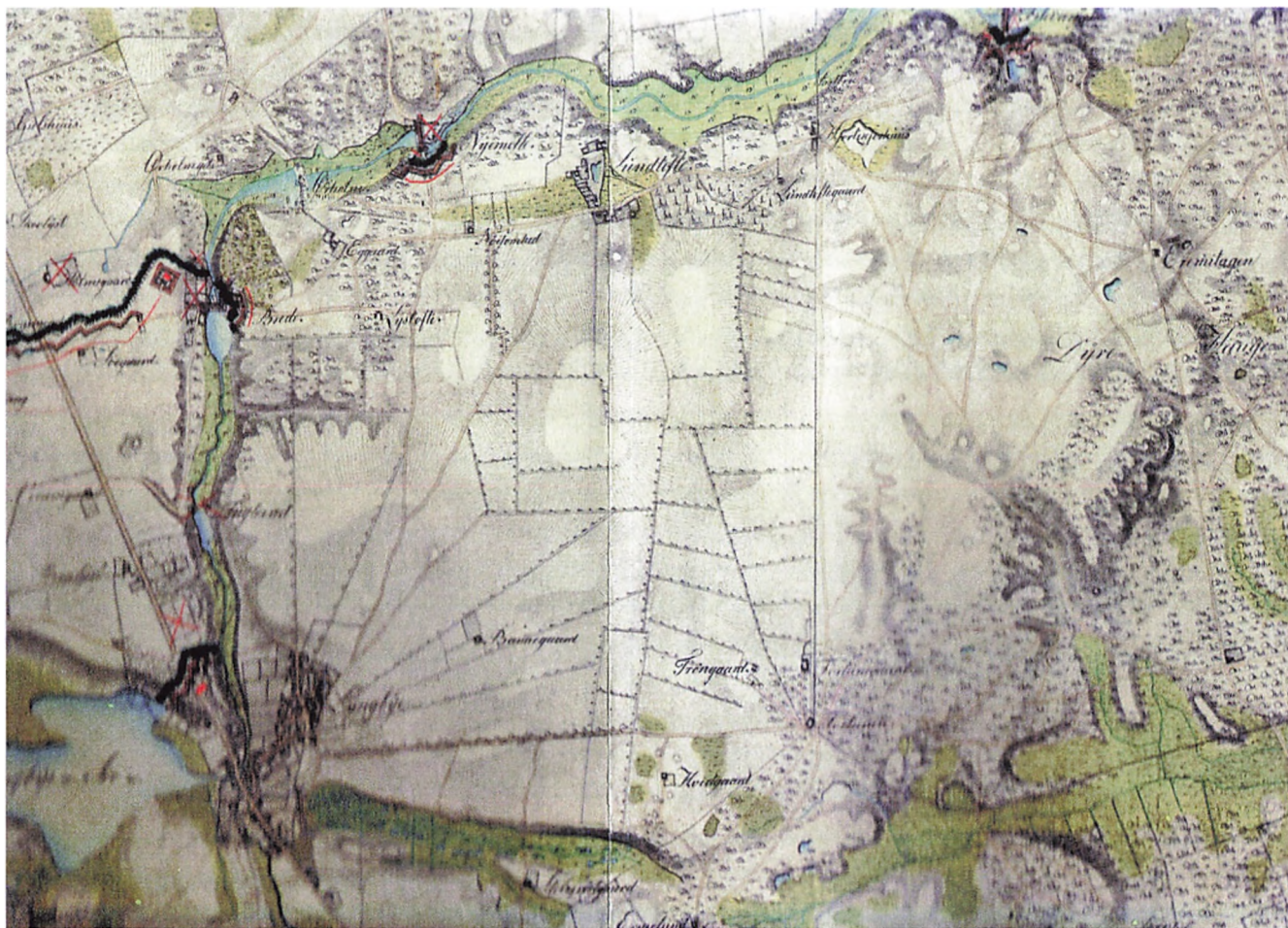


Foto Aage Schjødt.

I 1847 blev Trongården og Fortungården lagt sammen og blev til Dyrehavegård. Den udflyttede Trongård har kun eksisteret i 46 år (fra 1801-47), det tyder på, at der højst har boet to generationer,

før den blev revet ned. Hvorfor den blev opgivet, og hvem der boede på gården, er der nok andre der kan fortælle.



Solopgangsbelysningen er fotograferet fra vores have, det er en af de mange herlige belysninger, vi også kan opleve her; hvor vi jo bor 50 m over havet. Foto Aage Schjødt.

Til slut vil jeg ønske, at alle her på Fortunen både nuværende og kommende beboere kan have lige så

meget glæde af stedet og de dejlige omgivelser tæt på marker og skov, som vi har og har haft.

Henning Andersen Fortunbyen

Forord

Jeg er født i Fortunbyen – på Banehøjvej – og levede hele min barndom, og det meste af min ungdom, i kvarteret omkring Sorgenfrigårdsvej-Carls-højvej-Banehøjvej.

Fortunbyen er derfor min „barndoms gade“ – eller „hood“, som det vist hedder på moderne dansk, og derfor var det en særlig glæde for mig, da jeg af redaktionen af Lyngby-bogen blev opfordret til – i forlængelse af min artikel i forrige Lyngby-bog om Lyngby Vest – at fortælle lidt om dette kvarter, hvorfra jeg kun har lutter gode minder.

Kilden til historierne er de mange Lyngby-bøger fra Historisk -topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune. Der er også bidrag taget fra den lokalhistoriske Facebook-gruppe „Kongens Lyngby som det var engang“.

En stor tak skal lyde til stadsarkivar Mette Henriksen, Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv for hjælp til fremskaffelsen af illustrationer til artiklen.

Fortunbyens opståen og udvikling

Fortunbyen er anlagt på jord, der tidligere tilhørte de gamle bondegårde i Bondebyen.



Bydelens „hovedstrøg“, Sorgenfrigårdsvej, fotograferet ved Lyngbygårdsvej en forårsdag i 2022. Foto Henning Andersen

Ved udskiftningen i 1778 fik hver enkelt bonde tildelt sit eget stykke jord i modsætning til tidligere, hvor jorden siden middelalderen havde været dyrket i fællesskab.

Allerede i 1766 blev kronbønderne i Lyngby selvejere, i det kongen – Christian VII – på kongeparrets salvingsdag året efter (1. maj 1767) kvit og frit gav bønderne i Lyngby skøder på deres gårde. Det var det første skridt i de store landboreformer, der senere medførte hoveriets ophævelse og stavnsbåndets løsning.

Der var fire gårde, der lagde jord til Fortunbyen: Carlshøj, Lindegård, Lyngbygård og Toftebæksgård.

De første spæde tanker om bebyggelse af Fortunsletten opstod i forbindelse med udarbejdelsen af kommunens første byplan, der blev udarbejdet i perioden 1938-1943. Det var kommuneingeniør J. A. C. Rastrup, der var primus motor i udarbejdelsen af planen (Rastrup var i øvrigt vokset op på Lindegården).

Byplanområdet kaldtes „Fortunen“ og dækkede området både øst og vest for den nuværende motorvej, altså helt ud til Ermelunden og Dyrehaven.

Byplanen havde som forudsætning, at Lundtoftebanen blev etableret, og man planlagde et bycenter omkring den projekterede S-banestation „Fortunen“.

Ejeren af jorden i kommunen var for en stor dels vedkommende Københavns Kommune, der i 1930 af bønderne i Lyngby havde opkøbt den halve kommune for at opføre boliger til københavnere.

I 1939 havde Københavns Kommune udarbej-

det en dispositionsplan for en „planetby“ for København på deres arealer i Lyngby-Taarbæk Kommune.

I 1941 blev der afholdt møder mellem de to kommuner om en Fortunbyplan, og i 1942 kunne man i enighed lancere en plan for området.

Bebyggelsen i Fortunbyen blev opført fra 1946 og ind i 1950'erne. Byherre var flere forskellige boligselskaber, bl.a. KAB og AKB med tegnestuen, Dominia som rådgiver.

KAB fik grundene nærmest Lyngby, herunder pensionistboligerne ved Sorgenfrigårdsvej, og blev også bedt om at bygge børnegården Carlshøj og rækkehusene ved Klampenborgvej.

AKB fik den østlige del og blev desuden bedt om at opføre pensionistboliger på Melagervej.

Lyngby Almennyttige Boligselskab købte en grund, hvor Solparken blev opført i 1947.

Bebyggelsesplanen og parken for den første etape af Fortunbyen blev udformet af landskabsarkitekten Georg Boye, og det var arkitekterne Dan Fink, M. J. Kjælde, H. Frederiksen, N. J. Holm, V. Berner Nielsen og Charles E. Schou, der var arkitekter på selve byggeriet.

Byggeriet blev opført som etageblokke i gule mursten, og bygningerne ligger spredt på grønne plæner med bænke og legepladser.

Fortunbyen er opført i mursten på gammeldags vis. Det var derfor muligt at placere husene i arealet, som arkitekten havde lyst til. Rækkehusene følger terrænets kurver i bløde sving. „Højhuset“ på Lyngvej fra 1954 er også muret op på klassisk vis.

Fortunbyen



Etagebebyggelse i det grønne område i Fortunbyen, år 2022. Foto Henning Andersen.

Indflytningen i boligerne på Sorgenfrigårdsvej og Melagervej påbegyndtes i 1948/49. Der var tale om et mønsterbyggeri på 2 à 3 etager, der tillige havde pensionistboliger.

I 1940'erne var det nyt at trække etagehusene væk fra gaden og lægge dem i en park.

På den sydlige del af arealet opførte KAB en rækkehusbebyggelse med i alt ca. 270 boliger (Kornagervej, Torsvang, Agervang og Bækkevang).

Det var jord, der tidligere tilhørte Toftebæksgård i Bondebyen.



Rækkehusbebyggelsen ved Bækkevang, år 2022. Foto Henning Andersen.

Bebyggelsen ligger meget smukt placeret ned mod det grønne område Ermelundskilen. Der er i det hele taget tale om en særdeles vellykket bebyggelse med fine kvaliteter, både hvad angår det bygningsmæssige, men også tilpasningen til landskabet.

Fortunbyens udstrækning blev noget mindre end først planlagt, i det arealerne øst for motorvejen udgik af den oprindelige plan til senere disponering, og 1958 købte Staten det areal, hvor Den polytekniske Lærestanstalt (senere DTU) blev bygget.

Lundtoftebanen blev som bekendt aldrig til noget på trods af, at flere broanlæg m. v. blev etableret. I 1976 blev projektet endelig opgivet ved den såkaldte „tunnelbanelov“.

Som et kuriosum kan nævnes, at der allerede i de første bebyggelsesplaner fra 1940'erne indgik opførelse af en folkekirke i området, men i 1977 erobrede beboere fra Fortunbyen flertallet i Lyngby Menighedsråd for at forhindre kirkebyggeriet, der var tænkt udført foran AKB's højhus fra 1962. Man ville hellere bevare arealet som legeplads for kvarterets børn.

Samtidig med boligselskabernes projektering af bebyggelsen i den nye Fortunbyen, var en lang række mindre bygherrer i gang med at bygge nord og vest for det areal, der ejedes af Københavns Kommune og var stillet til rådighed for de sociale boligselskaber.

Dette byggeri opførtes fortrinsvis på jord udstykket fra gården „Carlshøj“, der var en udflyttergård fra Bondebyen og nu blev drevet som gart-

neri. Ejeren af Carlshøj var handelsgartner Frode Sørensen, der var en af de få gårdejere, der ikke havde solgt sin jord til Københavns Kommune i 1930.

Navnet „Fortunen“ relaterer sig sandsynligvis til et gammelt traktørsted i Dyrehaven nær Klampenborgvej, Restaurant Fortunen, som mange københavnere kendte fra deres årlige skovtur til Dyrehaven. De gode minder ved navnet kunne måske lokke lejere til det nye boligbyggeri.

Højhuset ved Lundtoftegårdsvej blev opført af AKB i 1962 og udviklingen af Fortunbyen fortsætter i vore dage med udbygning i traceet langs motorvejen.

I 1957 „tilbagekøbte“ Lyngby-Taarbæk Kommune de arealer, der endnu ikke var bebyggede.

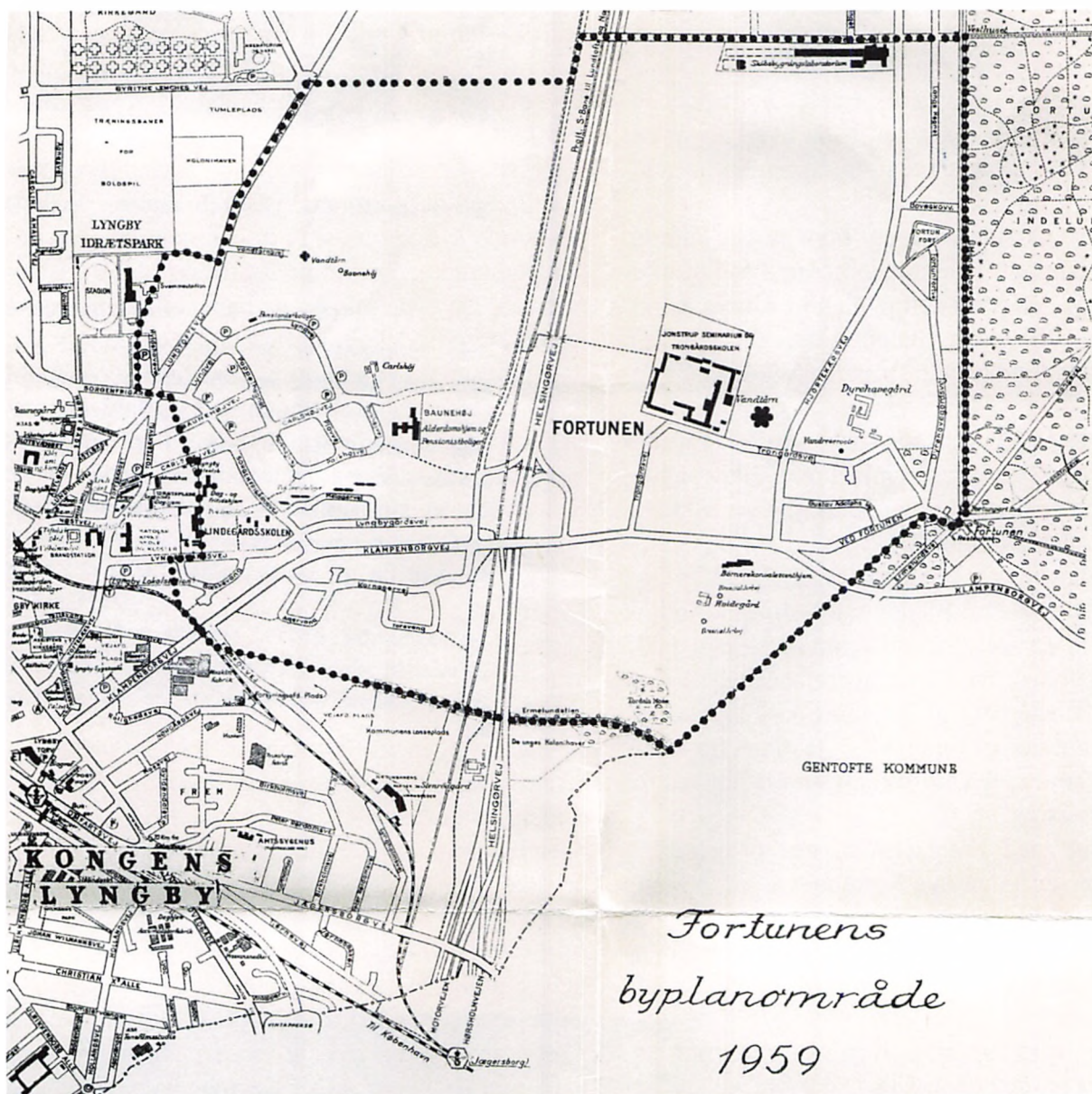
Egentlig var der ikke tale om et tilbagekøb, for Lyngby-Taarbæk Kommune havde jo aldrig tidligere ejet de pågældende arealer. Bønderne havde jo i 1930 valgt at sælge til København og ikke til Lyngby-Taarbæk.

Etableringen af Fortunbyen var en væsentlig årsag til kommunens voksende indbyggertal i perioden fra omkring 1950 til 1960: I perioden forøgedes kommunens indbyggertal med ca. 20.000 borgere.

Lidt om Fortunbyens vejnavne.

Selvfølgelig har politikere og borgere gjort sig nogle overvejelser om vejnavnene til det nye boligområde, og jeg tror, at daværende borgmester Paul Fenneberg har sat sit præg på navngivningen af vejene.

Fortunbyen



Fortunens byplanområde – kort fra 1959.

Mange af vejnavnene minder os om de gamle bondegårde, som jorden oprindeligt tilhørte.

Bydelen gennemskæres af Sorgenfrigårdsvej, der har navn efter den nu forsvundne bondegård Sorgenfrigård, der lå i Nørregade i Bondebyen, lige ved siden af den endnu eksisterende Baunegården.

Sorgenfrigård havde marker nordpå langs Mølleåen helt til Brede. Arealerne var smukt beliggende langs den idylliske Mølleå, og efter Lyngby-Vedbæk-banens anlæggelse i år 1900 blev disse arealer særdeles attraktive som byggegrunde.

Gården havde efter udskiftningen været i selveje i flere generationer, da den sidste ejer omkring år 1900 solgte gårdens arealer til et konsortium, der fik lavet en udstykningsplan for Sorgenfrigårds jorder. Det var en smuk plan med behørig tilpasning til det bakkede terræn.

Der blev afsat ca. 320 grunde, men det gik i begyndelsen lidt langsom med salget.

I 1901 købte konsul O. H. Bærentzen et stort areal i det nordvestlige hjørne af udstykningen og opførte en herskabelig villa tegnet af arkitekt Eugen Jørgensen. Villaen, „Lykkens Gave“, skænkede konsulen til Lyngby-Taarbæk Kommune i 1916 som alderdomshjem.

Efter 1. verdenskrig kom der lidt mere gang i grundsalget, og området udviklede sig efterhånden til det kvarter omkring Caroline Amalievej og Fuglevadsvej, som vi kender i dag.

En stor del af Fortunbyen er anlagt på den nu nedrevne gård Carlshøjs jorder, og vi mindes den gamle gård i vejnavnet „Carlshøjvej“.

Også bondegården Lyngbygård, som jo stadig



Sorgenfrigård, år 1889. Gården blev revet ned i 1935. Foto A. Th. Collin, Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

eksisterer, fik en vej opkaldte efter sig: „Lyngbygårdsvej“.

Et stykke af nuværende Toftebæksvej (stykket fra Høstvej til Lundtoftevej) hed tidligere „Lindgårdsvej“ efter Lindegaarden i Bondebyen, men vejen blev i 1946 indlemmet i Toftebæksvej.

„Toftebæksvej“ har navn efter Toftebækken, der var et vandløb fra Ermelunden til Lyngby Mølle-dam med et forløb omtrent svarende til Fæstningskanalens og Ermelundsstiens forløb.

„Baunehøjvej“ har navn efter en af de gamle vange, „Bounehøys Vang“, der lå nordøst for den gamle bondeby, vel i det område, hvor DTU ligger i dag.

„Lundtoftegårdsvej“ er af lidt nyere dato, og har navn efter den gamle Lundtoftegård i Lundtofte.

Tidligere var vejnavnet „Lundtoftegårdsvej“ meget naturligt tilknyttet landsbyen Lundtofte, og navnet var oprindeligt betegnelsen for vejstykket fra Lundtoftegård frem til gadekæret i Lundtofte.

I 1960 blev vejnavnet flyttet til den nye vej, der på daværende tidspunkt var under projektering. Vejstykket i Lundtofte blev herefter delvis nedlagt.

Et enkelt vejnavn relaterer sig til landbrugsredskaber: „Plovvej“.

Parkhøjvej og den nordlige del af Bauneporten hed tidligere „Svingelvej“, hvor en svingel er en slags vogn- eller plovstang. Navneændringen af Svingelvej skete i 1955 på baggrund af forskellige



*Baunehøjvej år 1957.
Foto Gunnar Jørgensen,
Lyngby-Taarbæk Stads-
arkiv.*

borger-protester til kommunen: Drilagtige lyngby'ere kaldte vejen for „Svindelvej“!

Oprindelsen til navnet Parkhøjvej fortæller sig i det uvisse, men mon ikke, at navnet har baggrund i områdets parklignende bebyggelse?

Poppelhegnet er selvfølgelig opkaldt efter en gammel række af poppeltræer, hvoraf vist nogle stadig er tilbage i området.

Melagervej har navn efter en af byens gamle åse (landbrugsareal), Meel Agre, der lå nord for Bondebyen i det område, hvor den sydlige del af DTU ligger i dag.

Agervang minder os om den gamle opdeling af landsbyens jord: Jorden var opdelt i et antal „vange“ (hovedmarker), der igen var opdelt i „åse“ (marker). Inden for hver ås havde bonden sin mark – en såkaldt „ager“.

Bækkevang har måske navn efter det nærliggende vandløb, Toftebækken.

Kornagervej er vel lige til højrebenet: En kornmark.

Torsvang – skulle man vel tro – har navn efter guden Tor, men nej, vejen har – ligesom Melagervej – navn efter et gammelt markstykke: „Taastals Agere“ (måske „Torne Agre“)

Sognerådet havde egentlig foreslået „Kobbelvang“ som vejnavn til Torsvang, men Overpostmesteren i København fandt navnet uheldigt, formentlig fordi det mindede for meget om et næsten tilsvarende vejnavn i København.

Lyngvej formodes at være et af de ældst kendte vejstykker i området.

På et kort fra 1778 ses en markvej fra Bondebyen mod nordøst, der fører frem til de nordøstligste markstykker i området.

På kortet ses en hel labyrint af markveje ud af Bondebyen og på tværs og langs af markerne.



Rækkehusbebyggelsen „Agervang“, år 2022. Foto Henning Andersen.



Lyngvej ved Sorgenfrigårdsvej, ca. år 1950. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Det må være ad veje som disse, at Kongens bønder i Lyngby har færdedes, når de skulle på arbejde på deres markstykker, hvoraf nogle lå langt fra Bondebyen.

Lyngvejen førte ud til to agre: Store og Lille Lyng Ager, der lå i en af byens vange, Borrevang, lige vest for Rævehøys Ager. Rævehøj ligger – selvfølgelig – på denne ager.

Man regner med, at selve vejnavnet „Lyngvej“ stammer fra 1800-tallet.

Fortunbyens trafikbetjening.

Opførelsen af en hel ny bydel kræver selvfølgelig planlægning af bl. a. den kollektive trafik.

De fleste husstande bestod jo af børnefamilier, hvor i hvert fald den ene voksne var erhvervsaktiv

med beskæftigelse enten indenfor eller uden for kommunen.

Da de fleste familier i slutningen af 1940'erne vel var uden egen bil, betød kvaliteten af den kollektive trafik en hel del for familiens sammenhængskraft.

Den første busbetjening af området udførtes af De røde Omnibusser, der i forbindelse med ruten Skodsborg-Lyngby-Søborg i 1949 indsatte ekstrabusser, der fungerede som en slags bybus for den hastigt voksende Fortunby. Der var tale om en slags „ringlinje“, der i ensrettet ring kørte fra Lyngby Station ad Toftebæksvej, Sorgenfrigårdsvej, Lyngbygårdsvej tilbage til Toftebæksvej og tilbage til Lyngby Station.

Hermed skabtes den første busforbindelse fra Fortunbyen til trafikknudepunktet Lyngby Station.

I 1950 udvidede Lyngby-Nærum Jernbane sit forretningsområde med busdrift. Der etableredes en buslinje til supplement af jernbanen, dengang kendt som „Sølvgrisen“ på grund af togenes sølvfarvede bemaling.

Ruten fik linjenummer 172, og busserne blev malet i samme farve som „Grisen“ og kaldtes derfor for „Sølvbussen“.

Ruten, der skulle have været midlertidig indtil der kunne leveres nye skinnebusser, blev hurtig en succes, og køreplanen blev udvidet, bl. a. blev nogle ture forlænget fra Lyngby Station til Vestkvarteret (ad Jernbanevej, Lyngby Hovedgade-Christian den X's Alle-Buddingevej tilbage til Lyngby Station). Rundturen varede seks minutter.

Den 1. september 1952 fik Nærumbanen nye



„Sølvbussen“ foran Rådhuset i 1953. Borgmester Paul Fenneberg (th.) i samtale med banens driftsbestyrer, stadsingeniør J. A. C. Rastrup. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



En bus fra „Hjortekær Trafik“ og chauffør Christian Andersen ved endestationen på Hjortekærvej 119 i år 1952. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

skinnebuss, men Sølvbussens passagertal blev ved med at stige, hvilket skyldtes udbygningen af Fortunbyen.

I 1953 blev der indsat ekstrabusser i myldretiden mellem Lyngby Station og Fortunbyen.

I periferien af Fortunbyen kørte de grønne busser fra Hjortekær Trafik. På Toftebæksvej kørte linje 173 på en busrute, der havde eksisteret siden 1925 (Lyngby-Lundtofte-Hjortekær). Hjortekær-Trafik kørte også på Klampenborgvej på en „hurtigrute“ fra Lyngby til Hjortekær.

På Klampenborgvej kørte også de røde busser fra Søborg: linje 168 fra Bellahøj til Skodsborg via Klampenborg.

Mon ikke, vi er mange fra Fortunbyen, der har benyttet denne rute til og fra besøg på Dyrehavsbakken?

I 1973 vedtog Folketinget loven om Hovedstadsområdet kollektive trafikbefordring, og det betød oprettelsen af HT (Hovedstadsområdets Trafikselskab), der overtog samtlige busselskaber i offentligt eje.

Den 1. oktober 1974 startede HT driften, og der blev indgået entreprenørkontrakter med de private rutebilejere. De private busselskaber fik lov at beholde farve og design på busserne indtil 1990, hvor HT krævede, at alle nye vogne skulle males i den gule HT-farve.

Fortunbyens butikker

En ny bydel har selvfølgelig behov for dagligvarebutikker, og i byplanlægningen blev det forudsat, at der i forbindelse med områdets udbygning blev



Lindegårdsvej ved Carlshøjvej, ca. år 1930. Forretningerne ses på hjørnet. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

anlagt større butikcentre med et bredt udvalg af forretninger. I det centrale Lyngby placeredes specialforretningerne.

Allerede omkring 1930 opstod de første dagligvarebutikker i området. Det var i forbindelse med de etageejendomme, der blev opført omkring Toftebæksvej (dengang Lindegårdsvej) og Carlshøjvej.

På det gamle billede ovenfor fra 1930 ses en bagerforretning på hjørnet af Lindegårdsvej og Carlshøjvej.

I ejendommen lå i mange år en købmandsforretning, der blev drevet af købmand Thomas Albers.

Ved siden af købmandsforretningen lå et ismejeri, hvor man i mine drengeår kunne købe isstænger til anvendelse i husholdningernes isskabe, der var en forløber for vore tiders fryserne og køleskabe.

Også lidt længere oppe ad Lindegårdsvej – på hjørnet ved Sorgenfrigårdsvej – lå et par dagligvarebutikker fra omkring 1930 – ismejeri og grønthandler.

En anden købmandsbutik uden for butikcentre var købmand Johannes Voxens butik, der lå på hjørnet af Baunehøjvej og Sorgenfrigårdsvej.

Det var min barndoms købmandsbutik. Jeg boede i nærheden af butikken og husker, når jeg af min

mor blev sendt til købmanden med en seddel med de varer, jeg skulle købe.

„Jeg skal ha’ det, der står på sedlen“, blev der sagt til den venlige købmand Voxen (eller en af hans kommisere), og det skal „skrives“, hvilket betød, at varerne blev købt på „klods“ (afbetaling). Der blev afregnet med købmanden en gang om måneden, når min far, der var postbud i Lyngby, fik sin månedsløn.

Købmand Voxen var meget vellidt blandt kunderne – og også blandt kvarterets børn. Det var købmanden, der sponserede godteposer, fastelavnstønder m. v., når der afholdtes fastelavnstfest i boligbebyggelsen.

Da jeg var 12-13 år, blev jeg „svajer“ hos købmanden. Jeg bragte varer ud til kunderne på en budcykel – kaldet en „Longjohn“, og jeg husker tydeligt



„Voxens Kolonial“ på hjørnet af Sorgenfrigårdsvej og Baunehøjvej. Til højre i billedet ses budcyklen „Longjohn“ og foran forretningen en stabel med de velvoksne ølkasser indeholdende 50 bajere. Foto Hanne Voxen.

hvor hårdt det var at slæbe en kasse øl – dengang indeholdende 50 flasker – op på 2. sal på Poppelhegnet, hvor der boede én af kvarterets tørstige sjæle.

Det var heller ikke sjovt, når fru Pedersen fra Snerlevej i den anden ende af byen ringede kl. 17:30 og skulle have tre kasser øl bragt ud inden lukketid.

Det hårde arbejde var glemt, når man fik en 5’er i drikkepenge!

Købmand Johannes Voxen døde i 1966, og forretningen blev herefter overtaget af købmand Jørgensen.

Som forudsat i byplanlægningen blev der også etableret et par butikcentre i området.

I den østlige ende af Carlshøjvej anlagdes et lille smukt butikstov, der i folkemunde hurtigt blev kaldt for „Cowboyder-Torvet“. Der er flere forklaringer på det besynderlige navn, men det mest gangbare er i min optik den, at butikkernes udenørs træstolper minder om et sted, hvor man kan tøjre sin hest.

Jeg har også hørt betegnelsen „Texas-Torvet“ om butikscenret, og at begrundelsen for dette navn var, at alle kunderne var hjulbenede!

Torvet er indrettet i en 2-etages boligbebyggelse, og nogle af lejlighederne over butikkerne husede liberale erhverv som læge, tandlæge og frisør.

Vittige hoveder har udtalt, at det var på dette tov, at damefrisøren lå oven på slagteren!

På Cowboyder-Torvet lå bl.a. en anden af kvarterets populære købmænd: Carlo Laursen.

Fortunbyen



Det smukke og funktionelle butikstov på Carlshøjvej, år 1955. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Fortunbyen



Også et par andre steder i området opstod der butikscentre: På Lyngbygårdsvej ved Sorgenfrigårdsvej lå en række butikker med bl. a. slagter, boghandel, fiskeforretning og legetøjsforretning.

På Sorgenfrigårdsvej ved Carlshøjvej og Lyngvej lå et andet af områdets lokale indkøbscentre med trikotageforretningen „Mirakel-Priser“, herrefrisør, bank, grønthandler, møbelmagasin, radioforretning, isenkræmmer, vaskeri m.fl.

Købmand Carlo Laursen med ansatte foran købmandsforretningen år 1965. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



„Cowboyder Torvet“ som det ser ud i dag – stadig smukt og grønt. Foto Henning Andersen.

Fortunbyens institutioner – Lindegårdsskolen, plejecenter Banehøj, pensionistboliger og Børnegården Carlshøj.

Ifølge planen fra 1942 skulle det nye kvarter forsynes med bl.a. offentlige institutioner.

Der var i forvejen en skole i området, Lindegårdsskolen, der var indviet den 12. august 1933 og lå på den daværende Klampenborgvej, som Lyngbygårdsvej hed på det tidspunkt.

Skolen blev bygget på en mark, der oprindeligt hørte til den gamle bondegård Lindegaarden i Bondebyen – deraf navnet „Lindegårdsskolen“.

Skolen supplerede Engelsborgskolen, i det elever fra Lyngby øst blev henført til den nye skole.

Elevtallet på skolen voksede støt og var først i 1950'erne oppe på 1.000 elever fordelt på 37 klasser. Dertil kom, at alle elever fra Raadvad skole, der skulle gå i 8.-10 klasse, også fik undervisning på Lindegårdsskolen.

Lindegårdsskolen havde behov for aflastning, og tre nye skoler blev bygget i området i de følgende år: Lundtofte ny Skole, Trongårdsskolen og Baunegårdsskolen.



*Mindre butikscenter på Sorgenfrigårdsvej ved Baunehøjvej, omkring år 1960.
Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.*



Lindegårdsskolen lige efter opførelsen i 1933. Billedet er taget fra Carlshøjvej. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Lindegårdsskolen er for nylig igen udbygget og moderniseret.

Som anført ovenfor afsattes der i byplanen fra 1942 arealer til offentlige institutioner, herunder plejehjem.

Dette udmøntedes i, at Lyngby-Taarbæk Kommune opførte plejehjemmet „Baunehøj“, der rummede både „sygehjem“ og pensionistboliger.

Den ældste del af Baunehøj er tegnet af arkitekt Mads Bertelsen og den lokale arkitekt, Holger Tangaa Hansen, har tegnet en del af det senere byggeri.



„Bauehøj“ som det ser ud efter renoveringen.

Foto Henning Andersen.

I februar 1959 stod pensionistboligerne klar, og i juni måned 1960 kunne plejedelen tages i brug.

Datidens „Det grønne Område“, Lyngby-Taarbæk-Bladet, havde opfordret byens borgere til at komme med forslag til navn på det nye center, og der indkom forslag som „Fennegården“, „Clausgården“, „Hyggebo“, „Aftenstjernen“ og „Fortunaborgen“, men det var den nærliggende Bauehøj, der fik lov til at lægge navn til stedet.

I byggeprojektet indgik kunstnerisk udsmykning af det nye plejehjem, og billedhuggeren Anker Hoffmann udførte skulpturen „Ung kvinde, der fodrer fugle“ til haven, og keramikeren Johannes Hedegaard udførte en reliefudsmykning med høstmotiv.

I 1963 blev plejehjemmet udvidet med en ny plejeafdeling i to etager og en ny køkkenfløj, der

erstattede det kælder-køkken, der var indrettet i det første byggeri.

Bauehøj var et efter datidens forhold stort og moderne plejehjem, der tit fik besøg af fagfolk, der ønskede at blive inspireret af Lyngby-Taarbæk Kommunes måde at drive ældreomsorg på.

Plejecenter Bauehøj gennemgik for et par år siden en modernisering, bl. a. med opførelse af nye bygninger til plejedelen.

I dag består plejecentret af i alt 108 boliger. Der er 3 bygninger der hver har 3 etager, i alt ni afdelinger.

Lyngby-Taarbæk Kommune har altid været en foregangskommune i plejen af byens ældre borgere.

Allerede i 1916 byggede kommunen de første „aldersrenteboliger“ i Bondebyen.



Fortunbyen under opførelse i 1950'erne. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Måske var det denne tradition, der bevirkede, at Lyngby-Taarbæk Kommune i forbindelse med etableringen af den nye by, bad boligselskabet KAB projektere „aldersrenteboliger“ i tilslutningen til deres kommende byggeri.

AKB projekterede såvel en børneinstitution samt aldersrenteboliger i tilslutning til deres almindelige boligbyggeri

For aldersrenteboligernes vedkommen var betingelsen for at opnå statsstøtte til byggeriet, at disse boliger skulle ejes og opføres af kommunen. Man fandt ud af, at det kunne organiseres på den

måde, at Lyngby-Taarbæk Kommune købte grunden og var bygherre, medens KAB stod for de projekterings- og tilsynsopgaver, som arkitekten ellers står for.

Ved en projekteringsfejl blev der installeret is-skabe i boligerne på Melagervej ligesom i AKB's almindelige lejligheder. Det var skabe, hvor man kunne indsætte en metalboks med en isblok. Da skabene først stod der, kunne sognerådet ikke nægne at forlange dem fjernet, selvom de ikke var bevilget og ikke hørte til standardinventaret i de øvrige aldersrenteboliger.



Kong Gustav Adolf på besøg i Fortunbyen i marts måned 1952. På kongens venstre side ses borgmester Paul Fenneberg. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



Boligerne på Sorgenfrigårdsvej, foråret 2022. Foto Henning Andersen.

Byggeriet på Melagervej stod færdigt i efteråret 1949, og den 15. oktober 1949 kunne beboerne flytte ind. Det fejrede man med et kaffebord for beboerne og bygherrerne i den festsal, der var indrettet under den ene af blokkene.

At boligbyggeriet i Fortunbyen var noget helt særligt, ses af den omstændighed, at den svenske Kong Gustav Adolf under sit besøg i Danmark i 1952 besøgte boligbyggeriet i Fortunbyen. Kongen var særligt interesseret i socialt byggeri og opholdt sig længe i fhv. kirkebetjent V. H. Sigersteds hjem i aldersrenteboligen på Melagervej.

I 1952 blev kommunens nye daginstitution/byggeri Carlshøj i Fortunbyen indviet. Det var en stor institution, der fra starten husede både vuggestue og børnehave.

Det var boligselskabet KAB med arkitekterne G. Albinus og P. Søgaard Petersen, der var bygherre. Projektet var tegnet på boligselskabernes fælles tegnestue, Dominia.

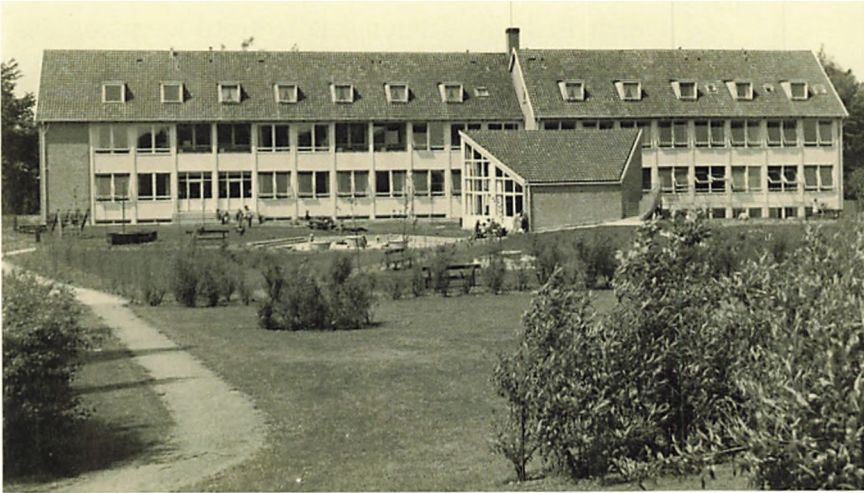
Indretningen stod indretningsarkitekt Tutti Lütken for.

Carlshøj var den fjerde børneinstitution, som Lyngby-Taarbæk Kommune opførte. Den første var „Børmely“ i Lyngby Vest, der blev opført i 1940.

Der må have været tale om et ambitiøst byggeri, i det overinspektøren for børneforsorgen O. Skjær-bæk udtalte:

„Vel er „Carlshøj“ ikke det dyreste, men dog alligevel langt ud over; hvad man bruger de fleste andre steder. Når man som her kommer op på en udgift på henimod 3.000 kr. pr. barn pr. år, så begynder jeg at nære bekymringer, om vi kan holde til at få sådanne udgifter dækket ind“.

Den første leder af Carlshøj Vuggestue var Helga Munch, og den første leder af børnehaven var



Børnegården „Carlshøj“ kort efter indvielsen i 1951. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



Dagligdag i Børnegården „Carlshøj“ år 1952, Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.

Frk. Hansen, der havde bolig på institutionen og var ansat i 36 år.

Senere blev der indrettet fritidshjem og SFO-ordning i institutionen.

Planerne om at indrette en institution i området gik som nævnt ovenfor helt tilbage til kommunens byplan fra 1943.

Lyngby Stadion og svømmehal

Om Lyngby Stadion hører med til Fortunbyen, kan vel diskuteres, men i min verden er stadion en vigtig del af området.

Under alle omstændigheder kommer lidt at stadions historie her.

Lyngby Stadion blev indviet i 1949 som et kombineret fodbold- og atletikstadion bl. a. omfattende en oval løbebane, der omgav fodboldbanen.

Siden er anlægget blevet udbygget adskillige gange med Lyngbyhallen i 1961, Lyngby Svøm-



Fra indvielsen af Lyngby Stadion i 1949. På billedet ses bl.a. Prins Knud, der dengang var tronfølger. Foto Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv.



Fagenes Fest, vel engang i 1950'erne. Foto Peter Bennicke.

mehal i 1971, Træningshallerne til tennis og badminton i 1986, Lyngby Boldklubs klubhus i 1989 og Lyngby Tennisklubs klubhus i 2001.

Lyngby-Taarbæk Kommune har for nylig solgt Lyngby Stadion til ejerne af Lyngby Boldklub, Friends of Lyngby.

Investorerne har store planer for det nye stadionbyggeri, og i planerne indgår bl.a. opførelse af studieboliger, seniorboliger, 1500 m² sundhedshus og erhvervslokaler.

Selve stadion tænkes opgraderet til at opfylde Superligakravene. Stadion udformes som et lukket stadion med fire overdækkede tribuner og i alt 6500 tilskuerpladser.

I 1977 stod den nye svømmehal færdig. Den blev straks meget populær hos kommunens borgere – en popularitet, der har holdt sig helt op til vores dag.

Som en kuriositet kan måske nævnes, at den kommunale badeanstalt i „Brohus“ på Hovedgaden blev nedlagt samtidig med ibrugtagningen af den nye svømmehal: Nu kunne lyngbyenserne få et offentligt bad i den nye svømmehal.

Ud over egentlige idrætsarrangementer har stadion også „lagt græs“ til andre store begivenheder, f.eks. „Fagenes Fest“.

Her var der dyster mellem bagere, skorstensfejere, murere, brandmænd, postbude og andet godtfolk.

Højdepunktet var nok tovtrækning, men der var også løb med indlagt pølse- og smørrebrøds spisning. Det var et folkets fest. Fagenes fest blev startet af brændselsafbærer Olsen, som efter ide fra



*Skoleidrætsdag i 1960'erne.
Foto Lyngby-Taarbæk Stads-
arkiv.*

Paris fik „legene“ indført i Danmark i 1938. Overskuddet gik til børnenes kontor.

Også skoleidrætten satte sit præg på Lyngby Stadion. I en lang årrække blev der hvert efterår afholdt et stort skoleidrætsstævne på stadion. Der var næsten olympisk stemning over arrangementet, hvor der var samlet indmarch med skolenes faner.

Tiden løb fra den store begivenhed, der blev afløst af en række mindre, aldersinddelte arrangementer.

Den katolske Kirke.

I den oprindelige byplan fra 1940'erne var planlagt opførelse af en sognekirke i det område, man

regnede med, ville blive centrum i den nye bydel: Området ved Klampenborgvej-Lyngbygårdsvej-Lundtoftevej.

Byggeplanerne blev aldrig ført ud i livet, men i 1957 kunne den katolske menighed i Lyngby tage en hel ny kirke i brug.

Alle kender vel den markante, moderne kirkebygning på hjørnet af Toftebæksvej og Lyngbygårdsvej, som er den katolske kirke i Lyngby, Sankt Knud Lavard Kirke. Kirken er tegnet af arkitekt Carl R. Frederiksen og opført i 1956-57.

Det katolske sogn i Lyngby blev selvstændigt i januar 1942 og havde i begyndelsen til huse i en bygning ved Likørstræde i Lyngbys centrum. Me-



*Sankt Knud
Lavards Kirke.
Foto Henning
Andersen.*

nigheden voksede imidlertid så hurtigt, at forsamlingsbygningen blev for lille.

Da der ikke var udvidelsesmuligheder her, købte menigheden en stor byggegrund i Fortunbyen.

Den gamle bygning i Likørstræde var i brug sidste gang søndag den 26. november 1950, og den katolske menighed i Lyngby flyttede til et nyt, midlertidigt kapel i Fortunbyen. Det midlertidige kapel var i brug indtil den nye kirke stod færdig i 1957.

I tilknytning til kirken ligger Sankt Knud Lavard Skole, der blev opført i 1954, altså et par år før kirken. Skolen er tegnet af arkitekt Carl R. Frederiksen, og bygningen er præmieret af Lyngby-Tarbæk Kommune.

Fortunbyens skulpturer og grønne arealer.

Fortunbyen er anlagt som et grønt kvarter med parker og grønne arealer mellem boligblokkene og rækkehusene.

Man kan vel sige, at Fortunbyen fuldt ud levet op til kommunens image som en grøn kommune – „Det grønne Område“.

Der er et par grønne lokaliteter, der fortjener at blive fremhævet, og da der på et par af disse arealer er opsat skulpturer, tager vi lige historien om disse skulpturer med her.

På et stort grønt fællesareal i nærheden af højhuset på Lyngvej står skulpturen „Fontænehestene“, der er udført af billedhuggeren Karl Otto Johansen.



Skulpturen „Fontænehestene“ i Fortunbyen. Foto Henning Andersen.

Skulpturen viser to heste, der står og snuser kælen til hinanden.

Skulpturen står lige ved en af kvarterers mange legepladser, og mange af kvarteret børn har nok siddet på hestene og leget cowboy: Nogle mener at kunne huske fra deres barndom i Fortunbyen, at der kom vand ud af hestenes næsebor.

Skulpturen blev på et tidspunkt malet rød ved hævværk, men blev hurtigt rengjort igen.

Ved Firskovvej ligger „Cirkuspladsen“ som en del af Ermelundskilen. Arealet har været brugt til cirkus, landingsplads for luftballoner, parkeringsplads og andre pladskrævende aktiviteter.

Ermelundskilen er en grøn, fredet landskabskille, som strækker sig fra Lyngby Sø i vest til Ermelunden i øst.

Ved Lyngbygårdsvej og Lokalstationen – ved den offentlige sti til Ermelundsstien fra Toftebæks-



Cirkus Arena på Cirkuspladsen år 2018. Foto Henning Andersen.

vej til Klampenborgvej – ligger et lille parkområde, der blev etableret i forbindelse med opførelsen af en ny stationsbygning til Nærumbanen.

På arealet står en skulptur udført af billedhugger



Skulptur ved lokalstationen udført af Lene Elsner. Foto Henning Andersen.

Lene Elsner. Den er uden titel men kan karakteriseres som „en stenkrop med boblende energi“

Skulpturen er støbt i beton af kunstneren selv.

Lene Elsner er elev af billedhuggeren Svend Wiig Hansen.

Lidt af vejen – ved Plejecenter Banehøj – er opstillet en skulptur af kunstneren Anker Hoffmann.

Skulpturen hedder „Ung kvinde, der fodrer fugle“, og den bringer „ungdommelig dynamik“ til haven, som der så poetisk er skrevet i kommunens publikation „På sporet af skulpturerne i Lyngby-Taarbæk Kommune.“

Mon ikke, at skulpturen dagligt glæder vore ældre medborgere på plejecentret – og ligeså ansatte og besøgende?



Skulpturen „Ung kvinde, der fodrer fugle“. Foto Henning Andersen.

Efterord

Som jeg skrev i indledningen, levede jeg min barndom og det meste af min ungdom i Fortunbyen, først på Baunehøjvej senere på Sorgenfrigårdsvej. Jeg havde også en kort periode, hvor jeg boede alene i en lejlighed på Carlshøjvej.

Da jeg disponerede og skrev denne lille artikel om Fortunbyen, dukkede minderne frem – både de gode og de mindre gode. Men det er de gode minder, der er i overtal.

Jeg husker min opvækst i forholdsvis små – men trygge kår – i en 2-værelses lejlighed, hvor vi boede fire mennesker. I starten var boligen opvarmet med kakkellovn – senere blev der indlagt centralvarme.

Min far var postbud ved Lyngby Postkontor – han var byens sidste landpost, fortalte han mig, med rute på cykel til Frederiksdal, hvor han fik en snak med grev Schulin, der gerne ville slå en snak af med landposten fra Lyngby.

Min mor var hjemmegående, da min søster og jeg var helt små. Senere fik hun fabriksarbejde på Gusum Lynlåsfabrik i Nørregade i Bondebyen.

Jeg husker også min første skoletid på Lundtofte Skole, hvor de små elever fra Fortunbyen blev kørt frem og tilbage fra skolen i Bojesens grønne rutebiler. Det var tit Bojesen selv, der sad ved rattet.

Ligeledes husker jeg de mange dejlige timer, hvor ejendommens børn legede sammen på de grønne områder i kvarteret. Vi legede med biler, og vi legede krig, og vi spillede bold. Mit indtryk er, at de fleste af kvarterers børn ikke gik i daginstitution der midt i 1950'erne.

Jeg husker også vores underbo, togfører Charles Jensen, der var ansat ved Nærumbanen. Gik jeg en tur ned på lokalstation på Toftebæksvej, og var det Jensen, der førte „Grisen“, vankede der altid en gratis tur i førerkabinen – og en gratis is på Nærum Station!

Danseundervisning i Cykelhuset på Carlshøjvej var ingen succes for mit vedkomne: Jeg nægtede at danse med piger, og mine forældre blev vist anbefalet at melde mig ud af danseskolen.

Det med pigerne ændrede sig dog senere!

Tak til Fortunbyen for gode rammer om en dejlig barndom.

Jørgen Engelbrekt Petersen
Da Parcelvej var en „handelsgade“
- fra Femkrydset til Virumvej

Jørgen E. Petersen fortæller:

Barndommens gade Parcelvej strakte sig fra Virumvej til Femkrydset på Frederiksdalsvej i 1940'erne, da jeg voksede op i nr. 175-177. Jeg vil fortælle lidt om alle de mange forskellige håndværk og forretninger, der var på vejen, hvor der i dag ikke findes en eneste tilbage.

De ulige numre 151-177

Så hvorfor ikke begynde i nr. 177, hvor min far havde cykelværksted og -butik. Butikken blev midler-



Tegning af Parcelvej 175-177. Skomagerens butik tv og cykelsmedens værksted th. I baggrunden skimtes Virum Skole med Vandtårnet fra 1920. Tegnet af den lokale kunstmaler A. Melskens (1894-1956), Virumgade 13B. Ca. 1945.



Fra venstre: skomagermester Niels Petersen, fortælleren Jørgen og hans far, cykelsmeden Aage Petersen. Året er 1942-43, fotografen er Bojesen, fra Hjortekær Trafik. Bussen holdt jo lige uden for vores hus. Cykelsmeden i hjemmelavet arbejdstøj af gamle sække. Mange mennesker har glemt, at der i 5 år ikke kom bomuld eller andet stof til Danmark.



Her cykelsmeden Aage Petersen. Jørgens far:

tidigt udlejet til hr Larsen, der åbnede en forretning med alt i vask og rens samt indlevering af vasketøj til Bleggården i Kongens Lyngby samt rens vel nok samme sted. Jeg husker ikke, at min mor fik presset et par bukser til min far eller masket et par nylonstrømper op. Det kender man ikke til i dag.

Udenfor huset havde bussen fra „De grønne Busser“ endestation, så kunne vi via Frederiksdal komme til Lyngby. Hjortekær-Trafik, „De brune Busser“ startede senere, da Simonsen oprettede en ny rute og De grønne Busser holdt op med at køre i Virum. Bussen stoppede i Frederiksdal. Parcel-

vej nr. 175, som min far (Cykelsmeden Aage Petersen kaldet Muggebikken) også ejede, etablerede skomager Niels Petersen sig. Her kunne man også købe træsko og sutsko med cykeldæk som såler. I et tilstødende lokale havde Elly Jensen, født Cortsen, rulleforretning. Om eftermiddagen kom hendes mand og bragte det ny rullede tøj ud. Jeg husker et reklameskilt, jeg så i København for længe siden, hvor der stod: „Her rulles – Madam Svendsen over Gaarden“. Et så flot skilt var der ikke på Parcelvej og rulleforretninger findes sikkert ikke mere.

Da Parcelvej var en „handelsgade“



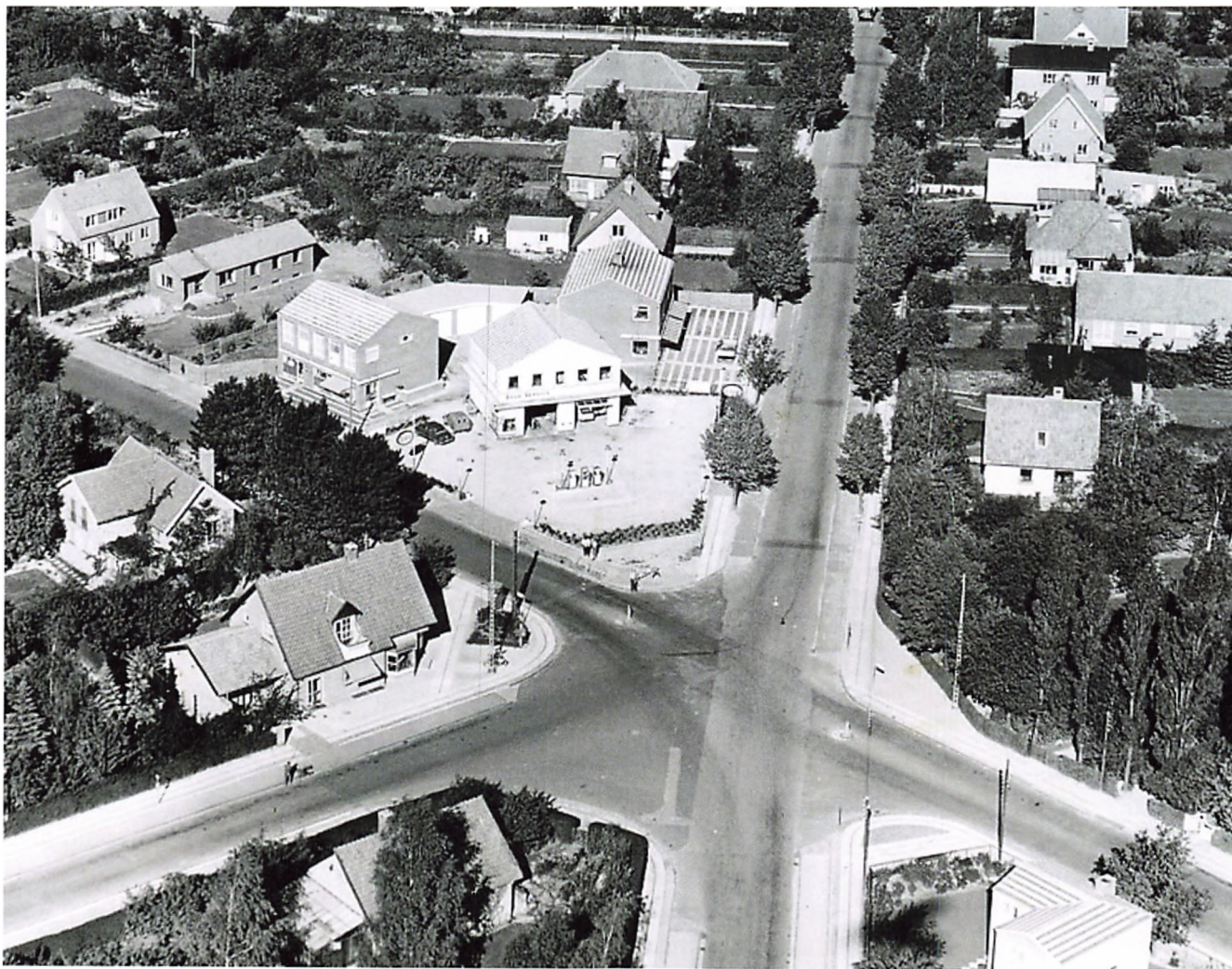
Hele familien Rem i haven foran huset på Parcelvej 173 (173A). Huset er i dag et smukt velholdt hus fra 1923 indvendigt en del ombygget, men udvendigt med samme facade inddeling som ses på det gamle foto. Ukendt fotograf. Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. Ca. 1925

Så kom nr. 165, hvor først købmand Engel boede og i min barndom, købmand Aage Bertelsen. Her kunne man ud over almindelige købmandsvarer få petroleum og bestille koks. Min farbror Ernst Petersen solgte i 1939 huset til sin bror Robert Petersen. Da købmand Bertelsen senere i 1946 flyttede til Femkrydset, købte Lyngby-Taarbæk Kommune huset af min farbror. Huset var først bolig for pedellen på Virum Skole, senere bolig for personale på Solgården for til sidst at blive brugt som børnehaven, men haven /jorden blev brugt ved udvidelse af Virum Skole, „de røde bygninger“.



Købmand Poul Engel på Parcelvej 165. Ca. 1935. Ukendt fotograf.

Da Parcelvej var en „handelsgade“



Femkrydset. Her løber Frederiksdalsvej, Parcelvej og Furesø Parkvej sammen. Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. Ca. 1955.

Da Parcelvej var en „handelsgade“



Postbud Frede Jønsson i Femkrydset ståede udfør Parcelvej 148. Foto Svend Jønsson. Ca. 1960

Ejendommen var opført af Ernst Petersen 1932. Først bolig og forretning for Poul Engel, senere købmand Aage Bertelsen inden, han byggede en ny købmandsbutik med beboelse på Furesø Parkvej 2. Købmand Bertelsen boede inden da på Parcelvej 172 hos min farbror på første sal. Huset blev nedrevet ved Virum Skoles udvidelse sidst i 1950'erne, men inden bl.a. brugt til beboelse for ansatte unge piger på Solgården og kaldet „Piger-nes Paradis“. Senere bolig for skolepedellen på Virum Skole Axel E. Carlson indtil de nye røde bygninger på Virum Skole var færdige, hvor der

i forbindelse med gymnastiksalen blev indrettet bolig på 1. sal i østenden af bygningen. Da huset var bolig for pedellen, var der samtidigt kommunal børnehave.

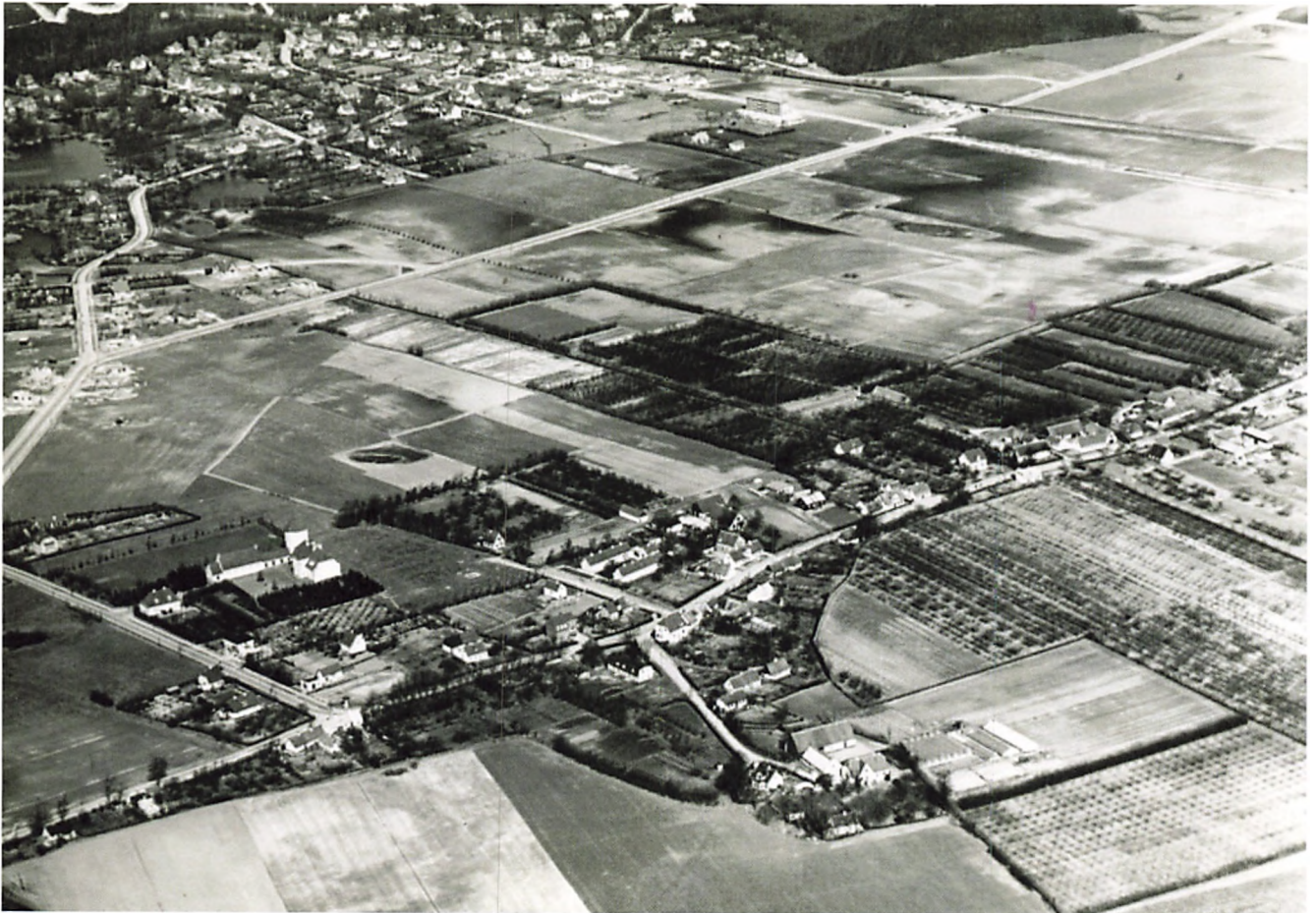
De lige numre 148-174

På den side af vejen skete der også noget. Hos fru Lundberg i nr. 168 kunne man gå til spil for at lære at spille på harmonika og klaver. Et par huse længere ned ad vejen boede skrædder Axelsen, som havde et fint „Herre- og Dame Skrædderi“. Og længere nede af vejen havde vi så gartner An-

Da Parcelvej var en „handelsgade“

ker. Han var anlægsgartner med flere folk i arbejde med store arbejder for kommunen. Så kom vi til isolatør Nordahl-Petersen. Ved siden af tømrer og ejendomshandler Nielsen, som vi børn kaldte „Skilte Nielsen“, fordi på stakittet ud mod Parcel-

vej var der selvfølgelig et skilt med „Tømrer og Ejendomshandler“, men også „Handel og Betleri forbudt“ og „Cykler må ikke henstilles op ad Hegenet“. Så skal vi forbi forfatteren Erik Volmer Jensen (1912-1993), der skrev drengebøger og lavede



Virums nye og gamle skole. Virum Kirke endnu ikke bygget. Virum Station ved at blive anlagt. Lb.nr. B1945. Luftfoto. Foto Nowico. Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. 1936.

dukketeater for os børn. Han skrev en vidunderlig artikel om netop Parcelvej i Politikens søndagstilæg, men jeg husker ikke hvornår.

I det sidste hus før Femkrydset boede måleraf-læser Erik Olsen, kaldet „Lysets engel“, hvilket kræver en forklaring. Erik Olsen var den, der kom, når regningen var betalt og „tændte“, lukkede op for elektriciteten igen. Hos hans kone kunne man i en del år betale sin elregning i hendes lille kontor. Så var der jo Virum Skole med Johannes J. Ram-bøll overlærer (1926-45); det hed ikke skolein-spektør dengang. Jeg kom i skole 1. april 1945 og ved hans død var vejen dækket med blomster fra skolen til Virum Kirke. Jeg gik i 1. eller 2. klasse.

På Parcelvej bag de lige husnumre strakte sig et jorddige mod nordvest, ca. 1 m højt, hvor alle vi børn legede. Der var firben, salamandere og tit pindsvin. Når min morfar Lauritz Larsen, der kom cyklende helt fra Gundsømagle for at besøgte os i Virum, gik han altid ud på volden og plukkede perikon til den hjemmekrydrede snaps. Der var også en trampesti igennem området fra Virumvej til Frederiksdalsvej, i dag ville det nok være blevet fredet. Stien skilte, så det der lå sydvest for diget, hed Virum Overdrev og meget længere ude mod Kaningården Bredvig Overdrev. Vi børn elskede det, fordi der kunne vi bygge huler og lege indianere og meget andet. Ældre folk fortalte os, at i gamle dage havde diget gået længere mod nordvest, men var blevet skåret over, da Frederiksdalsvej blev anlagt i 1934-35. Stien forsvandt der helt, da tre-kanten Frederiksdalsvej-Virumvej-Parcelvej blev bebygget. Vi børn måtte søge til nye steder, bl.a.

CIRKUS ROYAL

Hver Aften Kl. 20 stor Forestilling

VIDUNDERDRENGEN BENNY DANE

SE DEN 15-ÅRIGE DANSKE STÆRKE-ARTIST UDVIRVE SIT KØRMONDICE PÅ DE TRAPPEAKT HØJT OPPE UNDER CHRISTAGET

ØRENGEN MED DE SMIDIGE SKULDERE - GØR ALT DET, SOM KENNETTES NER DEN RØSTIGE ARTIST - HAN FIKER KALLER GANG PÅ GÅNG DET STORE GYS

EN AF CIRKUS ROYALs STORE SENSATIONER

Alfredo og Willy

Livsglædens lystige Repræsentanter

De vil more Dem med Tauterne vil trille - De vil hyle af Latter, naar de to Spottige ruller sig ud

DE FAAR DEM KUN AT SE I Cirkus Royal

De skifter Dem selv og fortæller og spottet

Cirkus Royal har i Aar det helt nye Program skoleagt og underholdende

Bliver en Aars Næstkommande næstkommande Cirkus af de Løstkomne til Danmark. Se dem - Her den - Her den

Afslutning til Skolene hver Dag fra 11-12 og fra 15-17, hvor Publikum kan få Lejlighed til at se flere skoleaktige Dyr. Billetter adskilte Kr. 10,00. Billetter for voksne børn fra Kr. 10,00 - 15,00. Skolebørn og Udenbuds på Grænsen. Cirkus Royal

til grunden, hvor tanken i Femkrydset nu ligger på hjørnet af Frederiksdalsvej og Parcelvej. Det var også byens cirkusplads, hvor Royal, en cirkus fra den gang, slog deres telt op.

Til sidst vil jeg gerne fortælle, om min far Aage Petersen. Han må være den eneste cykelsmed i Danmark, hvis cykelværksted kom på Nationalmuseet.

Cykelsmeden, der kom på museum, Aage Petersen (1903-1972)

I flere år har jeg forsøgt at få Jørgen til at skrive om det gamle Virum. Nu var det endeligt lykkedes. Jeg – Niels-Kristian Petersen – var inviteret til en bogpræsentation hos familien Jørgen E. Petersen (født 1937) i efteråret 2021. Selv om vi har efternavnet til fælles og begge er fra Virum, er vi ikke i familie. De lidt ældre i Virum-området husker sikkert hans far, cykelsmeden på hjørnet af Virumvej og Parcelvej med det beskrivende navn Muggebikken.

Fra bogen er hentet:

Familien Petersen på Jørgens mors side, er indvandrere fra det nordvestlige Sjælland, hvor oldefar var „afbygger“, en mindre landbruger, hvor jorden var udstykket fra en større gård. En „stilling“, der blev brugt i det Nordsjællandske, men i dag nærmest ukendt samt lidt svensk blod fra oldemor Bengta, der har sneget sig ind. De svenskere roede

bare til Sjælland! De bosatte sig i Krogen, i dag Virumstræde, den sydvestlige del af landsbyen Virum. Min farfar Niels Peter Petersen og farmor Bodil Kirstine købte Virumvej 137B ca. 1896, hvor jeg selv boede til 1988.

I bladet „Cyklisten“ 2001 skrev sønnen Jørgen om sin far Aage, der „kom“ på museum i Brede. Jørgen Petersen hjalp museumsfolkene fra Brede, museumsinspektør George Nellemann (1930-2014) med medhjælper og fotograf, med at pakke værkstedet sammen i efteråret 1972. Senere blev hele værkstedet udstillet på en af sommerudstillingerne i Brede (1966-1988) i 1985. Selv et par tomme ølflasker kom med.

Cykelsmeden startede så småt op i 1925, hvor veje og de få cykelstier der fandtes, var en udfordring, hvilket også gjaldt cyklen, for cyklisterne især om vinteren. Cyklerne var dog blevet bedre. En sjælden gang så man en cykel uden friløb eller en hønsepind, som stak ud fra baghjulet, som de ældre herrer brugte ved påstigning.

I 1940 skriver Jørgen Petersen sendte en vis malersvend fra Tyskland ikke så få soldater på cykel til landet for at „beskytte“ os. De havde ikke fået cykelreserveredele med! Cykler skulle mørklægges. Der kom hætter på nefalygterne, dynamoerne fik sort glas med en sprække. Bagskærmen blev malet hvid. En fjeder sat på forskærmen, der larmede ved kontakten til egerne i forhjulet. Så kunne de høre hinanden. Der var jo ingen gadebelysning. Sådan en har vel alle raske drenge senere lavet i pap og sat fast med en tøjklamme, så cyklen kom til at lyde som en boret knallert? Herligt. Bilerne



Her på hjørnet af Virumvej og Parcelvej, lå cykelværkstedet i den hvide hus/bungalow nr. 175. Senere blev der sat en ekstra etage på til beboelse, da Aage Petersen solgte nr. 177, hvor værkstedet oprindeligt lå i 1956, til Børge Poulsen bedre kendt som „Lampetten“. På billedet til venstre ses et særligt tag, nemlig toppen af Virum Vandtårn (nedrevet). I mange år Virums vartegn som en del af Virum skole fra 1920. Privat foto ca. 1955.

var som i dag ikke noget problem. Ganske få på veje og gader, men røgen fra gasgeneratoren kunne lugtes.

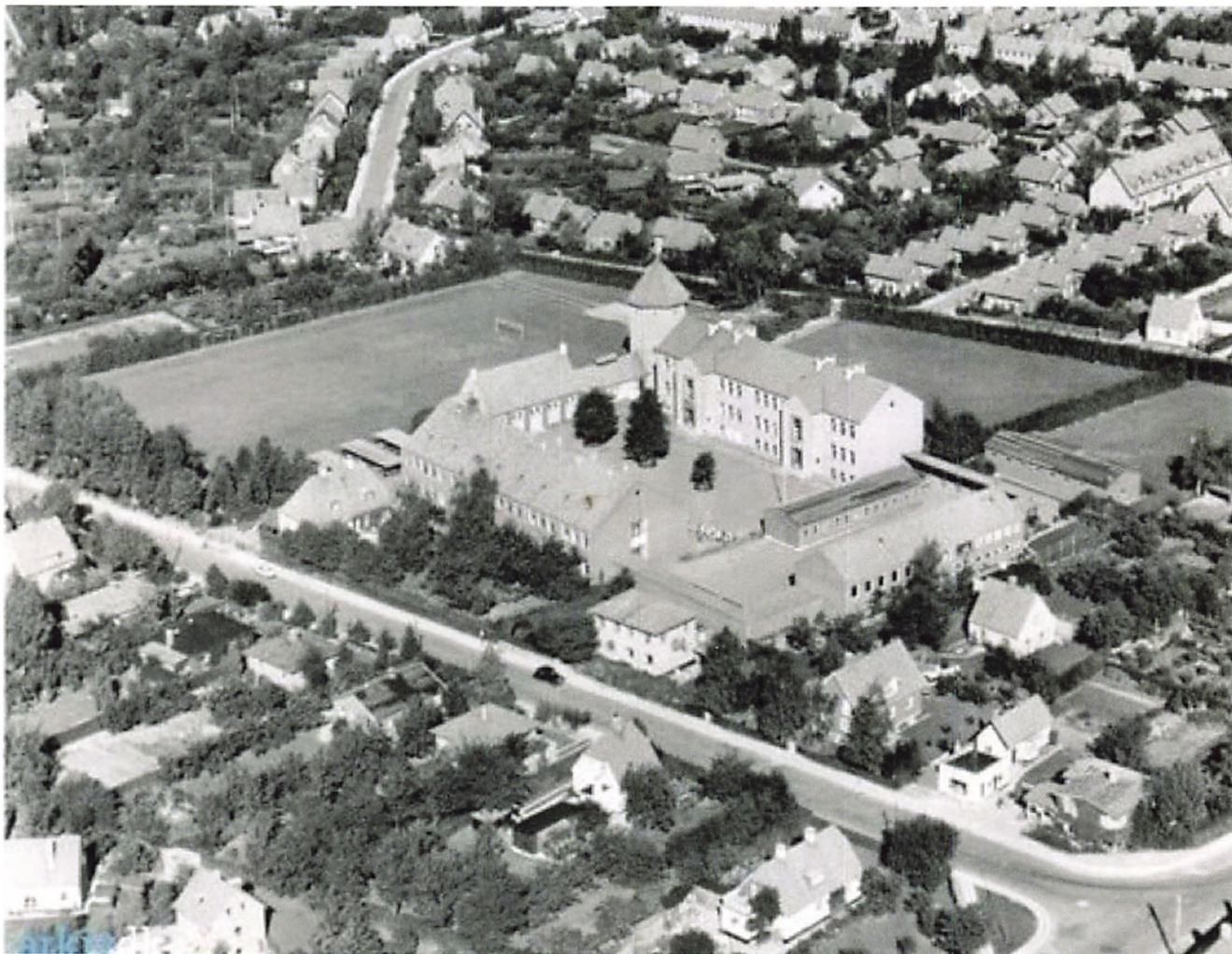
Det var dæk og slanger, der var mangel på. Sådan her lavede du dine egne lappetrejer. En gammel udtjent cykelslange, ventilen klippes bort, men gemmes, kunne måske bruges senere. Slangen klippes op på langs og sættes fast med tegnestifter på en plade og smøres med hjemmelavet soludcium. Det blev laver af udtjente rågummisåler, som Aage Petersen hentede hos skomageren, der var lejer hos cykelsmeden. De blev opløst i stenkulsnaphtha, hvorpå opløsningen blev smurt på slangen. Der blev lagt klar folie over; det hele rullet sammen og du havde dine egne lappetrejer.

En kunde på besøg med en cykel, der var flad. Aage fjernede 7 lapper fra dækket, som blev mærket med kridt. De skulle jo gerne tilbage på de rigtige steder igen. Slagen punkteret ved ventilen, som blev fjernet og flyttet til et andet sted på slagen, og der bliver lappet. Alle lapper på dækket sat

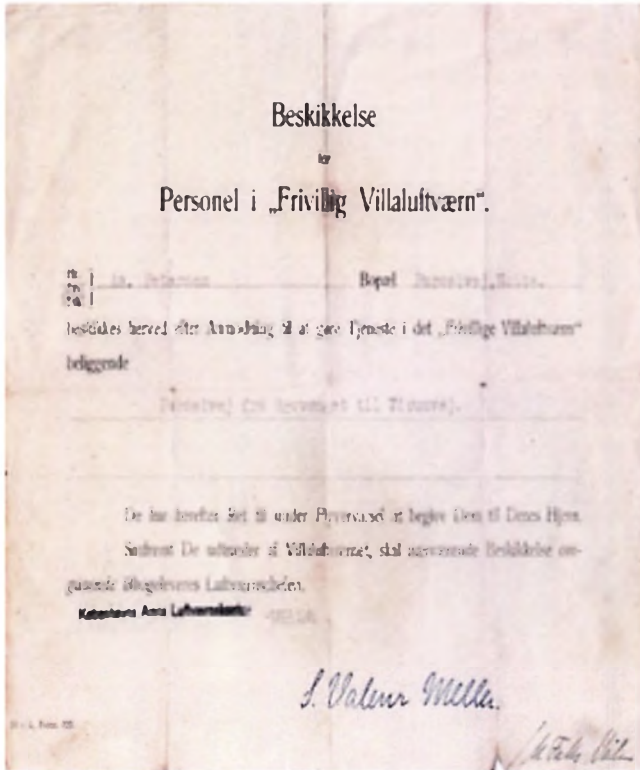
på igen og der pumpes forsigtigt – hurra det holder. Pris kr. 1,25. Det kunne jo ikke blive ved med at gå, så kunden en håndværker, der kørte fra Virum til Carlsberg hver dag, så cykelsmeden søgte Varedirektoratet, om et nyt dæk og slange. De fik et afslag. Den kære håndværker havde 20 min. gang til Virum Station og kunne tage S-toget. Cykelsmedens svoger i Hedehusene fik et nyt dæk, men han cyklede også til Københavns Sydhavn hverdag for at arbejde med anlæggelse af kloakker, et fælles gode! Senere, fortalte cykelsmeden, dukkede der helt nye Dunlop dæk op; de var med i de containere som englænderne smed ned med våben i. De blev camoufleret, når de endte på danske cykler med lidt maling. Under krigen var Aage for øvrigt medlem af „Frivillig Villaluftværn“.

Freden kom, men meget langsomt kom dæk og slanger samt andre reservedele. Konkurrence opstod og knallerten (cykel med hjælpemotor i starten) fandt indpas og snart blev bilen en mulighed for langt flere. Cyklen blev gemt væk og de gode

Da Parcelvej var en „handelsgade“



Her ses Parcelvejs udmunding i Virumvej med mit barndomshjem nederst til højre. Virum skole med vandtårnet set mod nordøst. Ukendt fotograf. Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv Lb.nr. B1961.1956.



En speciel opgave under Anden Verdenskrig. „Frigivillig Villaluftværn“

tider for en rask cykelsmed med et godt opland og god kundepleje forsvandt mere og mere. Man kunne altid få en god snak hos cykelsmeden, der ofte havde de sidste nyheder fra området. En uges tid før Aage Petersen døde sagde han som så ofte før: *Jeg håber, jeg kan gå på mit værksted til jeg dør.* Det gjorde han så. Han døde en time efter lukketid d. 28. august 1972.

Kilder:

Cyklister. nr. 4. August 2001. Medlemsblad for Cyklistforbundet i Danmark

Jørgen Petersens aner. Slægtshistorie – fortalt af Jørgen Engelbrekt Petersen til sin søn Peter Engelbrekt Petersen. Privat udgivelse og tryk. 50 sider. 2021

På cykeltur med Stillsadsraaden. Niels-Kristian Petersen. Greens Forlag. 2022

Artiklen er bearbejdet af Niels-Kristian Petersen.

Hans Kristensen

Furesøkvarterets Grundejerforening gennem 100 år

Grundejerforeningens område

Furesøkvarterets Grundejerforening er en relativt stor grundejerforening. Den omfatter de 808 grunde, som ligger i området fra Malmlosevej i nord til Furesø Parkvej mod syd, og som er afgrænset

af Parcelvej mod øst og Furesøen mod vest. Den sydlige del af Furesøkvarteret, som går fra Furesø Parkvej til Virum Vandvej, omfatter knapt 300 grunde, men hører af historiske grunde ikke med i Furesøkvarterets Grundejerforening.



Furesøkvarteret set fra luften. Foto Jens V. Nielsen.

påtrængende end i det forgangne. Tilfældigheden opstod ved, at vores Kasserer fru Christensen i et bestyrelsesmøde anmodede om en bevilling til indkøb af en ny regnskabsbog. Nu flottes vi os ikke sådan i det daglige, så hun måtte bevise nødvendigheden af sit ønske. Ved sin fremvisning af den udskrevne regnskabsbog, afslørede det, at den var påbegyndt i efteråret 1921. Det var så interessant, at vi på stedet uden yderligere overvejelser indrømmede fru Christensen tilladelse til at indkøbe et styk ny regnskabsbog – alene for at få den gamle at kigge i.

Ifølge et andet dokument, som er nogle år yngre, ser det ud til, at den stiftende generalforsamling først blev holdt i 1922. På det tidspunkt var der ifølge kassebogen 35 medlemmer, som hver havde betalt 6 kroner i årskontingent. I dokumentet omtales foreningen som „Grundejerforeningen for Kanningaardkvarteret“. Dokumentet er en opfordring til at melde sig ind i grundejerforeningen, og i det omtales foreningens meritter igennem de første år:

1. Alle veje er blevet forsynet med tydelige vejskilte.
2. Vejenes farbarhed om vinteren er blevet opretholdt ved sneplov.
3. Foreningens bestyrelse har ført forhandlinger med kommunen om vand, gas og elektricitet på de forskellige veje.
4. Tidligere var kvarteret et eldorado for vildttype og søndagsjægere; men foreningen har sørget

for afløsning af al jagt i kvarteret, og ordnede tilstande synes nu at være opnået.

5. Foreningen har sørget for en forbedret nedgang til Furesøen, og finder det ønskeligt, at adgangen forbedres yderligere.
6. Foreningen var også i gang med forhandlinger med Københavns Telefon Aktieselskab om en bedre ordning af telefonforholdene. Første resultat var, at Frederiksdal Central kom ind under „omegnen“, i stedet for som tidligere „provinser“, hvilket betød meget hurtigere forbindelser ved opringninger fra København.

På et senere tidspunkt omtales foreningen som Furesøvejens Villakvarters Grundejerforening, senere forkortet til det nuværende Furesøkvarterets Grundejerforening. Udbygningen af kvarteret startede fra nord og gik i første omgang ned til den nuværende Søndervej, som i starten også var den sydlige grænse for grundejerforeningen. Der var mange gartnerier, men også sommerhuse og enkelte helårshuse. Resten af kvarteret var stadig overdrev, men efterhånden kom der også her både gartnerier og sommerhuse til. Efter krigen gik det stærkt med udstykning og bebyggelse af hele kvarteret helt ned til Virum Vandvej i syd. Men grundejerforeningens område blev kun rykket en vej længere mod syd da Furesøbakken blev anlagt. Siden da er foreningens grænse rykket helt ned til Furesø Parkvej. Den sydlige del af kvarteret er således ikke kommet med – endnu. Grundejerforeningens område omfatter i dag 808 parceller, hvoraf godt de 600 er medlemmer. Det er jo en be-

tragtelig vækst siden startens 35 medlemmer.

Igennem de 100 år har foreningen haft forskellige prioriterede sager udover de indledningsvist nævnte. Igennem alle årene har de skiftende bestyrelser bestræbt sig på at fastholde kvarterets karakter af et åbent, grønt villakvarter. Det har ikke altid været lige let. I mange år gjaldt det om at fastholde grundstørrelserne på oprindeligt 1000 m², siden 7-800 m². De vedtagne byplaner og lokalplaner har alle haft samme erklærede målsætning for kvarteret. Men dispensationerne har ofte siddet ret løst i Lyngby-Taarbæk kommune. Resultaterne er velkendte: Den meget tætte „gårdhavehus“ bebyggelse for enden af Virum Vandvej og rækkehusbebyggelsen på Gyvelholm. Begge bryder de med ideen om et åbent og grønt villakvarter. På et tidspunkt i 1990erne ønskede kommunen igen at dispensere ved at tillade en gårdhavebebyggelse i Kaningårdens æbleplantage. Det blev en stor sag for grundejerne og for grundejerforeningen, som i flere år kæmpede imod bebyggelsesplanerne, og vandt! Her i 2022 kan der dårligt klemmes yderligere huse ind i kvarteret. Så forhåbentligt er den slags overraskelser slut.

Men der har også været andre ting på dagsordenen igennem årene. Ved 50-års jubilæet omtalte formanden Holger Johansen følgende:

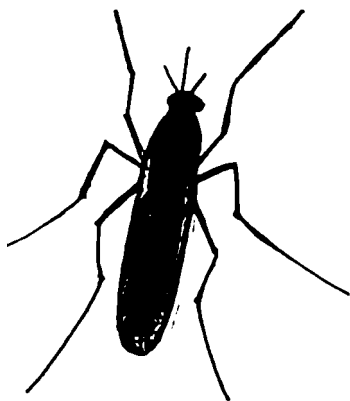
Blandt de evig aktuelle emner er følgende, som vi skal hente fra dyrelivet. Lad os begynde med det mindste væsen, om det så er det mindste onde, er sikkert et spørgs-

mål om engagement. Det er myggene jeg har i tankerne. Dette problem har som alle andre, enkeltheder, som er i stor modstrid mod hinanden. Mange er svært generede af myggenes stik, så svært at de ikke har den fornøjelse af deres have eller det område som de ønsker at færdes i, som de synes at have krav på. De mest plagede ønsker selv sagt, at der sættes ind mod myggeplagen og er derfor skuffede over, at LTK har sluttet op bag Søllerød og Gladsaxe kommuner, således, at der ikke bliver udlagt olier eller petroleum eller hvad det nu er, på åløbene herude i det grønne område ...

Statens Skadedyrslaboratorium og Naturfredningsnævnet blev forespurgt om deres holdning. Svarene herfra er i korthed følgende. Naturfredningsnævnet mener at man af hensyn til områdets flora og fauna ikke bør videreføre forsøgene med kemisk myggebekæmpelse. Skadedyrslaboratoriet er i princippet indstillet på, at laveforsøg – det er deres arbejde – men svarer at afvejningen skal foretages af de administrative myndigheder og naturfredningsmyndigheder under hensyn til, hvilke formål de omhandlede områder skal tjene ...

Konklusionen synes i denne omgang at være, at da Lyngby-Taarbæk Kommune – som jo den myndighed der har det endelige ord i spørgsmålet – nu har meddelt deres beslutning, som er, at der ikke vil blive

sprøjtet i denne sommer og da denne beslutning er i enighed med de myndigheder der administrerer de tilstødende eller sammenhængende områder og med Naturfredningsnævnet er det omsonst for den nærmeste tid – og her tænker jeg ikke bare på nogle få måneder – at arbejde for en gentagelse af den kemiske myggebekæmpelse.



*En af plageånderne.
Stikmyg. Tegning
Marianne Toftum.*

Det fik Holger Johansen unægtelig ret i. I dag vil det være helt utænkeligt, at Malmmosen og andre mindre vådområder blev oversprøjtet med petroleum eller let olie for at forhindre myggene i at formere sig. I stedet må vi som beboere ty til myggebalsam og myggelys, hvis vi da ikke vælger at lade os stikke indtil vi bliver immune.

Grundejerforeningen nutidige opgaver

De aktuelle opgaver for grundejerforeningen handler i dag om at sikre en ordentlig vedligeholdelse af kvarterets fælles anlæg: veje, parker og kloaker.

Ikke mindst vedligeholdelsen af de private fællesveje har voldt mange problemer i det seneste årti. Først og fremmest fordi de tidligere aftaler med kommunen om at den stod for snerydning, fejning, brøndtømning og reparation af vejbælningerne hen over en ti-årig periode bid for bid er blevet opsagt fra kommunens side. Grundejerforeningen har gradvist – på ren amatørbasis – overtaget administrationen af disse nødvendige opgaver ved at indgå aftaler med forskellige private entreprenører. Det har nødvendiggjort en betydelig kontingentstigning. De 6 kroner om året fra 1921/22 rækker ikke mere. Da vi i 2012 måtte sætte kontingentet op fra 250 kroner til 450 kroner, fordi vi skulle dække de øgede udgifter til fejning af vejene og tømning af vejbrøndene, forudså vores daværende kasserer, at en så stor kontingentstigning ville få medlems-tallet til at falde drastisk. Til vores glædelige overraskelse skete det modsatte. Medlems-tallet steg, så vi nåede op på den nuværende medlemsandel på godt 75%. Vi forklarede det med, at hovedparten af kvarterets beboere indså nødvendigheden af at løse disse opgaver i fællesskab. Det er dog ikke alle, der deler denne opfattelse. Trods venlige – og lidt mindre venlige – rykkere er der mellem 20 og 25% af grundejerne, der undlader at betale kontingent. I mange nyere udstyknings er medlemskab af grundejerforeningen obligatorisk. Det forenkler og sikrer unægtelig de økonomiske vilkår for forningerne. Desværre har det vist sig, at man ikke kan indføre et sådant obligatorisk medlemskab efterfølgende. Det skal være der fra udstykningsstart.

Ti-året med kommunal „tilbagerulning og privatisering“ af vedligeholdelsesopgaverne på vejene i kvarteret, kulminerede i 2019 da kommunen opsagde de vejvedligeholdelsesaftaler, der indtil da havde været på 2/3 del af de private fællesveje i kvarteret. I forbindelse med overdragelsen af vejene til beboerne blev det fra kommunens side garanteret, at vejenes vedligeholdelsesstandard – efter reparationer inden overdragelsen – ville sikre dem mod nye reparationer i mindst en fem års periode. Så i vinteren 2019-20 fik kommunen lappet huller på vejene. Resultatet var imidlertid ikke overbevisende. Så mange grundejere henvendte sig både til kommunen og til grundejerforeningen med klager over sjusket og mangelfuldt arbejde. I bestyrelsen var vi enige i den vurdering, men ingen af bestyrelsens medlemmerne var professionelle på dette område, så vi besluttede at købe den nødvendige ekspertise hos det rådgivende ingeniørfirma COWI. Den resulterende rapport var sønderlemmende i sin kritik af de udførte reparationsarbejder og endte med følgende konklusion:

Det kan konkluderes, at de udførte arbejder er rene minimumsløsninger, hvor hverken æstetik eller holdbarhed har indgået som relevante parametre.

Det vurderes, at grundejerne på de besigtigede veje kunne have forventet bedre resultater af reparationsarbejderne.

Hovedparten af reparationerne bør omgøres, da de kvalitetsmæssigt ligger under minimumsstandard.

COWI-rapporten blev distribueret til alle medlemmer i foreningen og sendt til kommunen. Det viste sig, at vores grundejerforening og vores medlemmer ikke var de eneste, der havde klaget over vilkårene for overdragelsen af vejene. Kommunens tekniske forvaltning blev, ifølge den daværende formand for teknisk udvalg (som vist nok hed noget andet, men det er næsten umuligt at følge med i den kommunale forvaltnings inddelinger) praktisk taget „lagt ned“ af klager og indsigelser. Det førte til en kreativ løsning fra kommunens side – hjulpet stærkt på vej af et regeringsskifte, hvor trafikministeren var mindre privatiserings-ideologisk – hvorved det nu er besluttet, at gøre alle gennemgående private fællesveje til kommunale veje fra 1.4.2023.

Nye vilkår for grundejerforeningen.

For Furesøkvarterets Grundejerforening betyder dette, at en del af det nuværende eksistensgrundlag for foreningen falder bort, når kommunen overtager driftsopgaverne med snerydning og glatførebekæmpelse, fejning af vejene og tømning af vejbrøndene.

På det mere overordnede plan er der dog stadig en opgave med at bidrage til at fastholde kvarterets særlige karakter, som et grønt og fredeligt område, hvor der ikke sker alt for store forandringer. Kvarterets mest markante bebyggelse er Kaningården. Selve bygningen holder kommunen, som ejer den, nogenlunde vedlige. Men parkanlægget har igen mange år været i sørgeligt forfald. Her kunne foreningen måske være den arbejdsgruppe i Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk, der arbejder for en restaurering af parkanlægget,



*Kaningården. Foto
Stefan Petsch
Jensen 2019.*

behjælpelig med økonomisk og anden støtte. I det daglige er der også en opgave med at holde et vågent øje med vejenes og de øvrige grønne områders tilstand, og om nødvendigt at rette henvendelser til kommunen, når fortove køres i stykker, hække breder sig ud over fortovene eller vejvedligeholdelsen ikke lever op til berettigede minimumskrav. I praksis har bestyrelsen allerede løftet denne opgave ved flere gange i de senere år at lave „vejsyn“, hvor nogle af bestyrelsesmedlemmerne vandrer samtlige veje igennem for at kunne indberette fejl og mangler til kommunen. Det er kommunen der

er vejmyndighed, og som derfor kan og skal rette op på forholdene.

Foreningens 100 års jubilæum i foråret 2022 blev fejret med udgivelsen af en jubilæumsbog om Furesøkvarterets historie igennem de hundrede år fra 1922 og frem, hvor foreningen har eksisteret. Ved generalforsamlingen i Virum Hallen, hvor jubilæet og bogudgivelsen blev fejret, blev der lynhurtigt totalt „udsolgt“. Bestyrelsen lavede derfor en reprise af jubilæumsdelen. Ikke mindre en ca. 120 medlemmer mødte op til disse to festlige sociale arrangementer. Snakken gik særdeles livligt



Rosengården. FØR. Postkort 1905. Privat samling.
Rosengården NU. Foto Niels-Kristian Petersen 2021.

ved bordene efter foredragene helt frem til vi skulle forlade lokalet. Det fik os i bestyrelsen til at tale om behovet for lignende fælles sociale arrangementer, hvor foreningens medlemmer mødes med hinanden. Kort efter disse tilløbsstykker havde foreningen arrangeret et møde om et presserende



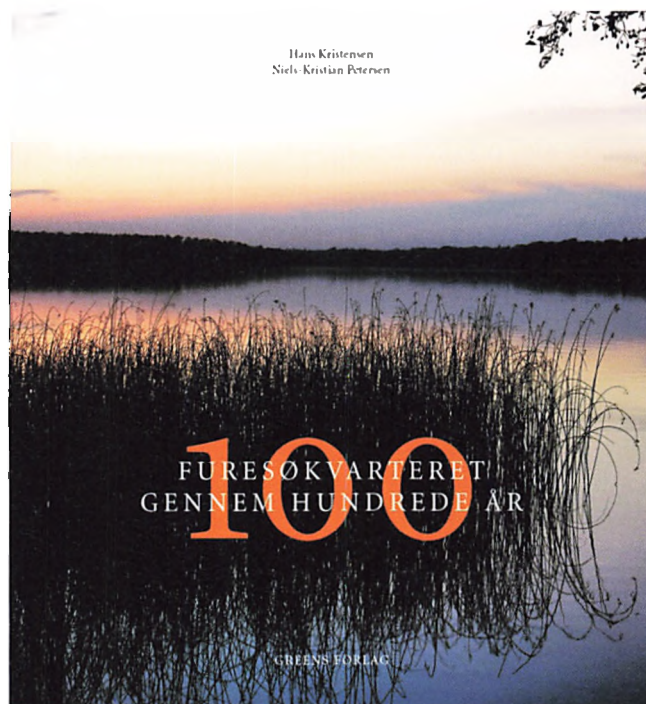
aktuelt problem, nemlig varmforsyningsplanerne for kvarteret. Der mødte over 100 grundejere op. Da planerne om fjernvarme til Furesøkvarteret først realiseres i perioden 2026 til 2030 kan der blive behov for et eller flere opfølgende møder.

Foreningens bestyrelse vil drøfte mulighederne for både sociale og faglige møder i de kommende år. Det fællesskab som grundejerforeningen udgør giver nogle muligheder, som hver enkelt af os grundejere ikke har.

Holdninger og oplevelser hos Furesøkvarterets beboere

I jubilæumsbogen indgår en række personlige beretninger om livet i Furesøkvarteret. Et gennemgående træk er, at man holder rigtigt meget af de grønne omgivelser med skovene og parkerne og naturligvis af søen. Men næsten alle nævner også at stilheden i kvarteret har stor betydning.

Oven i dette kommer tilfredshed med nærheden til både den lokale service og indkøbsmulighederne i Dagli'Brugsen på Parcelvej og i butikkerne på Virum Torv og Geels Plads. Men også den gode forbindelse med S-toget til København har stor betydning. Fælles er også en stor tilfredshed med Virum Skole og Virum Gymnasium. Tilfredsheden med de øvrige kommunale institutioner for børn og gamle er ikke helt så stor. Der opleves et behov for et kvalitetsløft både på bygningssiden og med hensyn til personalenormeringer. Egentlig utilfredshed er igennem de senere år først og fremmest kommet til udtryk når det gælder kommunens vedligeholdelse af de private fællesveje. Denne utilfredshed



Jubilæumsbogen om Furesøkvarteret gennem 100 år .

søges nu fra kommunens side tacklet gennem en opklassificering af en stor del af de private fællesveje til kommunale veje. En anden irritationskilde er den meget tunge trafik de mange nedrivninger og nybyggerier i området medfører. Der er ingen af de private fællesveje som kan holde til trafik af lastbiler på 20-30 tons. Belægningerne ødelægges og vejbrønde trykkes i stykker. Men der er ingen udsigt til en løsning af det problem. Et yderligere tilbagevendende ønske er at få hastighedsdæmpende foranstaltninger på både den nordlige del af Fu-

resøvej og især på Malmlosevej. Indtil nu er dette ønske stødt på modstand fra enten kommunens eller politiets side – men tiderne (og holdningerne) ændrer sig, måske.

Slutnote

Læsere med interesse for Furesøkvarterets historie kan læse herom i den jubilæumsbog Furesøkvarterets Grundejerforening udgav i marts 2022:

Hans Kristensen & Niels-Kristian Petersen: Furesøkvarteret gennem hundrede år, Greens Forlag 2022

Niels- Kristian Petersen

Julie Hamann – bagermesterens datter på Lyngby Hovedgade 7

– *en kvindelig kunstmaler*



To selvportrætter af Julie Hamann.

I slutningen af 2021 afholdt auktionshuset Bruun Rasmussen en større fysisk auktion i Bredgade, København med en særlig afdeling for kvindelige kunstmalere aktive fra 1840'erne frem til 1920'erne

med bl.a. Bertha Wegmann (1847-1926), Christine Løvmand (1803-1872), Britta Barnekow (1868-1936), Emilie Mundt (1849-1922), Elisabeth Jerichau Baumann (1819-1881), Anna Ancher (1859-



Julie Hamann. Lyngby Hovedgade 7 ved Kanalen. Blyant og akvarel (13 x 23 cm.) Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv Lbnr. M271. Fra LTK's Kunstfonds-samling. På bagsiden af værket står følgende: Lyngby Hovedgade ved Kanalen. Malet af Julie Hamann. Købt 26.10-60 af Bjørn West-Madsen. Pris kr. 125,00. Arkiv 758. Foto Henning Andersen. 23.03.2022, Lyngby-Taarbæk Kunstfond.

19335), Agnes Slot-Møller (1867-1937) og i dette selskab var Julie Hamann, en meget lokal kvindelig kunstmaler fra Lyngby Hovedgade 7. Jeg var tidligere stødt på navnet i arkiv.dk, hvor der er to værker af hende; en akvarel og blyant samt et større oliemaleri i Lyngby-Taarbæk Kommunes Kunstsamling.

Julie Caroline Hamann (født 9. februar 1842 i København – død 21 marts 1916 i Lyngby) datter af bagermester Samuel Frederik Hamann (1808-1878) og hustru Elizabeth Marie Hamann, født Olsen, (1816-1888,) Lyngby Hovedgade 7. Hun var ugift. Julie er en ud af en søskende flok.



Julie Hamann. Ved Lyngby Kirke. 1880. Olie på lærred. (51 x 60 cm) Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv Lb.nr. M67. Fra LTK's Kunstfond-samling. På bagsiden af værket står følgende: Fra syd over en del af Lyngby Kirkegaard og Lyngby Kirke. Maleri af Frk. Julie Hamann (Charlottenborgudstillen), datter af Bagermester Hamann, Lyngby Hovedgade 7. Malet ca. 1880. Skænket Historisk topografisk Selskab 1/12 1944. På en anden note står der: Notat til Borgmesteren, Kirkegårdsinspektøren mener, at det gravsted, som er vist på maleriet i chefspisestuen, ikke er Tietgens, men derimod hrændevisbrænder Meyers. Med venlig hilsen C. J. Ammitzbøll. Foto Henning Andersen 23.03.2022, Lyngby-Taarbæk Kunstfond.

Julie Hamann - bagermesterens datter på Lyngby Hovedgade 7

Julie Hamann var elev hos Jens Christian Thørrstrup (1823-1892), senere i Vilhelm Kyhns (1819-1903) tegneskole 1875-77 sammen med

Anna Ancher og i Paris hos franskmanden Tony Robert-Fleury (1837-1911) i 1879-1881, hvor hun udstillede maleriet „En klosterhave i St. Germain“



Julie Hamann. Kunstneren selv, måske i hjemmet på Lyngby Hovedgade 7? Olie på lærred. 58 x 48cm. Signeret nederst th. Ca. 1870. Privat samling. Foto Niels-Kristian Petersen.



Julie Hamann. Gyldenlakker, stedmoderblomster og levkøjer. Olie på lærred. 44 x 36. cm. Signeret. Ca. 1890. Privat samling. Foto Niels-Kristian Petersen.



Julie Hamann. Roser. Olie på Lærred. 43 x 22 cm. Signereret. Ca. 1900. Privat samling. Foto Niels-Kristian Petersen.

Julie Hamann udstillede flere gange på Charlottenborg. Her et billede med blomsterne Iris og buske Snebolde omtalt af Marie Luplau (Kunstmaler Henriette Marie Antonette Luplau 7.9.1848-1925. Ugift) i en anmeldelse i 1897. Maleriet har også været udstillet på kvindelige kunstners retrospektive udstilling 18.sept.-14.okt. 1920 afholdt i Den frie Udstillings Bygning.



Julie Hamann. Blomstrende Iris. Olie på lærred. 76 x 60,5 cm. Signeret. 1897. Foto Auktionshuset Bruun-Rasmussen.

Julie Hamann - bagermesterens datter på Lyngby Hovedgade 7

Lidt om Julie Hamanns tilknytning til Kongens Lyngby gemmen efternavnet Hamann:

Tre bagermester, nemlig bagermester Frederik Christian Hamann, 1865-1868, bagermester Samuel Frederik Hamann 1868-1878 og bagermester Thorvald Peter Hamann 1878-1919 på adressen Lyngby Hovedgade 5-9. Herfra kørte bagervogne ud med bagværk og konditorikager til kunder i Lyngby og Omegn.

Bagerbutikken lå bag den forreste vogn på billedet, hvor man kan se „*bagerkringlen*“ over porten. Bager Hamanns bagergård lå i det område, hvor der nu er parkeringsplads mellem Lyngby Hovedgade, Lyngby Kirke og Stades Krog.

På gamle kort og fra brandforsikringsregistret ses det, at der har været bebyggelse på arealet før år 1765. I 1783 var det et lyststed, som bagermester

Ole Chr. Borch købte i 1849 og byggede et bageri i baggården. Der var ikke tale om nybyggeri, men mere ombygning af den eksisterende ejendom købt i 1865 af Frederik Christian Hamann. I 1868 kom Samuel Frederik Hamann til og bageriet blev ombygget. Den ugifte Julie, 26 år gammel, må flytte med til Kongens Lyngby. For første gang omtales det som et „*conditorkammer*“. „*Bagerkringlen*“ sidder på det oprindelige hus.

I 1882 overtog sønnen, bagermester Thorvald Peter Hamann bageriet, og han indførte i 1884 en dampmaskine fra England, så bageriet kunne drives elektrisk. Der var overskydende kapacitet af strøm, så bagermesteren tilbød i 1888 kommunen at levere strøm til elektrisk gadebelysning af Hovedgaden fra bageriet op til apoteket, der dengang lå på Hovedgaden nr. 60. Det blev accepteret, men efter



Lyngby Hovedgade 5-7-9. Fotograf A. Th. Collin. Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv Lb.nr. B2453. Ca. 1900.



Området syd og øst for Lyngby Kirke med bageriet nye skorsten fra navnetrækket T.P.H. (Thomas Peter Hamann) og årstallet 1885. Ukendt fotograf. Lyngby-Taarbæks Stadsarkiv. Lb.nr. B5917. Ca. 1910.

få år vendte kommunen tilbage til gassen. Et nyt gasværk var opført ganske tæt på bageriet. Lyngby Gasværk lå der, hvor den kommunale administrationsbygning på Toftebæksvej 12 nu ligger.

Forrest i billedet ses skorstenen på bager Hamanns bageri beliggende Lyngby Hovedgade 5. På skorstenen står T P H 1885. Nederst til venstre ses hjørnet af Lyngby Kirkegård. Ovenfor ses en høj hvid gavl „Ulrikkenborg“ med adresse Lyngby Kirkestræde 10. Til højre for det ses en ejendom med langsiden ud mod Lyngby Kirkestræde. Til højre for den og til dels bag skorstenen, ses en ejendom med gavlkvist beliggende Lyngby Kirkestræde 4 og 6. Yderst til højre ligger ejendommen Stades Krog 4.



Bagermester Hamanns brødvogn kører igennem bebyggelsen „Frem“ i Lyngby. Ukendt fotograf. Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv. Lb.nr. B2409.

Julie Hamann - bagermesterens datter på Lyngby Hovedgade 7

Det fremgår af de gamle bøger, at Lyngby i fordums tid var kendt for sit gode brød, som bagtes flere steder i byen og blev solgt af omvandrende brødkoner bærende på store kurve. Senere med hest forspændt vogn, der kørte rundt i Lyngby og opland. Særlig efterspurgt var Lyngbybagerens tvebakker, de såkaldte „Lyngby-tvebakker“.

I 1886-87 blev Fæstningskanalen opført i forbindelse med Københavns Befæstning nærmest igennem bageriets have, så i 1891 byggede bager Hamann et bindingsværkshus på jernbjælker hen over kanalen, Hovedgaden 7.

I 1905 byggede bagermester Hamann et hus på den sydligste del af bagergårdens grund. Det var en 2-etages byvilla, der året efter opførelsen blev overtaget af Banken for Lyngby & Omegn (Ho-

vedgaden 9). Ejendommen lå på hjørnet af Hovedgaden og Knüppelstræde.

I 1906 skulle det være mere moderne, så et tårn blev bygget på hjørneejendommen. Hamanns konditori flyttede hen til huset med „Kringlen“, og der kom hele to nye butikker. Dansk Smørforsyning fik butik her i 1910. Nu var den gamle bagergård ved Hovedgaden blevet til en del af den fornemme butiksgade Lyngby Hovedgade med flotte sorte glasskilte på facaden.

Med dette byggeri udbyggedes den gamle lyst- og bagergårds areal til et egentligt bykvarter, og området omkring bagergården var netop Lyngby bycentrum med flere kroer, hotel, mølle, kirke m.m. omkring år 1910.



“Det Hamanske Hjørne”.
Lyngby Hovedgade 5,7 og
9. Bygningerne på grunden
blev revet ned i 1967-69
.Fotograf ukendt. Lyng-
by-Taarbæk Stadsarkiv.
Lb.nr. B5470. 1964.



Det gamle bageri brændte i 1917, men genopførtes, men alle bygningerne blev revet ned i slutningen af 1960'erne

I dag er der parkeringsplads og „Kirketorv“. På arealet mellem „Brohus“ og Stades Krog ud til Lyngby Hovedgade med en skulptur kaldet „Tingstedet“ med 18 Krone-taburetter udført af 18 forskellige kunstnere fra kunstnersammenslutningen Åbne Døre i Lyngby-Taarbæk Kommune.



Fuglekongeplatte . Bagermester Samuel Frederik Hamann. Julie Hamanns far. Diameter 62 cm. Foto Niels-Kristian Petersen.

Familien Hamanns familiegravsted på Lyngby Kirkegård. 2022. Foto Niels-Kristian Pedersen.

Jernpladen på gitteret omkring gravstedet med teksten: Hamanns Familiegravsted 1878. Samuel Frederik Hamann (1808-1878) og Elisabeth Marie Haman (1816-1888).

Julie Caroline Hamann ligger begravet på familiegravstedet (1842-1916) sammen med forældrene.



Niels-Kristian Petersen

Tre pyramidegravsten på tre kirkegårde og flytning af en gravsten

Hans Bruun Eller

På Lyngby gamle kirkegård står denne markante gravsten, sat over vinhandler Hans Bruun Eller (13.3.1734-23.2.1823). I gravstedet ligger foruden vinhandleren, dennes hustru og vinhandlerens bedste ven og kompagnon, Haagen Pedersen Leed, der døde i 1799.

Hans Bruun Eller boede i „Ellers landsted“, der lå nord for Hotel Lyngby mellem det daværende Hotel Lyngby, tidligere Store Kro, nu Møllebo og

Sorgenfri Slotspark, dér, hvor Møllebo i dag har parkeringsplads. Det forsvandt omkring 1830. Hans Eller havde sit landsted i Lyngby. Vinhandleren, der var tilflytter fra København, skriver om Lyngby og Lyngby'ere.

„Byen er skønt beliggende med søer og skove og marker. Den store landevej går igennem byen, og der er stærk færdsel på denne vej, der fører til Hovedstaden og til to store købstæder, 5 kongelige slotte og til mange store lyststeder og landsbyer. Der er daglig 4 postafgange gennem byen, og der er også flere andre måder, man kan lade sig transportere eller få bud til og fra Hovedstaden.

Hvis man vil have en god tilværelse i byen, skal økonomien være i orden, og man må ikke være afhængig af byens indbyggere. Godt nok er der læger, apoteker, bager, slagter, bryggerier, brændierier, kræmmere og købmænd, men alle disse næringsdrivende behandler én dårligt og efter behag. De er ofte grove og sælger undertiden varer, der ikke er i orden, selvom de tager mere for varerne, end hvad de samme ting koster i Hovedstaden.

Der bor mange håndværkere, men de forlanger sædvanligvis forskud for deres arbejde, og selvom de ikke er velhavende, er det ikke altid, man får, hvad man har bestilt hos dem.

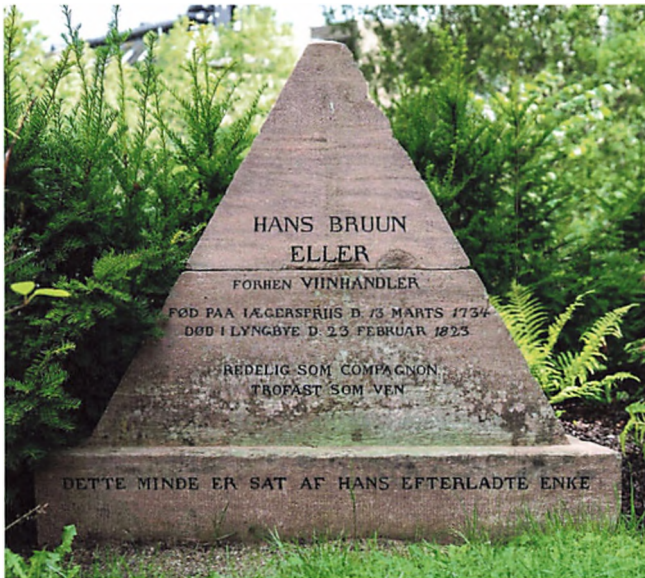


Foto Henning Andersen 2019.



Her lå Ellers landsted, Lyngby kro. Lyngby Hovedgade 1 bygget 1897. Nedrevet 1970/71. Ukendt fotograf 1950.

Den jævne befolkning er doven, drikfældig og utro. De fattige vil hellere modtage 8 skilling i gave end tjene 2 mark ved 2-3 timers let arbejde.

Bønderne og flere af indbyggerne er velhavende og rige og som følge heraf grove, hovmodige, hadefulde, misundelige, lumske og uvillige i allerhøjeste grad.

Man kan altså konkludere, at der ikke i nogen by i hele landet findes så få gode mennesker som i Kongens Lyngby."

Det ser ud til, at den kære Eller ikke rigtig var tilfreds med sine „naboer“ i Kongens Lyngby.

Viggo Louis Cavling

Viggo Louis Cavling (15.8.1887-24.2.1946) journalist, redaktør og forfatter.

Søn af (Paulus) Henrik Cavling (døbt Olsen 22.3. 1858 -7.8.1933), journalist, redaktør og forfatter og Jensine (Signe) Mortensen. Efternavnet Cavling ved bevilling af 16.10. 1889. Henrik Cavling blev født i Lyngby, død på Stutgården ved Hillerød, urne på Lyngby kgd. Forældre: teglværksbestyrer, vaskeriejer senere particulier Jeppe Olsen (1825-1909) og Bengta Olsen, født Cavling (1832-1922) Fredlighed. Gift 1. gang med Jensine



Foto Henning Andersen 2021.

(Signe) Mortensen, f. Odgaard, født 3.3.1853 i København. (Trinitatis sogn), død 5.9.1928 i Skodsborg, d. af læsteskærer Mads Jensen Odegaard. (født 1823) og Anne Dorthea Christiansdatter (født 1821) gift 2. gang 30.4.1921 i København. (Blågårds sogn.) med Hansine Kirstine Marie Christensen, født 3.11.1886 i Rødby, død 15.7.1963 i Frederiksborg slotssogn, Hillerød, datter. af købmand Hans Christian Alfred C. (1854-1909) og Anna Julie Hansen (1862-1962). Yderligere en søn Ole Cavling (1898-1963). Henrik Cavling var bror til journalisten og forfatter Frejlif Olsen (1868-1936).

Journalistprisen „Cavlingprisen“ er oprettet til minde om Henrik Cavling.

Viggo Louis Cavling gift med Ellen Street (død 1972) fik sønnen Ib Henrik Cavling (1.4.1918-2.11.1978). 1947 giftede Ib Henrik Cavling sig med Alice Knudsen, som han blev skilt fra i 1953. Samme år giftede han sig i Søllerød Kirke med Elvira Hartz Johansen. I 1960 flyttede han til det sydlige Frankrig. Da han i 1969 brød med hjemmet, fortsatte han som forfatter. Han er begravet på Sorgenfri Kirkegård.

Otto Henrik Meyer

På en spændende kirkegårdsvandring i Taarbæk blev der fortalt om udvalgte gravsteder og familier, men ikke det jeg her vil fortælle om. Det fangede min interesse, da jeg havde set et lignende nyrestaureret gravmonument på Lyngby gamle kirkegård, dog en del ældre og mindre, men i den meget anderledes udformning vi ellers er vant til.



Foto Niels-Kristian Petersen 2019.

Gravstenen var sat over snedkermester og møbel-fabrikant Otto Henrik Meyer (12. maj 1864 i København – 20. februar 1927 i Tårnbæk)

Meyer var søn af grosserer Meyer Jacob Meyer og Augusta f. Kaikar. Han voksede op i en velhavende, jødisk familie i København. Hans far havde grundlagt et stort grossererfirma, som hans bror overtog, mens Meyer valgte snedkerfaget.

Meyer grundlagde i 1889 sin snedkervirksomhed og blev hurtigt en foregangsmand inden for sit fag. Han var særligt optaget af den kunstneriske side af håndværket og knyttede flere arkitekter og tegnere til sit firma f.eks. kunstneren Johan Rohde (1856-1935). Otto Meyers arbejder var derfor ofte af kunstnerisk værdi og skabte opmærksomhed ved flere lejligheder bl.a. ved Verdensudstillingen

i Paris i 1925, hvor han udstillede et møblement tegnet af arkitekt Aage Rafn (1890-1953).

Meyers forretning var fra midten af 1890'erne beliggende i glasmosaikfabrikant August Duviers (1860-1928) ejendom på Holmens Kanal 6-8, men flyttede i 1926 til større lokaler i Bredgade. Han opførte i 1909 *Villa Søholt* i Tårnbæk, tegnet af arkitekt Carl Brummer (1864-1953). Villaen ligger på Taarbæk Strandvej 20 og har skiftet navn fra *Søborg* til *Bagatelle*, som den har skiftet ejere.

Meyer giftede sig i 1898 med sin kusine, Carla Josephine Meyer (1874-1954). Hun blev siden formand for *Københavns Husmoderforening*. En søn, Erik Meyer, overtog forretningen ved hans død, mens en datter giftede sig med læge Knud O. Møller.

Lidt om de tre kirkegårde og Lyngby Parkkirkegård

Kirkegården ved Lyngby Kirke kunne ikke følge med Kongens Lyngby voksende befolkning og manglede plads til nye gravsteder, så i forbindelse med oprettelsen af Sogneforstanderskabet i 1841 var det noget af det første, de nyvalgte medlemmer tager op, men enighed kan ikke opnås. Det nyvalgte Sogneforstanderskab blev først i enige 1845, men hvor skal kirkegården til ligge. Pastor Ibsen bragte to arealer i forslag, som kunne leve op til kravet om afstand fra kirken.

Det ene stykke lå syd for „Frederiksdalsvej“, den nuværende Bagsværdvej på gården Ulrikkenborgs jorder, det andet var den såkaldte „Hestebakke“ ved den nuværende Toftebæksvej, hvor jorden tilhørte postmester Hvidt, der havde andre planer. Han havde tænkt sig at selv bygge på arealet. Postmesteren påstod at arealet nærmest var ukristeligt, da området tidligere var benyttet som „rakkerplads“, så derfor uegnet til kristne mennesker. Det tog Sogneforstanderskabet sig ikke af, og det blev, som de ønskede, og en ordentlig vej til stedet blev anlagt. I 1851 var Lyngby Assistents kirkegård en realitet.

Men „brugerne“ fandt hurtigt, at afstanden fra Lyngby Kirke til Lyngby Assistent Kirkegård var alt for stor og ønskede en mere direkte adgangsvej, men da der til en sådan vej/sti skulle afstås jord fra præsteembedet og Vartov, Gentofte-Lyngby Hospital, tog det tid inden enighed opstod. Det lykkedes dog i 1875, at få den nuværende sti, kirkestien, fra Lundtoftevej ved „Vartov“, ført igennem.

Efter Fæstningskanalens anlæggelse i forbindelse med Københavns Befæstning i 1866, var det nødvendigt at bygge en bro over kanalen, så det var muligt at komme til kirkegården, skiftede Kirkestien i folkemunde navn til „Ligbærerstien“ og broen „Ligbærerbroen“.

Kanalen blev tørlagt i 1920'erne, men broen stod indtil 1980, hvor den blev nedtaget til renoivering og senere genopstilling. Ved en fejl kørte Lyngby-Taarbæk Kommune broen til skrotning, og der anlagdes i stedet trapper på Fæstningskanalens skrånninger.

Spændende er det om LAR-projektet¹ med fylde vand i Fæstningskanalen for at få mulighed i forbindelse med skybrud at lede regnvandet væk fra det centrale Kongens Lyngby på den måde. Det skulle være færdigt i 2025.

Kirkegården, der er en grøn oase midt i Kongens Lyngby, er et besøg værd. Her stifter man bekendtskab med et stort antal personer, der har haft betydning for Kongens Lyngbys udvikling frem til det Lyngby-Taarbæk, vi kender i dag.

En del kendte mennesker ligger begravet på Assistens Kirkegård, bl. a. kommunelægen Johan Lemche og hustru forfatteren kvindesagsforkæmper Gyrithe Lemche medstifter af Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune i 1926, forfatter og politiker Hartvig Frisch, billedhuggeren Just Nielsen Sondrup, redaktør og journalist Louis Cavling, forfatteren Henrik Cavling og traktør, skytte Peter Liep m.fl.

¹ Lokal afvanding af regnvand.



Det nutidige billede viser en del af „ligbærerstien“ med Vartov til højre i billedet. Til venstre resterne af det oprindelige gård Ulrikkenborg. Foto Henning Andersen 2022.

Assistens kirkegård blev nedlagt i 2020, hvor gravfreden udløber, og kommunen har planer om at etablere en park på arealet.

I kampen om at få en ny kirkegård i Lyngby Sogn, er det vigtigt at huske, at kirken i Lyngby var den eneste kirke i sognet indtil 1864, hvor der blev bygget og indviet en ny kirke, men i starten uden kirkegård vel nærmest som filialkirke, „Skovkapellet“, Taarbæk Kirke, betjent af præsterne fra Lyngby Kirke. Taarbæk Kirke, nu med kirkegård fra 1905 udvidet 1925 og 1950, eget sogn fra 1906 og egen første præst G.P.B. Kemp i 1907.

Lyngby-Taarbæk voksede og voksede, så allerede i begyndelsen af 1900-tallet var der igen brug for yderligere plads til endnu en kirkegård. Pladsen findes og i 1903 indvies Sorgenfri Kirkegård og et kapel opførtes i 1905. Der går adskillige år før en ny kirke i Lyngby Sogn bygges. Det er Lundtofte Kirke fra 1921 og med kirgård. I 1940 indvies Virum Kirke, dog uden kirkegård. I 1941 indvies

Christianskirken i Lyngby, igen uden kirkegård. Den sidste kirke her i denne sammenhæng må blive Sorgenfri Kirke, også uden kirkegård. Den sidste kirke jeg vælger at medtage, er den katolske Sankt Knud Lavard Kirke, også uden kirkegård, fra 1956-57.

Lyngby Parkkirkegård

Men i 1954 er man igen nødsaget til at finde et areal til endnu en kirkegård, og anlæggelsen af Lyngby Parkgård påbegyndes, og afsluttes først i 1962. Parkkirkegården er anlagt af Harald Plum og Henrik Iversen i kuperet terræn med slugter og bakker, en del af en gammel i et gammelt istidslandskab.

Måske husker nogle den smukke gravsten over maleren Martin Kaalund-Jørgensen og hustru, Hilda, der indtil for et par år siden stod på Lyngby Assistens Kirkegård, som stod for nedlæggelse i 2020.

Tre pyramidegravsten på tre kirkegårde og flytning af en gravsten

Gravstenen er udført af datteren, maleren, grafiker, tekstilkunstneren og forfatteren Bodil Kaalund, og der er gjort brug af en særlig „sgraffito-teknik“, hvilket vil sige, at billedet er lagt som felter af forskellig indfarvet, vådt puds i et lag på stenpladen.

Bodil Kaalund døde den 22. december 2016, og set i lyset af, at Assistens Kirkegård nedlægges

som kirkegård i 2020, havde Bodil Kaalund i forvejen bestemt, at gravstenen skulle flyttes til Lyngby Parkkirkegård til det sted, hvor Bodil Kaalund blev begravet. Det fortælles, at kirkens bidrag var at medtage lidt jord fra det oprindelige gravsted til det nye på Lyngby Park Kirkegård.



Maleren Martin Kaalund-Jørgensen og hustru Hildas gravsten. Foto Henning Andersen.

Navneregister

Lyngby-Taarbæk Kommune, Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv og Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune er ikke medtaget i registeret.

00197 ROMA 9, 20

1. verdenskrig 173

2. verdenskrig 128, 131, 133, 134, 204

3 Falke Bio 53, 56, 71, 73

5. Thule ekspedition 48

A

ABCinema 44

Abrahamsson, Anette, kunstner 12, 13

Adeler, Cort, admiral 117

Aftenstjernen 184

Agervang 170, 175

Ahlmanns Allé 13. 97

AKB 169, 171, 185

Akustikvej 89

Alaska 58

Albers, Thomas, købmand 178

Albertslund 93

Albinus G., arkitekt 186

Allégade 7. 140

Alsang 99

Alvar, Aalto, kunstner & arkitekt 93

Amager 52, 91

Amager Bio 74

Amagerbro 74

Amerika i Tidens Kunst 8

Ammitzbøll. C. J., tegner 217

Ancher, Anna, billedkunstner 215, 218

Andersen Benny, digter 35

Andersen, A. W. 74

Andersen, A.F. 94

Andersen, Christian, chauffør 177

Andersen, Henning 168, 170, 175, 184, 186, 190, 191, 192, 216, 217, 225, 230, 231

Andersen, Marie Louise Vittrup, kunstner 20

Andersen, Torben 105, 112, 114, 115

Andersen, Vilhelm 111

Andreasen, Erik, kunstsamler 9, 23, 24, 25, 32

Andreasen, Erik, professor 28

Anker 145

Anker Engelunds Vej 89

Anker, gartner 198

Anker, Peter 145

Ankerstjerne, Johan, filmfotograf 50

Anne Dorte, grevinde af Rosenborg 63

Arabien 112

Arenda, Lone, kunstner 12

Arenholt, Julie, ingeniør & cand. polyt. 92

Arkitekthytten i Bregnerød 27, 28, 29, 36

Arkitektskolen 27

Arp, kunstner 8

Asmussen, R.W., magister 89

Asmussens Allé 89

Assistens Kirkegård 230, 231

Atlantic 53

Attika, forlag 123

Augustesen, Christina, kunstner 17, 18

Augustinusfonden 24

Auktionshuset Bruun Rasmussen 215, 220

Axelsen, skrædder 198

B

Bagatelle, firma 228

Bagsværd Biograf 43

Bakken 152

Balling, Erik, filminstruktør 43

Balsgaard, Johanne, kunstner 18

Bang, Birte 118, 122, 124, 136, 146

Banken for Lyngby & Omegn 223

Bardino, Poul, operatør 50

Barnekow, Britta 215

Bast, fru, læge 158

Bast, Jørgen. journalist 121

Baumann, Elisabeth Jerichau, billedkunstner 215

Baunegården 173

Baunegårdsskolen 182

Navneregister

- Baunehøj 183, 184
Baunehøjvej 168, 174, 178, 179, 182, 193
Bauneporten 174
Bech, Svend Aage, operatør 73
Behrendt 152
Behrendt, Poul, litteraturhistorikeren 101
Behrens, Ella 126
Bellevue 56, 146, 149
Bellevue Teatret 53
Benborg, Rikke, kunstner 20
Bengta, oldemor 201
Bennicke, Peter 188
Bergthoragade 113
Berlingske Tidende 27
Bernstorff Slot 157
Bertelsen, Mads, arkitekt 183
Bertelsen, Aage, købmand 196, 198
Billedsalen 31
Bio 47, 52, 57, 62, 68
Bio Lyngby 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 72, 74, 77, 80
Biograf-Bladet 66
Biograftheater 41, 45
Biologiens Vej 82
Biorama-Teater 39
Birch, Aage 108
Birkerød 106
Bissière 8
Bistrup 109
Bjerre, Lotte Maja, kunstner 18
Bjørn Wiinblads Vej 83
Bleggården Kongens Lyngby 195
Blomstervænget 50
Blågårds sogn 227
Boager Johs., formand arkæologiklubben Flækken 165
Bohr, Harald, professor 94
Bojesen 193, 194
Bojesen, Benedicte, leder 33
Bonde, Henriette Dan, kunstner 29
Bondebyen 165, 168, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 182, 184, 193
Bonifacini, Milena, kunstner 12
Borch, Ole Chr., bagermester 221
Borgerrepræsentationen 92
Borges, Jacob, kunstner 12
Bork, Trine, kunstner 18
Borrevang 176
Boserup, Julie, kunstner 18
Bounehøys Vang 174
Boye, Georg, landskabsarkitekt 169
Brandt-Møller, Espen, kunstner 23
Brandt, Peter, kunstner 20
Brasque, Gert, kunstner 11
Braun, Anna Seeberg, kunstner 28
Brede 98, 173, 201
Bredgade 215, 228
Bredgade Kunsthandel 12
Bredvig Overdrev 200
Brems, Bodil, kunstmaler 32
Brohus 188, 224
Brovej 89
Brummer, Carl, arkitekt 228
Buddingevej 176
Bukdal, Else Marie 35
Burns, Ronald, kunstner 11, 18
Burrige, Martin, kunstner 11
Byagervej 97, 101, 102, 103
Bygningstorvet 90
Bækkevang 170, 175
Bærentzen, O. H., konsul 173
Børnegården Carlshøj 169, 182, 187
Børnely 186
Børnemælk 123, 141, 148
Børnenes Værksted 21
Bøttger, Peter, kunstner 23
Baadfarten 110
- ### C
- Café Grock 140
Calder, kunstner 8
Callesen, Peter, kunstner 21, 23
Campus, DTH 93
Canadas Nationalmuseum 116
Carlsberg 202
Carlshøj 169, 173, 171, 186
Carlshøj Vuggestue 186
Carlshøjvej 168, 173, 178, 179, 180, 181, 183, 193
Carlson, Axel E. 198
Carlton 52
Caroc, Carsten Crone, kunstner 18
Caroline Amalievej 173
Carstens, Stig 105
Cavling, Henrik, forfatter 227, 229
Cavling, Ib Henrik, journalist 227

- Cavling, Louis, redaktør og journalist 229
- Cavling, Viggo Louis, journalist, redaktør og forfatter 227
- Cavlingprisen 227
- Centrifugevej 90
- Charlottenborg 220
- CHPEA – Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum 16
- Christensen, fru, kasserer 207
- Christensen, Gay, kunstner 12
- Christensen, Hans Christian Alfred 227
- Christensen, Hansine Kirstine Marie 227
- Christensen, Heinrich 50, 66, 67
- Christian d. VII 169
- Christian d. X 158
- Christian den X's Alle 176
- Christian, greve af Rosenborg 77
- Christiansdatter, Anne Dorthea 227
- Christiansen, Børge, kunstner 11
- Christiansen, Else og Johannes Reedtz, forpagter 132, 133, 134
- Christiansen, Poul, Grethe og Ole Reedtz 120, 132, 133
- Christianshavn 53
- Christianskirken 230
- Churchill River 116
- CinemaScope 80
- Cirkus Arena 191
- Cirkus Royal 201
- Cirkuspladsen 191
- Clausgården 184
- Clauson-Kaas, G.A., ritmester 120, 132, 133, 134
- CoBrA 27
- Cobra-gruppen 16, 24
- CoBrA-kunstnere 25
- Cobra-loftet 16, 25, 28, 29, 35
- Cobra-rummet 9, 11, 16, 25, 26, 29, 30, 33, 36
- Cobra, Kunst og Kærlighed 14
- Cock-Clausen, Søren, arkitekt 29, 32, 35
- Collin. A. Th., fotograf 173, 221
- Colour Spaces 17
- Cowboyder-Torvet 179, 181
- COWI 210
- Cub-Aircraft Co. Ltd. 91
- Cykelhuset 193
- Cyklisten 201
- D**
- da Silva, billedkunstner 8
- DADA 1916-1966 8
- Dagli'Brugsen 213
- Dagmar Teatret 77
- Dagmarhus 156
- Dahlerup, Signe, kunstner 23
- Dahlgaard, Kristian, kunstner 18
- Dam, Henrik, professor 90
- Damgaard, Bodil, kunstner 18
- Danielsen, Svend, kunstner 12
- Danmark 44, 53, 55, 60, 61, 66, 71, 89, 132, 140, 186, 189, 194, 201
- Danmarks Ingeniør Akademi 89, 92
- Danmarks Tekniske Højskole 88, 89
- Dansk Kvindesamfund 92
- Dansk Smørforsyning 223
- Dansk Vestindien 116, 134
- Danske Bank i Lyngbys Fond 24
- Danø, Rasmus, kunstner 23
- De brune Busser 195
- De grønne Busser 195
- De røde Omnibusser 176
- De søde piger 97, 101, 106
- De Unges Cykelløb 136
- Decourtial, Paule, kunstner 18
- Den frie Udstillings Bygning 220
- Den kongelige Livgarde 132
- Den polytekniske Lærestanstalt 94, 171
- Den store Verdensjamboree 120
- Den Vågne Drøm 9, 11
- Den Vågne Drøm II 12
- Denning, Ken, kunstner 18
- Det Danske Filminstitut 49
- Det Danske Institut 18
- Det Danske Spejderkorps 120
- Det grønne Område 30, 35, 184, 190
- Det lykkelige Arabien 96, 113, 115, 117
- Det Mellemste Østen 128
- Det Radikale Venstre 92
- Dewasne 24
- Deyrolle, Jean, kunstner 24
- DIA 92
- Dickens 153
- Diplomvej 90

Navneregister

- Direktoratet for Arbejds- og F
brikstilsynet 92
Disney film 72, 74
Djurhuus, Kristine, kunstner 18
Djævlepagten 101
DOLBY 54, 55, 73, 79
Dominia 169, 186
Dostojevskij, forfatter 99
Dronningens Vænge 83
DSB 89
DTH 89, 91, 92, 93
DTU 82, 88, 90, 92, 94, 171, 174,
175
DTU Lyngby Campus 89
Dunlop 202
Duviers, August, glasmosaikfabri-
kant 228
Dyrehavegård 123, 128, 129, 130,
132, 141, 142, 146, 147, 149,
150, 162, 163, 166
Dyrehavegårdsvej 142, 147
Dyrehaven 118, 120, 121, 127, 134,
138, 140, 150, 151, 152, 154,
158, 160, 162, 163, 169, 171
Dyrehavens savskæreri 123
Dyrehavsbakken 134, 177
Dyrskuepladsen 158
- E**
- E/F Grønneparken 96
Ebenezer 87
EDB-billetsalg 62, 74
Ekstra Bladet 113
Elevernes Vintersol 21, 23
Elgaard, Gerner, arkitekt MAA
159
Elgaard, Mogens 7
Elisabeth, prinsesse 63
Ellen Street 227
Eller, Hans Bruun 225, 226
Ellers landsted 225, 226
Elsner, Lene, billedhugger 191,
192
Em. Bærentzen & C's. Lith. Forlag
157
Energivej 90
Engel, Poul 196, 198
Engelsborgskolen 182
Engelund, Anker, professor 89
England 94, 134, 221
Enström, Alba, kunstner 12
Eremitageløbet 125
Eremitagesletten 134, 155
Ermelunden 120, 132, 146, 169,
174, 191
Ermelundskilen 171, 191
Ermelundsletten 120, 132, 155
Ermelundsstien 174, 191
Ermelundssøen 151
Ernst, Max, billedkunstner 8
Eskildsen, Mikkel Olaf, kunstner
20
ESSO 97
Europa 98, 107, 113, 152
Evaristti, Marco, kunstner 79
- F**
- F.L. Norden 117
Fabricius-Bjerre, Bent, komponist
77
Fagenes Fest 188
Failaka 114
Fakta 69, 102
Falck 88
Falck Zonen 27
Farup sogn 137
FDF 27
Femkrydset 194, 196, 197, 198,
200, 201
Fenneberg Salen 35
Fenneberg, Paul, borgmester 7, 16,
25, 27, 28, 87, 171, 177, 186
Fennegården 184
Fink, Dan, arkitekt 169
Finn. Maria, billedkunstner 12
Finsk Form 8
Firskovvej 191
Fischer, Michael Boelt, kunstner
23
Fiskebæk 108
Flækken, arkæologiklubben 165
Folkerman 161
Folketinget 177
Fomsgaard, Jes, kunstner 18
Fontænehestene 190, 191
Form Signage 9, 22, 23
Fornarino 139
Fortuna 118, 120
Fortunaborgen 184
Fortunbyen 168, 169, 170, 171,
176, 177, 182, 185, 186, 187,
190, 191, 193
Fortunbyplan 169
Fortunen 118, 119, 121, 138, 143,
146, 152, 157, 158, 161, 162,
167, 169, 171

Navneregister

- Fortunens eventyrverden 123
Fortunens Indelukke 120
Fortunens Ponyudlejning 123
Fortunfortet 131, 144, 145, 147, 156
Fortungården 165, 166
Fortunparken 124, 162
Fortunporten 162
Fortunvænget 141, 162
Fox Film 67
Frankrig 227
Fredensborg 125
Frederiksberg 53, 70, 72, 77, 92, 111, 140
Frederiksberg Rådhus 48
Frederiksberg amt 121
Frederiksberg slotssogn 227
Frederiksdal 84, 97, 108, 193, 195
Frederiksdal Central 207
Frederiksdal Fribad 113
Frederiksdal Skov 109, 112
Frederiksdals Vænge 84
Frederiksdalsvej 112, 194, 197, 200, 201
Frederiksen, Carl R., arkitekt 189, 190
Frederiksen, H., arkitekt 169.
Frederiksen, Per, kunstner 33
Frederikslund Skov 106, 107
Frederikssund 110
Fredskoven 147
Fregatten „Enhjørningen“ 116
Frem 222
Frieboeshvile 165
Friends of Lyngby 188
Frihavnen 139, 140
Friedhssangen 156
Frivillig Villaluftværn 202, 204
Fuglevadsvej 173
Fugls føde 112
Fuglsanggård 84
Fuglsanggårds Allé 82, 84
Fuglsanggårdsskolen 23
Fuldt Flor 9. 12
Furesø Parkvej 197, 198, 205, 207
Furesøbakken 207
Furesøen 97, 101, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 158, 205, 207
Furesøhøj 85
Furesøkvarteret 205, 211, 213
Furesøkvarteret gennem 100 år 213
Furesøkvarterets Grundejerforening 205, 206, 207, 210
Furesøvej 85, 213
Fæstningskanalen 174, 223, 229
- G**
- Gabet 111
Gammel Hellerup Gymnasium 160
Geels Plads 213
Geels Skov 108
Geide, fru 151
Gemzøe, Suzette, kunstner 23
Generalstrejken 155
Gentofte 63
Gentofte Kirke 157
Gentofte Kommune 165
Gentofte Station 122
Gentofte-Lyngby Hospital 229
Gestapo 105
Ghana 116
Gjerdevik, Nils Erik, kunstner 18
Gladsaxe 63, 208
Gladsaxe Gymnasium 93
Gladsaxe Teater 93
Glarbo, Torben, kunstner 35
Glarbo, Vibeke, kunstner 12
Glob, P.V., professor 114
Glyptoteket 23, 24
Goethe 99
Golden Days 24
Grasten, Regner, filmproducent 62
Gregersen, Jonas Buhl, fotograf 11
Grevlund, Villy, kapelmester 42
Grimstad 116
Grisen 176, 193
Grundejerforeningen 206, 209
Grundejerforeningen for Fortunen og nærmeste omegn af 1921 118, 136
Grundejerforeningen for Ka-ningaardkvarteret 207
Grønland 48, 128
Grønlandsk Kunst og Husflid, udstilling 8
Grønnevej 105, 107
Grønnow, Marianne, kunstner 20
Gundsømagle 200
Gustav Adolfs Vej 119, 134, 138
Gusum Lynlåsfabrik 193
Gyldendals Forlag 97, 113, 115

Navneregister

Gyvelholm 85, 208
Gøg og Gokke 42

H

H.C. Ørsted instituttet 93
H.C. Ørstedgymnasiet 88
Hall 132
Hall, Alise 148
Hall, Grete 147
Halls have 148
Halls piger 147
Hamann, Elisabeth Marie 216, 224
Hamann, Frederik Christian, bagermester 217, 221
Hamann, Julie, kunstmaler 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 224
Hamann, Samuel Frederik, bagermester 224, 216, 221
Hamann, Thomas Peter 222
Hamann, Thorvald Peter, bagermester 221
Hamanns Familiegravsted 224
Hamburg 154
Hammelev 91
Hammelev, Jeff H.A., premierløjtnant 91
Hamre, Christina, kunstner 23
Hamsun 99
Hanneken, von, general 140
Hansen Thyra 97
Hansen, Michael, kunstner 23
Hansen, Anna Julie 227
Hansen, C. B., biografmøbler 48
Hansen, frk. 187

Hansen, Holger Tangaa, arkitekt 183
Hansen, Jørgen, arkitekt 97, 114
Hansen, Karen Land, kunstner 23
Hansen, Leo 45, 47, 48, 49, 50, 53, 55, 58, 60, 63, 64
Hansen, Michael, kurator 23
Hansen, Rasmus Christian, kurator 23
Hansen, Stine Ring, billedhugger 35
Harkjær, Ole, borgmester 73
Harlev, Lise, kunstner 20
Hartmann, Malene, kunstner 21, 23
Hartung, Annette 118, 131, 137, 144, 146, 149, 153
Hartvig, Frisch, forfatter & politiker 229
Harzen 125
Havgaard, Kresten, kunstner 18
Havnsø 110
Haydn 111
Hecht-Pedersen, Tine, kurator og kunstner 23
Hedegaard, Johannes, keramiker 184
Hedehusene 202
Hee, Bierte, kunstner 29
Heerup, Henry, kunstmaler 24
Heinesen, Signe, kunstner 18
Heldagsskole
Heldagsskolen 23, 84
Hellebæk 139
Hellerup 97, 98, 99

Helsingørmotorvejen 82, 87, 88, 162, 163
Henningesen, Poul 98
Henrik Dams Allé 90
Henriksen, Mette, stadsarkivar 168
Herluf, forkarl 131
Hermansen, Hanne Ravn, kunstner 23
Herning 16
Hertz, Emil Westmann, kunstner 18
Hestebakke 229
Hillerød 227
Hindsbo, Sys, kunstner 18
Hjortehøjsvej 85
Hjortekær 131, 137, 177
Hjortekær Trafik 177, 194, 195
Hjortekærvej 85, 142, 162
Hjortekærvej 119 177
Hjortekærvej 152
Hjortholm 108
Hjortholmbroen 110, 113
Hoff, Flemming, arkitekt MAA 17, 18, 33
Hoffmann, Anker, billedhugger 48, 49, 184, 192
Holbæk 110
Holger Danske, modstandsgruppen 104, 128, 155
Hollinger, Frank, fotograf 88
Holm, N., arkitekt
Holmens Kanal 6-8. 228
Holte 66, 97, 100, 101, 106
Holte Gymnasium 99, 100, 101, 103, 111

Navneregister

- Holte Station 105
Honkadori 22
Hornsherred 110
Hotel Fortunen 122, 123, 134,
135, 140, 150, 152, 156, 162
Hotel Lyngby 158, 225
Hotel Rustenborg 39, 45
Hotel Skandinavien 139
Hovedgaden 188, 221
Hovedgaden 7. 223
Hovedgaden 9. 223
Hovedgaden nr. 60. 221
Hovedstaden 225
HT (Hovedstadsområdets Trafik-
selskab) 177
Hudson Bay 115
Huldbjerg, gartner 148, 160
Hummeltoftevej 87
Husum Bio 53, 56
Hvidegården 120, 132, 133, 134,
150, 163, 165
Hvidegårdsfundet 163
Hvidegårdsparken 124
Hvidt, postmester 229
Hyggebo 184
Hünig, Franziska, kunstner 22, 23
Hærens flyveskole 91
Høeg, Lars, kunstner 12
Højhuset 169
Højskolevej 15-19. 83
Højskolevej 5. 83
Høstvej 174
Høyer, Gudmund, direktør 50, 66
Haack, Hjördis, kunstner 12
Haagen Pedersen Leed, vinhandler
225
- I**
- I.H. Mundts Vej 113
Ibsen, pastor 229
Imperial 53, 54
Information 113, 114, 115
Ingstad, Helge, arkæolog & forfat-
ter 116
Ingvar Nørgaards Vej 87
Inoue, Silas, kunstner 18, 19
International Woman Suffrage
Alliance 92
Ipsen, Arne, journalist 123
Ipsen, Poul Janus, kunstner 11
Irismarken 85
Irma 69, 102
Islands Brygge 113
Ismejeriet, Ved Fortunen 22. 123,
124, 125
ISO Kern 142
Iversen, Hansina 18
Iversen, Henrik, landskabsarkitekt
230
- J**
- Jacobsen, Arne 98
Jacobsen, Gerda, overbilledame
50
Jacobsen, Robert, kunstner 24
Jakobsen, Tine, kunstner 23
Jakobsen, Aase 118, 146
Jakobshavn/Ilulissat 64
Janus bygningen 9, 18
Jens Munks Vinterhavn 116
Jensen Odegaard, Mads, læsteskaer-
rer 227
Jensen, Charles, togfører 193
Jensen, Elly 195
Jensen, Erik Volmer, forfatter 199
Jensen, Frode 103
Jensen, Ib Augustinus, fotograf 48
Jensen, Johannes V., forfatter 99
Jensen, Mette Kit, kunstner 20
Jensen, Stefan Petsch 96, 211
Jeppesen, Vagn Aage. Maskininge-
niør og professor 94
Jernbanepladsen 23, 33
Jernbanevej 39, 62, 176
Jernbanevej 8 A. 45, 65
Jersie Strand 97, 109
Johannes Fogs Plads 76
Johansen, Elvira Hartz 227
Johansen, Holger, formand 206,
208, 209
Johansen, Karl Otto, billedhugger
190
Johansen, Svend, teatermaler 48
Johnsen, M, skomagermester 136
Jonstrup Seminarium 124
Jorn, Asger, kunstmaler 27
Julie Ahrenholts Vej 92
Jylland 57, 104, 105, 129
Jürgensen, Jørgen 117
Jægerhuset 100, 101, 108, 111
Jægersborg 122
Jægersborg Allé 39
Jægersborg Alles Mejeri 141

Navneregister

- Jægersborg Dyrehave 163
Jægersborg Kaserne 132
Jægersborgvej 86
Jønsson, Frede, postbud 198
Jønsson, Svend 198
Jørgensen, Eugen, arkitekt 173
Jørgensen, Gunnar, foto 174
Jørgensen, Henrik, kunstner 18
Jørgensen, købmand 179
Jørgensen, Johannes 99, 103
- K**
- KAB 169, 170, 185, 186
Kallmayer, Line, kunstner 20
Kalundborgvejen 110
Kanalen 216
Kanalvej 79
Kaningården 85, 200, 210, 211
Kaningårdens æbleplantage 208
Karen Schacks Vej 87
Kemikalievej 92
Kemitorvet 92
Kemp, G.P.B., præst 230
Kierschou, F.C. 157
King Size Tulips 13
Kino 45, 60, 68
Kino Lyngby 40, 41, 45, 47, 49, 50, 55, 66, 70, 74
Kino Teatret 39
Kinopalæet 53, 63, 76, 77, 78, 80
Kirketorv 224
Kit Jensen, Mette, kunstner 20
Kjelde, M. J., arkitekt 169
Kjeldsen, Carl Otto 118, 126, 152
- Kjøbenhavns Frihavns Aktieselskab 140
Klampenborg 121, 138, 143, 160
Klampenborg Galopbane 133
Klampenborg Station 138
Klampenborg Væddeløbsbane 132
Klampenborgvej 77, 88, 134, 138, 142, 150, 169, 171, 182, 189, 191
Klee, kunstner 8
Kleivan, Nina Maria, kunstner 12
Klokkelyng 87
Kløvermarken 91
Knud Friderichen, arkitekt 47
Knud, prins 188
Knudsen, Alice 227
Knudsens konditori 113
Knuth-Wintherfeldt, Eggert, 92
Knuth-Wintherfeldts Allé 92
Knüppelstræde 223
Kobbelvang 175
Koch, Eva, kunstner 20
Kofoed, Sofus, vognmand 128
Koktvedgaard, Kristian 142, 150
Kollandsrud, Siri, kunstner 20
Kollemosen 112
Kolonnevej 93
Kong Frederik d. 6 165
Kong Gustav Adolf 186
Kongens Lyngby 39, 43, 45, 50, 63, 66, 67, 68, 77, 221, 226, 229
Kongens Lyngby som det var engang. Facebookgruppe 168
Kongevejen 108
- Kongevejen 62 113
Kongevejens skole 98, 99
Koppel, Eva, arkitekt 89, 93
Koppel, Nils, arkitekt 93
Koppels Allé 89, 93
Kornagervej 170, 175
Korsgade 136
Kosmala, Aleksander, designer. 10, 11, 12
Kristensen, Hans 205, 214
Kristensen, Jane 74
Kristensen, Tom, forfatter 115, 117
Krogen 201
Krogstrup, Carsten, kunstner 11
Kruuse, Jens, forfatter 115
Kul & Koks Kompagni 141
Kulturhuset 76
Kulturministeriet 27
Kunst og Kærlighed 9
Kunstmuseet Louisiana 8
Kystbanen 139
Kærgården 96, 97
Kærmysse 87
København 38, 44, 52, 68, 77, 92, 97, 105, 111, 115, 155, 156, 158, 169, 175, 195, 207, 213, 215, 216, 225, 227, 228
Københavns Befæstning 223, 229
Københavns Frihavns Aktieselskab 138
Københavns Husmoderforening 228
Københavns Kommune 85, 148, 169, 171
Københavns Sydhavn 202

Navneregister

- Københavns Telefon Aktieselskab 207
Københavns Universitet 111
Køge 109
Kaalund-Jørgensen, Hilda 230, 231
Kaalund-Jørgensen, Martin, kunstmaler 230, 231
Kaalund, Bodil, kunstmaler, grafiker, tekstilkunstner og forfatter 231
- L**
- Lademann/Sandberg Gruppen 43, 72
Lagerlöf, Selma, forfatter 39
Lampetten 202
Landbohøjskolen 105
Landingsbanerne 91
Landmålerskolen 144
Landsbrugslotteriet 119, 132
Landsforbundet for Kvinders Valgret 92
Lang, Frits, instruktør 73
Langelinie Pavillonen 93
Langs Banen 84
Langvad, Lis, formand, arkitekt 7, 11, 12, 23, 24, 30, 33
LAR-projekt 229
Larsen, hr. 195
Larsen, Lauritz 200
Laurens, kunstner 8
Lauring, Palle, forfatter 115, 117
Lauritzen, Lau, skuespiller 158
Laursen, Carlo, købmand 179, 181
Lauta, Lærke, billedkunstner 23
Léger, kunstner 8
Lemche, Gyrithe, forfatter & kvindesagsforkæmper 87, 229
Lemche, Johan, kommunelægen 229
Leo-Hansen, Madeleine 50, 51, 53, 63
Leo-Hansen, Madeleine og Peder 50, 51, 53, 63
Leo-Hansen, Peder 50, 51
Liep, Peter, traktør, skytte 229
Ligbærerbroen 229
Ligbærerstien 229
Likørstræde 189, 190
Lindegården 165, 169, 174, 182, 182, 183
Lindegårdsskolen 142, 182, 183
Lindegårdsvej 174, 178
Lindeneg, Thor, kunstner 11
Lokalstationen 191
Lombjerger 109
Longjohn 179
Lotterihuset 119
Louisiana 10, 93
Ludvig 119, 120, 122, 123
Lund, Birgitte, kunstner 23
Lund, Birte 113, 116
Lund, Karin Birgitte, kunstner 18
Lundberg, fru 198
Lundquist, Christina Maj, billedkunstner 30
Lundtofte 91, 174
Lundtofte Campus 89
Lundtofte Flyveplads. 91
Lundtofte Kirke 230
Lundtofte ny Skole 182
Lundtofte Skole 23, 193
Lundtoftebanen 169, 171
Lundtoftegård 174
Lundtoftegårdsvej 171, 174
Lundtoftesletten 89
Lundtoftevej 174, 189, 229
Lungehospitalet 86
Luplau, Marie, kunstmaler 220
Lykkens Gave 173
Lyng Ager, Store og Lille 176
Lyngby 38, 44, 54, 68, 143, 156, 165, 169, 176, 177, 178, 179, 182, 189, 190, 193, 195, 216, 222, 223, 227, 230
Lyngby Almennyttige Boligselskab 169
Lyngby Assistentens kirkegård 229
Lyngby Bio 40, 47
Lyngby Biograf 39, 41
Lyngby Biograftheater 39, 40
Lyngby Boldklub 188
Lyngby Friskole 23
Lyngby Gasværk 222
Lyngby Gymnasium 85
Lyngby Handelsgymnasium 85
Lyngby Hovedgade 41, 143, 176, 224
Lyngby Hovedgade 1. 226
Lyngby Hovedgade 17. 31
Lyngby Hovedgade 26A. 31, 33
Lyngby Hovedgade 5-9. 221
Lyngby Hovedgade 7. 215, 216, 218
Lyngby Kino 43, 44

Navneregister

- Lyngby Kirke 31, 217, 221, 222, 229, 230
Lyngby Kirkegård 217, 222, 224
Lyngby Kirkestræde 222
Lyngby Kulturhus 63, 75
Lyngby Kunstforening 7, 8, 9, 10, 11, 16, 18, 23, 24, 33, 34, 36
Lyngby Mejeri 123
Lyngby Menighedsråd 171
Lyngby Mølledam 174
Lyngby og Omegn 221
Lyngby Omfartsvej 45
Lyngby Parkkirkegård 229, 230, 231
Lyngby Postkontor 193
Lyngby Rådhus 10
Lyngby Sogn 230
Lyngby Station 176, 177, 187, 188, 189
Lyngby Statsskole 120, 121
Lyngby Storcenter 43, 54, 70, 71, 72, 74, 75, 76
Lyngby Svømmehal 187
Lyngby Sø 151, 191
Lyngby Teatret 54, 63, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 80
Lyngby Tennisklub 188
Lyngby Torv 39, 41, 42, 44
Lyngby Vest 168, 186
Lyngby Ældre Klub 62
Lyngby Åmose 112
Lyngby-Bogen 1948. 7, 163
Lyngby-Nærum Jernbane 176
Lyngby-tvebakker 223
Lyngby-Taarbæk Bladet 184
Lyngby-Taarbæk Kunstfond 216, 217
Lyngby-Taarbæk Sogneråd 87
Lyngby-Taarbæk teaterforening 72
Lyngby-Vedbæk-banen 173
Lyngbyarkitekterne 47
Lyngbybageren 123
Lyngbygård 169, 173
Lyngbygårdsvej 168, 174, 176, 181, 182, 189, 191
Lyngbyhallen 187
Lyngbyvejen 93
Lyngvang 85
Lyngvej 169, 175, 176, 181, 190
Lysets engel 200
Lütken, Tutti, indretningsarkitekt 186
Løvfaldsvej 113
Løvmand, Christine 215
- M**
- Madam Svendsen 195
Madsen, Mix 36
Magasin 41
Maglegårds Filialskole 98
Malmmosen 209
Malmrosevej 205, 214
Martensen, hr. 160
Matematiktorvet 93
McIntyre, Stuart, fotograf 15, 16, 25
Med hundslæde gennem Alaska 58
Med Leo Hansen på Østgrønland 63
Meel Agre 175
Melagervej 169, 170, 175, 185, 186
Melskens, Axel, kunstmaler 194
Menné, Henrik, kunstner 23
Mercedes Benz 133
Merry, biograf 52, 55
Meyer, Meyer Jacob 228
Meyer, Otto Henrik, møbelfabrikant 227, 228
Meyer, brændevinsbrænder 217
Meyer, Carla Josephine 228
Meyer, Erik, snedkermester 228
Meyer, Jacob, snedker 228
Michaelis, Rebecca, kunstner 23
Mikkelsen, Alfred 85
Mikkelsen, Janne, kunstner 27
Minder svøbt i vejr 112
Mirakel-Priser 181
Miró, kunstner 8
Mix Madsen 36
Montaigne, filosof 109
Montgomery, feltmaskal 156
Mortensen, Erik, kunstner 11
Mortensen, Jensine (Signe) 227
Mortensen, Richard, kunstner 8, 24
Muggebikken 114, 195, 201
Mukkebikke Jørgen 114,
Munch, Helga 186
Mundt, Emilie, kunstmaler 215
Munk, Jens 96, 113, 115, 116, 117
Muus, Flemming B., forfatter 117
Møllebo 225
Møller, Knud O., læge 228

Navneregister

Møller, Sven, lektor 103
Mølleåen 173
Månedalen 150
Månehøje 163

N

Nationalmuseet 201
Nationaltidende 108
Naturfredningsnævnet 208
Navarones Kanoner 40
Nekselø 109, 114
Nellemann, Georg, museumsinspektør 201
Nescafé 158
NFB Lyngby 77, 79, 80
Nicholson, kunstner 8
Niebuhr, Carsten, opdagelsesrejsende 112, 114, 115
Niels Post Jensens Vej 85
Nielsen, Hertha 122, 123
Nielsen, Jens V. 205
Nielsen, Albert, biografdirektør 39
Nielsen, Anita Viola 20
Nielsen, ejendomshandler 199
Nielsen, Helga 39, 42, 43
Nielsen, hr. og fru 123, 124, 125
Nielsen, J V. Berner, arkitekt 169
Nielsen, Niels, adjunkt 100, 111
Nielsen, Søren, filmpioner 39
Nietzsche, forfatter 112
Nils Koppels Allé 89
Nobelprisen 90, 99
Nogel, Lis, kunstner 12, 18
Nolle, Maria, billedkunstner 31

Nora 55
Nordahl-Petersen, isolatør 199
Nordbanen 66, 139
Nordby Bakker 116
Nordea Fonden 24
Nordisk Film 67, 74, 77
Nordisk Film Biografer Lyngby 77
Nordisk Råds Litteraturpris 116
Nordre Frihavnsgade 140
Nordsjællandske 201
Nordvestpassagen 116
Norsker, Fie, kunstner 18
Novozymes 82
Nowico 199
Ny Carlsbergfondet 24
Nyström, Håkan, kunstner 11
Nærum Station 193
Nærumbanen 176, 191, 193
Næssel 114
Nørgaard, Edit 89
Nørgaard, Ingvar, sognerådsformand 87
Nørgaard, Ole, landskabsarkitekt 89, 93
Nørgaards Have 89, 93
Nørrebro 136
Nørrebros Teater 158
Nørregade 173, 193
Nørregaard, Edith, arkitekt 89
Nørreport Bio 48
Nørreskoven 108

O

Odegaard, Mads Jensen, læsteskerer 227

Odel, Helge, departementschef 121
Odense stole- og møbelfabrik 67
Ojstersek, Peter, kunstner 12
Okking, Jens, skuespiller 78
Ole Nørgaards Have 93
Olesen, Nyström Bente 11
Olivares, Miguel Vega, kunstner 12
Olsen, Jeppe 227
Olsen, Bengta 227
Olsen, brændselsaflæser 188
Olsen, C.A. Birch, lektor 160
Olsen, Erik, måler aflæser 200
Olsen, Frejlif, journalist & forfatter 227
Olsen, W., arkitekt 39
Omfartsvejen 82
Open Door 92
Ordrup 127
Ordrup Mose 132
Overgaard, Anne Skole, kunstner 18

P

Palladium, biograf 48
Paludan, Jacob, forfatter 100, 108
Panum 93
Parcelvej 114, 172, 173, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 213
Paris 53, 101, 109, 112, 113, 189, 218, 228
Park 55
Parkhøjvej 174, 175
Patik, Finn, inspektør 50

Navneregister

Paul Fennebergs Allé 87
Pausesignaler 114
Pavillonon 134
Pedersen, Christen Frandsen 137
Pedersen, fru 179
Pedersen, Carl-Henning, billed-
kunstner 9, 14, 16, 24
Pella 87
Petersen Jørgen Engelbrekt 114,
194, 201
Petersen, Bodil Kirstine 201
Petersen, Ernst 196, 198
Petersen, Finn Naur, kunstner 12
Petersen, Jane Maria, kunstner 20
Petersen, Niels Peter 201
Petersen, Niels-Kristian 87, 96,
122, 201, 212, 214, 215, 218,
219, 220, 224, 225, 228
Petersen, P. Søgaard, arkitekt 186
Petersen, Peter Engelbrekt 204
Petersen, Richard, professor 93
Petersen, Robert 196
Petersen, Aage 201, 202, 204
Petersen, Aage W. 67

Petersen, Aage, cykelsmed 194,
195
Picasso, Pablo, kunstner 8, 9
Pigernes Paradis 198
Pind, Holger, biografarkitekt 67
Plakatmuseet 16
Plejecenter Baunehøj 182, 192
Plejecenter Virumgård 85
Plenge, Niels, kunstner 12
Ploug, Anne Marie, kunstner 12

Plovvej 174
Plum, Harald, arkitekt 230
Polen 98
Poliakoff, Serge, kunstner 24
Politiken 49, 136
Politikens søndagstillæg 200
Polle fra Hvidegården 151, 158
Ponyudlejningen 153
Poppelhegnet 175, 179
Portnerboligen 7, 33, 35
Posemandens Hus 122, 136, 143,
150
Poulsen, Arne 47
Poulsen, Børge 202
Poulsen, Carl W. 118, 119
Poulsen, Wilhelm, muremester
119
Poulsen, Aage Holger 122
PR-foto 10, 13, 17, 19, 20, 21, 22,
23, 31, 32
Preisz, forpagter 123, 129
Preisz, Mogens, forpagter 152,
155, 162, 163
Privatbanken 105
Produktionstorvet 93
Puggaard 137
Puggaard, Rudolph Christoffer
139
Puggaard, Chr., hovedbogholder
136
Puggaard, Christen Frandsen 139
Puggaard, Hans 139
Puggaard, Lars 118, 136
Puggaard, Signe 139

R

RAF 107
Rafael 139
Rafn, Aage, arkitekt 228
Rambøll, Johannes J., overlærer
200
Ramson, Sidsel 9, 14, 16
Randrup Lomholt, Astrid, kunstner
18
Rasmussen, Bent 146
Rasmussen, Knud, ekspeditionsle-
der 48, 58
Rassow, Niels, inspektør 50
Rassow, Ulrik 39
Rastrup, J. A. C., kommuneinge-
niør 169
Rastrup, J. A. C., driftsbestyrer,
stadsingeniør 177
Reedtz, Jørgen 82, 83, 84, 85, 86,
118, 120, 126, 127, 129, 133,
147, 159, 160
Regent 85
Reichhardt, Poul, skuespiller 158
Rem 196
Resten er stilhed 113
Rialto 53
Rialto 1 70, 72
Rialto 2 43, 44, 54, 70, 71, 73, 75,
77
Rialto Cinema Group 43, 44, 70,
71
Ribe 137
Richard Petersens Plads 93
Rieck, Johnny C 5, 38, 44, 49, 58,
59, 61, 65, 69, 76, 78, 79

Navneregister

- Rigsarkivet 115
Rigshospitalet 94
Ringe 97, 109, 114
Rishøj 134, 163
Robert-Fleury, Tony 218
Roer, Hanne, kunstner 20
Rohde, Johan, maler & grafiker 228
Rolandsvej 136
Rom 18, 139
Rosengården 212
Rosenkrantz, Palle, forfatter 119
Roskildevej 155
Rosted, Finn, kunstner 14
Royal Air Force 155
Rudersdal Museer 99, 100, 103, 104, 107, 111, 112, 113
Rustenburg 39, 62
Rævehøj 176
Rævehøjvej 82
Rævehøys Ager 176
Rødby 227
Rømer, West Marie, kunstner 20
Rønnebærvej 99, 107
Rørdam, Peter, præst 86
Rørdams Have 86
Rådhus 41
Rådhuset 7, 31, 77, 177
Rådhuspladsen 44, 108
Raadvad 35
Raadvad skole 182
- S**
- S-toget 138, 202, 213
Saga Bio 55
- Salem 87
Samsø 116
Sandrew-Metronome 77
Sankt Josef Hospital 136
Sankt Knud Lavard Kirke 189, 190, 230
Scala Biograferne 77
Schack, Karen, viceborgmester, kommunalpolitiker 87
Schade, Virtus, forfatter 26, 27, 35
Scheibel 105
Schjødt, Inge 7, 8, 17, 21, 27, 34, 35, 37
Schjødt, Inge og Aage, 32, 118, 158, 164, 166, 167
Schneidereit, Roland, kunstner 11
Scholten, Peter von, generalguvernør 116
Schou, Charles E., arkitekt 169
Schulin, grev 193
Schyberg, Morten, biografleder 43, 72, 73, 74, 77
Seeberg, Peter, forfatter 101, 109, 112, 114, 116, 117
Seemann, Agnes 43
Seemann, Henry, biografdirektør 43
Selskabet for Naturlærens Udbredelse 95
Selvig, Preben Franck, kunstner 12
Seniorboligselskabet Lyngvang 85
Sennepsmarken 85
September- og Vinterudstillinger 9
Septemberudstillingen 10, 11
- Shakespeare 99
Shellhuset 105
Sigersted, V. H., kirkebetjent 186
Simonsen 195
Sjælland 201
Skandinavien 90
Skatte fra Peru 8
Skilte Nielsen 199
Skodsborg 227
Skole-Bio 62
Skoleidrætsdag 189
Skovkapellet 230
Skovshoved Bio 50
Skovshoved Havn 110
Skovtofte 87
Skovtoftevænget 87
Slangerup 110
Slave-trilogien 117
Slavernes Kyst 96, 116
Slavernes skibe 116
Slavernes øer 116
Slaveskibet Fredensborg 116
Slot-Møller, Agnes, kunstmaler 216
Snerlevej 179
Snertinge 110
Sogneforstanderskabet 229
Solgården 196, 198
Solparken 169
Sondrup, Just Nielsen, billedhugger 229
Sophienholm 7, 8, 10, 11, 16, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 33, 35
Sorgenfri 113
Sorgenfri Kirke 230

Navneregister

- Sorgenfri Kirkegård 227, 230
Sorgenfri Slot 47, 83
Sorgenfri Slotspark 225
Sorgenfrigård 173
Sorgenfrigårdsvej 142, 168, 169,
170, 173, 176, 178, 179, 181,
182, 186, 193
Sorgenfriskolen 23
Sorø 154
Sparekassen for Lyngby og Omegn
31
Sparre, Haagen, pianist 39
Spejderbakken 132, 150
Sporring, Ole, kunstner 18
Springforbi 143
Sprogøe, Henning, skuespiller 63
St. Germain 218
Stades Krog 221, 222, 224
Staldbygningen 25, 27
Stalingrad 105
Standard Oil 97
Stangerup, Hakon, forfatter 113,
117
Stangerup, Helle, forfatter 117
Stangerup, Henrik, forfatter 117
Starck, Nanna, kunstner 23
Statens Kunstfond 8
Statens Museum for Kunst 9, 23
Statens Plantepatologiske Forsøg
83
Statens Skadedyrslaboratorium
208
Stauning, Th, statsminister 47, 154
Stavnsholt 112, 113, 114
Stavnsholt kysten 111
Stein, Jørgen, forfatter 100
Steinke, K. K., justitsminister 47
Stockholm 111
Store Kalv 101
Store Kro 225
Storm, Birgitte, kunstner 18
Strandvejen 39
Studentertorvet 94
Stutgården 227
Stäglich, Nicola, kurator 23
Sundby 111
Svalesen, Leif 116
Svendborg 53, 109
Svendsen, Bjarke Regn, kunstner
18
Svendsen, Madam 195
Svenson, Alfred 134
Sverige 91
Svindelvej 175
Svingelvej 174
Svinø 152
Sydfrankrig 9, 117
Syndens Gade 39
Søborg 143, 228
Søforhør 96, 114
Søhøj 85
Søllerød 100, 208
Søllerød Kirke 227
Søllerødbogen 1995 102, 104
Søltoft, Per, kemiingeniør 94
Søltofts Plads 94
Sølvbussen 176, 177
Sølvgrisen 176
Sønderby, Knud, forfatter 117
Søndervej 115, 207
Søren Gyldendal prisen 115
Sørensen, Anette Buhl, teknologi-
historiker DTU 88
Sørensen, Anna, kunstner 12
Sørensen, C. Th., professor 93
Sørensen, Frode, handelsgartner
171
- ### T
- Taylor Cub-sportsmaskiner 91
tegn 9, 18
Tempelhaven Bali 14
Texas-Torvet 179
The Validity 37
Thieme, galoptræner 140
Thim, Torben, fotograf 26
Thisted 157
Thomsen, Ejnar, professor 112
Thorkild Hansen, forfatter 98, 99,
100, 101, 102, 103, 104, 106,
107, 109, 111, 112, 113, 114,
115, 116
Thørrestrup, Christian, kunstmaler
218
Tietgen, C.F. 217
Tingstedet 224
Tivoli 156
Tjener Rasmussen 160
Todd-AO/70mm 53
Toft, Eva, billedkunstner 37
Toftebækken 175
Toftebæksgård 169, 170
Toftebæksvej 12, 143, 174, 176,
177, 178, 189, 191, 193, 222
Toftegård 55

Navneregister

- Toftum, Marianne, billedkunstner 209
Topsøe, Haldor, direktør 92
Tordals Mose 162
Torne Agre 175
Torsvang 170, 175
Tromøya 116
Tronggården 88, 165, 166
Tronggårdens byområde 87
Trongårdsparken 87, 124, 132, 162
Trongårdsskole 162
Trongårdsskolen 23, 87, 124, 161, 163, 182
Tronggårdsvej 85, 119, 121, 128, 130, 137, 146, 147, 158, 159, 162, 165
Tronggårdsvej 1 119
Tronggårdsvej 11 126, 127
Tronggårdsvej 13 128, 137, 146
Tronggårdsvej 13A og 15, 129, 146
Tronggårdsvej 15 136, 137
Tronggårdsvej 17 140
Tronggårdsvej 23A og 23B 159
Tronggårdsvej 29 160
Tronggårdsvej 31 A 158, 159
Tronggårdsvej nr. 11 131
Tronggårdsvej nr. 9 128
Trørød Mose 101
Tyskland 134, 158, 201
Taarbæk 38, 85, 121, 143, 151, 227, 228
Taarbæk Idrætsforening 85
Taarbæk Kirke 230
Taarbæk Skole 142, 143
- Taarbæk Strandvej 38, 228
Taastals Agere 175
- U**
- ugeavisen Sletten 90
Ulrikkenborg 222, 230
Ung kvinde, der fodrer fugle 184, 192
USA 94
- V**
- Vagn Aa. Jeppesens Vej 94
Vandtårnet 152, 194
Vangeledet 97
Vangsgaard, Mette, kunstner 21, 23
Vanløse Bio 55
Vartov 229, 230
Vaserne 110
Vasevej 109
Ved Fortunen 119, 120, 122, 123, 126, 132, 138, 155
Vedbæk 165
Vejlemosen 101
Vejlesø 101
Vejlesøvej 105
Vendetta 42
Verdensudstillingen 228
Vesterbrogade i København 48
Vestjyllands Kunstmuseum 9, 18
Vestkvarteret 176
Viborg Stiftsmuseum 116
Viegården 165
Vilhelm Kyhn 218
Villa „Skovly“ 136
- Villa Bona 160
Villa Bøgely 137
Villa Edith 140
Villa Skovly 137
Villa Søholt 228
Vimmelskiftets Biograf 48
Vinland 116
Vintappersøen 45
Vintappervej 16 46
Vinterhavn 116
VINTERSOL 21
Vintersol 9, 23
Vinterudstilling 33
Vinterudstillingen 11
Virum 66, 68, 96, 97, 98, 100, 101, 106, 109, 111, 112, 115, 117, 195, 200, 201, 202
Virum Bio 50, 66, 68, 69, 70, 102
Virum Gadekær 96, 97
Virum Gymnasium 213
Virum Hallen 211
Virum Kirke 199, 200, 230
Virum Overdrev 200
Virum Skole 194, 196, 198, 200, 202, 203, 213
Virum Station 199, 202
Virum Torv 66, 67, 69, 102, 103, 104, 105, 107, 115, 213
Virum Vandtårn 202
Virum Vandvej 205, 207, 208
Virumgade 13B 194
Virumstræde 201
Virumvej 114, 194, 200, 201, 202, 203

Navneregister

Vittrup Andersen, Marie Louise,
kunstner 20, 31
Vitus Bering 117
VM – ruten på Fortunen 121
Vognporten 27, 28
Voxen, Hanne 179
Voxen, Johannes, købmand 178,
179
Voxens Kolonial 179
Vaaben, Kirstine, kunstner 18

W

Wandel, C. F., forfatter 114
Wegener, Anne-Marie, kunstner 18
Wegmann, Bertha, kunstmaler 215
Weichel, Gert 105
Wermer, Jørn 113

West-Madsen, Bjørn 216
Westerberg, Cecilia, kunstner 23
Wichmann, John, formand 23, 24,
30, 32
Wieth, Mogens, skuespiller 134
Wiig Hansen, Svend, billedhugger
192
Wiinblad, Bjørn, kunstner 83
Wilcke, Torgny, kurator 23
Wiuf, Rasmus, kunstner 28, 29,
30, 36
Wivel, Ole, forfatter 115
Wolf Pack 19
Worsøe, Eiler 102, 104, 106

Y

Yachtklubben Furesøen 111
Zunino, Carina, Kunstner 23

Ø

Øresund 163
Ørnskov, Kai-Aage, borgmester 77
Ørsted 95
Ørsted, H. C., professor 94
Ørstedes Plads 94
Østerport 139
Østgrønland 49, 63

Å

Åbne Døre i Lyngby-Taarbæk
Kommune, kunstnersammen-
slutning 224
Aagaard-Svendsen, Rolf 32, 130,
161
Åmosen 87

*Historisk-topografisk Selskab
for Lyngby-Taarbæk Kommune*

Bestyrelse 2022:

Cand. Mag Dorete Dandanell, formand
Ingeniør Niels G.S. Frederichsen, næstformand
Revisor Ole Poulsen, kasserer
Erik Fog-Morissette, adm. medlemsregister
Seniorkonsulent cand. polit. Henrik Brade
Tidligere dommer Hanne Ekstrand
Virksomhedsejer Claus Harkjær
Tidligere kurator Niels-Kristian U. Petersen, redaktør
Tidligere skoleleder Jørgen Reedtz, redaktør
Advokat Uffe Thorlacius
Tidligere borgmester Rolf Aagård-Svendsen
Tidligere vicekontorchef Henning Andersen (suppleant)
Stefan Petsch Jensen (suppleant)

Selskabets adresse:

Lyngby-Taarbæk Stadsarkiv, Frieboeshvile,
Lyngby Hovedgade 2, 2800 Kongens Lyngby
Tlf. 45884383.
E-mail stadsarkivet@ltk.dk
Foreningens E-mail: kontakt@lyngbytaarbaekhistorie.dk

**BUTIKS
TORVET**

← Enstretet
Carlshøjvej
43-45-47-49-51-53

**LYNGBY-BOGEN 2022
UDGIVET AF
HISTORISK-TOPOGRAFISK SELSKAB
FOR LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE
ISBN 978-87-92588-49-4 • ISSN 0107-7848**

978-87-92588-49-4



Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskernes Bibliotek